

Ellen G. White Estate

VELKÝ SPOR VĚKU

ELLEN G. WHITE

VELKÝ SPOR VĚKU

Ellen G. White

1911

**Copyright © 2013
Ellen G. White Estate, Inc.**

Information about this Book

Overview

This eBook is provided by the [Ellen G. White Estate](#). It is included in the larger free [Online Books](#) collection on the Ellen G. White Estate Web site.

About the Author

Ellen G. White (1827-1915) is considered the most widely translated American author, her works having been published in more than 160 languages. She wrote more than 100,000 pages on a wide variety of spiritual and practical topics. Guided by the Holy Spirit, she exalted Jesus and pointed to the Scriptures as the basis of one's faith.

Further Links

[A Brief Biography of Ellen G. White](#)
[About the Ellen G. White Estate](#)

End User License Agreement

The viewing, printing or downloading of this book grants you only a limited, nonexclusive and nontransferable license for use solely by you for your own personal use. This license does not permit republication, distribution, assignment, sublicense, sale, preparation of derivative works, or other use. Any unauthorized use of this book terminates the license granted hereby.

Further Information

For more information about the author, publishers, or how you can support this service, please contact the Ellen G. White Estate at mail@whiteestate.org. We are thankful for your interest and feedback and wish you God's blessing as you read.

Předmluva.

Tato kniha, milý čtenáři, není vydávána proto, aby nám oznámila, že jest na tomto světě hřích a bol a bída. Víme to všichni až příliš dobře.

Tato kniha není vydávána proto, by nás uvědomila, že panuje nesmiřitelný rozpor mezi temnotou a světlem, hříchem a spravedlností, křivdou a právem, životem a smrtí. Víme to v hloubi svých srdcí, a víme také, že jsme účastníky, činitely, v tomto rozporu.

Ale každého z nás jímá občas touha dovědět se více o této velké rozepři. Jak začal ten spor? Či byl zde stále? Jaké živly vstupují do jeho příšerně složité tvárnosti? Jaký jest můj poměr k němu? Jaká jest má zodpovědnost? Nežiji na tomto světě ze své vlastní vůle. Jest tím míněno dobro, či zlo pro mne?

Jaké velké zásady jsou v tom zahrnuty? Jak dlouho bude ještě ten spor trvati? Jaký bude jeho konec? Sřítí se naše země, jak nám tvrdí někteří učenci, do hlubin věčné, ledové noci, bez slunečního světla a tepla? Či očekává ji lepší budoucnost, zářící světlem života, zahřátá věčnou láskou Boží?

Ale otázka jest ještě naléhavější: Jak tento spor v mém vlastním srdci, tento zápas mezi vnikajícím sobectvím a vy-cházející láskou, může skončiti vítězstvím dobra, a to navždy? Co praví bible? Co nás učí Bůh o této otázce, věčně důležité pro každou duši?

[iv] Takové otázky vyskytují se nám na všech stranách. Vynořují se naléhavě z hlubin vlastního našeho srdce. Vyžadují určité odpovědi.

Zajisté Bůh, jenž stvořil v nás touhu po lepším a snahu po pravdě, nezatají před námi odpověď ke vši potřebné známosti; neboť nečinit' zajisté Panovník Hospodin ničeho leč by zjevil tajemství své služebníkům svým prorokům."

Účelem této knihy, milý čtenáři, jest pomoci zmatené duši k pravému rozřešení všech těchto záhad. Byla napsána ženou, která zkusila a poznala, že Bůh jest dobrý, a která seznala ve společenství s Bohem a při zpytování Jeho slova, že tajemství Páně jest s těmi, kdož se Ho bojí, a že On jim zjeví Svou smlouvu.

Abychom lépe porozuměli podstatě veledůležitého, zápasu, v němž se jedná o život vesmíru, líčí nám jej spisovatelka velkými základními nástiny a obrazy z posledních dvaceti století.

Kniha začíná smutnými výjevy z uzavírajících dějin Jeruzaléma, města Bohem vyvoleného, po zavržení Muže s Golgaty, který přišel spasiti. Dále pokračujíc cestou světových dějin, předvádí nám pronásledování dítek Božích v prvních stoletích ; veliké odpadlictví, jež potom nastalo v církvi; svět probouzející se reformací, v níž některé zásady rozepře se jasně jeví; oživení a povznesení Písem a jejich blahodárný, spasitelný účinek; náboženské probuzení poslední doby, otevření zářivého zdroje Božího slova s jeho divuplnými zjeveními světla známosti oproti zhoubnému úsilí a klamu moci temna.

Nynější nastávající zápas se všemi důležitými zásadami v něm zahrnutými, v němž nikdo nemůže býti nestranným, jest zde prostě, jasně a výrazně vylíčen.

Ku konci vypráví se nám o věčném a slavném vítězství dobra nad zlem, práva nad křivdou, světla nad temnotou, radosti nad zármutkem, naděje nad zoufalstvím, slávy nad hanbou, života nad smrtí, a věčné, dlouho trpící lásky nad mstivou nenávisť.

Vydavatelé

[v]

ÚVOD

Před příchodem hříchu Adam se těšil přímému spojení se svým Tvůrcem; ale od té chvíle, co člověk sám se odloučil od Boha svým přestupkem, bylo lidské pokolení zbaveno této výsady. Nicméně plánem vykoupení otevřela se obyvatelům země cesta, po níž i nadále mohli míti spojení s nebem. Bůh byl ve styku s lidmi prostřednictvím Svého Ducha, a Božské světlo rozlévalo se na svět skrze zjevení, učiněná Jeho vyvoleným služebníkům.

Po dobu prvních pětadvaceti století v dějinách lidstva nebylo psaného zjevení. Ti, kdož byli poučeni Bohem, sdělovali své poznání jiným, a tak přecházelo s otce na syna, s pokolení na pokolení. Přípravy k psanému slovu začaly v dobách Mojžíšových. Vnuknutá zjevení byla pak ukládána do vnu-knutých knih. Tato práce trvala po dlouhou dobu šestnácti století,— od Mojžíše, jenž sepsal dějiny stvoření světa a zákona, až k Janovi, který zaznamenal nej vznešenější pravdy evangelia.

Bible ukazuje k Bohu jako k svému původci; byla však psána lidskými rukami; a v rozmanitém slohu svých jednotlivých knih podává nám povahy několika spisovatelů. Zjevené pravdy byly všechny “vnuknuty Bohem” (2 Tim. 3: 16) ; byly však vyjádřeny slovy lidskými. “Duchem svatým puzeni byvše, mluvili svati Boží lidé.” 2 Petr. 1: 21. Nekonečný svým Svatým Duchem rozlil světlo do duší a srdcí svých služebníků. Seslal sny a vidění, obrazy a podobenství; a ti, jimž tímto způsobem pravda byla zjevena, sami vtělili myšlenku v lidskou řeč.

[vi]

Knihy bible, sepsané v rozličných dobách, od mužů značně se lišících důstojenstvím i povoláním, jakož i rozumovým a duševním nadáním, jeví veliký rozdíl, pokud se týče slohu, a také rozdíl v povaze předmětu, o kterém pojednávají. Různý způsob vyjadřování jest užíván různými spisovateli; často táž pravda jest jedním výrazněji podána než druhým.

Pravda, vyjádřená různými osobnostmi, projevuje se tak ve svých rozmanitých tvářnostech. Jeden spisovatel jest mocněji dojat jednou

stránkou předmětu; chápe se těch bodů, které se shodují s jeho zkušeností nebo s jeho vnímací a cenící schopností; jiný jest uchvácen jinou stránkou; a každý z nich, veden jsa Duchem svatým, předvádí to, co působilo nej silnějším dojmem na jeho mysl — různá tvářnost pravdy v každém, ale dokonalá shoda při všech. A pravdy takto zjevené se spojují, aby utvořily dokonalý celek, vyhovující potřebám lidí za všech okolností a zkušeností životních.

Bohu se zalíbilo sdělit Svou pravdu světu prostřednictvím lidí, a On sám svým Svatým Duchem dal lidem schopnost a sílu k vykonání tohoto díla. Vedl jejich rozum, aby poznali, co mají mluvit a co psát. Poklad byl svěřen pozemským nádobám, ale přes to jest nebeského původu. Svědectví jest tlumočeno nedokonalým výrazem lidské řeči, ale jest to svědectví Boží; a poslušné, věřící dítě Boží má v něm slávu Božské moci, plné milosti a pravdy.

Duch sv. byl přislíben naším Spasitelem, aby zjevil Slovo Jeho služebníkům, aby posvětil a v skutek uvedl jeho učení. A poněvadž byl to Duch Boží, jenž vnukl bibli, jest nemožno, aby učení Ducha bylo v jakémkoli rozporu s učením Písma.

Duch nebyl dán, — ani nemůže nikdy býti udělen — aby odstranil bibli; neboť Písma svatá výslovně praví, že slovo Boží jest základním měřítkem, dle něhož musí se řídit všechno učení i zkušenost. Apoštol Jan praví: “Ne každému duchu věřte, ale zkuste duchů, jsou-li z Boha; nebo mnozí falešní proroci vyšli na svět.” 1. Jan. 4:1. A Izaiáš prohlašuje: “K zákonu a k svědectví! Pakli nechťi, nechat’ mluví vedlé slova toho, v němž není žádné záře.” Iz. 8: 20. [vii]

V souladu s Božím slovem, Duch Boží měl pokračovati ve svém díle po tu dobu, co evanjelium bylo zvěstováno. V dobách, kdy Písmo Starého i Nového Zákona bylo se tvořilo, Duch Svatý neustále byl ve spojení s jednotlivými dušemi, mimo zjevení, jež měla býti vtělena v svatých knihách.

Ježíš přislíbil svým učedníkům: “Utěšitel pak, ten Duch Svatý, kteréhož pošle Otec ve jménu mém, onť vás naučí všemu, a připomenet’ vám všechno, což jsem koli mluvil vám.” “Když pak přijde ten Duch pravdy, uvedet’ vás ve všelikou pravdu .... ano i budoucí věci bude zvěstovati vám.” Jan. 14:26; 16:13. Písmo jasně učí, že tyto sliby, neobmezující se na dobu apoštolskou, vztahují se na církev Kristovu ve všech dobách. Spasitel ujišťuje své následovníky: “Já s vámi jsem po všechny dny, až do skonání světa.” Mat. 28: 20. A

Pavel hlásá, že dary a projevy Ducha byly dány církvi “pro spořádání svatých, k dílu služebnosti, pro vzdělání těla Kristova, až bychom se sběhli všichni v jednotu víry a známosti Syna Božího, v muže dokonalého, v míru postavy plného věku Kristova.” Efez. 4: 12, 13.

V bezprostředním spojení s výjevy velkého dne Páně, Bůh zaslíbil skrze proroka Joele zvláštní zjevení Svého Ducha. Joel 2:28. Proroctví toto došlo částečného splnění sesláním Ducha v den Letnic; ale úplného uskutečnění svého dosáhne v projevu Božské milosti, která bude provázeti závěrečné dílo evangelia.

Objasněním Ducha Svatého byly otevřeny pisatelce těchto řádků výjevy dlouho trvajících zápasů mezi dobrem a zlem. Čas od času bylo mi dopřáno pozorovati, v různých obdobích dějinných, veliký zápas mezi Kristem, Knížetem života, Původcem našeho spasení, a mezi Satanem, knížetem zla, původcem hříchu, prvním přestupníkem svatého Božího zákona.

[viii] Když Duch Boží otevřel mé duši veliké pravdy Svého slova, i výjevy minulosti a budoucnosti, tu byla jsem vyzvána, abych sdělila ostatním, to, co mi bylo zjeveno, — bych sledovala dějiny tohoto zápasu v minulých dobách, a zejména abych vylíčila jej tak, aby bylo vrženo světlo na rychle se blížící zápas budoucnosti. Za tím účelem pokusila jsem se vybrati a seskupiti události z dějin církve takovým způsobem, aby bylo možno stopovati vývoj velikých, svědectví podávajících pravd, jež v různých obdobích byly dány světu, jež roznítily vztek Satanův a nepřátelství církve, mající zalíbení ve světě, a které byly drženy těmi svědky, “kteří nemilovali své životy ani pod hrozbou smrti.”

V těchto záznamech můžeme zřítí spor, jenž leží před námi. Dívajíce se na ně ve světle slova Božího a v osvětlení jeho Ducha, můžeme spatřiti odhalené záměry knížete zla, i nebezpečí, jichž musí se vystříhati ti, kdož chtějí býti shledáni “bez viny” před Pánem při jeho příchodu.

Není ani tak účelem této knihy podati nové pravdy, týkající se zápasů minulých dob, jako spíše přinést skutečnosti a zásady, které jsou v souvislosti s blížícími se událostmi. Ale, tyto záznamy, díváme-li se na ně jako na část zápasu mezi sílami světla a temnoty, mají nový význam; ony vrhají světlo na budoucnost a osvětlují stezku těch, kdož jako buditelé minulých věků byli povoláni, třeba i

pod nebezpečím ztráty pozemských statků, aby svědčili “pro slovo Boží, a pro svědectví Ježíše Krista.”

Vylíčiti vývoj velkého zápasu mezi pravdou a bludem, odhaliti nástrahy Satanovy jakož i prostředky, kterými lze mu s úspěchem odolati, podati uspokojivé rozřešení velkých záhad zla tím, že původ a následky hříchu budou vysvětleny tak, aby plně byla zjevena spravedlnost a laskavost Boží ve všem Jeho jednání s Jeho tvorstvem, a dokázati svatou a nezměnnou podstatu Jeho zákona, — to jest účelem této knihy. A aby jejím vlivem duše byly vysvobozeny z moci temna a staly se “účastníky dědictví svatých v světle” ke slávě toho, jenž nás miloval a život dal za nás, jest vroucí modlitbou spisovatelčinou.

E. G. W

[ix]

Obsah

Information about this Book	i
Předmluva.	ii
ÚVOD	iv
Kapitola 1—Zkáza Jeruzaléma.	14
<i>Rozsudek odložen.</i>	17
<i>Předpovědění se vyplnily.</i>	17
Kapitola 2—Pronásledování křesťanů.	21
<i>Od pronásledování k lichoceni.</i>	22
<i>Oddělení pravdy od bludu.</i>	24
<i>Prospěch bezbožných.</i>	25
Kapitola 3—Odpadlictví.	26
<i>Člověk hříchu.</i>	26
<i>Změna Soboty.</i>	27
<i>Trest Jindřicha IV.</i>	30
<i>Pohanské bludy v církvi.</i>	31
<i>Soud nad kacíři — Inkvisice.</i>	32
Kapitola 4—Valdenští.	34
<i>Výchova Valdenské mládeže.</i>	35
<i>Valdenští jako misionáři.</i>	36
<i>Pronásledování Valdenských.</i>	39
Kapitola 5—JAN WYKLIF.	41
<i>Rána papežské nadvlády v Anglii.</i>	42
<i>Žebraví mniši.</i>	43
<i>Odsouzení Wyklifa.</i>	44
<i>Papežští soupeři.</i>	44
<i>Překlad bible do angličtiny.</i>	45
Kapitola 6—Hus a Jeroným.	49
<i>Počátky Jana Husa.</i>	50
<i>Zobrazněné kázání.</i>	51
<i>Praha pod klatbou.</i>	51
<i>Jeroným.</i>	52
<i>Hus přítomen snemu.</i>	53
<i>Hus uvězněn.</i>	54
<i>Husova poprava.</i>	55

<i>Mučednická smrt Jeronýmova.</i>	56
<i>Jednota Bratrská.</i>	60
Kapitola 7—Lutherova odluha od Říma.	62
<i>Luthcrovo vychování.</i>	62
<i>Luther objevil latinskou bibli.</i>	64
<i>Luther stal se mnichem.</i>	64
<i>Návštěva Říma.</i>	65
<i>Na koleji Wittenberské.</i>	66
<i>Prodávání odpustků.</i>	67
<i>Devadesát pět článků Lulherových.</i>	69
<i>Soudy a odpor.</i>	69
<i>Povolání do Říma.</i>	70
<i>Soud v Augsburgu.</i>	71
<i>Útělk z Augsburgu.</i>	73
<i>Kurfířt Bedřich Lutherovým přítelem.</i>	74
<i>Rozšíření reformovaného učení.</i>	74
<i>Vyobcování s církve.</i>	75
Kapitola 8—Luther před sněmem.	78
<i>Aleandrova řeč.</i>	79
<i>Cesta do Wormsu.</i>	80
<i>Před sněmem.</i>	80
<i>Rozhodnutí Karla V.</i>	85
<i>Na hradě Wartburku.</i>	87
Kapitola 9—Pokrok Reformy v Německu.	90
<i>Překlad Nového Zábona.</i>	90
Kapitola 10—Reformátor Švýcar.	93
<i>V klášteře.</i>	95
<i>Povolání do Curychu.</i>	96
<i>Pokrok ve Švýcarech.</i>	99
Kapitola 11—Odpor knížat.	103
<i>Sněm ve Špýru.</i>	103
<i>Prohlášení náboženské svobody.</i>	106
<i>Augšpurský sněm.</i>	108
Kapitola 12—Reformace ve Francii.	111
Kapitola 13—Nizozemí a Skandinavie.	127
<i>VE SKANDINA VII.</i>	130
<i>Reformátor Dánska.</i>	130
<i>Pomocí v celém státu.</i>	131

<i>Reformace ve Švédsku.</i>	131
Kapitola 14—Reformace v jiných zemích.	134
<i>V Anglii.</i>	134
<i>Anglický Nový Zákon.</i>	135
<i>Ve Skotsku.</i>	136
<i>Anglie přijala evanjelické učení.</i>	138
Kapitola 15—Whitefield a Wesleyové.	139
<i>Wesleyové v Americe.</i>	140
<i>Původ, názvu “Methodisté.”</i>	141
<i>Duchovní úpadek a jeho příčina.</i>	142
Kapitola 16—Pokrok k svobodě.	145
<i>“Poutníci.”</i>	145
<i>Úpřimný zkoumatel bible.</i>	147
Kapitola 17—Zvěstovatelé jitra.	152
<i>Druhý příchod Kristův.</i>	152
<i>Znamení Kristova příchodu.</i>	154
<i>Veliké zeměřesení.</i>	154
<i>Tmavý den.</i>	155
<i>Výstraha.</i>	157
Kapitola 18—Velké náboženské probuzení.	159
<i>Adventní Hnutí.</i>	160
Kapitola 19—Reformátor poslední doby.	164
<i>Nutnost Spasitele.</i>	165
<i>Zpytování Bible.</i>	165
<i>Druhý příchod Kristův.</i>	167
<i>Proroctví času.</i>	168
<i>2300 Dní.</i>	169
<i>Prorocký nárys.</i>	171
<i>Počátek hlásání.</i>	172
<i>Znamení ‘padání hvězd.’</i>	173
<i>Odpor.</i>	175
<i>V době Noemově a naší.</i>	176
<i>“Zase přijdu.”</i>	177
Kapitola 20—Zklamání.	180
<i>Zklamání při prvním příchodu.</i>	181
<i>Pevné setrvání u víře.</i>	182
Kapitola 21—Co jest svatyně?	184
<i>Země není svatyní.</i>	185

<i>Nebeská svatyně.</i>	187
<i>Původní svatyně, aneb “vzor.”</i>	187
<i>Očistění svatyně.</i>	190
<i>Služba kněžská.</i>	190
<i>Poučení z očist'ování.</i>	192
<i>Služba Kristova.</i>	193
Kapitola 22—Svatyně svátých.	195
<i>Proroctví splněné v nebi.</i>	196
Kapitola 23—Nezměnitelný zákon Boží.	199
<i>Čtvrté přikázání.</i>	200
<i>Uctívání Boha jako Stvořitele.</i>	202
<i>Uctívání šelmy.</i>	203
<i>Dvourohá šelma.</i>	204
<i>Obraz šelmy.</i>	204
<i>Malý roh.</i>	206
<i>Sobota nikdy nezmenená.</i>	207
<i>Strašlivé výhružné poselství.</i>	209
Kapitola 24—Dílo Obnovy (Reformace).	211
<i>Sobota v ráji.</i>	212
<i>Nesprávné úvahy.</i>	214
<i>Odpor.</i>	215
Kapitola 25—Vyšetřující soud.	218
<i>Kristus před Otcem.</i>	218
<i>Záznamy určují soud.</i>	219
<i>Zákon Boží pravidlem.</i>	220
<i>Velká přehlídka.</i>	221
<i>Žalobce.</i>	222
<i>Doba vyšetřování.</i>	223
<i>Vážná doba.</i>	225
<i>Konečné rozhodnutí.</i>	226
Kapitola 26—Původ zla.	227
<i>Luciferův pád.</i>	228
Kapitola 27—Nepřátelství mezi člověkem a Satanem.	236
Kapitola 28—Jednatelé zlých duchů.	240
Kapitola 29—Satanovy nástrahy.	245
Kapitola 30—První veliký klam.	253
Kapitola 31—Spiritismus (Duchověda).	266
Kapitola 32—Nadcházející spor.	272

<i>Dva velké bludy.</i>	274
<i>Satanovo chytráctví.</i>	276
Kapitola 33—Bible bezpečným ochráncem.	278
<i>Důležitost Božích výstrah.</i>	279
<i>Výklad Písma.</i>	280
<i>Zpytování bible a modlitba.</i>	282
<i>Pochybovačství.</i>	283
<i>Zodpovědnost před Bohem.</i>	284
Kapitola 34—Poslední výstraha.	285
<i>Moc třetího anjela.</i>	287
<i>Účinek výstrahy.</i>	287
<i>Zkouška víry.</i>	289
<i>Podzimní déšť</i>	290
Kapitola 35—“Doba soužení.”	292
<i>Zkouška skončena.</i>	292
<i>Jákobovo “soužení.”</i>	293
<i>Satanův hněv.</i>	296
<i>Satanovy projevy.</i>	296
<i>Nebezpečí lidu Božího.</i>	298
<i>Boží soudy.</i>	299
<i>Zaslíbení pomoci lidu Božímu.</i>	300
Kapitola 36— <i>Lid Boží vysvobozen.</i>	302
<i>Věčná smlouva.</i>	305
<i>Zoufalství podvodných pastýřů.</i>	306
<i>Dílo anjela smrti.</i>	307
Kapitola 37—Sestoupení Krále.	309
<i>Vzkříšení mrtvých.</i>	311
<i>Korunování vítězů.</i>	312
<i>Vstup do města Božího.</i>	313
<i>Setkání Kristovo s Adamem.</i>	313
<i>Výchova zkouškou.</i>	315
<i>Zpytování vykoupení.</i>	316
Kapitola 38—Zpustošení země.	318
Kapitola 39—Spor ukončen.	322
<i>Korunovace Kristova.</i>	325
<i>Obrazný pohled.</i>	325
<i>Před soudnou stolicí Boží.</i>	326
<i>Satan uznává svůj nezdar.</i>	327

<i>Konec bezbožných.</i>	328
<i>Jediné známky kletby.</i>	329
<i>Vykoupená země.</i>	330
<i>V nebi.</i>	331
DODATEK.	333

Kapitola 1—Zkáza Jeruzaléma.

S vrcholu hory Olivetské Ježíš pohlížel na Jeruzalém. Jasná a pokojná byla krajina rozprostírající se před Jeho zraky. Bylo to v době Velkonoční, a ze všech zemí shromažďovaly se děti Jákobovy, aby slavily velkou národní slavnost. Uprostřed zahrad a vinic a zelených strání, posetých stany příchozích, vypínaly se stupňovité pahorky, výstavné paláce a mocné opevnění hlavního města Izraele. Zdálo se, že dcera Sionská praví ve své pýše: “Sedím jako královna a neokusím zármutku;” tak půvabná a považující se za tak bezpečnou v přízni nebes, jako tenkrát, před dávnými časy, kdy královský pěvec zpíval: “Ozdoba krajiny, útěcha všín země jestit’ hora Sion, . . . město krále velikého.”¹

V plné kráse bylo viděti velkolepé budovy chrámu. Paprsky zapadajícího slunce ozařovaly sněhovou bělost jeho mra-morových stěn a odrážely se na jeho zlaté bráně, věžích a cimbuří. Jako “dokonalost krásy” stál zde chrám, pýcha židovského národa. Které dítě Izraele nebylo by jato při tomto pohledu pocitem radosti a obdivu?

[16] Ale zcela jiné myšlénky plnily mysl Ježíšovu. “Když se přiblížil, uzřev město, zaplakal nad ním.”² Uprostřed všeobecného jásotu při vítězném vjezdu, kdy zástupy mávaly palmovými ratolestmi, kdy radostné ‘Hossana’ probouzelo ozvěnu pahorků a tisíceré hlasy prohlašovaly Jej za Krále. Vykupitel světa byl zachvácen náhlým a tajemným smutkem. On, syn Boží, přislíbený Izraeli, jehož moc zvítězila nad smrtí, a vyrvala hrobu jeho oběti, zaslzel, ne však z obyčejného zármutku, nýbrž ve výrazném, nepotlačitelném smrtelném zá-pasu.

“Ó kdybys bylo poznalo i ty, a to aspoň v takový tento den tvůj, které by věci tobě ku pokoji byly, ale skrytoť jest to nyní před očima tvýma. Nebo přijdou na tě dnové, obklíčí tě nepřátelé tvoji valem, a oblehnou tebe, a ssouží tebe se všech stran. A s zemí srovnají tě, i

---

¹ žalm 48:2.

²Luk.19:41.

syny tvé v tobě, a nenechajíť v tobě kamene na kameni, protože jsi nepoznalo času navštívení svého.”¹

Téměř tisícileté dějiny zvláštní přízně a strážné péče Boží, projevované vyvolenému národu, byly otevřeny před zrakem Ježíšovým. Jeruzalém byl vyznamenán Bohem před celým světem. Hospodin si “vyvolil Sion, oblíbil jej za svůj příbytek.”² Proto po všechny věky svati proroci pronášeli svá výstražná poselství.

Proto Hospodin zjevil svou přítomnost v oblaku slávy nad slitovnicí.

Kdyby byl Izrael jako národ zachoval vděčnost k nebi, byl by Jeruzalém stál věčně jako vyvolené město Boží. Ale dějiny tohoto přízní obdařeného národa byly záznamem odpadání a vzpoury. Oni se postavili na odpor milosti nebes, zneužili svých výsad, nepoužili svých příležitostí.³ S láskou větší než jakou má otec k svému synu, “posílal Hospodin Bůh otců jejich k nim posly své, ráno vstáváje a posílaje, protože se přívětivě měl k lidu svému a k příbytku svému.”⁴ Když selhaly výtky, prosby ani kárání nepomohly, poslal jim nejlepší dar nebes; ano, On vložil celé nebe do tohoto jediného daru. Syn Boží sám byl poslán, aby napravil zatvrzelé město.

Po tři léta Pán světla a slávy chodil mezi svým lidem, “uzdravuje zkroušené srdcem, zvěstuje jatým propuštění a slepým vidění, způsobuje, aby chromí chodili a hluchí slyšeli, očišťuje malomocné, kříse mrtvé a zvěstuje evanjelium chudým.”⁵

Ač bylo mu odplaceno zlým za dobré a nenávisť za lásku Jeho,⁶ vytrvale vykonával úkol milosrdenství. Nikdy nebyli zapuzeni ti, kteří hledali Jeho milost.

Vlny slitování, zapuzené těmito zatvrzelými srdci, vracely se se silnějším proudem milosrdné, nevyslovitelné lásky. Ale Izrael odvrátil se od svého nej lepšího Přítele a jediného Pomocníka. Projevy jeho lásky byly odmítány, jeho radami bylo opovrhováno, jeho výstrahy byly sesměšňovány.

¹Luk. 19:4 2—44.

²Žalm 132:13.

³Viz Jer. 17:21—25.

⁴2 Par. 36:15.

⁵ Viz Luk.4:18.

⁶Žalm 109:5.

[17]

[18]

[19]

Hodina naděje a odpuštění kvapně mījela; kalich dlouho odkládaného hněvu Božího byl téměř plný. Mracno, které se hromadilo po věky úpadku a vzpoury, hrozebně se černalo a již již se protrhávalo nad provinivším se národem; a Ten, jenž jediný mohl je zachrániti před hrozícím osudem, byl zlehčován, pomlouván, zavrhován, a měl býti v krátké době ukřižován.

Když Kristus měl viseti na kříži Golgaty, mělo to znamenati konec doby Izraele jakožto národa vyvoleného a požehnaného Bohem. Ztráta jen jediné duše jest pohromou, jež nekonečně převyšuje zisky a poklady světa; ale když Kristus patřil na Jeruzalém, nalézal se před Ním ortel celého města, celého národa, — toho města, toho národa, jenž kdysi byl vyvolencem Božím, Jeho vzácným pokladem.

Hledě do budoucnosti, viděl vyvolený národ rozptýlený do všech zemí. V tom časném trestu, jenž měl dolehnouti na dítky tohoto národa, viděl jen první doušek z toho kalicha hněvu, jenž při posledním soudu musí býti dopit do dna, Božský soucit a horoucí láska našly vyjádření v truchlivých slovech: “Jeruzaléme, Jeruzaléme, morděři proroků, a kterýž kamenuješ ty, kteříž byli k tobě posláni, kolikrát jsem chtěl shromážďiti dítky tvé, tak jako slepice shromažďuje kuřátka svá pod křídla, a nechtěli jste!”¹ Budeš-li zničen, ty jediný poneseš zodpovědnost. “Ale nechcete přijíti ke Mně, abyste život měli.”²

[20] Kristus viděl v Jeruzalémě odznak světa zatvrzelého v nevěře a vzpouře, a řítícího se vstříc trestajícím soudům Božím. Utrpení pokleslého kmene, deroucí se do Jeho duše, vyloudilo z Jeho rtů ten nesmírně hořký výkřik. Viděl plnost hříchu, jemuž v zápětí jde lidská bída, slzy a krev; Jeho srdce bylo jato nekonečným slitováním k souženým a trpícím; všem toužil ulehčiti. Ale ani Jeho ruka nemohla zastaviti příval lidského utrpení; málo bylo těch, kteří vyhledávali jediný Pramen pomoci. Chtěl vyliti svou duši na smrt, aby přiblížil spasení k jejich dosahu; ale málokterí snažili se přijíti k Němu, aby mohli žíti.

Vrchnost' nebes v slzách! Syn věčného Boha zarmoucen v duchu, zkrušen úzkostí! Výjev ten naplnil celé nebe úžasem. Tento výjev odhaluje nám neobyčejnou nízkost hříchu; ukazuje, jak těžký

¹Mat. 23:37.

²Jan 5:40.

jest to úkol, i pro nekonečnou moc, zachrániti vinníka před následky přestoupení zákona Božího. Tak Ježíš, hledě až k nejposlednějšímu pokolení v budoucnosti, viděl svět uvržený do klamu podobného tomu, který zavinil zkázu Jeruzaléma. Velkým hříchem Židů bylo zavržení Krista; velkým hříchem křesťanského světa bude zamítnutí zákona Božího, základu to jeho vlády na nebi i na zemi. Pravidla Hospodinova budou opovržena a uvedena v nivec. Miliony v poddanství hřícha, otroci Satana, odsouzení k druhé smrti budou odíratí slyšení slov pravdy, ve dnech navštívení jejich.

Rozsudek odložen.

Téměř čtyřicet let od té chvíle, co zkáza Jeruzaléma byla předpověděna samým Kristem, odkládal Bůh svůj rozsudek nad městem i národem. Podivuhodná byla shovívavost Boží vůči zamítačům Jeho evanjelia a vrahům Jeho Syna. Podobenství o stromu nenesoucím ovoce označilo jednání Boha s židovským národem. Rozkaz byl vydán: “Vytniž jej. Nač i tu zemi darmo kazí?”¹, ale Božský soucit ho chránil ještě nějaký čas. Byli ještě mnozí mezi Židy, kteří neznali povahu a dílo Kristovo. A dítkám ještě se nedostalo příležitosti a světla, které jejich rodiče odmítli. Kázáním apoštolů a jejich společníků chtěl Bůh docílit, aby jim zasvitlo světlo; mělo jim býti dovoleno uzříti, kterak se proroctví vyplnilo nejen v narození a životě Kristově, ale i v Jeho smrti a vzkříšení. Dítka nebyly odsouzeny za hříchy rodičů; ale když tyto poznaly světlo dané jejich rodičům, a zavrhly dodatečné světlo poskytnuté jim samým, staly se účastníky ve hříších svých rodičů a naplnily míru svých nepravostí.

[21]

[22]

Předpovědění se vyplnily.

[23]

Všecka proroctví Kristova, týkající se zkázy Jeruzaléma, se vyplnily do poslední písmeny. Židé zakusili pravdu Jeho výstražných slov: “Kterou měrou měříte, bude vám zase odměřeno.”¹

Znamení a zázraky se děly, věstící pohromu a záhubu. Uprostřed noci nadpřirozené světlo svítilo nad chrámem a oltářem. Proti obloze při západu slunce bylo viděti obrazy vozů a válečníků, chysta-

¹ Luk. 13:7.

¹ Mat. 7:2.

jících se k boji. Kněží, přísluhující za noci ve svatyni, byli poděšeni tajemnými zvuky; země se třásla a slyšeno bylo množství hlasů volajících: “Odejďme odtud!”

Strašlivé byly pohromy, které stihly Jeruzalém, když Titus začal město obléhati. Město bylo obleženo v době Velikonoc, kdy miliony Židů shromáždilo se v jeho zdech. Jejich potravinové zásoby, jež při pečlivém rozdělení byly by vystačily obyvatelům několik let, byly před tím zničeny následkem řevnivosti a pomstychtivosti potírajících se stran, a nyní bylo nutno zakoušeti všechny hrůzy hladovění. Tisícové hynuli hladem a morem.

Římští vůdcové chtěli naplniti Židy hrůzou a tak je přinutiti ke vzdání. Zajatci, kteří odporovali když byli jati, byli mrskáni, mučeni a křižováni před hradbami městskými. Sta osob bylo denně usmrcováno tímto způsobem, a příšerné to dílo trvalo tak dlouho, až podél údolí Josafat a na Golgatě bylo vztýčeno tolik křížů, že stěží bylo možno mezi nimi projiti. Tak strašlivě se vyplnilo děsné zaklínání, vyřknuté před soudnou stolicí Pilátovou: “Krev jeho na nás i na naše dítky.”²

[24] Titus by byl rád učinil konec, tomuto děsnému řádění, aby zachránil Jeruzalém před úplnou zkázou. Byl naplněn hrůzou při pohledu na hromady mrtvých v údolích. Jako v okouzlení patře s hory Olivetské na velkolepý chrám, vydal rozkaz, aby ani jediný kámen nebyl poškozen. Ale jeho rozkazu nebylo uposlechnuto. Když se v noci odebral do svého stanu, Židé, vyrazivše z chrámu, napadli vojáky venku. Mezi bojem některý z vojinů vrhl otvorem pochodeň do před-síně, a v oka- mžení byly předsíně svatyně, vykládané cedrovým dřevem, v plamenech.

“Titus shledav, že je nemožno zastaviti zuření vojska, vstoupil se svými důstojníky a prohlížel vnitřek posvátné budovy. Nádhera naplnila je údivem; a poněvadž plameny nepronikly dosud do svatyně, učinil poslední pokus zachrániti tuto, vrhnul se ku předu, a znovu napomínal vojáky, aby ustali v pálení. Ale ani úcta před císařem nezrnírnila zuřivou zášť proti Židům, divokou vášeň válečnou a nenasytnou naději na lup. Jeden vojin nepozorovaně hodil zapálenou pochodeň mezi veřeje dveří: a celá budova byla okamžitě v

²Mat. 27:25.

plamenech. Oslepující dým a oheň donutil důstojníky k ústupu, a nádherná stavba byla ponechána svému osudu.¹

Město i chrám byly srovnány se zemí, a místo, na kterém stál chrám, bylo “oráno jako pole.”² Při obléhání a při vraždění, jež následovalo, zahynulo více než milion lidí; ostatní byli odvedeni jako zajatci; někteří prodáni do otroctví, jiní odvezeni do Říma, aby zdobili slávu vítězů, předhozením divým šelmám v římské divadelní budově, aneb rozptýleni jako tuláci bez domova po celém světě.

Ani jeden křesťan nezhynul při zničení Jeruzaléma. Kristus dal svým učedníkům výstrahu, a všichni, kdož uvěřili jeho slovům, čekali na příslibená znamení. “Když pak uzříte od vojska obležený Jeruzalém,” pravil Ježíš, “tehdy vězte, že se přiblížilo zkažení jeho. Tehdy ti, kdož jsou v Judstvu, utíkejte k horám, a kdo uprostřed něho, vyjděte, a kteří v končinách, nevcházejte do něho.”³

Když Římané pod Cestiem obklíčili město, tu z nenadání upustili od obléhání, ač vše se zdálo být příhodné pro okamžitý útok. Obležení, zoufající nad neúspěšnou obranou, chtěli se již vzdáti, když římský vojevůdce odtáhl i s vojskem bez jakékoli zjevné příčiny. Ale milosrdná prozřetelnost Boží řídila události pro dobro svého lidu. Slíbené znamení bylo dáno čekajícím křesťanům, a tak příležitost dána všem, kdož chtěli uposlehnouti výstrahy Spasitelovy. Bez odkladu uprchli na bezpečné místo, — do města Pelly, — v kraji Perea, za Jordánem. [25]

Spasitelovo proroctví o potrestání Jeruzaléma vyplní se ještě jednou a vylíčená zkáza, jest jen slabým obrazem druhého. V osudu zaslíbeného města můžeme spatřovati ortel světa, který zavrhl milost Boha a pošlapal jeho zákon.

Temné jsou dějiny lidské bídy, již byla země svědkem po dlouhá století zločinu. Srdce bolí a duše je sklíčena při takovém rozjímání. Strašlivé byly následky zavržení vlády Boží. Ale ještě temnější zjevy předvádí nám odhalená budoucnost. Záznamy minulosti, a dlouhý průvod zmatků, zápasů a vzbouření, “bitev válečníků, poděšených zmatkem, roucha v krvi zbrcená”¹ —co je to vše u porovnání s hrůzami onoho dne, kdy shovívavý Duch Boží úplně se odvrátí od

¹Nielmana “History of the Jews,” kniha 16.

²Jer. 26:18.

³Luk. 21:20,21.

¹Izaiáš 9:5.

bezbožných, a nebude nadále držeti na úzdě výbuch lidské vášně a satanské ukrutností! Tehdy svět, jako nikdy před tím, pozná následky Satanovy vlády.

[26] Ale onoho dne, jako za času zkázy Jeruzaléma, lid Boží bude vysvobozen, a to “každý, jenž shledán bude zapsaný mezi živými.”

[27]

Kapitola 2—Pronásledování křesťanů.

S hory Olivetské Spasitel předvídal bouři, která se měla snésti nad apoštolskou církví; a pronikaje hlouběji do budoucnosti, viděl svým zrakem divoké, pustošící bouře, jež se měly snésti na jeho přívržence v nastávajících dobách temna a pronásledování. V několika krátkých, ale velmi významných výrocích předpověděl, jak se budou vládci tohoto světa chovati vůči církvi Boží.¹

Dějiny prvotní církve dosvědčily splnění slov Spasitelových. Mocnosti země i pekla spikly se proti Kristu, zosobněnému v jeho vyznavačích. Pohanstvo tušilo, že zvítězí-li evanjelium, jejich chrámy a oltáře budou smeteny; proto soustředilo své síly na zničení křesťanstva. Plameny pronásledování byly zaníceny. Křesťané byli olupováni o své majetky a vyháněni ze svých domovů. “Mnohý boj utrpení snášeli.”² “Posměchy a mrskáním byli trápeni, ano i vězením a okovy.”³ Veliký počet jich zpečetil své svědectví krví. Urozený i otrok, bohatý i chudý, učený i neučený, všichni byli zabíjeni bez rozdílu a bez milosti.

Tato pronásledování, zahájená za Nerona, asi v době mučednické smrti Pavlovy, trvala po staletí s větší nebo menší zuřivostí. Křesťané byli nesprávně obviněni z nejhnusnějších zločinů, a prohlašováni za původce velikých neštěstí — hladu, moru i zemětřesení. Poněvadž stali se předmětem všeobecné nenávisti a podezřívání, byli vždy pohotově udavači, aby za odměnu zradili nevinného. Křesťané byli odsuzováni jako buřiči proti vládě, jako nepřátelé náboženství a hlíza společnosti. Mnozí byli předhozeni divokým šelmám nebo upáleni za živa v divadlech. Někteří byli ukřižováni; jiní byli zašiti do kůží divokých šelem a hozeni do arény, kde je psi roztrhali. Jejich trest byl často hlavní zábavní částí veřejných slavností. Obrovské zástupy se shromažďovaly k takové podívané, a provázely jejich smrtelné bolesti smíchem a potleskem.

¹Viz Mat. 24:9, 21, 22.

²žid. 10:32.

³žid. 11:36.

Následovníci Kristovi byli pronásledováni všude, kde hledali útočiště, tak jako kořist šelmami. Byli nuceni skrývat se na opuštěných místech. “Kamenováni jsou, sekáni, pokoušim, mečem zmordováni; (jichžto nebyl svět hoden,) po pustinách bloudíce, i po horách a jeskyních, i v doupatech země.”¹ Katakomy (podzemní chodby), skytaly útulek tisícům. Pod pahorky v okolí Říma byly prokopány v zemi a skalách dlouhé chodby; temná a spletitá síť průchodů táhla se na míle daleko mimo hradby městské. V těchto podzemních skrýších pocho-vávali vyznavači Kristovi své mrtvé; a zde také, podezřívání a vyobcování jsouce, nacházeli domov.

Při všem tom krutém pronásledování uchovávali si tito svědkové Ježíšovi neposkvrněnou svou víru. Ač zbaveni všeho po-hodlí, zapuzeni ze světla slunečního, bydlíce v temném ale prá-telském klínu země, nestěžovali si. Slovy víry, trpělivosti a naděje těšil druh druh, aby snáze snášeli útrapy a svízele. Ztráta veškerého pozemského blahobytu nemohla je donutiti, aby se zřekli víry v Krista.

Jako služebníci Boží za starých dob, mnozí “mučení jsou, neoblíbeně sobě vysvobození, aby lepšího dosáhli vzkříšení.”² Hlas sestoupil k nim od trůnu Božího: “Budiž věrný až do smrti, a dámť korunu života.”³

Marné bylo úsilí Satanovo zničití církev Kristovu násilím. Velký zápas, v němž učedníci Ježíšovi obětovali životy, neustal když tito věrní praporečníci padli na svém stanovišti. Byvše poraženi, zvítězili. Dělníci Boží byli zabiti, ale Jeho dílo stále pokračovalo. Evangelium se stále šířilo a počet jeho přívržencu vzrůstal. Kdyby se byli následovníci Kristovi dali oklamati a svěsti k protivení se Bohu, pak by jejich síla, statečnost a stálost byla daremná, a oni byli by se stali snadnou kořistí.

[29]

[30]

[31]

Od pronásledování k lichoceni.

Veliký nepřítel pokusil se nyní dosíci umělým způsobem toho, čeho se mu nepodařilo docílití násilím.

Tisícové byli uvězněni a zabiti; ale jiní vyvstali, aby vyplnili jejich místa. A ti, kdož byli umučeni pro svou víru, byli zajištěni

¹žid. 11:37, 38.

²žid. 11:35.

³Zjev. 2:10.

pro Krista a jím zařadění mezi vítěze. Bojovali dobrý boj a obdrží korunu slávy až Kristus přijde. Utrpení, které oni snášeli, sblížilo křesťany, a přiblížilo je k jejich Vykupiteli. Příklad jejich života a svědectví jejich smrti byly stálými důkazy pravdy; a kde nejméně bylo očekáváno tam poddaní Satanovi opouštěli jeho služby a vstoupali pod prapor Kristův.

Proto Satan pojal plán k úspěšnějšímu válčení proti vládě Boží, vztýčiv svůj prapor v křesťanské církvi. Pronásledování ustalo, a jeho místo zaujalo nebezpečné vábení časným blaho-bytem a světskými poctami. Modloslužebníci byli naváděni, aby přijali část křesťanské víry, a při tom zavrhli jiné podstatné pravdy. Vyznávali, že uznávají Ježíše za Syna Božího, a že věří v Jeho smrt a vzkříšení, ale nebyli přesvědčeni o hříchu a nepocit'ovali potřebu lítosti a změny srdce. Činíce jakési ústupky se své strany, navrhovali aby křesťané také učinili ústupky, tak aby všichni se mohli shodnouti na zásadách víry v Krista.

Tím ocitla se církev v hrozném nebezpečí. Vězení, muka, oheň a meč, byly požehnáním u porovnání s tímto. Někteří křesťané vytrvali, prohlásivše, že nemohou učiniti shodnutí. Jiní se přimlouvali za ústupky nebo za přizpůsobení některých zásad své víry a za spojení s těmi, kdož přijali část křesťanství, dokazující, že to může býti prostředkem k jejich úplnému obrácení. To byla doba hluboké úzkosti pro věrné následovníky Kristovy. Pod pláštěm předstíraného křesťanství vloudil se Satan do církve křesťanů, aby kazil jejich víru a odvrátil jejich mysl od slova pravdy.

[32]

Většina křesťanů konečně svolila sklonit prapor a tak došlo ke spojení křesťanství s pohanstvím. Ačkoliv modloslužebníci prohlašovali, že se obrátili a spojili s církví, přece lpěli dále na svém modlářství, vyměňivše pouze předměty svého uctívání za obrazy Ježíšovy, a dokonce i za obrazy Marie a svatých. Špinavý kvas modloslužby, uvedený takto do církve, začal účinkovati. Nezdravá učení, pověrečné obřady a modloslužebné obřady byly vtěleny do víry a bohoslužeb církve. Když se následovníci Kristovi spojili s modloslužebníky, křesťanské náboženství se zkazilo, a církev pozbyla čistoty a moci. Někteří však přece byli, jež se nedali svéstí tímto klamem. Ti dosud zachovali věrnost Původci pravdy a uctívali pouze Boha.

Kdo chtěl býti věrným, musel zoufale zápasiti, aby zůstal pevným proti klamům a ohavnostem, zakukleným v roucha kněžská,

zaváděným do církve. Bible nebyla přijímána za základní pravidlo víry. Učení náboženské svobody bylo nazváno kacírstvím a jeho hlasatelé byli nenáviděni a vyobcováni.

Oddělení pravdy od bludu.

Po dlouhém a tuhém zápase, hlouček věrných rozhodl se zrušiti spojení s odpadlickou církví, nebude-li se tato chtít osvoboditi od bludu a modloslužeb. Nahlíželi, že odluka jest naprosto nutností, chtějí-li býti poslušní slova Božího. Rozhodli se netrpěti bludy, nebezpečné jejich duším, a nedávati dále špatný příklad, ohrožující víru jejich dětí, a dětí jejich dětí. Pro za-jištění pokoje a jednoty byli hotovi učiniti ústupky jakékoliv, jen když by se tyto shodovaly s věrností k Bohu; ale cítili, že mír by byl draze vykoupen za cenu zásady.

[33] Prvotní křesťané byli skutečně zvláštní lidé. Jejich bezúhonné chování a neochvějná víra, byly stálou výčitkou, jež rušila poklid hříšníkův. Ač malí počtem, prosti bohatství, důstojenství a čestných názvů, přece byli postrachem bezbožníků, kdekoli jejich povaha a učení vešly ve známost. Proto byli nenáviděni od hříšníků jako Abel byl nenáviděn od zlého Kaina. Z té příčiny, pro kterou Kain zabil Ábela, vodili ti, kdož chtěli svrhnouti jeho Ducha Svatého, na smrt lid Boží. Bylo to z téže příčiny, pro kterou Židé zavrhlí a ukřižovali Spasitele, — poněvadž čistota a svatost Jeho povahy byly ustavičnou výtkou jejich sobeckosti a zkaženosti. Ode dnů Kristových až po dobu nynější vyvolávali Jeho věrní ucedlníci zášť a nepřátelství těch, kteří si libují choditi po cestách hříchu.

Evangelium jest poselství míru. Pravé křesťanství jest soustava, která, jsouc přijata a zachovávána, šíří mír, soulad a štěstí po celé zemi. Náboženství Kristovo spojí v těsné bratrství všech, kdož přijmou jeho učení. Byloť to posláním Ježíšovým smířiti lidi s Bohem, a tím i jich mezi sebou navzájem. Ale svět z větší části jest pod vedením Satana, Kristova nejúhlavnějšího nepřítele. Evangelium podává jim životní zásady, jež jsou v úplném rozporu s jejich zvyky a žádostmi, a proto se proti němu bouří. Nenávidějí čistotu, která odkrývá a odsuzuje jejich hříchy, a proto pronásledují a hubí ty, kdož chtějí jim vstípati jeho svaté a spravedlivé požadavky. A právě v tomto smyslu bývá evangelium nazýváno mečem.

Prospěch bezbožných.

Tajemná prozřetelnost, jež dovoluje, aby spravedlivý za-koušel pronásledování z rukou bezbožníků, byla příčinou velkého zmatku u mnohých, kteří jsou slabí u víře. Mnozí dokonce chtějí se zříci důvěry v Boha, poněvadž prý dovoluje, aby nej ničemnější lidé setkávali se se zdarem, kdežto ti nejlepší a nejčistší jsou zkoušeni a mučeni jejich ukrutností. To jest otázka, do které nám nic není. Bůh nám dal zřejmé důkazy své lásky, a my nesmíme pochybovati o Jeho dobrotě proto, že nemůžeme pochopiti řízení Jeho Prozřetelnosti.

Spasitel řekl svým učedníkům: “Pamatujte na tu řeč, kterou jsem já mluvil k vám: Nenít’ služebník větší než pán jeho. Poněvadž se mně protivili, i vámť se protiviti budou.”¹ Ježíš pro nás vytrpěl více než kterýkoliv z Jeho následovníků může vytrpěti ukrutností lidí bezbožných. Ti, kdož jsou povoláni, aby vytrpěli trýznění a mučednictví, následují pouze šlépěje drahého Syna Božího.

“Nemeškát’ Pán s naplněním slibů.”² Nezapomíná ani ne-zanedbává svých dítek, ale dovoluje bezbožným, aby projevo- [34]
vali svou pravou povahu tak, aby nikdo, kdo chce plniti Jeho vůli, ne-
byl jimi oklamán. Právě proto též i spravedliví vrhání bývají do
ohně zkoušky, aby byli očištěni, a aby jejich příklad přesvědčil jiné
o pravdě víry a zbožnosti, a také aby jejich vytrvalost odsoudila
bezbožné a nevěřící.

Bůh dovoluje, aby se bezbožným dobře vedlo a aby projevili
svou zášť proti Němu, tak aby, až se naplní míra jejich nepravosti,
všichni spatřili Jeho spravedlnost i milosrdnost’ v jejich úplném
zničení. Den jeho odplaty se blíží, kdy všichni, kdož přestupovali
Jeho zákon a utlačovali Jeho lid, dojdou od-měny za své skutky, kdy
každý zlý a nespravedlivý skutek vůči těm, kdo jsou Bohu věrni,
bude potrestán zrovna tak, jako kdyby byl učiněn proti samému
Kristu. [35]

[36]

[37]

¹ Jan 15:20.² Petr. 3:9.

Kapitola 3—Odpadlictví.

Apoštol Pavel ve své druhé epištole k Tessalonicenským prohlásil, že onen den Kristův nepřijde dříve, “leč až prve přijde odstoupení a zjeven bude ten člověk hřícha, syn zatracení; protivící a povyšující se nade všechno, což slove Bůh, neb čemuž se děje Božská čest, tak že se v chrámě Božím jako Bůh posadí, počínaje sobě jako by byl Bůh.”¹ A dále apoštol varuje své bratry, že “již tajemství nepravosti působí.”² Již v oné době viděl, jak loudí se do církve bludy, jež připraví cestu k vývoji papežství.

Krok za krokem, z počátku pomalu a tiše, potom však, když se sesílilo a ovládlo duše lidské, otevřeněji tajemství nepravosti pokračovalo ve svém klamajícím a rouhavém díle. Téměř nepozorovatelně vnikaly pohanské zvyky do křesťanské církve. Duch ústupků a přizpůsobování byl na čas utlumen krutým pronásledováním, jež církev snášela od pohanů. Ale když pronásledování ustalo, a křesťanství vstoupilo do dvorů a paláců královských, odložilo pokornou prostotu Kristovu a Jeho apoštolů, a přijímalo za ni nádheru a pýchu pohanských kněží a vládců; a místo přikázání Božích zavádělo lidské učení a pověsti. Pohanství, zdánlivě již přemožené, stalo se takto vítězem. Jeho duch ovládal církev. Jeho učení, obřady a pověry byly vtělovány do víry a bohoslužby vyznavačů Kristových.

[38]

Člověk hříchu.

Tato shoda mezi pohanstvím a křesťanstvím měla za následek vývoj “člověka hříchu”, protivícího se, a povyšujícího se nad samého Boha.

Satan se jednou pokusil učiniti shodu s Kristem. Přistoupil k Synu Božímu na poušti, pokoušeje a ukazuje mu všechna království světa a jejich slávu, sliboval mu dáti vše, uzná-li nadvládu knížete tmy. Kristus odmítl lstivého pokušitele a donutil jej k ústupu. Ale

---

¹ 2 Tes 2:3,4.

² 2 Tes 2:7.

Satan dosahuje většího úspěchu, když tímž způsobem pokouší člověka. Církev, aby si zajistila světské výhody a pocty, vyhledávala přízeň a podporu velkých tohoto světa.

Satan dobře znal, že Písmo Svaté usnadní lidem, aby po-střehli jeho úklady a odolali jeho moci. Vždyť i Spasitel světa odrazil jeho útoky slovem. Při každém útoku Kristus nastavil štít věčné pravdy, řka: “Psánot’ jest.” Proti každé námitce protivníkově postavil moudrost a moc slov Písma sv. Satan, aby udržel svoji vládu nad lidmi, a aby mohl zříditi lidskou vládu, musí udržovati je v neznalosti všech svatých Písem. Bible, by povýšila Boha a poučila smrtelných lidí o jejich pravém postavení, musely prý její posvátné pravdy býti zatajeny a potlačeny. To jest nauka, přijatá římskou církví. Po celá staletí bylo šíření Bible zakázáno. Lidu pak bylo zapovězeno čisti ji nebo chovati ji doma, a bezzásadní kněží a preláti vykládali její učení tak, aby si udrželi své výsady a výhody. Tak se hlava církve stala téměř všeobecně uznávaným místodržitelem a zástupcem Boha na zemi, s vládou nad církví i státem.

Když Satan odstranil odhalovatele bludu, mohl pracovati dle libosti. Proroctví oznámilo, že papežství “bude pomýšleti, aby proměnilo časy i práva.”¹ A také se o to bez umdlení pokoušelo. Aby nově získaní vyznavači měli náhradu za uctívání model, a aby tím bylo podporováno jejich zařízení přijímání mezi křesťany, bylo též postupně zaváděno do křesťanské církve uctívání obrazů a ostatků. Výnos hlavního církevního sněmu na konec zavedl tuto soustavu modloslužby.

[39]

Změna Soboty.

Duch ústupků, činěných křesťanstvím, otevřel cestu ještě k dalšímu zanedbání nebeské vlády. Satan, pracující skrze vůdce církevní, brojil i oproti čtvrtému přikázání, a pokoušel se odstraniti původní Sobotu, den to, který Bůh požehnal a po-světil,¹ a na jeho místo zavésti svátek zachovávaný pohany ja-kožto “svátek slunce.” Pokus o tuto změnu nebyl z počátku učiněn veřejně. V prvých stoletích, byla všemi křesťany zachovávána pravá sobota. Bedliví jsouce cti Boží, a věřice, že Jeho zákon jest nezměnitelný, horlivě střežili Jeho před-

¹Dan. 7:25.

¹1 Moj. 2:2,3.

pisů. Ale Satan pracoval se lstivou záludností, aby prostřednictvím svých pomocníků dosáhl cíle. Aby pozornost lidu byla obrácena k neděli, byla z ní učiněna slavnost na oslavu Kristova vzkříšení. Bohoslužby se konaly v ten den; den ten byl považován za den odpočinku, ač sobota byla dosud s posvátnou úctou zachovávána.

Aby si připravil cestu k dílu, které chtěl vykonati, způsobil Satan již před příchodem Kristovým, že Židé přeplnili sobotu přísnými obřady, tak že její zachovávání stalo se břemenem. A nyní, využívaje nepravého světla, v jakém se sobota octla, uváděl ji v opovržení jakožto Židovské zařízení. Zatím co křesťané všeobecně zachovávali neděli jako radostný svátek, přiměl je Satan, že učinili ze soboty den postu, smutku a zármutku.

Na počátku čtvrtého století vydal císař Konstantin nařízení, aby neděle byla veřejným svátkem po celé říši Římské. Den slunce byl slaven jeho pohanskými poddanými a zároveň uznáván křesťany. Císař byl k tomu donucen církevními biskupy, kteří ze ctižádosti a touhy po moci postřehli, že, bude-li týž den svěcen křesťany i pohany, bude tím posíleno zavedené přestupování pohanů ke křesťanství, a tím pak zesílena moc a sláva církve. Ale ačkoliv mnozí bohabojní křesťané poznenáhlu začínali pohlížeti na neděli jako na cosi posvátného, považovali stále ještě pravou sobotu za den Páně, a zachovávali ji v souhlase se čtvrtým přikázáním.

[40]

Avšak arcisvůdce nedokončil ještě svého díla. Byl rozhodnut shromáždit křesťanský svět pod svou korouhví a vykonávati vládu prostřednictvím svého zástupce, hrdého toho velekněze, jenž o sobě prohlašoval, že je zástupcem Kristovým. S pomocí polo-obrácených pohanů, ziskuchtivých prelátů a svět milujících církevníků dosáhl svého cíle. Občas konaly se obrovské církevní sněmy, k nimž scházeli se hodnostáři církevní z celého světa. Téměř v každém z těchto sjezdů byla Bohem ustanovená sobota poznenáhlu potlačována, kdežto neděle byla postupně vyvyšována. Tak se stalo, že pohanský svátek konečně byl uctíván jako Božské zřízení, kdežto biblická sobota byla prohlašována za zbytek židovství a ti, kdož ji zachovávali, byli dáni do klatby.

Velikému odpadlíkovi zdařilo se, že se povýšil “nade všecko, což slove Bůh, aneb čemuž se děje Božská čest.”¹ Odvážil se změnit

¹2 Tes.2:4.

jediné přikázání Božského zákona, které neomylně poukazuje všemu lidstvu na pravého a živého Boha. Ve čtvrtém přikázání Bůh se zjevuje jako Stvořitel nebes i země, a tím se odlišuje ode všech nepravých bohů. Právě na památku stvořitelského díla Božího byl sedmý den posvěcen jako den odpočinku pro člověka. Účel jeho zřízení byl udržovati Boha stále v mysli lidí jakožto pramen života, a předmět vážnosti a úcty. Satan usiluje se odvrátiti lidí od oddanosti k Bohu a od poslušnosti k jeho zákonu; proto jeho snaha je namířena zvláště proti přikázání, jež ukazuje na Boha jako Stvořitele.

V šestém století papežství bylo již upevněno. Za sídlo jeho moci bylo vybráno císařské město, a římský biskup byl prohlášen za hlavu celé církve. Pohanství uprázdnilo místo pro papežství. Drak odevzdal šelmě “sílu svou, a trůn svůj, i moc velikou.”² A pak začalo 1260 let papežského útisku, předpověděného v proroctvích Danielových a ve Zjevení.³ Křesťané museli se rozhodnouti, zda chtějí se vzdáti své čistoty a přijmouti papežské obřady a uctívání, či trávit život v žalářích nebo podstoupiti smrt na skřipci, pod sekerou katovou, nebo býti upáleni. Nyní se plnila slova Ježíšova: “Budete pak zrazováni i od rodičů a od příbuzných i od přátel, a zmurdují některé z vás. A budete v nenávisti u všech pro jméno mé.”¹

[41]

Pronásledování věrných bylo zahájeno s větší zuřivostí než kdykoliv před tím, a svět stal se ohromným bojištěm. Po staletí církev Kristova nalézala útulek v ústraní a skrýších. Takto praví prorok: “A žena utekla na poušť, kdež měla místo od Boha připravené, aby ji tam živili za dnů tisíc dvě stě a šedesát.”²

Dosažení moci římskou církví znamenalo počátek temných věků; čím více její moc vzrůstala, tím více se rozmáhala tma. Z Krista, pravého to základu, přenesla se víra na římského papeže. Lid, místo aby očekával odpuštění hříchů a věčnou spásu od Syna Božího, obracel se k papeži, kněžím a prelátům, jimž svěřil veškerou moc. Lidé byli učeni, že papež jest jejich pozemský sprostředkovatel, a že nikdo nemůže se přiblížiti Bohu leč skrze něho; dále, že stojí před nimi na místě Božím a že ho má býti bezpodmínečně posloucháno. Úchylka od těchto příkazů byla dostatečnou příčinou, aby ti, kdož

²Zjev. 13:2.

³Dan. 7:25; Zjev. 13:5-7.

¹Luk. 21:16, 17.

²Zjevenf 12:6.

je přestoupili, byli přísně trestáni na těle i na duchu. Tak mysl lidu byla odvracena od Boha ke křehkým, chybujícím a krutým lidem.

Nastali dnové nebezpečí pro církev Kristovu. Těch, kdož věrně třímali prapor, bylo ve skutečnosti málo. Ač pravda nebyla ponechána beze svědků, přece občas se zdálo, že blud a pověra převládají bude úplně a pravé náboženství že bude zapuzeno ze země. Evangelium bylo pouštěno ze zřetele, ale povrchní tvar náboženství se rozmnožoval, a lidé byli zatíženi přísnými požadavky.

Byli nejen učeni, aby hleděli na papeže jako svého prostředníka, ale aby také věřili, že svými vlastními činy mohou očistiti i hřích. Dlouhé pouti, pokání, uctívání ostatků, stavění kostelů, kaplí a oltářů, placení velikých obnosů církvi, — takové a podobné činy ukládány za účelem usmíření hněvu Božího nebo k zajištění Jeho přízně; jako kdyby Bůh byl jako lidé, hněvaje se pro malichernosti, nebo dáti se [42] usmířiti dary a pokáním !

Zdálo se, že temnota stále více vzrůstá. Uctívání obrazů stávalo se všeobecnějším. Svíčky byly zapalovány před obrazy a modlitby k nim vysílány. Poněvadž kněží a biskupové sami byli rozmařilí, smyslní a zkažení, dalo se jen očekávati, že lid, hledící k nim, jako k vůdcům, upadne do nevědomosti a neřesti.

Trest Jindřicha IV.

Pádná ukázka tyranské povahy papeže Řehoře VII. byla podána v jeho jednání s německým císařem Jindřichem IV. Poněvadž tento císař se odvážil zneuznávat vlády papežské, byl prohlášen za vyobcovaného z církve a za sesazeného s trůnu. Polekán odpadnutím a hrozbami svých vlastních knížat, pod-pichovaných ku vzpouře proti němu papežským vyslancem, Jindřich pocit'oval nutnost uzavřítí mír s Římem. V průvodu své manželky a věrného sluhy překročil Alpy uprostřed zimy, aby se ponížil před papežem. Když dorazil na zámek, kam se tehdy Řehoř uchýlil, byl zbaven svých stráží a odveden do vnějšího dvora, kde za krutého mrazu, s nepokrytou hlavou a bosýma nohama, bídne oblečen, očekával dovolení, aby směl předstoupiti před papeže. Teprve když se tři dni postil a zpovídal, uvolil se papež uděliti mu odpuštění. Ale jen pod tou podmínkou, že císař bude vyčkávati svolení papežského, dříve než se ujme opět

vlády. A Řehoř, rozjařený svým triumfem, vychloubal se, že to bylo jeho povinností, aby zkrotil pýchu královskou.

Jaký to do očí bijící rozdíl mezi nezřízenou pýchou tohoto zpupného velekněze a pokorou a laskavostí Krista, jenž jeví se nám jako prosící o připuštění u brány srdce, aby mohl vejít do vnitř a přinést odpuštění i mír, a jenž radil svým učedníkům: “A kdož by koli mezi vámi chtěl býti přední, budiž váš služebník.”¹

Pohanské bludy v církvi.

Následující staletí byla svědkem stálého vzrůstání bludu v učení, šířeném z Říma. Ještě před zřízením papežství, nauky pohanských mudrců docházely pozornosti a měly vliv na církev. Mnozí, kdož doznávali své obrácení, ípěli dosud na naukách pohanského mudrcovství a pokračovali nejen v jeho bádání, ale vnucovali je také jiným, čímž rozšiřovali svůj vliv mezi pohany. Vážné bludy vnikaly takto do křesťanského učení. Mezi těmito přední místo zaujímalo přesvědčení o přirozené nesmrtelnosti člověka a jeho vědomí po smrti. Tato nauka utvořila základ, na kterém Řím vybudoval vzývání svatých a uctívání Panny Marie. Z toho také vzniklo kacířské učení o věčných mukách očekávajících nekajícího hříšníka, což bylo záhy vtěleno do papežské věrouky.

[43]

[44]

[45]

Tak byla připravena cesta k zavedení dalšího výmyslu pohanského, který Řím nazval očistcem, a jehož užíval k zastrašování lehkověrných a pověřených zástupců svého lidu. Toto kacířství tvrdí, že jest jakési místo útrap, kde duše těch, kteří nezasloužili si věčného zatracení, musí snášeti trest za své hříchy, a odkud budou připuštěni do nebe, až se očistí od hříchů.

Ještě jiné smyšlenky potřeboval Řím, aby mohl těžiti ze strachu a neřestí svých přívrženců. Tomu odpomohla nauka o odpustcích. Úplné odpuštění hříchů minulých, přítomných i budoucích, a osvobození od všech útrap a pokut bylo slibováno všem těm, kteří se účastní papežských válek pro rozšíření jeho světského panství, na potrestání jeho nepřátel, nebo na vyhlazení těch, kdož se mu opovážili upírat duchovní nadvládu. Lidé byli také učeni, že zaplacením peněz církvi mohou se zbaviti hříchů a též vysvoboditi duše svých zemřelých přátel, odsouzené do mučících plamenů.

¹Matouš 20:27.

Biblické zřízení, dané při večeři Páně, bylo nahrazeno modloslužebnou obětí mše. Papežští kněží předstírali, že proměňují obyčejný chléb a víno ve skutečné “tělo a krev Kristovu.”² Veřejně si přivlastňovali moc, stvořiti Boha, Stvořitele všech věcí.

Soud nad kacíři — Inkvisice.

[46] Papežství se stalo ukrutnou samovládou světa. Králové a císařové skláněli se před rozkazy římského velekněze. Časný i věčný osud lidí zdál se býti pod jeho dozorem. Po sta let bylo učení Říma přijímáno v plném rozsahu, jeho obřady důstojně vykonávány, jeho svátky všeobecně zachovávány. Jeho kněžstvo bylo uctíváno a štědře podporováno. Nikdy od té doby římská církev nedosáhla již takové důstojnosti, nádhery a moci. Avšak “poledne papežství bylo půlnocí světa.”¹ Písmo Svaté bylo téměř neznámo nejen lidu, ale také kněžím. Odstranivše Boží zákon, zásadu spravedlnosti, provozovali neobmezenou moc a hřešili bezuzdně.

V třináctém století byl zřízen nej hroznější, papežský do-nucovací prostředek, — Inkvisice. Kníže temnosti bojovalo společně s vůdci papežské nadvlády. V jejich tajných poradních schůzích Satan a jeho anjelé řídili mysle zlých mužů, zatím co neviditelně uprostřed nich stál anjel Boží, čině záznamy o jejich hrozných inkvisičních výnosech, a zapisuje dějiny činů, příliš hrozných by mohly býti zjeveny lidskému zraku. “Babylon veliký,” byl “zpit krví svatých.” Miliony zohavených těl mučedníků volalo k Bohu o pomstu na odpadlickou moc. Papežství stalo se libovolnou světovládou. Králové a císaři skláněli se před výnosy římského papeže. Osud lidí, jak časný tak věčný, zdál se býti pod jeho řízením.

Po celá staletí nepokročila Evropa ve vědách, umění ani ve vzdělanosti. Mravní i rozumové ochrnutí zachvátilo křesťanstvo.

Stav světa pod římskou vládou představoval děsné splnění slov proroka Ozeáše: “Vyhlazen bude lid můj pro neumění. Poněvadž jsi ty pohrdl uměním, i tebou pohrdnu ... a že jsi zapomněl na zákon Boha svého, já také zapomenou se na syny tvé.” “Není žádné věrnosti, ani žádného milosrdenství, ani žádné známosti Boží v této zemi. Proklínání a lži a vraždy, a zlodějství a cizoložství na vrch vzrostlo,

²Ozeáš 4:16,1,2.

¹Wylie, “History of Protestantism,” kniha 1, kap. 4.

---

a vražda vraždu postiha.”² Takové byly následky zapuzení slova Božího.

[47]

---

²Ozeáš 4:6,1,2.

Kapitola 4—Valdenští.

Uprostřed chmur, jež ulehly na svět v dlouhém období pa-pežské nadvlády, nemohlo býti světlo pravdy úplně uhašeno. V každém období vyskytli se svědkové Boží, — muži, kteří se těšili vírou v Krista jakožto jediného prostředníka, mezi Bohem a člověkem, kteří považovali bibli za jediné pravidlo životní, a kteří světli pravou Sobotu. Jak mnoho svět dluží těmto mužům, nedozví se potomstvo nikdy.

Dějiny, lidu Božího ve staletích temna, jež následovala po nadvládě Říma, napsány jsou v nebesích, ale málo o nich jest v záznamech lidských. Lze nalézt málo stop jejich trvání, leč v obžalobách jejich pronásledovatelů.

V krajinách, nepodléhajících právomoci Říma, byly po staletí sbory křesťanů, kteří zůstali téměř nedotčeni papežskou zkažeností. Byli obklíčeni pohanstvím a během doby nakazili se jeho chybami, ale při tom stále hleděli na bibli jako na jediné pravidlo víry, a drželi se mnohých jejích pravd. Tito křesťané věřili ve věčnost zákona Božího, a zachovávali sobotu dle čtvrtého přikázání. Církve, jež držely se této nauky a zvyků, byly ve střední Africe a mezi Armény v Asii.

Ale z těch, kdož kladli odpor papežské moci, nejvíce vynikli Valdenští. Právě v té zemi, kde se zakořenilo papežství, byl kladen co nejhouževnatější odpor jeho lži a zkaženosti. Po staletí udržovaly církve Piedmontské svou neodvislost; ale konečně nastala doba, kdy Řím naléhal na ně, aby se podrobily. Po marném zápasu proti jeho ukrutnostem, vůdcové těchto církví nevolky uznali nadvládu moci, které, jak se zdálo, celý svět se klaněl. Přece však byli někteří, kteří odepřeli uznati vládu papežovu nebo prelátovu. Byli odholáni zachovati si svou oddanost k Bohu a čistotu i prostotu své víry. Nastala odluka. Ti, kdož se přidrželi prvotní víry, nyní odstoupili; někteří, opustivše rodné Alpy, vztýčili prapor pravdy v cizích zemích; jiní se uchýlili do odlehlých roklín a skalnatých samot horských, a tam svobodně uctívali Boha.

Nauka, jež po mnohá staletí byla zachovávána a učena křesťany Valdenskými, byla ve značném rozporu s klamnými naukami Říma. Jejich náboženství bylo založeno na psaném slově Božím, na pravé to soustavě křesťanské. Bojovali za víru apoštolské církve, — “za víru, kteráž byla jednou dána svatým.”¹ “Církev na poušti,” a nikoliv pyšná kněžská vláda trůnící v hlavním městě světa, byla tou pravou církví Kristovou, strážkyní pokladu pravdy, jež Bůh svěřil Svému lidu, aby byl dán světu.

Valdenští byli první z národů evropských, kterým se dostalo překladu Písem svatých. Sta let před reformací měli rukopisný překlad bible ve své mateřštině. Měli neposkvrněnou pravdu a proto se stali terčem záští a pronásledování. Prohlásili římskou církev za odpadlický Babylon ze Zjevení Sv. Jana, a s nebezpečím vlastních životů postavili se na odpor její zkaženosti. Ačkoliv pod tlakem dlouhého pronásledování někteří vzdali se své víry, opouštějíce poznenáhlu její význačné zásady, ostatní však drželi se pevně pravdy. V dobách odpadlictví byli mezi Valdenskými lidé, kteří popírali nadvládu Říma, kteří zamítali modloslužebnictví a kteří zachovávali pravou Sobotu.

Čistá, prostá a vroucí byla zbožnost těchto následovníků Kristových. Zásad pravdy vážili si více než domů a pozemků, než přátel, příbuzenstva, ba i samotného života. Vážně se snažili vštípití tyto zásady do srdcí mládeže. Od útlého mládí byly vyučovány v Písmech a nabádány k plnění přikázání zákona Božího. Opisy bible byly vzácností; proto učili se nazpaměť jejím vzácným slovům. [49]

Církev ve Vaudois podobaly se svojí čistotou a prostotou církvím z apoštolských dob. Považovali bibli za jedinou nejvyšší, neomylnou správu a pravidlo. Jejich pastýři pásli stádečko Boží, vedouce je k zeleným pastvinám a živým pramenům Jeho svatého slova. Daleko od pomníků lidské pýchy shromažďoval se lid ve stínu hor, v alpských údolích, aneb v dobách nebezpečí v některé pevnosti na skalách, aby naslouchal slovům pravdy z úst služebníků Kristových.

Výchova Valdenské mládeže.

Mládež byla vychovávána svými duchovními pastýři. Ačkoliv byl brán zřetel k oborům všeobecného vědění, bible byla hlavním

¹Juda, 3.

učením. Evanjeliu Matoušovu a Janovu učilo se nazpaměť, také mnohým epištolám. Děti se také zabývaly opisováním Písem. Některé rukopisy obsahovaly celou bibli, jiné jen krátké výňatky, k nimž byly přidány krátké výklady od těch, kdož dovedli vysvětlovati smysl Písem. Anjelé z nebes obklopovali tyto věrné pracovníky.

Bůh ustanovil bibli, aby byla naučnou knihou veškerému lidstvu, v dětství, jinošství i v mužném věku, a aby byla zpyto-vána po všechny časy. On dal slovo lidem jako zjevení Sebe sa-mého. Každá nově objevená pravda jest novým odhalením po-vahy svého Původce. Zkoumání bible jest Božským prostředkem k tomu, aby lidé byli uvedeni v bližší styk se svým Tvůrcem, a aby jasněji poznávali Jeho vůli. Jest to spojovací prostřednictví mezi Bohem a člověkem.

Ve školách, do kterých chodili, nemuseli se státi důvěrníky nikoho. Jejich šaty byly upraveny tak, aby v nich mohli ukrýti svůj nej větší poklad — vzácné rukopisy Písem, a kdykoliv mohli tak učiniti, aniž by vzbudili podezření, opatrně vložili některou část v cestu těm, jichž srdce zdálo se býti otevřeno k přijetí pravdy.

Valdenští jako misionáři.

[50] Duch Kristův jest duch misijní. První snahou obráceného srdce jest přivésti také jiných k Spasiteli. Takový byl též duch křesť anů Valdenských. Cítili, že Bůh od nich žádá více než pouhé zachovávaní čisté pravdy v jejich vlastních církvích; že na nich spočívá vážná zodpovědnost, aby nechali svítiti své světlo i na ty, jež jsou v temnotách. Mohutnou silou Božího slova snažili se zlomiti pouta, jež ukládal Řím.

Valdenství kněží byli cvičeni jako misionáři; a každý, kdo chtěl se státi knězem, musel dříve nabýti zkušenosti jako evangelista. Každý musel sloužiti tři roky jako misionář jinde, a pak teprve mohl se ujmouti církve doma. Tato služba, vyžadující z počátku sebezapření a oběti, byla vhodnou přípravou k životu kněžskému v oněch dobách, jež byly zkušebným kamenem pro duše mužů. Mládež, jež se věnovala posvátnému úřadu, neměla vyhlídky na pozemské bohatství a slávu, nýbrž na život útrap a nebezpečí, a možná i osud mučednický.

Misionáři vycházeli dva a dva, tak, jako Ježíš vysílal své učedníky. S každým mladým mužem byl obyčejně muž starší a zkuše-

nější, jenž byl jeho vůdcem a zodpovědným za jeho výcvik, jehož radami se musel řídit. Tito spolupracovníci nebyli stále pospolu, ale často se scházeli k modlitbě a poradě, posilující se navzájem ve víře.

Práce těchto misionářů začínala v rovinách a údolích při úpatí jejich rodných hor, ale šířila se i dále. Bosi, a v chatrném a zaprášeném obleku, jako chodívali učedníci Mistrovi, procházeli veliká města a vnikali do vzdálených krajin. Všude zasévali sémě. Církev vyrůstala v jejich stopách a krev mučedníků svědčila o pravdě. Den Páně zjeví bohatou žeň duší, nashromážděných prací těchto věrných mužů. Slovo Boží, zahalené a tiché,razilo sobě cestu křesťanstvem a docházelo radostného přijetí v domovech a srdcích lidských.

Pro Valdenské nebylo Písmo pouhým záznamem o jednání Boha s lidmi v minulosti a zjevením zodpovědností a povinností v přítomnosti, ale také odhalením nebezpečí i slávy budoucnosti. Čím déle v modlitbách a slzách zkoumali Bibli, tím více byli dojímaní jejími vzácnými výroky a tím více si uvědomovali povinnost hlásati jiným její spasitelné pravdy. Spatřovali plán spásy jasně odhalený v posvátných stránkách, a ve víře v Krista nalézali útěchu, naději a klid. A když svět- lo osvěcovalo jejich rozum a obveselovalo jejich [51] srdce, tu toužili vrhnouti jeho paprsky i na ty, kteří žili v temnotě [52] papežského bludu.

Viděli, že pod vedením papeže a kněží zástupy marně se snažily [53] dosíci odpuštění tím, že trýznily tělo za hříchy svých duší. Lidé, by- vše nabádání, aby věřili ve své dobré skutky pro svou spásu, hleděli vždy jen na sebe, jejich mysl zabývající se jen svou hříšností, seznali, že jsou vydáni hněvu Božímu na duchu i na těle, ale nenacházeli nikde pomoci. Takto byly svědomité duše poutány naukami Říma. Tisícové opouštěli přátele i příbuzné a trávili život v kobkách klášter- ních. Častými posty, krutým bičováním, nočním bděním, klečením a ležením po dlouhé hodiny na chladných, vlhkých kamenech jejich pustých obydlí, dlouhými poutěmi, pokořující kajícíností a strašným mučením, tisíce marně se snažilo dosíci klidu svědomí. Stísnění vědomím hříchu a štvání strachem před mstícím hněvem Božím trpěli mnozí, dokud přirozenost sama nebyla vyčerpána, a tak klesali v hrob bez jediného paprsku světla nebo naděje.

Valdenští toužili podati těmto hladovícím duším chléb ži- vota, zvěstovati jim poselství míru v zaslíbeních Božích a ukázati jim

Krista jako jedinou naději spásy. Za klamně považovali učení, že dobré skutky mohou odčinití přestoupení zákona Božího. Spoléhání na lidskou zásluhu jest v rozporu s názorem o nekonečné lásce Kristově. Ježíš zemřel jako oběť za člověka proto, poněvadž padlé lidstvo nemůže učiniti nic ku smíření se s Bohem. Zásluhy ukřižovaného a z mrtvých vstavšího Spasitele jsou základem víry křesťana. Duše musí záviseti na Kristu a její spojení s Ním musí býti tak úzké, jako je spojení údu s tělem, nebo ratolesti s révou.

Dle učení papežů a kněží hleděli lidé na Boha, ba dokonce i na Krista, jako na bytost povahy přísné, chmurné a zbraňující. Spasitel byl líčen tak, jako by neměl vůbec soucitu s člověkem v hříchu postaveném, a proto prý musí býti vyhledáváno prostřednictví kněží a svatých. Ti, jichž mysle byly osvíceny slovem Božím, snažili se ukázati těmto lidem Ježíše jako soucitného, milujícího Spasitele, jenž s rozpjatou náručí zve k sobě všechny, kteří obtíženi jsou hříchem, starostmi a zármutkem. Chtěli odstraniti překážky, jež nahromadil Satan, aby lidé nemohli viděti zaslíbení a přijíti přímo k Bohu, vyznati hříchy a dosíci odpuštění a klidu.

Horlivě odhaloval Valdenský misionář hledajícím duším vzácné pravdy evanjelia. Opatrně rozdával pečlivě psané části Písma svatého. Jeho nej větší radostí bylo poskytovat naděje uvědomělým, hříchem obtížným duším, které doposud znaly jen Boha pomsty, chystajícího se k vykonání spravedlnosti. S chvějícím rtem a zaslzeným zrakem, často na kolenou, zjevoval tento svým bratřím vzácná zaslíbení, obsahující jedinou naději pro hříšníky. A tak světlo pravdy proniklo mnohou zatemnělou mysl, zapudivši mrak trudnomyslnosti, a slunce Spravedlnosti zasvitlo do srdce léčivými svými paprsky.

Mnozí nedali se oklamati učením Říma. Viděli, jak marné jest zprostředkovací zakročování lidí nebo andělů ve prospěch hříšníka. Když právě světlo svítalo v jejich myslích, zvolali radostně: “Kristus jest mým knězem; Jeho krev jest má oběť; Jeho oltář jest mou zpovědnicí.” Spolehli se úplně na zásluhy Ježíšovy, opakující slova: “Bez víry nemožné jest líbiti se Jemu.”¹ “Není jiného jména pod nebem daného lidem, skrze kteréž bychom mohli spaseni býti.”²

¹ žid. 11:6.

² Skut. 4:12.

Některé tyto ubohé, bouřemi zmítané duše nedovedly ani pochopiti ujištění o Spasitelově lásce. Tak veliká byla úleva, kterou jim to přinášelo, takovým proudem světla byli zaplaveni, že se jim zdálo, jako by byli přeneseni do nebe. Jejich ruce byly s důvěrou vloženy do ruky Kristovy; jejich nohy stanuly na Skále Věků.

Na tajných místech bylo takto slovo Boží přednášeno a čteno, někdy jen jedné duši, někdy malému shromáždění, jež toužilo po světle a pravdě. Mnohdy celá noc byla strávena takovým způsobem. Tak veliká byla dychtivost a obdiv po-sluchačů, že hlasatel milosrdenství nezřídka byl donucen ustati ve čtení, až shromáždění pochopilo poselství spásy. Často bylo slyšeti otázky: “Přijme Bůh opravdu i moji oběť? U- směje se i na mne? Odpustí mně? Odpověď” byla čtena: [55] “Pojď’tež ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vám odpočinutí dám.”¹ Takto světlo pravdy proniklo mnohou zatemnělou mysl, zapudíc temné mraky trudu, až Slunce Spravedlnosti se svými léčivými paprsky zářilo v srdce lidská.

Víra pochopila slib a bylo slyšeti radostnou odpověď: “Dosti již dlouhých poutí, dosti strastného putování k svátým ostatkům. Mohu přijíti ke Kristu tak jaký jsem, hříšný a bídný, a On neodmítne kajícího prosebníka. “Odpouštějí se tobě hříchové tvoji!” Také mně, právě i mně může býti odpuštěno !”

Vlna posvátné radosti naplňovala srdce, a jméno Ježíšovo bylo velebeno chvalořečením a díkůčiněním. Tyto šťastné duše vracely se do svých domovů, aby šířily světlo, aby opakovaly jiným, dle svých schopností, svoji novou zkušenost, že našly pravou cestu života. Byl to hlas Boží, přinášející přesvědčení těm, kdož slyšeli.

Pronásledování Valdenských.

Bohabojný ten lid snášel všechna pronásledování, jež naň po staletí doléhala, s trpělivostí a stálostí, jež činila čest jejich Vykupiteli. Přes všechny křížácké výpravy a nelidské vraždění, jemuž byli vydáni, vysílali stále své misionáře, aby šířili vzácnou tu pravdu. Byli štváni k smrti, ale jejich krev zavlažila zaseté símě, jež později také vydalo ovoce. Tak Valdenští vydávali svědectví o Bohu sta let před narozením Lutherovým. Rozptýleni v mnohých zemích, rozsévali símě Obnovy, jež vzklíčilo v době Wyklifově, rostlo do šířky a do

¹Mat. 11:28.

hloubky za dnů Lutherových, a musí býti neseno dále až do skonání času těmi, kteří rovněž jsou hotovi vytrpěti vše “pro slovo Boží a pro svědectví Ježíše Krista.”²

[57]

---

²Zjev. 1:9.

Kapitola 5—JAN WYKLIF.

Před obnovou nalézaly se tu a tam výtisky bible, ale v malém počtu; leč Bůh nedovolil, aby Jeho slovo bylo úplně zničeno. Jeho pravdy neměly zůstatí ukryté navždy. Mohl tak snadno uvolnití slova života jako mohl otevřítí dvěře žalářů a zlomití železné závory bran, aby osvobodil Svě služebníky. V různých zemích Evropy byli mužové řízení Duchem Božím, aby pátrali po pravdě, jako po skrytých pokladech. Prozřetelností přivedeni ke svatým Písmům, zpytovali posvátné stránky s horlivým zájmem. Byli ochotni přijati světlo, byť je to i stálo jakoukoliv cenu. Jako nebesy seslaní poslové se objevovali, trhajíce řetězy bludu a pověry, a vyzývajíce ty, kteří tak dlouho byli zotročeni, aby povstali a zajistili si svou svobodu.

Vyjímaje Valdenské, slovo Boží bylo po staletí uzavřeno v jazycích známých toliko učencům; ale nastávala doba, kdy Písma měla býti překládána a dána lidem rozličných zemí v jejich mateřském jazyku.

Ve čtrnáctém století vyvstal v Anglii muž, jemuž mělo se dostatí jména “Jitřenka Reformace” — Jan Wyklif. Veliký odpor proti Římu, který mu bylo dopřáno vysloviti, neměl býti nikdy umlčen. Toto ohražení se zahájilo zápas, jenž měl vyvrcholiti ve vyprostění jednotlivců, církve i národů z pod jha Říma.

Wyklifovi dostalo se hojného vychování, a bohabojnost byla u něho počátkem moudrosti. V koleji vyznamenával se vroucí zbožností jako i vynikajícím nadáním a zdravým úsudkem. Ve své touze po vědách, přál si seznámiti se se všemi obory učeností. Byl vzdělán ve školské moudrosti, v naukách a pravidlech církevních i v občanském zákonu, zejména pokud se to týkalo jeho vlasti. V jeho pozdějších pracích uplatnil se vliv tohoto vzdělání v mládí. Důkladná znalost, vypočítavé moudrosti jeho doby, umožnila mu odhaliti její chyby; a zkoumáním národního a církevního práva, připravil se pro velký zápas za občanskou a náboženskou svobodu. Ač dovedl vládnouti zbraněmi, získanými ze slova Božího, osvojil si též rozumovou kázeň školskou a vyznal se v obratných způsobech.

[58]

Síla jeho vloh a obsáhlost a důkladnost jeho vědění, vynucovaly si úctu u přátel i odpůrců.

Když se ještě učil v koleji, obrátil Wyklif svou pozornost k Písmu sv. a zkoumal jej s tou důkladností, jež mu umožnila ovládnouti učnost školskou. Až do té doby pocít' oval veliký nedostatek duševní, který ani jeho bádání školské, ani učení církve nedovedlo ukojiti. V slově Božím našel to, co před tím marně hledal. Zde viděl zjevený plán spasení a Krista jakožto jediného obhájce člověka. Věnoval se službě Kristově a rozhodl se hlásati pravdy, jež objevil.

Wyklif, jako všichni potomní buditelé, nemohl předvídati při zahájení svého díla, bude-li schopným jej vésti. Sám se nepostavil zúmyslně v odpor proti Římu. Ale oddanost a milovnost pravdy musela ho nutně přivésti do sporu s klamem. Čím jasněji rozpoznával bludy papežství, tím vážněji uznával učení bible. Viděl, že Řím prodal slovo Boží za lidskou pověst'; neohroženě obvinil kněžstvo, že zavrhl Písmo, a požadoval, aby bible byla vrácena lidu a její původ a vážnost obnoveny v církvi.

Wyklif byl schopným a vážným učitelem a výmluvným kazatelem, a jeho život byl ztělesněním pravd, které hlásal. Jeho znalost Písma, síla jeho rozumu, čistota jeho života, nezlomná jeho odvaha a bezúhonnost, získaly mu všeobecnou úctu a důvěru. Mnohým lidem se znelíbilo jejich dřívější učení, a když poznali nepravost převládající v římské církvi, tu s netajenou radostí vítali pravdy zjevované [59] Wyklifem; ale pa- pežští vůdcové zuřili, když spozorovali, že tento hlasatel obnovy nabývá většího vlivu než oni sami.

Rána papežské nadvládě v Anglii.

Wyklif znal dobře odkrývati bludy, a často udeřil neohroženě do mnohých zlořádů, schvalovaných vládou Říma. Když byl kaplanem královým, zaujal smělé stanovisko proti placení poplatku požadovaného papežem od anglického panovníka, a dokazoval, že vymáhání papežské vlády nad světskými mocnáři příčí se rozumu i zjevení. Požadavky papežovy vyvolaly nevoli a Wyklifovo učení působilo svým vlivem na vůdčí duchy národa. Král i šlechta spojili se k odporu proti papežským nárokům na světskou moc, a odepřeli odvádění poplatků: Tím byla zasazena pádná rána papežské nadvládě v Anglii.

Žebraví mniši.

Jiným zlem, proti kterému vedl tento obnovitel dlouhý a rozhodný boj, byly řády žebravých mnichů. Mniši ti zaplavovali Anglii, jsouce pohromou pro pokrok i blahobyť země. Průmysl, výchova, mravnost, vše podléhalo jejich ničivému vlivu. Zahálčivý a žebravý život mnichů byl nejen těžkým břemenem pro jmění lidu, ale uváděl též v opovržení užitečnou práci vůbec. Mládež se znemravňovala a kazila. Vlivem mnichů mnozí byli svedeni, aby vstoupili do kláštera a věnovali se životu mnišskému, a to nejen bez svolení svých rodičů, ale dokonce i bez jejich vědomí a proti jejich rozkazu. Papež dal těmto mnichům moc slyšeti zpověď a udělení odpustky. To se stalo pramenem velkého zla. Zisku lační mniši udělovali rozhřešení velmi ochotně, tak že zločinci všeho druhu se k nim utíkali, a následkem toho rychle se rozmáhaly nejhorší neřesti. Nemocní a chudí museli trpěti, zatím co dary, jež jim mohly uleviti, hrnuly se mnichům, kteří hrozbami vymáhali almužny od lidu obviňující z bezbožnosti ty, kdo jejich řádům nedávali dary. Ač mniši předstírali chudobu, jejich bohatství stále vzrůstalo a jejich nádherné budovy a rozmařilé, bohaté hostiny prozrazovaly příčinu stále vzrůstající chudoby národa. Trávíce život v přepychu a radovánkách, vysílali na svá místa nevzdělané muže, kteří dovedli pouze vyprávěti zázračné povídky, pověsti, a žerty pro pobavení, a tím lid ještě více ohlupovali. Mniši udržovali stále lid pod svým vlivem a ukládali jim věřiti, že veškerá náboženská povinnost spočívá v uznávání vlády papežské, uctívání svatých a udělování darů mnichům, a že to úplně dostačí k zajištění si místa v nebesích.

[60]

Zbožní a učení mužové usilovali o to, aby zlepšili tyto mnišské řády; ale Wyklif, bystře vše prohlédnuv, udeřil na samý kořen zla, prohlásiv, že celá soustava jest nesprávná a měla by býti zrušena.

Začal psáti a uveřejňovati spisy proti mnichům, ale při tom nejednalo se mu ani tak o to, aby s nimi vešel ve spor, nýbrž aby spíše obrátil mysl lidu k učení bible a k jejímu Původci. Prohlašoval, že papež nemá o nic větší právo odpouštěti aneb vyobcovati než obyčejný kněz, a že nikdo nemůže býti opravdu vyobcován z církve, pokud na sebe neugalil odsouzení Boží.

Nemohl býti účinněji sestrojen podkop na povalení té obrovské stavby duševního i světského panství, již papež vybudoval, a v níž duše i těla milionů byla vězněna.

Odsouzení Wyklifa.

Papežské hromy záhy zahřměly oproti Wyklifovi. Tři papežské výnosy byly poslány do Anglie, — universitě, králi a prelátům — a všechny nařizovaly, aby byly ihned podniknuty rozhodné kroky k umlčení hlasatele kacírství. Ale již před příchodem těch výnosů, biskupové ve své horlivosti obeslali Wyklifa před svůj soud. Avšak dva z nejmocnějších knížat v království provázeli ho k soudu; a lid, obklopiv budovu a tlač se do vnitř, zastrašil soudce tak, že líčení bylo na čas odročeno a on mohl odejiti s pokojem. O něco později Eduard III, kterého chtěli preláti v jeho stáří poštvati proti hlasateli pravdy, zemřel, a Wyklifův dřívější ochránce stal se vládařem království.

[61] Ale příchod papežských výnosů nařizoval celé Anglii, aby neprodleně zatkla a uvěznila kacíře. To směřovalo přímo k hranici. Zdálo se býti jistým, že Wyklif musí brzy padnouti za oběť mstivému Římu. Ale Ten, jenž řekl kdysi: “Neboj se, já budu pavéza tvá,”¹, opětně vztáhl ruku svou k ochraně svého služebníka. Smrt se dostavila, ale ne k tomuto, nýbrž k papeži, jenž nařídil jeho zničení. Řehoř XI. zemřel a duchovenstvo, shromážděné k jeho soudu, se rozptýlilo.

Papežští soupeři.

Prozřetelnost Boží i nadále předstihovala události, aby dala obnově příležitost ke vzrůstu. Po smrti Řehoře následovalo zvolení dvou soupeřících papežů. Dvě odporující si mocnosti, z nichž každá se prohlašovala za neomylnou, požadovaly nyní poslušnost.² Každý z nich vyzýval věřící, aby mu pomáhali válčiti proti druhému, zdůrazňující své požadavky strašlivými kletbami proti svým odpůrcům, a slibováním nebeských výhod přívržencům. Tato okolnost značně zeslabilá moc papežskou. Soupeřící strany napadaly se navzájem a

¹ 1 Moj. 15:1.

² Viz Neander: “History of Christ. Rel. and Church,” Ob. 6, odd. 2, díl 1, gtr. 8.

Wyklif měl nějaký čas pokoj. Ve svém tichém útulku na své faře v Lutterworthu pracoval náš buditel pilně na tom, aby odvedl lidi od zápasících papežů k Ježíši, Knížeti Pokoje.

Wyklif, jako jeho Mistr, hlásal evanjelium chudým. Nejsa spokojen se šířením světla v jejich chudých domovech ve své vlastní farnosti, rozhodl se, že musí býti zaneseno do všech částí Anglie. Za tím účelem zřídil sbor kazatelů, prostých, oddaných to mužů, kteří milovali pravdu a po ničem tak netoužili, jako po jejím rozšíření. Tito muži šli všude, učíce na tržištích, po ulicích velkých měst, i na venkově. Vyhledávali starce, nemocné a chudé, a hlásali jim radostné poselství milosti Boží.

Překlad bible do angličmy.

Největším však dílem života Wyklifova byl překlad Písma svatého do anglického jazyka. Ve spise “o pravdě a významu Písma” vyslovil úmysl přeložiti bibli, aby každý člověk v Anglii, mohl ve své mateřské řeči čisti podivuhodná díla Boží.

Náhle však jeho práce byla přerušena. Ač mu nebylo ještě šedesát let, přece námaha, učení a útoky jeho nepřátel podlamovaly jeho síly, tak, že předčasně sestárl. Byl zachvácen nebezpečnou nemocí. Zpráva o tom, způsobila velkou radost mni- chům. Domnívali se, že [62] nyní bude trpce litovati škod, jež církvi způsobil; i spěchali k němu, aby vyslechli jeho zpověď. Zástupci čtyř náboženských řádů, se čtyřmi úředníky občanskými, shromáždili se u muže zdánlivě umírajícího. “Máš smrt na jazyku,” pravili, “uznej své chyby, a odvolej v naší přítomnosti vše, čím jsi nám ublížil.” Wyklif tiše naslouchal; pak požádal svého opatrovníka, aby ho nadzvedl v posteli, a upřev na ně pevně oči, zatím co oni čekali odvolání, řekl svým pevným, silným hlasem, před kterým se tak často třásli: “Já nezemřu, ale budu žiti a opětně hlásati nepravosti mnichů.”¹ Ochromeni a zahanbeni spěchali mniši z jeho jizby.

Wyklifova slova se splnila. Žil tak dlouho, až mohl dáti svým krajanům do rukou nejmocnější zbraň proti Římu, — bibli, s nebes seslaného to činitele k osvobození, osvětlení a obrození lidstva. Bylo nutno překonati mnohé a velké překážky při vykonání tohoto díla. Wyklif byl sklíčen nemocemi; věděl, že zbývá mu jen několik málo

¹D'Aubigné, kn. 17, kap. 7.

roků k této práci, spatřoval odpor, s kterým se musel setkat, ale povbuzen jsa zaslíbeními slova Božího, šel neohroženě ku předu. V plném rozkvětu své duševní síly, bohat zkušenostmi, byl zvláštní prozřetelností Boží předurčen a připraven k této své největší práci. Zatím co celé křesťanstvo bylo pobouřeno, náš obhájce pravdy ve své faře v Lutterworthu, nedbaje bouře venku řádící, věnoval se jen svému vyvolenému úkolu.

Konečně bylo dílo dokonáno, — první anglický překlad bible. Slovo Boží otevřelo se Anglii. Šířitel pravdy nebál se nyní žaláře ani hranice. Odevzdal do rukou anglického národa světlo, jež již nikdy nemělo zhasnouti. Dav svým krajanům bibli, učinil pro zlomení pout nevědomosti a hříchu, jakož i pro osvobození a povznesení své vlasti více, než vůbec kdy bylo dosaženo nej skvělejšími vítězstvími na poli válečném.

Poněvadž umění knihtiskařské nebylo tehdy ještě známo, rozmnožovala se bible pouze pomocí zdoluhavého a pracného přepisování. Tak veliký byl zájem o tuto knihu, že mnozí dobrovolně se věnovali jejímu přepisování, ale s obtížemi tito opisovači sotva stačiti mohli všem objednávkám. Některí bohatí kupci přáli si celou bibli, jiní opět kupovali pouze část. V mnohých případech několik rodin se spojilo a koupilo si společně jeden opis. Tak Wyklifova bible brzy našla cestu do domácností lidských.

Wyklif vyšel ze tmy zatemnělých věků. Neměl předchůdců, dle jichž práce byl by mohl upravit soustavu své obnovy. Vystav jako Jan Křtitel, aby vyplnil určité poslání, byl hlasatelem nové doby. Ale v soustavě pravdy, kterou podal, byla jednota a dokonalost, kterou další buditelé po něm nepřekonali, a které někteří ani nedosáhli, ani za sto let později. Tak široké a hluboké byly položeny základy, tak pevná a spolehlivá byla soustava, že ti, kdož přišli po něm, nepotřebovali nic opravovati.

Wyklif byl jedním z největších hlasatelů obnovy. Hloubkou vzdělání, bystrostí myšlenkovou, pevností při držení pravdy, a odvahou při jejím hájení, vyrovnali se mu málo kteří z těch, kdož přišli po něm. Čistota života, neunavná píle při učení a práci, neporušitelná bezúhonnost, Kristova láska a věrnost v jeho duchovním úřadě, vyznačovaly prvního z šířitelů obnovy. A to vše přes rozumovou zatemnělost a mravní zkaženost doby, ze které se vynořil.

Wyklifova povaha jest důkazem výchovné, přetvořující moci svatého Písma. Byla to bible, která z něho udělala to, čím byl. Snaha poznati velké zjevené pravdy dodává svěžesti a síly všem schopnostem. Rožširuje rozum, bystří vnímavost a zdokonaluje soudnost. Zpytování bible zušlechťí každou myšlenku, cit, snahu, více, než kterékoli jiné vzdělání. Přináší stálost úmyslu, trpělivost, odvahu a statečnost, zjemňuje povahu a posvěcuje ducha. Vážné, oddané zpytování Písma, uvádějící mysl badatele v přímý styk s myslí vševědoucího, dalo by světu muže silnějších a činnějších schopností, a také vznešenějších zásad, než jací kdy vznikli z nej lepšího výcviku, který podává lidská moudrost. “Začátek učení Tvého osvěcuje,” praví Žalmista, “a vyučuje sprostné rozumnosti.”¹

Nauky hlásané Wyklifem, šířily se po nějaký čas; jeho přívrženci, známi pod jménem Wyklifovci a Lollordi, prošli nejen Anglii, ale rozptýlili se i do jiných zemí, rozšiřujícíe známost evanjelia. Někteří ze šlechty, a dokonce i manželka králova, byli mezi obrácenými. Na mnohých místech byla znatelná náprava ve zvycích lidu a modloslužebné obřady a odznaky římské byly odstraňovány z církvi.

[66]

Ale brzy snesla se nemilosrdná bouře pronásledování na ty, kteří se opovážili přijmouti bibli za svého vůdce. Angličtí panovníci, aby posílili svou moc zajištěním si podpory Říma, neváhali obětovati životů hlasatelů obnovy. Poprvé v dějinách Anglie, zřizovány byly hranice pro učedníky evanjelia. Mučednictví stihalo mučednictví. Obhájci pravdy, vyobcováni jsouce a trýznění, mohli pouze vysílati své výkřiky k sluchu Boha zástupů. Štváni jsouce jako nepřátelé církve a zrádci království, kázali dále na skrytých místech, nalézajíce útulku v prostých chaloupkách chudiny, ba často skrývajíce se i v skrýších a jeskyních.

Přes všechno zuřivé pronásledování ozývalo se po staletí klidné, zbožné, vážné a trpělivé ohražení se proti převládající zkaženosti v náboženství. Křesťané této doby znali jen částečně pravdu, ale naučili se milovati a býti poslušní Božího slova, a pro něj rádi snášeli i útrapy. Jako učedníci za dnů apoštolských mnozí obětovali pozemské statky pro Krista. Ti, kteří směli zůstatí ve svých domovech, rádi poskytovali přístřeší svým zapuzeným bratřím; a když sami byli též vyhnáni, radostně přijímali úděl vyvrženců. Tisícové ovšem dali

¹žalm 119:130.

se zastrašiti zuřením pronásledovatelů; tito vykoupili si svobodu obětováním víry, a vyšli ze žaláře jsouce oděni v roucho kajícnické, aby veřejně odvolali. Ale nemalý byl počet těch — a mezi nimi byli mužové vznešeného rodu i lidé prostí, — kteří neohroženě svědčili pro pravdu v kobkách žalářních, v “Lollardských věžích” i uprostřed muk a plamenů, plesajíce, že byli uznáni za hodné poznati “společenství Jeho utrpení.”

Bylo to prostřednictvím spisů Wyklifových, že Jan Hus, z Čech, byl přiveden k tomu, aby se vzdal mnohých bludů římských a ujal se díla obnovy. Tak v těchto dvou zemích, vzdálených od sebe, símě pravdy bylo zaseto.

[67]

Kapitola 6—Hus a Jeroným.

Evangelium bylo přineseno do Čech již v devátém století. Bible byla překládána, a bohoslužby se konaly v českém jazyku. Ale když se rozmohla moc papežská, bylo slovo Boží zatemněno. Řehoř VII, jenž si obral za úkol pokořiti pýchu králů, usiloval neméně o zotročení lidu, a za tím účelem byl vydán výnos, zakazující konání bohoslužeb v českém jazyku. Papež prohlásil, “že Všemohoucímu se líbí, když Jeho uctívání koná se v neznámé řeči, a že mnohé bludy a kacírství povstaly z nezachovávání tohoto pravidla.”¹ Tím Řím rozkazoval, že světlo slova Božího má býti uhašeno, a lid uvržen do tmy. Ale nebesa se postarala o jiné prostředky zachování církve. Mnozí Valdenští a Albingenští, vypuzení ze svých domovů ve Francii a v Itálii, přišli do Čech. Ač se neodvážili učiti veřejně, pracovali horlivě tajně. Tak pravá víra se uchovávala od staletí do staletí.

Před dobou Husovou byli v Čechách mužové, kteří povstali, aby veřejně odsoudili zkaženost v církvi a zvrhlost lidu. Jejich působení vyvolávalo všeobecný zájem. Strach kněžské nadvlády procítl a pronásledování učedníků evangelia bylo zahájeno. Byli donuceni konati bohoslužby v lesích a na horách, ano i pronásledování vojáky a mnozí usmrceni. Po krátké době bylo nařízeno, že všichni, kteří odpadnou od římské bohoslužby, mají býti upáleni. Ale zatím co křesťané obětovali životy, hleděli vstříc vítězství své věci. Jeden z těch, kteří “věřili, že spásy lze dosíci toliko vírou v ukřižovaného Spasitele,” prohlásil umíraje: “Zuření nepřátel pravdy nyní nás přemáhá, ale nebude tomu tak vždycky; povstane někdo z obecného lidu, bez meče a vlády a proti němuž nebudou moci nic dokázati.”¹ Doba Lutherova byla ještě daleko, ale již někdo povstával, jehož svědectví proti Římu mělo ohromiti národy.

[68]

---

¹Wylie, kn. 3, kap. 1.

¹Wylie, kn. 3, kap. 1.

Počátky Jana Husa.

Jan Hus pocházel z prosté rodiny, a záhy osiřel po smrti svého otce. Jeho zbožná matka, považujíc vychování a bohabojnost za nejdražší statky, hleděla je zajistiti jako dědictví pro svého syna. Hus navštěvoval venkovskou školu v Prachaticích, a pak se odebral na kolej v Praze, kde byl přijat jako chudý žák. Matka ho provázela na cestě do Prahy; jako chudá vdova neměla žádný dárek světského bohatství pro svého syna, ale když se blížili k hlavnímu městu, poklekla vedle mladíka a vyprošovala pro něho požehnání Otce nebeského. Sotva asi tušila, jak její modlitba bude vyslyšena.

Na koleji se záhy Hus vyznamenával neúnavnou pílí a rychlým pokrokem; jeho bezúhonný život a mírné, příjemné chování získávaly mu všeobecnou vážnost. Byl úprimným přívržencem římské církve a vážně vyhledával duchovní požehnání, jež tato slibovala. O výročních svátcích chodil ke zpovědi, platil poslední peníz ze svého chudého sáčku a chodil s procesími, aby byl účasten slibovaných odpustků. Když vystudoval kolej, věnoval se povolání kněžskému, kde rychle postupoval, a pak brzy se dostal až ke dvoru královskému. Stal se také profesorem a později rektorem koleje, na které on nabyl vzdělání. Za několik málo let stal se chudý student pýchou své vlasti a jeho jméno bylo známé po celé Evropě.

Ale dílo reformní Hus zahájil na jiném poli. Za několik let po svém vysvěcení byl ustanoven kazatelem v kapli Betlémské. Zakladatel této kaple si vymínil jakožto důležitou podmínku, že výklad Písma má se tam konati v jazyku národním. Přes všechn odpor Říma zvyk ten v Čechách nikdy úplně nepřestal. Panovala však veliká neznalost bible a nejhorší neřesti převládaly mezi lidem všech stavů. Tyto zlořády Hus tepal nemilosrdně, odvolávaje se na slovo Boží ke zdůraznění zásad pravdy a čistoty, jež hlásal.

[69]

[70]

[71]

Jeroným Pražský, jenž později stal se nerozlučným druhem Husovým, vraceje se z Anglie, přinesl sebou spisy Wyklifovy. Anglická královna, jež se obrátila k učení Wyklifovu, byla česká princezna, a jejím vlivem byla také díla jeho rozšiřována v její rodné zemi. Tato díla Hus se zájmem četl; věřil, že jejich pisatel jest úprimný křesťan, a byl nakloněn obnovám, jež Wyklif hájil. Hus, aniž by to věděl, nastupoval již cestu, jež ho vedla pryč od Říma.

Zobrazněné kázání.

Asi v této době přišli do Prahy dva cizinci z Anglie, učení to mužové, kteří poznali světlo a přišli, aby je šířili v této vzdálené zemi. Začali přímým útokem proti papežské nadvládě, ale byli záhy úřady umlčeni; nechtějíce však zanechat svého úmyslu, chopili se jiných prostředků. Jsouce tak dobrými umělci jako kazateli, využítkovali své dovednosti. Na veřejném náměstí nakreslili dva obrazy. Jeden představoval výjev, — jak Kristus vjíždí do Jeruzaléma, “tichý a sedě na oslici,”¹ a následován svými učedníky, chudobně oděnými a bosými. Druhý obraz znázorňoval papežský průvod — papež oděný ve svá nádherná roucha a trojnásobnou korunu, před ním trubači, za ním kardinálové a preláti ve skvostných hávech.

To bylo kázání, jež vyvolalo pozornost všech tříd. Zástupové přicházeli dívat se na kresby. Každý chápal význam tohoto naučení, a mnozí byli hluboce dojati rozdílem mezi pokorou a ponížeností Mistra a Pána, a pýchou a nadutostí papeže, jenž se vydával za Jeho služebníka. V Praze bylo veliké pohnutí a oni dva cizinci, po nějaké době, uznali za nutné v zájmu vlastní bezpečnosti odcestovati. Ale poučení, jež dali Pražanům, nebylo zapomenuto. Obrazy učinili hluboký dojem na Husovu mysl, a přivedly ho k úsilovnějšímu zpytování bible a Wyklifových spisů. Ač ještě nebyl připraven přijati [72] všecky obnovy hájené Wyklifem, poznal však jasněji pravou povahu papežství, a s větší horlivostí tepal pýchu, ctižádost a zkaženost kněžské nadvlády.

Z Čech šířilo se světlo do Německa; neboť výtržnosti na pražské koleji byly příčinou odchodu mnoha set německých žáků. Mnozí z nich od Husa poprvé poznali bibli, a po svém návratu šířili evangelium ve své vlasti.

Praha pod klatbou.

Zpráva o událostech v Praze došla do Říma a Hus byl brzy vyzván, aby se dostavil před papeže. Kdyby byl uposlechl byl by se vydal v jistou smrt. Ůeský král i královna, kolej, panstvo i vládní úředníci zaslali společně žádost k papeži, aby Hus mohl zůstat v Praze a odpovědět do Říma prostřednictvím posla. Místo aby

¹Mat. 21:5.

vyhověl této žádosti, přistoupil papež k vyšetřování a odsouzení Husovu, a pak prohlásil nad Prahou klatbu.

V oněch dobách takový trest způsobil všeobecný poplach. Obřady, kterými bylo prohlášení klatby provázeno, byly způsobilé vyvolávat hrůzu v lidu, jenž hleděl na papeže jako na zástupce samotného Boha, který má v rukou klíče nebe i pekla, a moc vydávat časné i věčné rozsudky. Věřilo se, že brány nebeské uzavřeny jsou pro krajinu, postiženou klatbou, a že do té doby, než papeži se zalíbí klatbu sejmouti, zemřelí nemohou se dostat do místa věčné blaženosti. V době této hrozné pohromy nesměly se konati žádné náboženské obřady. Kostely byly zavřeny. Svatby se slavily na hřbitovech. Mrtví, jimž byl odepřen pohřeb ve svěcené zemi, byli bez obřadů po chování v příkopech aneb na polích. Takovými opatřeními působícími na obrazotvornost, pokoušel se Řím cvládati svědomí lidí.

[73] Praha byla zachváčena nepokojem. Velká část obyvatelstva odsuzovala Husa jakožto původce všech těchto neštěstí a požadovala, aby byl vydán pomstě Říma. Aby utišil bouři, odešel tento na nějaký čas do své rodné vísky — Husince. Hus neustal ve své činnosti, ale chodil po kraji, kázaje nadšeným zástupům. A tak krok, jímž papež chtěl potlačit evangelium, měl za následek, že se ještě více šířilo. “Neboť nic nemůžeme učiniti proti pravdě, ale k pravdě.”¹

Jeroným.

Až do té doby stál Hus osamocen ve své činnosti; ale nyní, Jeroným, jenž za pobytu v Anglii přijal učení Wyklifovo, připojil se k dílu obnovy. Oba od té chvíle byli spojeni v životě, a ani ve smrti neměli býti rozloučeni. Skvělá bystrost ducha, výmluvnost a učenost — vesměs dary, jež činí člověka oblíbeným — byly vynikající vlastnosti Jeronýmovy; ale Hus byl bohatší na ony vlastnosti, jež tvoří pravou povahu. Jeho klidný úsudek tvořil jakousi brzdu popudlivému duchu Jeronýmovu, jenž s pravou pokorou uznával jeho cenu a podřizoval se jeho radám. Jejich společnou prací obnova se mnohem rychleji šířila.

Bůh dopřál, aby veliké světlo osvítilo rozum těchto vyvolených mužů a odhalilo jim mnohé bludy Říma; ale nedostalo se jim úplného

¹2 Koř. 13:8.

světla, jež mělo býti dáno světu. Skrže tyto své služebníky vedl Bůh lidstvo z temnoty Říma, v cestě však stály mnohé a velké překážky, ale On je vedl krok za krokem tak, aby je mohli překonat. Nebyli připraveni přijmouti úplné světlo najednou. Byli by nesnesli plnou jeho zář, jako ti, kdož dlouho žili ve tmě, odvrátí se od plného jasu poledního slunce. Proto On odhaloval jej vůdcům poznenáhlu, dle toho jak lid jej mohl přijmouti. Století za stoletím měli následovati další věrní pracovníci, aby vedli lid dále po cestě duchovní obnovy.

Rozkol v římské církvi postupoval. Tři papežové nyní zápasili o nadvládu, a jejich spor vyvolával poplach a zločinnost v křesťanstvu.

S odvahou, jež denně se stupňovala, hřímal Hus proti nepravostem, jež byly trpěny. Na Prahu opět uvalena klatba, a Hus uchýlil se na venkov. Svědectví, jež tak věrně vydával ze své milované Betlémské kaple, bylo skončeno. Nyní měl mluvit s širšího jeviště, k celému křesťanstvu, dříve než by položil život, co svědectví za pravdu.

[74]

K vyléčení zla, jež drásalo Evropu, byl svolán všeobecný církevní sněm do Kostnice. Sněm byl svolán na žádost císaře Zikmunda, jedním ze tří soupeřících papežů, Janem XXIII.

Papež Jan, přišel tam s velikou nejistotou. Ale přes to vjížděl do města Kostnice s velkou nádherou, provázen jsa nejvyššími církevními hodnostáři a spoustou dvořenínstva. Všechno kněžstvo i hodnostáři městští s obrovským zástupem občanstva vyšli jej uvítati. Čtyři přední konšelé nesli mu nad hlavou zlatý baldachýn. Před ním byla nesena svátost, a bohatá roucha kardinálů a šlechticů tvořila malebnou podívanou.

Hus přítomen snemu.

Mezitím jiný cestující přibližoval se ke Kostnici. Hus byl si vědom nebezpečí, jež mu hrozilo. Rozloučil se se svými přáteli, jako kdyby je již více neměl spatřiti, a vydal se na cestu s pocitem, že kráčí na hranici. Ačkoliv obdržel ochranný průvodní list od krále Českého, učinil všechna zaopatření vzhledem k možnosti své smrti.

Cestou Hus všude pozoroval známky, jak se jeho učení šíří a jak příznivě se hledí na jeho vystupování. Lid se hrnul, aby jej spatřil, a v některých městech úředníci jej provázeli ulicemi.

Hus uvězněn.

Po příchodu do Kostnice byla Husovi zaručena úplná svo-boda. K císařovu průvodnímu listu bylo přidáno osobní ochranné ujištění od papeže. Ale tyto slavnostně opěťované sliby byly zrušeny, a Hus byl za krátkou dobu na rozkaz papeže a kardinálů zatčen, a uvržen do hnusného vězení. Později byl převezen do pevné tvrže za Rýnem a tam vězněn.

Papež, vyzískav velmi málo touto svoji zradou, byl za ne-dlouho uvržen do téhož vězení.¹ Byl před sněmem usvědčen z nej podlejších zločinů, vedle vraždy, svatokupectví a cizoložství také “z hříchů, jichž nesluší jmenovati.” Takto prohlásil sám sněm, a papež byl konečně zbaven tiary a vsazen do vězení. Odpůrci papeže rovněž

[75] byli sesazeni, a nový papež byl zvolen.

[76] Uvěznění Husovo vyvolalo velkou nevoli v Čechách. Mocní šlechtici zaslali sněmu vážné ohrazení se proti této hanebnosti. Císař, [77] jenž viděl v tom porušení průvodního listu, postavil se na odpor takovému zacházení s Husem. Ale nepřátelé Husovi jsouce plní zloby, odhodlaní ke všemu, zvítězili.

Oslaben nemocí a vazbou — neboť stuchlý, zkažený vzduch žalární přivodil mu zimnici, jež málem zničila jeho život, — byl Hus konečně předveden před sněm. Spoután řetězy, stál před tváří císařovou, jehož čestné slovo se zaručilo k jeho ochraně. Po celou dobu dlouhého soudu držel se pevně pravdy a v přítomnosti hodnostářů církevních i státních odporoval slavně a věrně proti zkaženosti kněžské nadvlády. Když mu bylo dáno na vybranou, zda chce odvolati své učení či podstoupiti smrt, zvolil osud mučednický.

Naposledy byl Hus předveden před sněm. Bylo to veliké a skvělé shromáždění, — císař, říšská knížata, královští vyslanci kardinálové, biskupové a kněží, a s nimi nesmírný zástup diváků. Ze všech končin křesťanstva shromáždili se svědkové této první veliké oběti v odvěkém zápase, jímž měla býti vybojována svoboda svědomí.

Byv naposledy vyzván, aby se rozhodl, Hus prohlásil, že neodvolá, a upřev pronikavý pohled na panovníka, jenž tak hanebně zrušil dané slovo, pravil: “Rozhodl jsem se z vlastní svobodné vůle přijíti před tento sněm, pod ochranným průvodním listem císaře zde

¹Bonnechose, swaz.1, str. 247.

přítomného.”¹ Temný růměnec polil tvář Zikmundovu, když zraky celého shromáždění obrátily se na něho.

Po prohlášení rozsudku bylo přikročeno k obřadu, jímž Hus měl býti zbaven důstojnosti kněžské. Biskupové obléhli vězně v roucho kněžské a při tom Hus pravil: “Náš Pán Ježíš Kristus byl oblečen bílým rouchem pro posměch, když Herodes dal ho předvésti před Piláta.” Byl opět vyzván, aby odvolal, odpověděl, obrátiv se k lidu: “S jakou pak tváří mohl bych vstoupiti do nebe? Jak bych mohl pohleděti do očí množství těchto lidí, jimž jsem hlásal čisté evangelium: Nikoli; cením jejich spásu výše než toto ubohé tělo, nyní již od-souzené k smrti.” Roucha s něho byla sňata kus po kuse, [78] při čemž každý biskup pronesl nějakou kletbu. Konečně “postavili mu na hlavu čepici v podobě špičaté papírové mitry, pomalované ohyzdnými postavami d’áblů, s nápisem v předu ‘Arcikacír’. ‘Velice rád’, řekl Hus, ‘chci nésti tuto korunu hanby pro Tebe, o Ježíši, jenž jsi pro mne nesl korunu trnovou.’ ”

Když byl takto vystrojen, zvolali preláti: “Nyní tvoji duši poroučíme d’áblu.” ‘A já,’ řekl Hus upíraje zraky k nebi, ‘v ruce Tvé poroučím ducha svého, Pane Ježíši, neboť Ty jsi mne vykoupil.’ ”¹

Husova poprava.

Potom byl odevzdán v moc světské vrchnosti a veden k popravě. Nesmírný průvod následoval, sta ozbrojenců, kněží a biskupů v nádherných oděvech, jakož i obyvatelstvo Kostnické. Když byl přivázán ke sloupu, a vše připraveno k zapálení hranice, mučedník byl ještě jednou napomínán, aby se zachránil odvoláním svých bludů. “Jakých bludů” odpověděl Hus, “mám se odříci? Necítím se vinen žádným bludem. Volám Boha za svědka, že vše, co jsem psal a kázal, bylo jen proto, abych zachránil duše od hříchu a zkázy, a proto s radostí chci krví svou zpečetiti pravdu, kterou jsem psal a hlásal.”² Když plameny ho zahálily, začal zpívat: “Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou,” a to tak dlouho, až hlas jeho byl umlčen navždy. ,

¹Bonnechose, svaz. II., str. 84.

¹Bonnechose, svaz. II., str. 86.

²wylie, kn. 3. Kap. 7.

[79] Když Husovo tělo bylo úplně spáleno, byl popel i se zemí, na které odpočíval, sebrán a vmeten do Rýna, a odplaven do moře. Pronásledovatelé klamně se domnívali, že vyhladili tím pravdu, kterou hlásal. Netušili ani ve snách, že popel odplavený do moře byl téhož dne rozmetán po všech zemích světa a že v zemích dosud neznámých vydá hojné ovoce ve svědcích pro pravdu. Hlas, jenž promuvil v síni sněmu Kostnického, probudil ozvěny, jež bylo slyšeti po všechny příští věky. Hus již nebyl, ale pravdy, pro které zemřel, nemohly nikdy zahynouti. Příklad víry a stálosti, jím podaný, dodal přemnohým odvahy, aby pevně stáli za pravdu byť i tváří v tvář mukám a smrti. Jeho poprava ukázala celému světu zrádnou ukrutnost Říma. Nepřátelé pravdy, aniž by o tom byli věděli, prospěli myslénce, kterou marně se snažili potlačit a zničit.

Mučednická smrt Jeronýmova.

Ale ještě jedna hranice měla býti postavena v Kostnici. Ještě jednoho mučedníka krev musela svědčiti pro pravdu. Jeroným, louče se s Husem před jeho odjezdem do sněmu, vyzýval ho ke statečnosti a pevnosti, prohlašuje, že sám přispěchá mu ku pomoci, kdyby se octl v nějakém nebezpečí. Když slyšel o uvěznění Husovu, připravoval se věrný učedník tento ihned ke splnění svého slibu. Bez ochranného průvodu vydal se s jediným společníkem do Kostnice. Doraziv tam, přesvědčil se, že se vydává pouze v nebezpečí, aniž by mohl učiniti něco pro Husovo osvobození. Uprchl z města, ale byl zajat na zpáteční cestě k domovu a dopraven zpět v poutech pod stráží vojenského oddílu.

Když se poprvé objevil před sněmem, a pokusil se odpovídati na žaloby proti němu vznesené, byl uvítán výkřiky: “Do ohně s nim! Do ohně!”¹ Byl uvržen do vězení, spoután řetězy v takové poloze, jež mu působila veliké bolesti; za potravu byl mu dán pouze chléb a voda. Po několika měsících žalárního utrpení byl Jeroným stížen nemocí, jež ohrožovala jeho život, a tu jeho nepřátelé, obávající se, že by jim mohl uniknouti, nakládali s ním s menší přísností, ač byl pak vězněn ještě rok.

Smrt Husova neměla takové následky, v jaké doufali papeženci. Porušení bezpečnostní záruky jemu dané, vyvolalo bouři nevole, a

¹Bonnechose, svaz. I., str. 234.

proto sněm považoval za lepší, donutiti Jeronýma, pokud to bude možno, raději k odvolání než jej upáliti. Byl předveden před shromáždění a vyzván, aby se rozhodl, zda chce odvolati či zemřít na hranici. Smrt na počátku jeho uvěznění byla by bývala dobrodiním u porovnání s hrozným utrpením, jež musel podstoupiti; ale nyní, když oslaben byl nemocí, útrapami žalárními a mukami úzkosti a nejistoty, odloučen od přátel a sklíčen smrtí Husovou, Jeronýmova odvaha ochábla a on svolil podrobti se sněmu. Prohlásil, že uznává katolické učení a přijímá rozhodnutí sněmu, týkající se nauk Wyklífových a Husových, s výjimkou “svatých pravd”, které oni učili.¹

[80]

Touto prospěšností pokoušel se Jeroným umlčeti hlas svědomí a uniknouti svému osudu. Ale v samotě žalární viděl jasněji, co učinil. Myslíl na odvahu a věrnost Husovu a proti tomu stavěl své vlastní zapření pravdy. Myslíl na Božského Mistra, jemuž se zavázal sloužiti a jenž pro něho podstoupil smrt na kříži. Před odvoláním nacházel při všem svém trápení útěchu v ujištění milosti Boží, ale nyní výčitky a pochyby mučily jeho ducha. Věděl, že musí učiniti ještě další odvolání, než bude usmířen s Římem. Cesta, na kterou vstoupil, mohla končiti jen úplným odpadnutím. Učinil rozhodnutí: nezapřu svého Pána, abych unikl krátkému utrpení.

Záhy na to byl opět předveden před sněm. Jeho podrobení se neuspokojovalo jeho soudce. Jejich krvelačnost, podrážděná smrtí Husovou, dychtila po čerstvých obětech. Pouze bez-podmínečným vzdáním se pravdy mohl Jeroným zachrániti život. Ale on byl rozhodnut vyznati svou víru a následovati svého bratra-mučedníka do plamenů.

Odvolal své dřívější podrobení se, a jako umírající muž vážně žádal za poskytnutí příležitosti k obraně. Obávající se účinku jeho slov, preláti naléhali pouze, aby buď doznal nebo popřel pravdu obvinění proti němu vznesených. Jeroným se ohražoval proti takové krutosti a nespravedlnosti. “Drželi jste mne zavřeného po tři sta čtyřicet dnů ve strašném vězení,” pravil, “ve špíně, kalu, smradu a v naprostém nedostatku všeho; pak jste mne přivedli sem a popřávající sluchu mým úhlavním nepřátelům, odpíráte slyšeti mne. . . Jste-li opravdu moudří mužové a světlo světa, nechtějte hřešiti proti spravedlnosti. Co se mne týče, jsem pouze slabý smrtelník; na mém životě málo

¹Bonnechose, svaz. II., str. I41.

záležití; a když vás napomínám, abyste nepronášeli nespravedlivý rozsudek, mluvícím méně za sebe než za vás.”²

[81] Jeho žádosti bylo konečně vyhověno. V přítomnosti svých
 [82] soudců Jeroným poklekl a modlil se, aby Duch Boží ovládal jeho
 [83] myšlenky a slova, tak aby nemluvil nic, co by bylo proti pravdě,
 aneb nedůstojné jeho Mistra. Na něm se onoho dne splnil slib Boží,
 daný prvním učedníkům: “Ano i před vladaře i před krále vedeni
 budete pro mne. .. Když pak vás vydají, nebud’ těž pečliví, kterak
 aneb co byste mluvili; dánot’ bude zajisté vám v tu hodinu, co budete
 míti mluvití. Nebo ne vy jste, kteříž mluvíte, ale Duch Otce vašeho,
 kterýž mluví ve vás.”¹

Slova Jeronýmova vyvolala úžas a obdiv i u jeho nepřátel. Byl’ po celý rok zavřen v žaláři, kde nemohl čísti ani viděti, kde strádal velkými útrapami tělesnými i úzkostí duševní. Ale jeho důvody byly podány s takovou jasností a silou, jako kdyby byl měl nerušenou příležitost k bádání. Poukázal svým posluchačům na dlouhou řadu mužů, kteří byli odsouzeni nespravedlivými soudci. Téměř v každém pokolení vyskytli se mužové, kteří byli tupeni a zavrhováni, poněvadž se snažili povznésti lid své doby, ale v pozdějších časech se ukázalo, že si zasluhují úcty. Kristus sám byl odsouzen jako zločinec nespravedlivým soudem.

Při svém odvolání Jeroným připustil spravedlnost ortele nad Husem; nyní však prohlásil, že toho lituje, a podal svědectví o nevině a svatosti mučedníkově. “Znal jsem ho od dětství,” pravil. “Byl to nej znamenitější muž, spravedlivý a svatý; byl odsouzen, ač byl nevinen. .. Já jsem také hotov zemřítí. Nezaleknu se muk, které připravují mi moji nepřátelé a živí svědkové, kteří jednoho dne budou muset klásti počet před velkým Bohem, jehož nic nemůže oklamati.”²

Vyčítaje sám sobě zapření pravdy, Jeroným pokračoval: “Ze všech hříchů, jež jsem od mladosti spáchal, žádný tak netíží mou duši a nepůsobí mi tak palčivé výčitky jako ten, který jsem spáchal na tomto osudném místě, když jsem schválil ohavné rozsudky vynesené proti Wyklifovi a proti svatému mučedníku Janu Husovi, mému mistru a příteli. Ano! Doznávám to od srdce a prohlašuji s hrůzou, že jsem nešťastně pobloudil, když jsem ze strachu před smrtí zatratil

²Bonnechose, svaz. II., str. 146,147.

¹Mat. 10:18 20.

²Bonnechose, svaz.II., str. 151.

jejich učení. A proto prosím. . . Všemohoucí Bůh račiž mi odpustiti mé hříchy, a obzvláště tento jeden, nejohavnější ze všech.” Ukazuje na své soudce pravil pevně: “Odsoudili jste Wyklifa a Jana Husa, ne proto, že otráslí učením církve, ale prostě proto, že postavili na pranýř hanebnosti kněží, — jejich nádheru, jejich pýchu a všechny neřesti prelátů a kněží. To co oni tvrdili a co nelze vyvrátiti, myslím a prohlašuji také já podobně jako oni.”

[84]

Opět propukla bouře vzteku a Jeroným byl odveden do vězení. Ve shromáždění však byli někteří, na něž jeho slova učinila hluboký dojem, a kteří si přáli zachrániti mu život. Byl navštíven církevními hodnostáři a naléháno naň, aby se podrobil církevnímu sněmu. Nej skvělejší vyhlídky se před ním otvíraly v odměnu za to, když zanechá odporu proti Římu. Ale jako jeho Mistr, když mu byla nabízena sláva světa, Jeroným vytrval.

Za krátko na to byl odsouzen. Byl vyveden na totéž místo, kde Hus vypustil ducha. Šel, zpívaje cestou, s tváří zářící radostí a mírem. Jeho pohled byl upřen na Krista a smrt pro něho pozbyla hrůzy. Když kat, chystaje se zapáliti hranici, stoupl za něho, mučedník zvolal: “Předstup směle ku předu; zapal oheň před mým zrakem! Kdybych měl strach, nebyl bych zde.”

Poslední jeho slova, pronesená když již plameny šlehaly kolem něho, byla modlitbou. “Pane, Všemohoucí Otče,” volal, “smiluj se nade mnou a odpust mi mé hříchy, neboť ty víš, že jsem vždy miloval Tvou pravdu.”¹ Jeho hlas zanikl, ale jeho rty dále se pohybovaly v modlitbě. Když plamen vykonal své dílo, byl popel mučedníkův i se zemí sebrán, a jako dříve popel Husův, vržen do Rýna.

Tak zahynuli věrní Boží šířitelé světla. Ale světlo pravdy které oni hlásali, světlo jejich hrdinského příkladu, nemohlo býti zhasnuto. Rovněž tak se mohli lidé pokusiti obrátiti slunce v jeho dráze, jako chtějí zabrániti příchodu onoho dne, jenž již tehdy svítal nad světem.

Utracení života Husova rozdmýchalo plamen nevole a hrůzy po Čechách. Celý národ cítil, že Hus padl jako oběť kněžské zloby a zrady císařovy. Byl prohlášen za věrného učitele pravdy a sněm, jenž ho odsoudil k smrti, obviněn z vraždy. Jeho nauky nyní budily větší pozornost než kdykoliv před tím. Papežským výnosem byly spisy Wyklifovy odsouzeny k spálení. Ale ty, které unikly zničení,

[85]

[86]

[87]

¹Bonnechose, svaz.II., str. 168.

byly nyní vynášeny z úkrytu a zpytovány ve spojení s biblí, aneb aspoň s těmi jejími částmi, jež lid mohl dostati, a mnozí tím byli přivedeni k obnovení čisté víry.

Vražedníci Husovi nepřihlíželi nečinně k vítězství jeho učení. Papež i císař se spojili k vyhlazení Husitského hnutí, a vojska Zikmundova byla poslána proti Čechům.

Avšak povstal osvoboditel. Jan Žižka, který brzy po započetí války úplně oslepl, byl i přes to jedním z nejschopnějších válečných vůdců své doby; tento se stal vojevůdcem Čechů. Důvěřující v Boží pomoc a spravedlnost svých zásad, lid tento vzdoroval a přemáhal nejmocnější vojska, která mohla býti proti ním postavena. Opět a opět, císař sesbírav nové vojsko, vpadal do Čech, by jen vždy byl potupně odražen. Husité byli vychováni nad obavu smrti, a nikdo jim nemohl odolati. Několik roků po započetí války udatný Žižka zemřel; avšak jeho místa ujal se Prokop, který byl rovněž tak chrabrým a obratným vojevůdcem. Za jeho velení mnohé křižácké výpravy byly odraženy a přemoženy.

Následovaly zmatky a válečné bouře. Cizí vojska vpadala do Čech, a vnitřní neshody stále hubily zemi. Ti, kdož zůstali věrní evangeliu, byli vydáni krvavému pronásledování.

Jednota Bratrská.

Když jejich dřívější bratři, dohodnuvše se s Římem, přijali všecky jeho bludy, tu ti, kteří lnuli k prvotní víře, utvořili zvláštní církev, přijavše jméno “Jednota Bratrská.” Tímto činem uvalili na sebe nepřátelství všech vrstev. Ale jejich stálost byla neochvějná. Byvše donuceni uchýliti se do lesů a jeskyň, shromažďovali se i tam ke čtení slova Božího a k bohoslužbám.

[88] Pomocí poslů vysílaných tajně do jiných zemí dovídali se, že tu a tam jsou “osamělí vyznavači pravdy, několik v tom městě a jiní v onom, pronásledování jsouce rovněž jako oni, a že v horách alpských dosud jest starobylá církev, spočívající na základech Písma, kladoucí odpor proti modloslužebné zkaženosti Říma.”¹ Tyto zprávy přijímány s velikou radostí, a bylo zahájeno dopisování s Valdenskými křesťany.

¹Wylie, kn. 3, kap. 19.

Češi, věrní evangeliu, vyčkávali v noci svého pronásledování, v nej temnějších hodinách stále obračejíce své zraky k obzoru, jako lidé očekávající jitro. “Žili v zlých dobách, ale ... měli na paměti slova Husova, opakovaná Jeronýmem, že století musí uplynouti, než se rozbřeskne den. Tato slova byla pro Tábority (Husity) tím, čím byla slova Josefova pro kmeny Izraelské v zemi otroctví: “Já umírám, ale Bůh jistě vás navštíví a vyvede vás.”¹

“Závěrečné období patnáctého století bylo svědkem po-malého ale jistého vzrůstu církví Bratrských. Ač nebyli bez obtěžování, přece se těšili poměrnému klidu. Na začátku šestnáctého století počet jejich církví v Čechách a na Moravě byl okolo dvou set.”² “Tak utěšené byly zbytky těch, kteří unik-нувše ničivému řádění ohně a meče, že se dočkali červánků onoho dne, který Hus předpověděl.”¹

[89]

---

¹Wylie, kn. 3, kap. 19.

²Gillet: “Life and Time of John Hus,” (3. vyd.) svaz. 2, str 570

¹Wylie, kn. 3, kap. 19.

Kapitola 7—Lutherova odluka od Ríma.

První místo mezi těmi, kdož byli povoláni, aby vyvedli církve z temnoty papežství do světla čistší víry, zaujímal Martin Luther. Horlivý, nadšený a oddaný, neboje se nikoho než Boha a neuznáváje jiného zakladu náboženství kromě Písma svatého, byl Luther mužem, jakého jeho doba právě potřebovala ; skrze něho Bůh dovršil velké dílo obnovy církevní a osvětlení světa.

Jako ostatní z prvních hlasatelů evanjelia, byl i Luther dítětem chudiny. Své dětství ztrávil v chaloupce německého venkovana. Jeho otec pracoval jako horník, a tím získával prostředky k výchování svého syna. Chtěl z něho míti právníka. Ale Bůh usoudil, aby se stal stavitelem velikého chrámu, který tak pomalu, po staletí, byl budován. Trampoty, strádání a přísná kázeň byly tou školou, v níž Nekonečná Moudrost připravovala Luthera na jeho důležité poslání životní.

Lutherův otec byl muž silného a čilého ducha, pevné povahy, poctivý, rozhodný a přímý. Věrně vykonával své povinnosti, nedbaje na důsledky jakékoliv. Jeho zdravý rozum hleděl s nedůvěrou na řád mnišský. S nelibostí nesl, když Luther bez jeho svolení vstoupil do kláštera, a trvalo to dva roky, než se otec smířil se synem, ale ani potom nezměnil své smýšlení.

Luthcrovo vychování.

[90] Lutherovi rodiče věnovali velkou péči výchově a výcviku svých dětí. Snažili se jim vštípati poznání Boha a křesťanské ctnosti. Syn často slyšel, jak otec se modlí, aby jeho dítě bylo pamětlivo jména Božího a aby přispělo jednou k rozšíření Jeho pravdy. Rodiče horlivě využívali každé výhody mravní i rozumové výchovy, pokud to bylo možno, při jejich denní klopotě. Usilovali vážně a vytrvale o to, aby vedli dítky k životu zbožnému a užitečnému. Při stálosti a síle své povahy byli někdy až příliš přísní; ale syn sám, ač si byl

vědom, že v některém ohledu chybují, spíše jejich kázeň schvaloval než zavrhoval.

Ve škole, kam posílán byl v útlém mládí, Luther se setkával s drsností a dokonce i s násilím. Rodiče jeho byli tak velice chudí, že při chození do školy v jiné osadě musel si po nějaký čas vyžebrať potravu zpíváním od domu k domu, a často trpěl hlad. Chmurné, pověrečné myšlenky náboženské, jež tehdy panovaly, plnily ho strachem. Často ležel za noci se sklíčeným srdcem, s chvěním zíraje do temné budoucnosti, ve stálé hrůze při pomýšlení na Boha, jakožto na přísného, neúprosného soudce, místo jako na laskavého, nebeského otce.

Ale přes mnohé a velké překážky Luther spěl odhodlaně k vysoké úrovni mravní, a rozumové dokonalosti, jež vábila jeho ducha. Prahul po vědě, a vážná opravdová povaha vedla jej spíše k touze po trvalém a užitečném, než po zdánlivě krásném a zbytečném.

Když u věku osmnácti let vstupoval na kolej v Erfurtě, bylo jeho postavení příznivější, a vyhlídky lepší než v letech dřívějších. Jeho rodiče šetrností a přičinlivostí něco si ušetřili a mohli mu nyní poskytovat veškerou potřebnou pomoc. Vliv pak rozumných přátel rozptýlil chmurné účinky jeho dřívější výchovy. Oddal se učení nejlepších spisovatelů, pilně rozbíral jejich bohaté myšlenky a osvojoval si moudrost moudrých. I pod kázní svých prvních učitelů jevil záhy zvláštní soudnost; a za příznivých vlivů jeho duše se rychle vyvíjela. Úžasná paměť, živá obrazotvornost, bystrost úsudku a neúmorná píle, záhy mu dobyly nejpřednější místo mezi jeho soudruhy. Duševní kázeň zdokonalovala jeho mysl a probouzela duševní činnost i vnímavost, čímž se připravoval pro budoucí zápasy duševní.

[91]

Bohabojnost sídlila v srdci Lutherově, umožňujíc mu uchovávat si stálost úmyslu a vedouc jej k hluboké úctě k Pánu. Stále si byl vědom závislosti na Božské pomoci, a nikdy ne-zapomínal zahajovat den modlitbou, zatím co jeho srdce usta-vičně vysílalo prosby o pomoc a podporu. “Upřímná modlitba,” říkával často, “jest tou lepší částí učení.”¹

¹ D'Aubigné: “History of Reformation,” XVI. stol., kn. 2, kap.2.

Luther objevil latinskou bibli.

Když jednoho dne prohlížel knihy v kolejní knihovně, našel Luther latinskou bibli. Takovou knihu nikdy před tím neviděl. Nevěděl vůbec že taková kniha jest. Slyšel části evanjelií a epištol, jež byly čítány lidu při bohoslužbách, a domníval se, že to jest celá bible. Nyní poprvé hleděl na celé slovo Boží. S úctou a zároveň se zvědavostí listoval posvátné stránky; s tloukoucím srdcem četl sám pro sebe slova života, tu a tam se zastavil a pak zvolal: “Ó kéž by mně samotnému Bůh dal takovou knihu!”²

Luther stal se mnichem.

Vážná touha, aby se osvobodil od hříchů a našel mír s Bohem, přivedla jej konečně k tomu, aby vstoupil do kláštera a věnoval se životu mnišskému. Tam se na něm požadovalo, aby vykonával nejhrubší práce a žebрал od domu k domu. Byl ve věku, kdy člověk nejvíce touží po úctě a uznání, a tyto všední služby umrtvovaly jeho přirozené city; ale on trpělivě snášel toto ponížení, věře, že jest to nutné trpěti za jeho hříchy.

Každý volný okamžik mimo svých denních povinností věnoval učení, připravuje se o spánek a využívá i času stráveného při nedostatečném jídle. Nade vše jiné liboval si v bádání slova Božího. Našel bibli přivázanou řetězem ke zdi klášterní, a často se k ní uchyloval. Když se jeho přesvědčení o hříchu prohlubovalo, snažil se vlastními skutky dosíci odpuštění a klidu. Vedl velice přísný život, snaže se posty, bděním a bičováním potlačit přirozené chťice, kterých mnišský život nezbavoval. Nelekal se žádné oběti, jíž by mohl dosíci takové čistoty srdce, jež by mu umožnila státi klidně před tváří Boží. “Byl jsem opravdu zbožným mnichem,” říkával později, “a zachovával jsem pravidla svého řádu přísněji, než mohu vyjádřiti. Kdyby každý mnich mohl se dostat do nebe svými mnišskými skutky, byl bych já k tomu jistě oprávněn... Kdybych byl v tom pokračoval déle, byl bych se docela usmrtil.”¹ Následkem této strastiplné kázně seslábl a upadal v křečovitě mdloby, jichž následky jej provázely po celý život. Ale přese všechno úsilí, jeho sklíčená

²Tamtéž.

¹D’Aubigne, kn. 2, kap.3.

duše nedocházela úlevy. Konečně tím nepokojem byl doháněn až na pokraj zoufalství.

Když si Luther uvědomil, že vše jest ztraceno, Bůh mu poslal přítele a pomocníka. Zbožný Staupitz otevřel slovo Boží před duší Lutherovou a vyzval je, aby přestal hleděti na sebe sama, přestal hloubati o věčném trestu za přestoupení zákona Božího, a obrátil zraky ke Kristu, hříchy odpouštějícímu Spasiteli. “Místo trýznění sama sebe pro své hříchy, vrhni se v náruč Vykupitelovu. Doufej v Něho, ve správnost Jeho života, ve smírnou oběť Jeho smrti. .. Poslouchej Syna Božího. Stal se člověkem, aby ti dal důkaz Božské lásky.” “Miluj Toho, který dříve tebe miloval.”² Tak mluvil tento posel milosrdenství. Jeho slova působila hlubokým dojmem na duši Lutherovu. Po mnohých bojích s dlouho hýčkanými bludy, mohl se konečně uchopiti pravdy, a pokoj vcházel do jeho neklidné duše.

Návštěva Říma.

Luther byl doposud věrným synem papežské církve a myslel, že nikdy nebude něčím jiným. Ale prozřetelnost Boží ho vedla k návštěvě Říma. Konal tuto cestu pěšky, nocuje cestou v klášteřích. V jednom italském klášteře byl překvapen bohatstvím, nádherou a rozmařilostí, kteréž tam spatřil. Mnišit mající královské příjmy, bydlili v nádherných komnatách, oblékali se v bohatá a předrahá roucha a hodovali při plných stolích. S bolestnými pocity přirovnával Luther tuto podívanou k odříkání se a trampotám, svého vlastního života. Jeho mysl uvedena byla tímto ve zmatek.

Konečně spatřil v dáli město na sedmi pahorcích. Hluboce dojat, vrhl se na zem, volaje: “Svatý Říme, zdravím tebe!”¹ Přišel do města, navštěvoval kostely, naslouchal vybájeným povídkám mnichů a kněží, vykonával všechny požadované obřady. Všude viděl výjevy, jež ho ohromovaly a děsily, a že nepravost vládne ve všech vrstvách kněží. Slyšel nestoudné žerty prelátů, a byl naplněn hrůzou nad jejich strašlivým rouháním, dokonce i při mši. Stýkáje se s mnichy a s občanstvem, nacházel všude nevázanost a hýřivost. Kamkoliv se obrátil, viděl místo svatosti samé znesvěcování. “Nikdo si nedovede představití,” psal, ” jaké hříchy se páchají v Římě; musíte to viděti a

[93]

²D'Aubigne, kn. 2, kap.4.

¹D'Aubigné, kn. 2. kap. 6.

slyšeti, abyste to uvěřili. Mají ve zvyku říkati: “Je-li nějaké peklo, Řím jest na něm vystaven; jest to propast, z níž vycházejí všechny druhy hříchu.”²

Krátce před tím byl vydán výnos, jímž papež sliboval od-pustky všem, kdož vylezou po kolenou na “Pilátovy schody”, po nichž prý sestupoval náš Spasitel, když opouštěl Římskou soudní síň, a jež prý zázrakem byly přeneseny z Jeruzaléma do Říma. Luther jednoho dne zbožně stoupal po těchto schodech, když náhle se mu zdálo, že hromový hlas k němu praví: “Spravedlivý z víry živ bude.”³ Vyskočil a pospíchal z místa hanby a hrůzy. To mělo vliv na celý jeho další život. Od té chvíle viděl jasněji než kdykoliv před tím, že jest marno spoléhati se na lidské skutky jako na cestu ke spasení, a že jest nutno ustavičně věřiti v zásluhy Kristovy. Jeho oči se otevřely, aby poznaly klam papežství, a zůstaly již povždy otevřeny. Odvrátiv své zraky od Říma, odvrátil se i srdcem, a od té doby se odluka šířila, až přerušil veškeré styky s papežskou církví.

Na koleji Wittenberské.

Po návratu z Říma obdržel Luther na koleji Wittenberské titul doktora bohosloví. Nyní mohl se volně věnovati Písmu svatému, které tak miloval. Učinil slavnostní slib, že bude pečlivě zkoumati, a věrně hlásati slovo Boží po celý život, a nikoliv výroky a nauky papežské. Nebyl již pouhým mnichem aneb profesorem, ale pověřeným hlasatelem bible. Byl povolán jako pastýř, aby nasýtil stádo [94] Boží, jež žíznilo a hladovělo po pravdě. Pevně prohlašoval, že křesťané nemají uznávati jiného učení než to, jež se zakládá na původu svatých Písem. Tato slova zasadila ránu samotným základům papežské nad-vlády. V nich byla obsažena životní zásada obnovy.

Luther viděl nebezpečí ve vynášení lidských učení nad slovo Boží. Nebojácně útočil na zistnou nevěru učenců a stavěl se proti moudrosti a bohosloví, které tak dlouho udržovaly dozorčí vliv nad lidem. Odsuzoval takové učení nejen jako bezcenné, ale i záhubné, a snažil se odvrátiti mysl svých posluchačů od chytráctví mudrců a bohoslovců k věčným pravdám podávaným proroky a apoštoly.

²D’Aubigné, kn. 2, kap. 4.

³Řím. 1:14.

Bylo to vzácné poselství, jež přinášel dychtivým zástupům, závislým na jeho slovech. Neslyšeli nikdy před tím takové učení. Radostná zpráva o lásce Spasitelově, ujištění o odpuštění a míru skrze Jeho usmiřující krev, utěšovala jejich srdce a budila v nich nesmrtelnou naději. Ve Wittenberku bylo zažehnuto světlo, jehož paprsky měly proniknout! do nejuvzdálenějších končin země, a které bude zářiti ještě jasněji až do skonání času.

Ale světlo nemohlo býti v souladu s temnotou. Pravda a blud jsou v stálém sporu. Zachovávatí a hájiti jedno znamená napadati a vyvracetí druhé. Sám náš Spasitel prohlásil: “Nepřišel jsem, abych pokoj uvedl, ale meč.”¹ A Luther, za několik roků po zahájení obnovy řekl: “Bůh mne nevede, nýbrž tlačí mne ku předu, unáší mne. Nejsem pánem sama sebe. Přál bych si žiti v klidu ; ale jsem vrhán do víru zmatků a bouří.”² Nyní nastávala doba, kdy měl býti vehnán do zápasu.

Prodávání odpustků.

Římská církev obchodovala s milostí Boží. Stoly peně-zoměnců byly postaveny vedle jejich oltářů a vzduchem zněly hlasy prodávajících a kupujících. Pod záminkou vybírání příspěvků na zbudování chrámu sv. Petra v Římě, byly nabízeny na prodej odpustky za hříchy mocí papežskou. Za cenu zločinů měl býti postaven kostel ke cti Boží.

[95]

Tetzel, nazýval se úředník, jenž byl ustanoven k prodeji odpustků v Německu. S velkou drzostí opakoval nejkřiklavější lži a vyprávěl zázračné povídky, aby oklamal nevědomý, důvěřivý a pověřivý lid.

Když přicházel do města, předcházel ho posel, který oznamoval: “Milost Boží a svatý otec jsou před branami.”¹ A lid vítal rouhavého kazatele, jako kdyby sám Bůh s nebe k nim přicházel. Bezbožný obchod byl provozován v kostele, a Tetzel, vystoupiv na kazatelnu, vychvaloval odpustky jako nej dražší dar Boží. Prohlašoval na základě svých odpustkových průkazů, že všechny hříchy, jež kupující později bude chtít spáchat, budou mu odpuštěny, a že “není zapo-

¹Mat. 10:34.

²D’Aubigné, kn. 5, kap. 2.

¹D’Aubigné, kn. 3, kap. 1.

třebí ani lítosti.”² Nad to ještě ujišťoval posluchače, že odpustky mohou zachrániti nejen živé ale i mrtvé, a že v témž okamžiku, kdy peníz zazvoní na dně jeho truhlice, duše, za kterou bylo zapláceno, opouští očištěc a ubírá se do nebe.³

Luther, ač byl ještě římským katolíkem, byl naplněn hrůzou nad rouhavými výroky odpustkových kramářů. Mnozí členové jeho vlastního řádu koupili si odpustkové vysvědčení a záhy začali choditi ke svému duchovnímu, zpovídající se z různých hříchů a očekávající odpuštění, ne proto, že jich litovali, a měli v úmyslu se polepšiti, nýbrž jen na základě odpustků. Luther jim však odepřel rozhřešení a varoval je, že musí zemřít ve hříchu, nebudou-li jich litovati a nepolepší-li se. Ve velkém zmatku uchýlili se k Tetzelovi se stížností, že jejich zpovědník odmítá jeho vysvědčení, a někteří směle požadovali zpět své peníze. Mnich se rozvzteklil. Pronášel nejhroznější kletby, dal zapáliti ohně na náměstích a prohlašoval, “že dostal rozkaz od papeže, aby upálil všechny kacíře, kteří by se postavili na odpor jeho svatým odpustkům.”⁴

[96] Luther nyní odvážně se dal do práce jako zastance pravdy. Jeho hlas byl slyšán s kazatelny, ve vážné, slavnostní výstraže. Předložil lidu škodlivou podstatu hříchu a učil je, že jest nemožno, aby se člověk vlastním přičiněním zbavil viny aneb unikl trestu. Pouze lítost vůči Bohu a víra v Krista může zachrániti hříšníka. Milost Kristova nemůže býti koupěna; jest to volný dar. Radil, lidu, aby nekupovali odpustky, ale aby u víře patřili k ukřižovanému Vykupiteli. Vyprávěl své vlastní bolestné zkušenosti, jak marně se snažil pokorou a kajícností zajistiti si spasení, a ujišťoval své posluchače, že teprve tehdy, když odvrátil pozornost od sebe samého a uvěřil v Krista, našel mír a radost.

Když Tetzl pokračoval ve svém obchodu a v bezbožných výkladech, rozhodl se Luther na účinnějším ohrazení proti křiklavému zlořádu. Příležitost se brzy naskytl. Zámecký kostel ve Wittenberce měl mnohé ostatky, které byly o určitých svátcích ukazovány lidu, a úplné prominutí hříchů bylo zaručeno těm, kteří v ony dny šli do kostela a vyzpovídali se. Proto v oněch dnech lid ve velkém počtu se tam hrnul.

²Tamtéž.

³Hagenbach: “History of Reformation,” svaz. 1, str. 96.

⁴D’Aubigné, kn. 3, kap. 4.

Devadesát pět článků Lutherových.

Právě se blížil jeden z nejdůležitějších těchto svátků, “Všech Svatých”. Den před tím Luther, připojiv se k zástupům ubírajícím se již do kostela, přibil na dvéře chrámu listinu, obsahující devadesát pět námitek proti učení o odpustcích. Projevil ochotu hájiti tyto, články příštího dne v koleji proti každému, kdo by je chtěl vyvracet.

Jeho námitky vyvolaly všeobecnou pozornost. Byly čteny a znovu čteny a opakovány v každém směru. Veliký rozruch panoval v koleji i celém městě. Tyto články dokazovaly, že moc odpouštění hříchů a promíjení trest za ně, nebyla nikdy svěřena papeži ani žádnému jinému člověku. Celý plán, že jest hrou, — podvodným mámením, za účelem vydírání peněz tím, že se útočí na pověrečnost lidu, — Satanovou nástrahou na zničení duší těch, kdož by důvěřovali jeho lživým svodům. Bylo také jasně dokázáno, že evangelium Kristovo jest nejdrahocennějším pokladem církve, a že milost Boží v něm zjevená, jest volně udělována všem těm, kteří ji vyhledávají s lítostí a vírou.

Soudy a odpor.

Ačkoliv Luther byl ponuknut Duchem Božím, aby zahájil své dílo, nebylo mu však dopřáno, aby je provedl bez vážných sporů. [97]
Výčitky jeho nepřátel, prekrucování jeho úmyslu a nespravedlivé [98]
i zlomyslné líčení jeho povahy i pohnutek, to vše shrnulo se na něho jako záplava, a nezůstalo to bez účinku. Věřil, že vůdcové [99]
lidu v církvi i ve školách rádi se s ním spojí, aby vymáhali obnovu. Povzbuzující slova strany těch, kteří zaujímali vyšší postavení, plnila ho radostí i nadějí. Již předem viděl, že jasnější den svítá pro církev. Ale povzbuzení změnilo se ve výtky a odsuzování.

Luther se chvěl při pohledu na sebe sama — jediného muže proti nejsilnějšímu mocnostem země. Často pochyboval, zda skutečně byl veden Bohem, aby sám se postavil proti moci církve. “Kdo jsem byl já,” píše, “jenž se postavil proti majestátu papežskému, před nímž ... králové země a celého světa se třásli? ... Nikdo nemůže znáti, co mé srdce vytrpělo v těchto prvních dvou letech a do jaké malomyslnosti, ba mohu říci do jakého zoufalství jsem klesl.”¹ Neklesl však úplně

¹ D'Aubigné, kn. 3, kap.6.

na myslí. Když selhala lidská pomoc, hleděl k Bohu samotnému, a seznal, že se může úplně s bezpečím opřít o toto všemocné rámě.

Jednomu příteli obnovy Luther psal: “Nemůžeme porozumět Písmu ani bádáním ani rozumem. Vaši první povinností jest, začít modlitbou. Proste Boha, aby podle velikého milosrdenství Svého vám udělil pravé pochopení Svého slova. Není jiného vykladače slova Božího krom Původce tohoto slova, jak On sám řekl: “A budou všickni učeni od Boha.” Nedoufejte nic ve své vlastní dílo, ve svůj vlastní rozum: spoléhejte pouze na Boha a na vliv Jeho Ducha. Uvěřte tomu na slovo muže, jenž má zkušenost.”²

Zde jest poučení životní důležitosti pro ty, kteří cítí, že Bůh jich povolal, aby podali jiným posvátné pravdy pro tuto dobu. Tyto pravdy vzbudí nepřátelství Satanovo a těch lidí, kteří milují bájky, jež on vymyslel. Ve sporu s mocnostmi zla jest zapotřebí něco více než pouhé síly rozumu a lidské moudrosti.

[100] Když nepřátelé se odvolávali na zvyk a pověsti, nebo na výroky a původ papeže, Luther jim čelil biblí, a pouze biblí. To byly důkazy, na které nedovedli odpovědět. Proto otroci vnějších obřadů a pověry, volali po jeho krvi, jako Židé volali po krvi Kristově. “Jest kacír” křičeli římské přepjatci, “jest to velezradou proti církvi nechati ještě jen jednu hodinu déle na živu takového hrozného kacíře. Postavte proň ihned šibenici!”¹

Ale Luther nestal se obětí jejich zuření. Bůh chtěl, aby vykonal určitou práci, a andělé s nebe byli posláni, aby jej ochránili. Všude se probouzela touha po duševním pokroku. Všude panoval hlad a žízeň po správnosti tak, jako nikdy před tím. Oči lidu, obrácené tak dlouho k lidským obřadům a pozemským prostředníkům, obracely se nyní kajícím a s vírou k ukřižovanému Kristu.

Povolání do Říma.

Tento daleko mocně rozšířený zájem naháněl ještě více strachu papežským mocím. Luther byl vyzván, aby se dostavil do Říma a zodpovídal se z obžaloby kacírství. Rozkaz ten naplnil jeho přátele hrůzou. Znali předobře nebezpečí, jež mu hrozilo v onom zkaženém

²D'Aubigné, kn. 3, kap.7.

¹D'Aubigne, kn. 3, kap.9.

městě, již dosti opojeném krví mučedníků Ježíšových. Ohražovali se proti jeho cestě do Říma, a žádali, aby byl vyslechnut v Německu.

Tohoto bylo konečně docíleno, a ustanoven byl papežský vyslanec, aby slyšel jeho případ. V pokynech, které dal papež tomuto hodnostáři, bylo praveno, že Luther byl již prohlášen za kacíře. Vyslanci bylo tudíž uloženo, aby “stíhal a trestal beze všech odkladů.” Kdyby Luther zůstal neoblomným a vyslanci se nepodařilo zmocniti se jeho osoby, byl splnomocněn, “aby jej prohlásil za psance ve všech částech Německa; a aby vyobcoval, proklel a vyhnal všechny ty, kdož se s ním spojují.”²

V této době, kdy Luther tak velice potřeboval soucitu a rady pravého přítele, poslala Boží prozřetelnost do Wittenberku Melanchtona. Melanchton byl mladý, skromný a vybraných způsobů muž, a jeho zdravý úsudek, obsáhlé vědomosti a přesvědčivá výmluvnost, pojící se s čistotou a přímostí jeho povahy, zjednávaly mu všeobecný obdiv a úctu. Vyznačoval se skvelým nadáním i jemným chováním. Stal se záhy vážným učedníkem evangelia, a Lutherovým nejvěrnějším přítelem i vydatným pomocníkem; jeho jemnost, opatrnost a přesnost doplňovala Lutherovu odvalu a ráznost. Jejich společná práce zmocnila obnovu, a byla zdrojem velkého povzbuzení pro Luthera.

[101]

Soud v Augsburgu.

Augsburg byl zvolen za místo soudu, a hlasatel obnovy se tam vydal pěšky. Byly o něj chovány vážné obavy. Bylot' veřejně vyhrožováno, že bude na cestě jat a zavražděn, a jeho přátelé ho prosili, aby se k cestě neodvažoval. Dokonce mu radili, aby opustili Wittenberk na nějaký čas, a ukryl se u svých ochránců. Ale on nechtěl opustiti místo, které mu Bůh vykázal. Musel i dále věrně se držeti pravdy, a nedbati bouří naň dorážejících.

Zpráva o Lutherovu příchodu do Augsburku vyvolala uspokojení u papežského vyslance. Nepokojný kacíř, jenž vzbuzoval pozornost celého světa, zdál se nyní býti v moci Říma, a vyslanec se rozhodl, že mu nesmí uniknouti. Hlasatel obnovy zapomněl si opatřiti bezpečný průvod. Přátelé naléhali, aby nechodil k vyslanci bez záruky bezpečnosti, a sami chtěli ji obstarati od císaře. Vyslanec zamýšlel

²D'Aubigne, kn. 4, kap.2.

donutiti bude-li to možno, Luthera, aby odvolal, a když by tak neučinil, dáti jej odvésti do Říma, kde by ho byl očekával osud Husův a Jeronýmův. Proto snažil se skrze své náhončí pohnouti Luthera k tomu, aby přišel bez ochranného listu a svěřil se mu tak na milost a nemilost. Toto však Luther rozhodně odmítl. Teprve když obdržel listinu, zaručující mu císařskou ochranu, objevil se před papežským vyslancem.

[102] Z chytráctví Římané se rozhodli získati Luthera zdánlivou přívětivostí. Vyslanec ve své rozmluvě ujišťoval jej velikým přátelstvím, ale zároveň, aby Luther se bez výminky podrobil moci církevní, a odvolal každý bod bez rokování a bez důkazu.

Nesprávně oceňoval povahu muže, s kterým měl jednati. Luther ve své odpovědi projevil úctu k církvi i svou touhu po pravdě, svou ochotu zodpověděti všecky námitky proti svému učení, a předložití své nauky k rozhodnutí některým předním kolejím. Ale současně ohražoval se proti tomu, by kardinál nežádal od něho odvolání, dokud ho neusvědčí z bludu.

Jediná odpověď zněla: “Odvolej, odvolej!” Luther dokazoval, že jeho stanovisko jest zpodepřeno Písmem, a pevně prohlásil, že nemůže se zříci pravdy. Vyslanec, nemoha odpověděti na Lutherovy důvody, zahrnul ho bouří výčitek, výsměšků a nadávek, protkanými citáty z pověstí a výroky Otců nepopřáváje obžalovanému ani příležitosti k mluvení. Luther vida, že další taková rozmluva byla by naprosto marná, vymohl si konečně dovolení, aby mohl podati svou odpověď písemně.

Při příští schůzi předložil Luther jasný, přesný a přesvědčivý výklad svých názorů, plně podporovaných četnými citáty z Písma. Tuto listinu přečetl nahlas a odevzdal pak kardinálovi, jenž ji však s opovržením odhodil, prohlásiv, že je to spousta prázdných slov a bezvýznamných citátů. Luther, jsa pobouřen, utkal se ve slovní potyčce se zpupným prelátem na jeho vlastním poli, — v pověstích a učení církve, — a vyvrátil úplně jeho tvrzení.

Když vyslanec viděl, že na vývody Lutherovy nelze odpověděti, pozbyl rozvahy a vztekle vykřikl: “Odvolej, nebo tě pošlu do Říma před soudce, kteří rozhodnou tvou při. Vyobcuji tě, všecky tvé přívržence, a všechny ty, kdož kdykoliv tě budou podporovati,

a vyvrhnu je z církve.” A konečně prohlásil zpupným a vzteklým hlasem: “Odvolej, nebo se již nevracej!”¹

Hlasatel obnovy ihned odešel se svými přáteli, dav tak jasné na jevo, že nelze od něho očekávat odvolání. To bylo něco, co kardinál nezamýšlel. Lichotil sám sobě, že násilím zastraší Luthera, aby se podrobil. Nyní, když byl sám se svým přívrženci, pohlížel s jednoho na druhého, pln hněvu nad neočekávaným nezdařením svých plánů. [103]

Lutherovo úsilí při této příležitosti nezůstalo bez dobrých následků. Velké shromáždění přítomných mělo příležitost porovnat oba muže a posoudit ducha, jenž se v nich projevoval, jakož i sílu a opravdovost jejich stanovisek. Jak význačný to rozdíl! Hlasatel obnovy, prostý, skromný pevný, povstal v síle Boží, maje na své straně pravdu; zástupce papežův, nadutý, pánovitý, zpupný a postrádající rozumu, neměl ani jediného důvodu z Písma, ale přes to však mocně křičel: “Odvolej, nebo budeš poslán do Říma k potrestání.”

Útělk z Augsburgu.

Ačkoliv si Luther opatřil ochranný list, římsští ale činili nástrahy, jak by jej jali a uvěznili. Přátelé naléhali, že jest zbytečno, aby tam déle prodléval, a že se má tudíž vrátiti bez prodlení do Wittenberka, a aby tento jeho úmysl byl co nejpečlivěji zatajen. Proto opustil Augsburg před svítáním koňmo, pouze s průvodem, jež mu poskytl městský úřad. Potají jel temnými a tichými ulicemi města. Ostražití a ukrutní nepřátelé usilovali o jeho bezživotí. Zda unikne nástrahám mu kladeným? Byly to okamžiky úzkosti a vážné modlitby. Dospěl k malé brance ve hradbách městských. Branka se před ním otevřela a on se svým průvodem prošel bez překážky. Jakmile byli venku v bezpečí, zrychlili uprchlíci svou jízdu, a dříve než se prelát-vyslanec dozvěděl o odjezdu Lutherovu, byl tento z dosahu svých pronásledovatelů. Satan a jeho jednatelé byli poraženi. Muž, o němž mysli, že jest v jejich moci, byl ten tam, unikl jako pták z osidla ptáčnickova.

Po zprávě o Lutherovu útěku byl vyslanec jat údivem i zlostí. Očekával, že se mu dostane pocty za jeho moudrost a pevnost, s jakou jednal s tímto znepokojovatelem církve, ale jeho naděje byla zklamána. Svůj hněv dal na jevo v dopise saskému veliteli Bedři-

¹D'Aubigné, kn. 4, kap. 5. (Londýnské vydání.)

chovi, trpce žaluje na Luthera, a žádaje, aby jej Bedřich poslal do Říma, aneb jej vyhnal ze Saska.

[104] Ku své obraně Luther požadoval, aby mu vyslanec nebo papež dokázali jeho bludy z Písma, a zavázal se co nejslav-nostněji, že odvolá své učení, když bude dokázáno, že ono odporuje slovu Božímu. Luther vzdával díky Bohu, že byl uznán za hodna trpiti za tak svátou věc.

Kurfirť Bedřich Lutherovým přítelem.

Kurfirť až do té chvíle málo věděl o obnoveném učení, ale byl hluboce dojat ryzostí, silou a jasností Lutherových slov. Rozhodl se, že bude Lutherovým ochráncem, pokud se mu nedokáže blud. V odpověď na vyslancovu žádost napsal : “Můžete býti spokojen tím, že se doktor Luther dostavil k vám do Augsburgu. Neočekávali jsme, že budete žádati, aby odvolal, aniž byste mu dokázali jeho bludy. Nikdo z učených mužů v našem knížectví mi nezdělil, že učení Martinovo jest bezbožné, protikřesťanské aneb kacírské. Kníže též odepřel poslati Luthera do Říma aneb jej vyhnati ze svého státu.”¹

Kurfirť viděl, že Luther se neobyčejně osvědčil jako kolejný profesor. Pouze rok uplynul od té chvíle, co Luther přibil své články na kostele zámeckém, ale již bylo lze znamenati velký úbytek poutníků, kteří navštěvovali chrám o svátku ‘Všech svatých’. Řím byl připraven o ctitele i o dary, ale místo toho přicházeli do Wittenberku mnozí jiní, ne aby tam uctívali ostatky, ale aby se tam učili vědě. Spisy Lutherovy roznítily všude nový zájem o Písmo svaté, a nejen ze všech částí Německa, ale i z jiných zemí hrnuli se lidé na kolej. Jinoši, spatřivše poprvé Wittenberk, “pozvedali ruce k nebi a velebili Boha, že nechal zářiti světlo pravdy z tohoto města, jako za starých časů ze Sionu, a že odtud se světlo šíří i do nej vzdálenějších zemí.”²

Rozšíření reformovaného učení.

Spisy Lutherovy a jeho učení, šířily se do všech zemí křesťanských. Dílo jeho zapouštělo kořeny ve Švýcarsku a v Holandsku.

¹D’Aubigné, kn. 4, kap. 10.

²Tamtéž.

Opisy jeho spisů dostaly se do Francie a Španěl. V Anglii jeho učení bylo přijímáno jako slovo života. Pravda se šířila i do Belgie a Itálie. Tisícové se probouzeli ze smrtelného omámení k radosti a naději života a víry.

V žádosti k císaři a šlechtě německé, pojednávající o nápravě křesťanství, napsal Luther o papeži: “Jest to hrozné, když člověk vidí muže, jenž sám se nazývá zástupcem Kristovým, choditi v nádheře, kterou žádný císař nemůže překonati. Činil tak chudý Ježíš aneb pokorný Petr? Říkají, že jest pánem světa! Ale Kristus, jehož náměstkem se papež nazývá, řekl: “Království mé není z tohoto světa.” Může panství náměstkovo přesahovati panství jeho pána?”¹ [105]

Takto psal kolejím: “Obávám se velice, že koleje prokážou se býti velikými branami k pecku, nebudou-li pilně pracovati na vykládání Písma svatého, a vštěpovati je do srdcí mládeže. Neradím nikomu, aby dával své dítě tam, kde Písmo sv. není na prvním místě. Každý ústav, ve kterém lidé nezabývají se ustavičně slovem Božím, musí přijít ku zkáze.”²

Tato žádost se rychle šířila po Německu, a vykonávala mocný vliv na lid. Celý národ byl rozechvěn a mnozí byli povzbuzeni, aby se seskupili kolem praporu obnovy. Odpůrci Lutherovi, hoříce touhou po pomstě, naléhali na papeže, aby proti němu zakročil rozhodným způsobem. Bylo ustanoveno, že jeho učení má býti okamžitě zatraceno. Lhůta šedesáti dnů byla dána Lutherovi a jeho přívržencům, po jejímž uplynutí, když by neodvolali, měli býti všichni vyobcováni z církve.

Vyobcování s církve.

Toto byl hrozný úpadek pro obnovu. Po staletí, výrok vyobcování Římem, naháněl hrůzu mocným panovníkům, a uvrhoval mocné říše v bídu a zkázu. Na ty, kdož byli klatbou postiženi, bylo pohlíženo se strachem a hrůzou; byli vyloučeni ze styku se svými spoluobčany, jednáno s nimi jak s vyvrheli, byli štváni až do vyhubení. Luther viděl bouři, jež se nad ním snášela, ale stál pevně, důvěřuje, že Kristus bude jeho oporou a štítem. S věrou a odvahou mučedníka napsal: “Co se má státi nevím, a ani se nestarám o to. . . . Necht’ rána

¹D’Aubigné, kn. 6, kap. 3.

²Tamtéž.

[106]

dopadne kamkoliv, jsem prost strachu. Vždyť ani list nepadne bez vůle Otce našeho. Oč více bude se starati o nás? Jest nadno zemřítí za Slovo, když SLOVO, jež tělem učiněno jest, samo podstoupilo smrt. Zemřeme-li s Ním, budeme s Ním žiti, a podstoupivše to, co ON podstoupil před námi, budeme tam, kde ON jest, přebývati s Ním na věky.¹

Když Luther četl papežský výnos, pravil: “Zamítám jej, a potírám, jakožto bezbožný a nepravý. ... Sám Kristus jest v něm odsuzován. . . . Raduji se, že mohu snášeti takové útrapy pro dobro Božího díla. Již nyní pocít’uji větší svobodu ve svém srdci, poněvadž konečně jsem poznal, že papež jest Antikrist, a že jeho trůn jest trůnem Satanovým.”²

Ale rozkaz Říma neminul se účinkem. Žalář, mučidla a meč, byly zbraně k vynucení poslušnosti. Slabí a pověřiví třásli se před rozkazem papežským, a zatím, co všeobecná náklonnost byla při Lutherovi, mnozí cítili, že život jest příliš velikou sázkou pro podnikání obnovy. Vše zdálo se nasvědčovati tomu, že dílo širitelce obnovy záhy skončí.

Ale teprve až po hrozném vnitřním zápase, rozhodl se Luther na konečné odluce od církve. Asi v té době napsal: “Cítím den ode dne více, jak jest nesnadno zbaviti se předsudků vštípených v dětství. Oh, jaká muka mi to působilo, ač jsem měl Písmo na své straně, ospravedlniti se sám před sebou, že odvažuji se postaviti samojediný oproti papeži, a považovati jej za Antikrista! V jakém zmatku se ocitlo mé srdce! Kolikrát kladl jsem sám sobě trpkou otázku, jež tak často zněla ze rtů papeženců: “Jsi pouze ty moudrý? Mohou se všichni ostatní mýliti? A co bude, jestliže konec konců ty sám se mýlíš, a zaplétáš do svého bludu tolik duší, jež potom budou věčně zatraceny?” Tak jsem bojoval se sebou samým a se Satanem, až Kristus, svým neomylným slovem, opevnil mé srdce proti těmto pochybnostem.”³

Papež hrozil Lutherovi vyobcováním, jestliže neodvolá, a hrozba, ta se nyní splnila. Přišel nový papežský výnos, pro-hlašující konečnou odluku Lutherovu od římské církve, označující jej za nebem

¹D’Aubigné, kn. 6, kap. 9. (3. Londýnské vyd., Walther, 1840.)

²Tamtéž.

³Martyn, “Life and Time of Luther,” str. 372,373.

prokletého, a zahrnující do téže klatby všechny ty, kdož se přidrží jeho učení. Veliký zápas byl zahájen.

[107]

Protivenství jest údělem všech, kterým Bůh ukládá zjevovati pravdy, hodící se pro jejich dobu. V době Lutherově byla jedna časová pravda, — pravda v oné době obzvláště důležitá; pro dnešní církev jest také jedna časová, přítomná pravda. Ten, jenž vše koná dle Své rady a vůle, uvádí lid do různých okolností, a ukládá jim povinnosti, vhodné pro dobu, ve které žijí, i pro okolnosti, ve kterých se nacházejí. Ale většina lidí dnes netouží po pravdě o nic více než po ní toužili papeženci, kteří potírali Luthera. Jeví se tatáž náklonnost přijímati spíše nauky a pověsti lidské, než slovo Boží, jako v dobách minulých. Ti, kdož hlásají pravdu pro současnou dobu, nemohou očekávati, že budou příznivěji přijati než dřívější buditelé. Veliký zápas mezi pravdou a bludem, mezi Kristem a Satanem, bude prudčí ku konci dějin tohoto světa.

Ježíš řekl ke svým učedníkům: “Byste byli z světa, svět, což jest jeho, miloval by; že pak nejste z světa, ale já z světa vyvolil jsem vás, protož vás svět nenávidí. Pamatujte na tu řeč, kterouž jsem já mluvil vám: Nenít’ služebník větší nežli pán jeho. Poněvadž se mně protivili, i vámť se protiviti budou; poněvadž řeči mé šetřili, i vaší šetřiti budou.”¹ A jindy Pán náš prohlásil zřejmě: “Běda vám, když by dobře o vás mluvili všickni lidé; nebo tak činívali falešným prorokům otcové jejich.”²

Duch světa není ve větším souladu s duchem Kristovým dnes, než jak byl v dřívějších dobách, a ti, kteří hlásají čisté slovo Boží, nebudou přijati příznivěji než jejich předchůdci. Způsob odporu proti pravdě může se změnit, nepřátelství může býti méně otevřené, poněvadž jest zchytralejší, ale týž odpor trvá dále, a bude se projevovati až do konce času.

[108]

[109]

---

¹Jan 15:19,20.

²Luk.6:26.

Kapitola 8—Luther před sněmem.

Nový císař Karel V., nastoupil na trůn německý, a vyslanci Říma spěchali k němu s přáním a snažili se ho pohnouti, aby svou mocí zakročil proti náboženské obnově. Naproti tomu kur-fířt Saský, jemuž Karel do značné míry vděčil za svou korunu, radil mu, aby nic nepodnikal proti Lutherovi, dokud mu nedopřeje slyšení před soudem učených, pobožných a nestran-ných soudců.¹

Pozornost všech stran byla tou dobou upoutána ke sněmu německých států, který se sešel ve Wormsu brzy po té době, kdy Karel dosedl na trůn. Tento národní sněm měl projednati důležité politické otázky a zájmy státu; knížata němečtí měli se poprvé sejiti se svým mladým panovníkem v poradném shromáždění.

Ze všech částí říše přišli hodnostáři církevní a státní. Světská šlechta, urozená, mocná a žárlivě střežící svá dědičná práva, církevní knížata, zářící vědomím povýšenosti své důstojnosti a moci, rytíři dvora se svým ozbrojeným komonstvem, vyslanci z cizích a vzdálených zemí — všichni se shromažďovali ve Wormsu. Ale v ohromném shromáždění největší zájem vzbuzoval případ saského obnovitele církve — Luthera.

[110] Karel již dříve nařídil kurfířtovi, aby přivedl Luthera před sněm, zaručiv se mu ochranou a slibiv volnou rozmluvu o sporných otázkách s povolanými osobami. Luther dychtil po tom, aby mohl předstoupiti před sněm. Aleander, papežský vyslanec, jemuž případ byl svěřen, viděl, že výsledek bude zdr-
cující pro papežskou stranu. Proto co nejdůrazněji ohražoval se u Karla proti Lutherovu příchodu do Wormsu.

V té době byl uveřejněn papežský výnos, ohlašující Lutherovo vyobcování z církve; toto ve spojení s námitkami vyslanco-vými pohnulo císaře k ústupu. Napsal kurfířtovi, jestliže Luther neodvolá, pak musí zůstatí ve Wittenberku.

Nejsa spokojen s tímto vítězstvím, pracoval Aleander vši silou i lstí k tomu, aby vymohl odsouzení Lutherovo. Karel, přemožen

¹D'Aubigné, kn. 6, kap. 11.

jsa na konec vyslancovým naléháním, požádal tohoto, aby předložil případ ten sněmu.

Aleandrova řeč.

“Byl to slavný den pro papežského vyslance. Shromáždění bylo veliké, pře byla ještě větší. Aleander měl hájiti Řím. ... Měl dar výmluvnosti a při této příležitosti obzvláště vynikl. Prozřetelnost tomu chtěla, aby Řím byl hájen nej schopnějším ze svých řečníků u přítomnosti nej skvělejšího soudu, dříve než byl poražen.”¹

Vyslancova řeč působila hlubokým dojmem na sněm. Luther nebyl přítomen s jasnými a přesvědčivými pravdami Božího slova, aby tak zvítězil nad papežským bojovníkem. Nikdo se nepokusil hájiti Luthera. Ale zdánlivé vítězství bylo předzvěstí porážky. Od té chvíle rozdíl mezi pravdou a bludem měl býti jasněji spatřen. Od onoho dne nebylo již postavení Říma tak pevné jako dosud.

Ačkoliv většina členů sněmu nebyla by váhala vydati Luthera pomstě Říma, přec mnozí z nich viděli a těžce nesli zkaženost církve, a toužili po odstranění zlořádů, jimiž trpěl německý lid následkem zkaženosti a panovačnosti lačné nadvlády kněžské. Vyslancem vylíčil papežskou vládu v nejpříznivějším světle. Ale nyní Pán pohnul jednoho ze členů sněmu, aby podal správný obraz účinků papežské krutovlády. Vévoda Saský, Jiří, povstal s ušlechtilou odvahou v knížecím shromáždění, a s hroznou přesností vyjmenoval klamy a ohavnosti papežství, a jejich strašlivé následky.

Lepší a mohutnější odsouzení papežských zlořádů nebyl by mohl podati ani sám Luther; a okolnost, že řečník byl rozhodným nepřítelem Lutherovým, dodávala ještě větší váhy jeho slovům.

Kdyby se byly oči shromážděných otevřely, tu by oni uzřeli anděly Boží ve svém středu, vrhající paprsky světla skrze temnotu bludu a otvírající mysle a srdce k přijetí pravdy. Síla Boží pravdy a moudrosti ovládala i odpůrce obnovy, a tím razila cestu velikému dílu, jež mělo býti vykonáno. Martin Luther nebyl přítomen, ale hlas Někoho většího, než byl Luther, byl slyšán ve shromáždění.

[111]

---

¹ Wylie, kn. 6, kap. 4.

Cesta do Wormsu.

Sněm nyní požadoval, aby se Luther před ním objevil. Přes všechny prosby, odpory a hrozby Aleandrovy, dal císař konečně svolení, a Luther byl vyzván, aby se dostavil na sněm. S obsílkou byl vydán ochranný list, zaručující mu bezpečný návrat. Obé bylo dopraveno do Wittenberku poslem, jenž měl provázeti Luthera do Wormsu.

Luther nepodnikl nebezpečnou cestu sám. Kromě císařského posla rozhodli se ho provázeti jeho tři nejvěrnější přátelé. Melancton toužebně si přál jiti s ním. Jeho srdce bylo připoutáno k Luthe-rovu, a byl ochoten jiti za ním do žaláře i na smrt. Ale jeho žádost byla odmítnuta. Kdyby Luther zahynul, naděje obnovy musely se soustřediti na tohoto mladého spolupracovníka. Při loučení s Melanctonem Luther pravil: “Nevrátím-li se, a jestli moji nepřátelé mne zahubí, pokračuj v učení a stůj pevně při pravdě. Pracuj na mém místě.”¹

Před sněmem.

Když přijížděl do Wormsu, obrovské zástupy hrnuly se k bráně, aby ho uvítaly. Tak velký sběh lidí nebyl ani při vítání císaře.

[112] Papeženci nečekali, že Luther se opravdu odváží přijít do Wormsu, a proto jeho příchod je ochromil. Císař ihned svolal své rádce, aby uvažoval, jaké další kroky mají být podniknuty. Jeden z biskupů, tuhý to papeženec, prohlásil: “Dlouho jsme se radili o této věci. Necht’ se císařská milost zbaví co nejrychleji i toho člověka. Což nedal Zikmund upáliti Husa? Nejsme povinni dávatí nebo dodržovatí ochranný list daný kacířovi.” “Nikoli,” řekl císař, “musíme splniti svůj slib.”¹ Bylo tudíž rozhodnuto, že Luther má být slyšen.

Druhého dne byl Luther povolán před sněm. Císařský úředník byl ustanoven, aby ho přivedl do sálu; ale jen stěží se dostal na místo. Všechny ulice byly plny diváků, toužících spatřiti mnicha, který se opovážil odporovati moci papežské.

Konečně objevil se Luther před radou. Císař seděl na trůně. Byl obklopen nej vznešenějšími osobnostmi z říše. Nikdy se žádný muž

¹D’Aubigné, kn. 7, kap.7.

¹D’Aubigné, kniha 7, kapitola 8.

neobjevil před tváří významnějšího shromáždění než bylo ono, před kterým se měl Luther zodpovídati ze své víry. “Jeho příchod již sám sebou byl předzvěstí vítězství nad papežstvím. Papež odsoudil člověka, a ten nyní stál před soudním dvorem, který právě tímto činem postavil se nad papeže. Papež dal ho do klatby a vyloučil ho z lidské společnosti; a on přece byl uctivým způsobem pozván a při jat před nej vznešenější shromáždění světa. Papež odsoudil jej k věčnému mlčení, a on měl nyní mluvit před tisíci pozorných posluchačů shromážděných z nejbzdalejších končin křesťanstva. Rozsáhlé vzbouření bylo takto uskutečňováno skrze Luthera. Řím již sestupoval se svého trůnu a byl to hlas mnicha, jenž mu způsobil toto pokoření.”²

Luther byl přiveden na místo přímo před císařovým trůnem. Hluboké ticho zavládlo v přeplněném sále. Potom povstal císařský úředník a ukázav na sbírku Lutherových spisů, žádal, aby tento odpověděl na dvě otázky, — zda je skutečně psal, a choe-li odvolati názory v nich hlásané. Názvy knih byly přečteny, a Luther odpověděl na první otázku, že jest spisovatelem těch knih. “Pokud se týče druhé otázky,” pravil, “vidím, že dotýká se víry a spásy duše, a jedná se v ní o slovo Boží, nej větší a nej drahocennější poklad na nebi i na zemi, a jednal bych neprozřetelně, kdybych odpověděl bez rozmýšlení. Mohl bych dotvrditi méně než okolnosti vyžadují, nebo více než je v zájmu pravdy, a tak se prohřešiti proti výroku Kristovu: Kdož by pak mne zapřel před lidmi, zapřímť ho i já před Otcem svým, kterýž jest v nebesích.”¹ Z toho důvodu žádám se vší pokorou vaše císařské Veličenstvo, by mi popřálo času, abych mohl odpověděti bez prohřešení se proti slovu Božímu.”²

Druhého dne měl se dostaviti, aby dal konečnou odpověď. Chvillemi klesalo v něm srdce, když přemýšlel o silách, jež se spojily proti pravdě. Jeho víra kolísala, strach a nejistota ho opanovala, a hrůza ho přemáhala. Nebezpečí rostlo před ním; zdálo se, že jeho nepřátelé budou vítěziti, a mocnosti temna že nabudou vrchu. Mračna se nad ním stahovala, a zdála se ho odlučovati od Boha. Toužil po jistotě, že Pán zástupů bude s ním. V úzkostech duševních vrhl se

²Tamtéž

¹Mat. 10:33.

²D'Aubigné, kn. 7, kap.8.

tváří na zem a vydával ze sebe trhané, srdcelomné výkřiky, jimž pouze Bůh mohl plně porozumět.

“Ó všemohoucí a věčný Bože,” volal, “jak hrozný jest tento svět! Hle, otevřel tlamu svou, aby mne pohltil, a já mám tak málo důvěry v Tebe.... Mám-li důvěřovati pouze v sílu tohoto světa, veta je po všem. . . Má poslední hodinka se blíží, mé odsouzení bylo vyhlášeno. . . Bože, pomoz mi Ty, proti veškeré moudrosti světa. Učiň tak, Ty samojediný,... neboť toto není mé dílo, ale Tvé. Já nemám zde co činiti, zač zápasiti s velikými tohoto světa. . . Ale je to Tvá věc, ... a jest to spravedlivá a věčná věc. Pane, pomoz mi! Věrný a nezměnitelný Bože, v nikoho neskládám svou důvěru. ... Vše, co je lidské, jest nejisté; vše, co od lidí vychází, klame. ... Ty jsi mne vyvolil pro toto dílo. . . . Stůj po mém boku, pro milosrdenství Tvého milovaného Ježíše Krista, jenž jest mou ochranou, mým štítem a mým pevným hradem.”³

Všemoudrá Prozřetelnost dopřála Lutherovi, aby si uvědomil nebezpečí, v němž se nachází, tak aby nespolehal na svou vlastní sílu a nevrhal se ukvapeně v záhubu. Ale nebyl to strach před osobním utrpením, před mukami a smrtí, jenž ho plnil hrůzou. Dospěl k rozhodné době, a cítil svou nedostatečnost při jejím řešení. Jeho slabostí mohla věc pravdy utrpět škodu. Ne pro vlastní bezpečnost, nýbrž [114] pro vítězství evangelia zápasil s Bohem, V naprosté bezradnosti jeho víra utíkala se ke Kristu, mocnému Osvoboditeli. Byl posílen ujištěním, že neobjeví se sám před soudním dvorem. Mír se mu vrátil do duše, a on plesal, že bylo mu dopřáno vyzvednouti slovo Boží před vládci národa.

Když byl opětně uveden před sněm, vystupování jeho neneslo ani stopy strachu nebo zmatku. Klidně a mírně, při tom však statečně a ušlechtilě stál jakožto svědek Boží před moc-nými tohoto světa. Císařský úředník nyní požadoval od něho rozhodnutí, zda chce odvolati své učení. Luther odpověděl tichým a pokorným hlasem, prost rozčilení a vášně. Jeho chování bylo jemné a vzbuzovalo úctu, ale při tom projevoval důvěru a radost, jež překvapovala shromáždění.

“Nejjasnější císaři, vznešená knížata, milostiví pánové,” pravil Luther, “stojím dnes před vámi, poslušen jsa včerejšího rozkazu, a při Božím slitování vás zapřísáhám, abyste milostivě vyslechli obranu

³Tamtéž

věci, jež dle mého přesvědčení je spravedlivá a pravdivá. Jestliže z nevědomosti překročím zvyky a obyčeje dvorské, žádám vás za prominutí; nebylť jsem vycho. ván v palácích královských, nýbrž v ústraní klášterním.”¹ Po té, přistoupiv k jádru otázky, prohlásil, že jeho spisy nejsou všechny stejného rázu. V některých pojednával o víře a dobrých skutcích, a dokonce i jeho nepřátelé prohlásili je nejen za nezávadné, ale i za užitečné. Odvolati je znamenalo by zatratiti pravdy, jež obě strany vyznávají. Druhá část knih sestávala ze spisů odhalujících zkaženost a zlořády papežství. Odvolání těchto děl posílilo by římskou krutovládu a otevřelo by širší bránu mnohým velkým nepravostem. Ve třetí třídě svých knih útočil na osoby hájící stávající špatnosti. O těchto přímo doznal, že v nich byl ostřejší, než bylo nutno. Nepovažuje se za bezvadného, ale ani tyto knihy nemůže odvolati, poněvadž to by dodalo odvahy nepřátelům pravdy a ti by toho využili k potlačování lidu Božího s větší ještě ukrutností.

“Jsem pouhý člověk, ne Bůh,” pokračoval, “a proto se musím hájiti tak jako Kristus: “Mluvil-li jsem zle, svědectví vydej o zlém. . [115]
 .. Pro slitování Boží zapřísáhám vás, nejjasnější císaři, i vás, vznešení [116]
 pánové, a všechny lidi všech tříd, abyste dokázali z knih proroku a apoštolů, že jsem chybil. Jakmile se o tom přesvědčím, odvolám [117]
 každý blud a budu první, jenž vezme mé knihy a hodí je do ohně.”

Luther mluvil téměř dvě hodiny německy; pak byl požádán, aby slova opakoval latinsky. Ač vyčerpán předcházející námahou, vyhověl a pronesl ještě jednou svou řeč s touž bystrostí a rázností jako poprvé. Prozřetelnost sama to tak řídila. Mysl mnohých knížat byla tak zaslepena bludem a pověrou, že při první řeči nepostřehli sílu Lutherových důvodů, ale opakování jim umožnilo pochopiti jasně body jeho výkladu.

Ti, kteří urputně zavírali oči před světlem, a vzpírali se přesvědčení o pravdě, byli rozlíceni mocí Lutherových slov. Když přestal mluvit, pravil mluvčí sněmu zlostně: “Nezodpověděl jsi otázku tobě položenou. ... Jsi žádán, abys dal jasnou a určitou odpověď’. ... Odvoláš nebo neodvoláš?”

Luther odpověděl: “Jelikož žádá vaše nejjasnější Milost i urozené panstvo ode mne jasnou, prostou a určitou odpověď’, dám vám ji, a ta zní: “Nemohu vydati svou víru ani papeži ani církevní radě,

¹D’Aubigné, kn 7, kap 8.

poněvadž jest jasné jako den, že často se mýlili a navzájem si odporovali. Pokud tedy nebudu přesvědčen důkazem z Písma aneb zdravým rozumem, pokud nebudu přesvědčen výkladem vět, jež jsem citoval, a pokud oni neuvolní mé svědomí vázané slovem Božím, *nemohu odvolati a neodvolám*, neboť nesluší se křesťanu, aby mluvil proti svému svědomí. Zde stojím, jinak nemohu; Bůh mi pomáhej. Amen.”¹

Při své první odpovědi Luther mluvil mírným tonem, uctivě, ba pokorně. Římští v tom viděli znamení, že jeho odvahy ubývá. Žádost za odklad považovali pouze za předeheru k odvolání. Odvaha a pevnost, již nyní projevoval, jakož i síla a bystrost jeho uvažování překvapovala všechny strany. Císař, pohnut k obdivu, zvolal: [118] “Tento mnich mluví s nebojácným srdcem a s neochvějnou odvahou.” Mnozí z německých knížat hleděli s pýchou a obdivem na tohoto zástupce svého národa.

Přívrženci Říma byli poraženi; jejich věc objevovala se v nejnepříznivějším světle. Snažili se udržeti svou moc nikoli tím, že by se odvolali k Písmu, nýbrž tím, že se uchýlili k hrozbám, osvědčenému to důkazu Říma. Mluvčí sněmu řekl: “Neodvoláš-li, císař a stavové říšští budou uvažovati, jak zakročiti proti nenapravitelnému kacíři.”

Lutherovi přátelé, kteří s velkou radostí naslouchali ušlechtilé jeho obraně, zachvěli se při těchto slovech; ale doktor pravil klidně: “Bůh buď mým pomocníkem, neboť já nemohu odvolati ničeho.”¹

Byl vyzván, aby se vzdálil ze sněmu, zatím co knížata se radila. Každý cítil, že nejrozhodnější doba nastala. To, že Luther stále odmítal podrobiti se, mohlo míti po staletí vliv na dějiny církve. Bylo usneseno dáti mu ještě jednou příležitost k odvolání. Naposledy byl přiveden do shromáždění. Poznovu byla mu dána otázka, zda chce se zřici svého učení. “Nemohu dáti jinou odpověď,” pravil, “než jakou jsem již dal.” Bylo zřejmo, že ani sliby ani hrozbami se nedá pohnouti k tomu, aby ustoupil vyslanci Říma.

Papežští předáci byli rozhořčeni že prostý mnich neuznal jejich moc, před níž se trásli králové i šlechta. Chtěli mu dáti pocítiti svůj hněv a ukládali mu o život. Ale Luther, postřehnuv své nebezpečí, mluvil k všem s křesťanskou důstojností a klidem. Jeho slova byla

¹D’Aubigné, kn 7, kap 8.

¹D’Aubigné, kniha 7, kapitola 8.

prosta pýchy, vášně a záludnosti. Nehleděl na sebe ani na velké muže kolem sebe, a cítil pouze, že jest v přítomnosti Někoho nekoněčně vyššího než papeže, prelátů, krále a císaře. Kristus promluvil skrze Lutherovo svědectví s takovou silou, že přátelé i nepřátelé byli jati úctou a obdivem. Duch Boží byl přítomen v tomto sjezdu, vykonávaje vliv na srdce náčelníků říše. Mnozí z knížat doznali spravedlnost Lutherovy věci. Mnozí se přesvědčili o pravdě, ale u některých dojem ten nebyl trvalý. Jiní v té době nevyslovili svá přesvědčení, ale prozkoumavše sami Písmo, stali se v budoucnosti neohroženými podporami náboženské obnovy.

[119]

Kurfířt Bedřich úzkostlivě čekal na Lutherovo vystoupení před sněmem a s velikým pohnutím naslouchal jeho řeči. S radostí a pýchou sledoval doktorovu odvalu, pevnost a sebeovládání, a rozhodl se, že ještě pevněji postaví se na jeho obranu. Srovnával obě strany v zápasu a viděl, že moudrost papežů i králů byla přivedena v nivec silou pravdy. Papežství utrpělo porážku, jež měla býti pociťována mezi všemi národy a po všechny časy.

Rozhodnutí Karla V.

Členové sněmu pronášeli nyní dvoje, různící se mínění. Vyslanci a zástupci papežovi požadovali, aby nebylo dbáno ochranného slibu daného Lutherovi. “Rýn,” pravili, “má přijmouti jeho popel, jako přijal popel Jana Husa před sto lety.” Ale knížata německá, ač sami byli papeženci a úhlavní nepřátelé Lutherovi, odporovali proti takovému porušení dané záruky, jež by byla skvrnou na národní cti. Poukazovali na pohromy, jež následovaly po Husově smrti a prohlašovali, že se neodvážjí uvaliti na Německo a na hlavu svého mladého císaře opakování tak hrozných trampot.

Karel sám, odpovídaje na nízký teň návrh, pravil: “I když by čest a víra byly vypuzeny z celého světa, musí tyto najíti útulku v srdcích knížat.”¹ Bylo naň i dále naléháno ze strany nejzarytějších papeženských odpůrců Lutherových, aby naložil s hlasatelem obnovy tak, jako naložil Zikmund s Husem — aby jej vydal na pospas církvi, ale maje na mysli výjev, kdy Hus ve veřejném shromáždění

¹D'Aubigné, kn. 7, kap. 9.

ukázal na své řetězy a připomenul panovníkovi daný slib, Karel V. prohlásil: “Nechci se rdít jako Zikmund.”²

Přes to však Karel zúmyslně zavrhl pravdy, hlášané Lutherem. “Jsem pevně odhodlán napodobiti příklad svých předků,” psal mocnář. Rozhodl se, že nevybočí ze stezky zvyků, i kdyby měl nastoupiti cestu pravdy a správnosti. Poněvadž jeho otec podporoval papežství se vši jeho zkažeností a ukrutností, chtěl činiti totéž. Takové zaujal stanovisko, odmítaje přijmouti jakékoliv světlo nad to, jež přijali jeho otcové, nebo konati povinnost, kterou oni nekonali.

I v přítomné době jsou mnozí, kteří lnou ke zvykům a pověstím svých otců. Když Pán jim pošle dodatečně světlo, odmítnou jej přijmouti, jedině proto, že nebylo dáno též jejich otcům. Naše místo není tam, kde byli naši otcové, a následkem toho naše povinnosti a zodpovědnosti nejsou tytéž jako jejich. Nezalíbíme se Bohu, když při určování své povinnosti budeme hleděti k příkladu otců, místo obychom hledali Slovo pravdy v nás samých. Naše zodpovědnost je větší než byla u našich předků. Jsme zodpovědní za světlo, které oni přijali, a jež nám bylo odevzdáno jako dědictví, a jsme zodpovědní také za dodatečné světlo, jež nyní září na nás ze slova Božího.

Lutherovi bylo záhy nařízeno císařem, aby se vrátil domů, a on věděl, že brzy bude následovati jeho odsouzení. Hrozivé mraky visely nad jeho cestou; ale když odešel z Wormsu, jeho srdce bylo naplněno radostí a plesáním. “Dábel sám,” pravil, “hlídal papežskou tvrz, ale Kristus učinil do ní široký průlom, a Satan byl přinucen doznati, že Pán jest mocnější než on.”¹

Po svém odchodu, stále ještě touže po tom, aby jeho stálost nebyla vykládána jako vzpoura, psal Luther císaři. “Bůh, jenž zkoumá srdce lidská, jest mým svědkem,” pravil, “že jsem ochoten poslouchati vaší Milost, ve cti i hanbě, v životě i smrti, s žádnou výjimkou, kromě slova Božího, jímž člověk žije. Ve všech záležitostech tohoto života má věrnost zůstane neotřesená, neboť ztráta a zisk pozemský nic neznamení pro spasení. Ale když se jedná o zájmy věčné, Bůh nechce, aby člověk se podroboval člověku. Takové podrobení v duchovních věcech, jest vlastně uctíváním, a to přísluší pouze Stvořiteli.”²

²Lenfant “History of Council of Constance,” svazek 1, strana 422.

¹D’Aubigné, kn. 7, kap.11.

²Tamtéž

Při návratu z Wormsu Luther byl všude přijímán ještě lichotivěji než když jel tam. Církevní knížata vítala vyobcovaného mnicha, a světští vládcové uctívali muže, kterého císař odsoudil. Bylo naň naléháno, aby kázal, a přes císařský zákaz vystoupil opět na kazatelnu. “Nikdy jsem se nezavázal, že budu řetězy poutati slovo Boží,” řekl, “a nikdy tak neučiním.”³

[121]

Za nedlouho po jeho odchodu z Wormsu papeženci vymohli na císaři, aby vydal rozkaz proti němu. V tomto rozkazu byl Luther vyhlášen za “samotného Satana v podobě lidské a v mnišské kutně.”¹ Bylo nařízeno, aby byla učiněna přítrž jeho působení, jakmile lhůta jeho ochranného listu vyprší. Všem lidem bylo zakázáno poskytovat mu příbytku, potravy a nápojů aneb mu pomáhati at’ slovem aneb činem, veřejně či soukromně. Měl býti zatčen, kdekoliv by se zdržoval, a vydán úřadům. Jeho přívrženci rovněž měli býti uvězněni a jejich majetek zabaven. Jeho spisy měly býti zničeny, a konečně všichni ti, kdož by se protivili tomuto rozkazu, byli zarnuti do jeho klatby. Kurfirť Saský a knížata, nejlepší přátelé Lutherovi, opustili Worms brzy po jeho odchodu, a císařský rozkaz byl schválen sněmem. Nyní Římští jásali. Myslili, že osud “Reformace” jest zpečetěn.

Na hradě Wartburku.

Bůh se postaral o záchranu svého služebníka v této hodině nebezpečí. Bdělé oko sledovalo kroky Lutherovy a poctivé a šlechetné srdce rozhodlo se jej zachrániti. Bylo jasno, že Řím se nespokojí s ničím menším, než jeho smrtí; jen v úkrytu mohl býti ochráněn od spárů lvích. Bůh vnukl Bedřichovi Saskému plán na záchranu Lutherovu. Za pomoci věrných přátel byl záměr kurfiřtův vykonán, a Luther byl dobře ukryt před přáteli i odpůrci. Když se vracel domů, byl jat, odloučen od svých průvodců a spěšně dopraven lesem na hrad Wartburk, osamělou to tvrz v horách. Jeho zajetí i úkryt byly zahaleny v takové tajemství, že ani sám Bedřich dlouho nevěděl, kam byl Luther odveden. To mělo svůj účel; pokud kurfiřt nevěděl nic o pobytu Lutherově, nemohl nic prozraditi. Byl spokojen, že jest Luther v bezpečí, a to mu stačilo.

³Martyn, sv. I., str.420.

¹D’Aubigné, kniha 7, kapitola 11.

Jaro, léto, i podzim uplynuly, a již nastávala zima, a Luther dosud byl vězněm. Aleander a jeho přívrženci jásalí, neboť se zdálo, že světlo pravdy musí již již zhasnouti. Ale zatím šířitel obnovy plnil svoji lampu ze zásobárny pravdy, a světlo její mělo i nadále zářiti ještě jasnějšími paprsky.

V přátelské bezpečnosti na Wartburku těšil se Luther po nějaký čas odpočinku po záru a vřavě boje. Ale klid a nečinnost dlouho ho neuspokojovaly. Zvyklý jsa na čínorodý život a tuhý zápas, těžce nesl svou nečinnost. V těchto dnech osamělosti zjevily se mu před zraky poměry církve, a v zoufalství volal: “Běda ! Není nikoho v těchto posledních dnech hněvu Jeho, kdo by stál jako zeď před Pánem a zachránil Izraele!”¹ A opět se vracel myšlenkami k sobě samému, a obával se, že bude obviněn ze zbabělosti, poněvadž zanechal zápasu. Potom sám sobě vyčítal lhostejnost a samolibost. Ale v téže době vykonal denně více, než se zdálo býti v silách jednoho člověka. Jeho péro nikdy nezahálelo. Zatím co jeho nepřátelé si libovali, že jest umlčen, byli ohromeni a zmateni makavými důkazy jeho činnosti. Spousta traktátů, vyšlých z jeho péra, zaplavovala celé Německo. Prokázal také velmi důležitou službu svým krajanům překladem Nového Zákona do němčiny. Ze svého skalnatého Patmosu téměř po celý rok dále hlásal evangelium, a káral hříchy a bludy své doby.

Ale Bůh neodstranil svého služebníka z jeviště veřejného života pouze proto, aby jej zachránil před hněvem nepřátel aneb aby mu popřál období klidu pro tyto důležité práce. Jednalo se o mnohem důležitější cíle. V samotě a ústraní svého horského útulku byl Luther vzdálen od světské podpory a lidské chvály. Tím byl zachráněn před pýchou a přílišnou sebedůvěrou, jež často vznikají z úspěchu. Utrpením a pokorou byl připraven opět k tomu, aby bezpečně kráčel po strmých výšinách, k nimž tak náhle byl povznesen.

Když se lidé těší svobodě, kterou pravda jim přináší, rádi vyvyšují těch, kterých si Bůh zvolil za nástroj, ke zlomení řetězů bludu a pověry. Satan hledí odvrátiti myšlenky a city lidské od Boha, a upoutati je na lidské prostředníky; nabádá je, aby uctívali pouhý nástroj a nedbali Ruky, která prozřetelně řídí všecky události. Příliš často náboženští vůdcové kteří jsou takto velebeni a uctíváni, zapomínají na svou závislost na Bohu a začnou spoléhati pouze na sebe.

¹D'Aubigné, kn. 9, kap. 2.

Následkem toho chtějí vésti dozor nad myslí a svědomím těch lidí, kteří jsou nakloněni spatřovati v nich vůdce, místo aby hleděli ke slovu Božímu. Dílo obnovy se často zdržuje, když jeho pod-porovatelé jsou ovládnuti takovýmto duchem. Bůh chtěl uchrániti dílo Obnovy od takového nebezpečí. Přál si, aby dílo toto neslo pečeť Boží, nikoli lidskou. Zraky lidí byly obráceny k Lutherovi jakožto k vykladači pravdy; on však byl dán aby tak všechny zraky mohly býti upřeny na věčného Původce pravdy.

[123]

[124]

[125]

Kapitola 9—Pokrok Reformy v Německu.

Lutherovo tajemné zmizení ohromilo celé Německo. Otázky týkající se jeho bylo slyšeti všade. Nejdivočejší povesti byly rozšiřovány, a mnozí věřili, že byl zavražděn. Veliký byl nárek nejen u jeho upřímných přátel, ale i u tisíců jiných, kteří se otevřeně nepřidali k obnově. Mnozí slavnostně přísahali, že pomstí jeho smrt.

Římští vůdcové s hrůzou pozorovali, do jaké výše stoupá nálada proti nim. Ač z počátku jásali nad domnělou smrtí Lutherovou, brzy však si přáli, aby se mohli ukrýti před hněvem lidu. Nepřátelé nebyli tak pobouřeni jeho nej odvážnějšími činy ani tehdy, když byl mezi nimi, jako nyní, když zmizel. Ti, kteří ve svém vzteku chtěli zahubiti Luthera, byli nyní plni strachu, když se z něho stal bezmocný zajatec. “Jediná cesta, jež nám zbývá k záchraně,” pravil jeden z nich, “jest rozsvítit světla a pátrati po Lutherovi po celém světě, abychom ho vrátili národu, který po něm volá.”¹ Zdálo se, že rozkaz císařův vyzněl nadarmo. Papežští zástupci byli plni rozhořčení, když viděli, že tento vyvolal menší pozornost než osud Lutherův.

[126] Zprávy, že jest v bezpečí, ač vězněm, zaplašily obavy lidu, stupňující současně nadšení pro něho. Jeho spisy byly čteny s větší dychtivostí než kdykoliv před tím. Stále rostoucí množství připojovalo se k věci hrdinského muže, jenž proti tak hrozivé, přesile hájil slovo Boží. Obnova stále více mohutněla. Símě zaseté Lutherem klíčilo všude. Jeho nepřítomnost dovršila dílo, což by byla jeho přítomnost nedokázala. Jiní pracovníci cítili novou zodpovědnost v době, kdy jejich velký vůdce byl v ústraní. S novou vírou a vážností usilovali se vykonati vše, co bylo v jejich silách, aby hnutí tak ušlechtilé zahájené nezakrnělo.

Překlad Nového Zábona.

Po návratu z Wartburku Luther dokončil překlad Nového Zábona, a evangelium bylo záhy po té dáno německému lidu v jeho

¹D’Ait’bigné, kn. 9, kap. 1.

mateřtině. Překlad tento byl přijat s velikou radostí všemi milovníky pravdy; ale s opovržením odmítnut těmi, kdož dali přednost lidským pověstem a příkazům.

Kněží byli pobouřeni myšlenkou, že obecný lid bude nyní schopný rozmlouvati s nimi o přikázáních Božího slova, a že je-jich nevědomost vyjde tak na světlo. Zbraně jejich tělesného rozsumování byly bezmocné proti ‘meči Ducha.’ Řím celou svojí mocí zabráňoval rozšiřování Písma, ale rozkazy, klatby a muky byly marné. Čím více odsuzoval a zakazoval bibli, tím více lid toužil poznati pravé učení její. Kdo uměl čísti, dychtil po zpytování slova Božího. Nosili bibli sebou, čtli a znovu čtli, a nebyli uspokojeni, dokud se nenaučili veliké části z paměti. Když Luther seznal, jak příznivě byl přijat Nový Zákon, počal ihned s překládáním Starého Zákona, a dával jej na veřejnost po částech, jakmile byl s překládáním hotov.

Lutherovy spisy byly vítány v městě i v chaloupkách. “Co Luther a jeho přátelé sepsali, to druzí opět rozšiřovali. Mniši, přesvědčivše se o nezákonnosti klášterních slibů, a toužíce zaměnit lenošský život za činorodé působení, při tom však jsouce málo vz lělaní, aby mohli hlásati slovo Boží, cestovali po krajinách, navštěvujíce domy i chatrče, kde prodávali knihy Lutherovy a jeho přátel. Německo brzy se hemžilo těmito smělymi kolportéry.”¹

Tyto spisy byly zkoumány s velikým zájmem boháči i chudinou, učenými i nevědomými. Venkovští učitelé za noci čítali je malým skupinám, shromáždívším se u krbu. Některé duše přesvědčily se o pravdě a přijavše radostně slovo Boží zvěstovali je jiným.

Bylo lze viděti osoby všech stavů s biblí v rukou, kterak hájili učení obnovy. Papeženci, kteří ponechali bádání Písma kněžím a mnichům, volali je nyní, aby vyšli a potírali nové učení. Ale kněží a mniši, neznající ani Písmo ani moc Boží, byli úplně poraženi těmi, kterých prohlašovali za neučené kacíře. “Na neštěstí,” řekl kterýsi katolický spisovatel, “Luther přemluvil své přívržence, aby nevěřili ničemu jinému, než Písmu svatému.”¹ Zástupové se shromažďovali, aby slyšely pravdu, hájenou muži malého vzdělání, kteří i uvažovali a rokovali o ní s učenými a výmluvnými bohoslovci. Hanebná nevědomost těchto velikých mužů byla ještě zjevnější, když jejich

[127]

[128]

[129]

¹D’Aubigné, kn. 9, kap. 11.

¹D’Aubigné, kniha 9, kapitola 11.

důvodům čelilo prosté učení Božího slova. Dělníci, vojáci, ženy i děti, byli lépe seznámeni s naukami bible než kněží a učení doktoři.

Když římské duchovenstvo vidělo, že se jeho řehole tenčí, povolalo ku pomoci obecní úřady a vší mocí, již měli po ruce, snažili se dostat zpět své ovečky. Ale lid našel v novém učení to, co uspokojovalo potřeby jeho duše, a odvracel se od těch, kteří jej tak dlouho krmili bezcennými slupkami pověrečných obřadů a lidských pověstí.

Když se rozpoutalo pronásledování proti učitelům pravdy, řídili se tito slovy Kristovými: “Když se pak vám budou protiviti v tomto městě, utecte do jiného.”² Světlo vnikalo všude. Kde se uprchlíkům otevřely pohostinné dvěře, tam v úkrytu hlásali Krista; někdy v kostele, a když to jim nebylo dovoleno, tak v soukromých domích aneb pod širým nebem. Kdekoliv se shromáždili posluchači, byl posvátný chrám. Pravda, hlásaná s takovou odvahou, rázností a vytrvalostí, šířila se s ne-odolatelou silou.

[130]

[131]

---

²Mat. 10:23.

Kapitola 10—Reformátor Švýcar.

Ve výběru vhodných nástrojů k obnovení církve jest ku spatření to samé řízení prozřetelnosti jako v jejím budování. Nebeský Učitel pomínul velikých mužů tohoto světa, rovněž i bohatých a urozených, kteří byli zvyklí přijímati chválu a čest co vůdcové lidu. Vůdčí reformátoři byli mužové z nízkého života. — mužové prosti pýchy stavové, svobodni vlivu pobožníků a kněží. Božím plánem jest zaměstnati nízkých nástrojů k vykonání velikých výsledků. Pak sláva není přičtena člověku, ale Tomu, který koná skrze nich dobře líbeznou vůli svou i skutky.

Několik týdnů po narození Lutherovu v hornické jižbě v Sasku, Ulrich Zwingli byl narozen v pastýřské chaloupce mezi Alpami. Okolnosti Zwingliho v dětství, rovněž jeho první výchova, byly takovými, by jej připravily pro jeho budoucí poslání. Jsa vychován uprostřed krás a vznešené velkoleposti přírody, jeho mysl byla záhy upoutána pojmem o velikosti, moci, a důstojnosti Boží. Dějiny o udatných činech které se zběhly v jeho rodných horách, vznítily jeho mladé nadšení. Po straně své zbožné babičky rád naslouchal několika vzácným biblickým příběhům, které znal z tak mnoha bájek a pověstí církevních. S horlivým zájmem naslouchal velikým činům praotců a proroků, o pastýřích jež pásli svoje stáda na stráních Palestýny, kde anjelé s nimi rozmlouvali o narozeném dítěti v Betlémě a o muži z Golgaty.

[132]

Jako Jan Luther, tak i otec Zwingli-ho žádal si vzdělání pro svého syna, a tak chlapec byl brzy odeslán ze svého rodného údolí. Jeho mysl se rychle vyvíjela, tak že brzy nastala otázka, kde nalézt schopných učitelů pro jeho vzdělání. V třinácti letech byl poslán do Bernu, který tehdy vlastnil nej vyhlášenější školy Švýcar. Zde ovšem vyskytlo se nebezpečí, které slibovalo zkázu jeho životu. Byly konány rozhodné snahy ku vlákání jej do kláštera.

Bernští Dominikáni viděli, že získali-li by tohoto nadaného mladého učence, že by si zaopatřili tak slávu i čest. Jeho mládí, jeho přirozená schopnost co řečníka a spisovatele, a jeho vynikavost v

hudbě a básnictví, byly by účinnějšími než všechna nádhera a okázalost, jež by vábily lid k jejich službám a zvětšily by tak důchody jejich řádu.

Řízením prozřetelnosti otec obdržel zprávu o plánech mnichů. Shledal, že jeho užitečnost v budoucnu jest ohrožena, a proto ihned mu nařídil, by bezodkladně se navrátil domů.

Rozkazu toho bylo uposlechnuto; avšak mládí nemohlo býti dlouho upoutáno v jeho rodném údolí, a on opět pokračoval ve studiích, po přestávce, v Basileji. Zde prvně slyšel Zwingli evangelium o Boží volné milosti. Wittembach, učitel starověkých jazyků, při cvičení řečtiny a hebrejštiny byl zaveden do písma sv., a tak tímto způsobem paprsky nebeského světla byly vrženy do myslí žáků pod jeho cvičením. On prohlásil, že jest jedna pravda ještě, a nekonečně větší ceny, nežli nauky učené učitelé a profesory. Tato starověká pravda byla, že smrt Krista jest jediným výkupným pro hříšníka. Zwinglimu byla tato slova paprskami světla jež předchází východ slunce.

[133] Zwingli byl brzy povolán z Basileje, by nastoupil svoji životní dráhu. Jeho prvním působištěm byla církev v Alpských horách, nedaleko jeho rodného údolí. Jsa zřízen co kněz, “věnoval se s celou duší k hledání Božské pravdy; neb on byl si toho jist,” praví jeho spolu-pracovník v reformě, jak mnoho musí znáti ten, jemuž jest svěřeno Kristovo stádo.”¹) Čím více zkoumal písmo sv., tím zřejměji spatřoval rozdíl mezi jeho pravdou a kacířstvím Říma. On se poddal Bibli jako slovu Božímu, jedinému to dostatečnému a neklamnému pravidlu. Shledal, že ono musí býti samo sobě vykladačem. Nedovolil si vysvětlovati písmo s přípuštěním domněnky že obsahuje nějakou nauku, ale vždy měl za povinnost poznati jeho určitý a pravý smysl a naučení. Snažil se dosáhnouti každé pomůcky k plnému a správnému porozumění jeho významu, dovolávaje se pomoci Ducha sv., který, jak praví, zjeví ji všem, kdo ji úpřimně hledají na modlitbách.

“Písmo svaté,” pravil Zwingli, “přišlo od Boha, a nikoli od člověka, ano sám Bůh který osvěcuje, dá ti poznání, že ta řeč pochází od Boha. Slovo Boží nemůže klamati; ono jest jasné, samo vyučuje, osvěcuje duši spasením a milostí, a též i dodává útěchy v Bohu,

¹Wylie, kn. 8, kap.5.

ponižuje ji, tak že sama sebe ztrácí a přijímá Boha.”² Pravdu těchto slov dokázal Zwingli sám na sobě. Mluvě o svých zkušenostech v téže době, později napsal toto: “Když jsem .... se počal cele oddávati písmu svatému, tu moje učenost školní vždy mne ponoukala k odporu. Konečně přišel jsem k uzávěru v mé mysli: ‘Musíš zanechat vše co lže, a naučiti se jeho významu z čistého, prostého Slova Božího.’ Pak jsem počal žáldati Boha o Jeho světlo, a písmo sv. stalo se mi mnohem snadnějším k pochopení.”³

Nauka hlásaná Zwinglim nebyla přijata od Luthera. Byla to nauka Kristova. “Káže-li Luther Krista,” pravil švýcarský reformátor, “tak činí co já konám. Ti, jichž on přivedl ku Kristu, jsou početnější než ti, jichž jsem já přivedl. Toto však nečiní rozdíl. Neponesu jiného jména než Krista, jehož jsem vojínem, a jenž jest mým jediným vůdcem. Ani jediné slovo jsem nikdy Lutherovi nepsal, ani Luther mne. A proč?..., By bylo poukázáno, kterak Duch Boží pracuje v jednotlivcích souladně, jelikož oba jsme byli bez společného dorozumění, učíce Kristovu nauku s takovou přesností, bez vzájemných odporů.”⁴

[134]

V klášteře.

Roku 1516 Zwingli byl pozván by se stal knězem v klášteře v Einsiedelnu. Zde se mu mělo dostat bližšího pohledu na zkaženost Říma, a zde měl vynaložiti svůj vliv co reformátor, který by byl pocíten za jeho rodnými Alpy. Mezi hlavními přitažlivostmi Einsiedelnu, byla socha panny Marie, o níž se pravilo, že má moc ku konání zázraků. Nad vchodem do kláštera byl nápis: “Zde může býti dosaženo úplné odpuštění hříchů.”¹ Poutníci za všech období přicházeli ze všech částí Švýcar, ano i z Francie a Německa. Zwingli, jsa velmi nad tím zarmoucen, uchopil se příležitosti ku prohlašování svobody skrze evanjelium těmto otrokům pověry.

“Nepředstavujte si,” řekl, “že Bůh přebývá více v tomto chrámě než v jiné části svého stvořeného místa. Kdekoliv a v kterékoliv krajině se nacházíte, Bůh jest vůkol vás, a slyší vás.... Zdali vám

²Wylie, kn. 8, kap.6.

³Tamtéž

⁴D’Aubigné, kn. 8, kap.9.

¹ D’Aubigné, kn. 8, kap.5.

vaše neužitečná díla, dlouhé poutě, oběti, sochy a vzývání panny Marie neb svatých, zaopatřily milost Boží? ... Co nám jest platné mnoho slov v nichž zahrňujeme naše modlitby? Jakou platnost má lesklá kapuce, hladká lysina na hlavě, dlouhý, splývající šat aneb zlatem vyšíváné pantofle? . . . Bůh hledí do srdce, a naše srdce jsou vzdálená od něho.” “Kristus,” mluví dále, “který za nás byl jednou obětován na kříži, jest onou obětí, která zadost učinila za hříchy věřících pro celou věčnost.”²

Mnohým posluchačům nebylo toto učení vítaným. Bylo to pro ně trpkým zklamáním by slyšeli, že jejich úmorné cesty byly konány nadarmo. Odpuštění zdarma jim nabízené skrze Krista si nevážili. Oni byli spokojeni se starou cestou do nebe, kterou jim Řím vyznačil. Odvrátili se zmámeni jsouce, od hledám něčeho lepšího. Bylo snadnějším pro ně sveřiti své spasení kněžím a papeži než hledati čistotu srdce.

Avšak jiná třída lidí přijala s radostí zprávu poselství o vykoupení skrze Krista. Zachovávaní zařízení Říma nepřineslo jim pokoj duši, avšak u víře přijatá krev Spasitelova usmířila jich s Bohem. Tito navrátili se do svých domovů by zjevili jiným toto vzácné světlo
 [135] jež obdrželi. Takto pravda byla šířena od chýže k chýži, od vísky k
 [136] více, od města k městu, a počet návštěvníků oltáře panny Marie se
 [137] o velmi zmenšil. Též byl značný úpadek v dařích, a zároveň i v platu
 Zwingli-ho, který byl dáván z nich. Toto mu však působilo jenom
 radost, když spatřoval, že moc pověry a blouznění byla zlomena.

Úřady církve nebyly slepými vůči dílu které Zwingli konal ; avšak doposud obávali se zakročiti oproti němu. Doufali dosud, že si ho zabezpečí pro svůj účel, a proto snažili se jej získati pochlebenstvím; zatím však pravda se vzmáhala a utvrzovala v srdcích lidských.

Povolání do Curychu.

Zwingli-ho dílo v Einsiedelnu připravilo jej pro širší pole, které měl brzy zaujmouti. Po třech letech byl povolán do úřadu kazatelského v katedrále v Curychu. Tento byl nejdůležitějším městem Švýcar v tehdejší době, a vliv tam použitý byl by daleko pocíten.

²Tamtéž

Kněžská strana na jejíž pozvání přišel do Curychu přála si předejítí obnovám, a proto dle toho jej poučovali v konání jeho povinností.

Zwingli klidně naslouchal jejich objasnění věcí, a v odpo-věď, po vyjádření díky za povolání jej na tak čestné místo, počal vysvětlovati způsob, který chtěl uplatniti. “Život Kristův,” pravil, “byl dlouho skryt lidem. Chci kázati o celém evanjeliu sv. Matouše, čerpaje pouze ze studnice písma sv., a probíraje jeho hloubku, porovnávati výpovědi s druhými, hledaje porozumění skrze upřímnou modlitbu. Boží slávou jest, velebiti pouze Jeho Syna, pravou to spásu duší, a pro vzdělání jejich pravé víry chci zasvětití moji službu.”¹ Ačkoliv někteří z kněží neschvalovali jeho plány, a snažili se jej od nich odvrátiti, Zwingli však zůstal pevným ve svém předsevzetí. Prohlásil, že nechce zavésti nový způsob učení, ale starý, používaný prvotní církví v lepší době.

Zájem byl brzy vzbuzen pro pravdy jež vyučoval; lid počal se hrnouti ve velikém počtu, by vyslechnul jeho kázání. Mnozí, kteří byli ustali od návštěvy chrámu, nalézali se mezi jeho posluchači. Svoji službu započal otevřením evanjelia, čta a vysvětluje svým posluchačům vdechnutý životopis, — život, učení a smrt, — Krista. Zde, podobně jako i v Einsiedelnu, přednášel slovo Boží jako jediné a neklamné pravidlo, a smrt Krista co jedinou dokonalou obět' za hříchy.

“Má touha,” pravil, “jest, vésti vás ku Kristu, — k pravému to pramenu a zdroji spásy.”¹ Vůkol kazatele se shromáždil lid všech tříd, od státníků a učenců až po řemeslníka a rolníka. S hlubokým zájmem naslouchali jeho slovům. Nejenom že hlásal dar svobodného spasení z lásky, ale odvážně i káral zlo a zkaženost té doby. Mnozí se vraceli z katedrály chválíce Boha. “Tento muž,” pravili, “jest kazatelem pravdy. On bude naším Mojžíšem, který nás vyvede z této Egyptské temnoty.”

Ačkoliv první jeho dílo bylo přijato s velikým nadšením, však po čase nastal odpor. Mniši se usnesli, by mu překáželi v jeho díle, odsuzující jeho učení. Mnozí jej napadali s po-směškem a úštěpký; jiní pak obraceli se k drzostem a vyhrůž-kám. Zwingli však snášel

¹D'Aubigné, kn. 8, kap. 6.

¹D'Aubigné, kn. 8, kap. 6.

vše s trpělivostí, říkáje: “Žádámeli získati zlých pro Krista, musíme zavřítí naše oči nad mnohými věcmi.”²

Ve Švýcarech obchod s odpustky byl svěřen mnichům, Františkánům, pod dozorem Samsona, Italského mnicha. Samson prospěl již církvi svoji dobrou službou, zaopatřiv ji veliké obnosy peněz z Německa a Švýcar, k naplnění papežské pokladny. Nyní právě cestoval po Švýcarech, vábě veliké zástupy, loupě chudých vesničanů o jejich malý výtěžek, a vymáhaje bohatých darů od vyšší třídy. Vliv obnovy byl pocit'ován ve zmenšení jeho příjmů, avšak obchod jeho zastaviti nemohli. Zwingli byl v Einsiedelnu když Samson, brzy po jeho příchodu do Švýcar, přijel se svým zbožím do sousedního města. Jsa uvědoměn o jeho poslání, reformátor ihned počal pracovati oproti němu. Tito dva se však nesešli. Ale vítězství Zwingliho v objasnění jeho účele bylo tak veliké, že se mnich musel odebrati na jiné místo.

[139]

V Curychu Zwingli kázal s velikou horlivostí oproti kra-mářům s odpustky; když se pak Samson přibližoval k tom to místu, setkal se s poslem, který byl odeslán církevní radou, sděluje mu, že se od něho očekává pominutí tohoto místa. Tento však konečně získal si přístup lstí, avšak byl zase pryč odeslán, aniž by prodal jednoho odpustku, a brzy na to opustil i Švýcary.

Silné vzružení a pokrok reformy byly získány příchodem moru, zvaného “velká smrt” který byl zachvátil Švýcary roku 1519. Jsouce lidé takto přivedeni smrti tváří v tvář, i jejímu ničiteli, tu mnozí pocítili daremnost a bezcennost odpustků, kterých si před tím zakoupili; nyní teprve počali toužiti po jistších základech své víry. Zwingli byl postižen morem v Curychu; byl tak těžce nemocen, že všecka naděje na uzdravení byla odjata, a zprávy byly daleko šířeny že jest již mrtev. V této době zkoušky jeho naděje a odvaha zůstaly neochvějny. On pohlížel u víře na Golgatu, důvěřuje pevně dostatečnému smíření hříchů. Když se opět vrátil z bran smrti, tu byl hotov opět hlásati evanjelium, a to ještě s větší horlivostí jak před tím; jeho slova vynikala neobyčejnou mocí. Lid uvítal s radostí svého oblíbeného kazatele, vrátivšího se k nim s pokraje hrobu. Sami též přišli od posluhování nemocným a umírajícím, tak že cítili více než dříve pravou cenu evanjelia.

²Tamtéž.

Zwingli přišel kázati s jasnějším porozuměním pravd, za-kusiv sám na sobě mocněji onu obnovující moc. Pád a plán vykoupení člověka, byly předměty, při nichž nejvíce trval. “V Adamovi,” pravil, “jsme všichni mrtvi, vnořeni ve zkázu a zlořečenství.”¹ “Kristus ... vykoupil nám nekonečné osvobození. Jeho utrpení... jest věčnou obětí, věčně léčivou; ona uspokojuje Božskou spravedlnost pro vždy za ty, kteří spoléhají na ni s neochvějnou vírou.” Avšak zjevně též učil, že lidé, jsouce v milosti Kristově, nejsou svobodni v pokračování v hříchu. “Kdekoliv jest víra v Boha, tam jest Bůh; a kdekoliv Bůh přebývá, tam jest horlivost ponoukající a pobádající člověka k dobrým skutkům.”²

[140]

Krok za krokem postupovala reformace v Curychu. Jak na poplach vzbudili se jeho nepřátelé k činnému odporu. Rok před tím mnich z Wittenberku vyřkl své “ne” papeži a císaři ve Wormsu, a nyní se zdálo, že vše poukazuje na podobný odpor oproti papežským požadavkům v Curychu. Výpady se opakovaly oproti Zwinglimu. Papežská místa byla čas od času svědky mučení učedníků evanjelia, avšak na tom nemělo zůstat; učitel kacířství měl býti umlčen. Z té příčiny Kostnický biskup odeslal tři vyslance na sněm odbývaný v Curychu, obviňuje Zwingliho z učení lidu z přestupování zákonů církevních, ohrožuje tak pokoj a správný pořádek společnosti. Kdyby byla moc církve odstraněna, dokazoval, že by nastalo všeobecné bezvládí — anarchie. Zwingli odpověděl, že již čtyry roky hlásal evanjelium v Curychu, “které jest klidnějším a pokojnějším nyní, než kterékoliv jiné město spolkové.” “Není-liž tedy,” pravil, “křesťanství ochranou a štítem všeobecné bezpečnosti?”¹

Pokrok ve Švýcarech.

Vyslanci napomínali církevní radu, by trvali při církvi, mimo kterou, jak prohlásili, není spasení. Zwingli odpověděl: “Necht’ toto narčení vámi nepohne. Základem církve jest ta samá Skála, ten samý Kristus, který dal Petrovi jeho jméno, poněvadž tento vyznal jej úpřímně. V každém národě, kdokoliv věří celým svým srdcem v Pána Ježíše, jest přijat Bohem. Zde pak v pravdě se nalézá církev,

¹Wylie, kn. 8, kap.9.

²D’Aubigné, kn. 8, kap.9.

¹Wylie, kn. 8, kap.11.

mimo níž nemůže býti nikdo spasen.”² Výsledek sněmu byl, že jeden z biskupových vyslanců přijal reformované vyznání víry.

Sněm odepřel vystoupiti oproti Zwinglimu, a Řím se chystal k novému útoku. Reformátor, jsa uvědoměn o nástrahách nepřátel, takto se vyjádřil: “Nechat’ přijdou; bojím se jich tak, jako skalní výběžek obává se bouřících vln u jeho základů.” [Wylie, kniha 8, kap. 11.](#)

Snahy kněžstva napomáhaly šíření evanjelia, díla to, které se snažili podvrátiti. Pravda se stále šířila. Přívrženci její v Německu, jsouce ochablí následkem zmizení Luthera, opět se stali srdnatějšími, spařivše pokrok evanjelia ve Švýcarech.

[141]

Když reformace byla založena v Curychu, tu její ovoce bylo více zjevné v utlačení zla a nepořádku, a v povznesení pokoje a souladu. “Pokoj má své obydlí v našem městě” — psal Zwingli; “není žádných rozepří, žádného pokrytství, žádné závisti, žádných bojů. Taková jednota může přijíti pouze od Pána, rovněž i naše nauka, která nás naplňuje ovocem pokoje a zbožnosti; odkud jinud by mohla přijíti?”¹

Vítězství dosažené reformací pobouřilo římských k větším a odhodlanějším snahám k podvrácení téže. Spatřujícíce, jak málo bylo dosaženo pronásledováním v utlačení Lutherova díla v Německu, rozhodli se utkati s reformou se svými vlastními nástroji. Usnesli se, že budou míti rozepří s Zwinglim, a majíce sestavené věci, budou jisti svým vítězstvím, skrze vlastní stanovení nejen místa utkání se s ním, ale i soudců, kteří budou rozhodčími mezi těmito stranami. A pakli nebudou moci ihned dostati Zwingli-ho ve svoji moc, tak učiní zaopatření, by jim neuniknul. Jsa vůdce pak umlčen, ono hnutí může též býti rychle potlačeno. Účel tento byl ovšem opatrně skryt.

Tato rozepře měla býti konána v Badenu; avšak Zwingli nebyl ji přítomen. Církevní rada v Curychu podezřívala návrh římskokatolíků, a majíce výstrahu z hořících hranic v papežských místech pro vyznavače evanjelia, nedovolila svému kazateli, by sám sebe vydal v toto nebezpečí. Byl hotov sejiti se v Curychu s každým vyslancem Říma; ale jíti do Badenu, kde právě byla prolita krev mučedníků pro pravdu, znamenalo jíti na jistou smrt. Ecolampadius a Haller byli vybráni k zastupování reformátora, kdežto vyhlášený Dr.

²D’Aubigné, kn. 8, kap. 11. (Lond. vyd.)

[Wylie, kniha 8, kap. 11.](#)

¹D’Aubigné, kn. 11, kap.13.

Eck, podporován zástupem učených doktorů a prelátů, byl vítězným zápasníkem Říma.

Ačkoliv Zwingli nebyl přítomen této schůzi v Badenu, však jeho vliv byl tam pociťován. Všichni tajemníci byli voleni katolíky, a všem ostatním bylo zakázáno pod trestem smrti, činiti poznámky. Přes tato zaopatření Zwingli dostával denně zprávy o všem, o čem bylo mluveno v Badenu. Jeden student, přítomný rozporu, vždy večer konal záznam o sporech odbývaných v týž den. Tyto pak zprávy, jiní dva studenti opět dodávali denně Zwingli-mu v Curychu zároveň s dopisy od Ecolampadiusa. Reformátor pak odpovídal, dáváje radu a návrhy. Jeho listy byly psány v noci, a studenti vraceli se s nimi z rána do Badenu.

[142]

Takto Zwingli udržoval boj se svými lstivými odpůrci. On “konal více,” praví Myconius, “skrze prostřednictví a probdělé noci a radami zasílanými do Badenu, než by mohl vykonati osobně uprostřed svých nepřátel.”¹ Papežští zástupci zářící domnělým vítězstvím, přišli do Badenu oblečení v nejbohatší svoje roucha, se třpytícími se drahokamy. Jezdili v přepychu, a jejich stoly byly prostřeny nejdražšími lahůdkami a nejvybranějším vínem. Značný rozdíl byl při reformovaných, je-jichž skrovný plat dovolil jim na krátce býti u stolu. Ecolampadius-ův domácí pán občas pozoruje tohoto v jeho pokoji, vždy jej našel buď pohříženého v učení aneb v modlitbě, a s velikým údivem podal zprávu, že tento kacír při nejmenším “jest velmi zbožným.”

Při sezení, “Eck hrdě vystoupil na kazatelnu, bohatě vy-zdobenou, kdežto pokorný Ecolampadius, skromně oblečen, byl nucen usednouti na hrubě upravenou židli oproti svému protivníku.”² Eckův hřímavý hlas a nevázaná jistota nikdy jej neopustily. Jeho horlivost byla vzbuzena jak nadějí na zlato, tak i na slávu; pro zastance církve odměnou byl skvostný obnos peněz. Když některé z lepších důvodů selhaly, tu se obracel k urážkám, ano i ku přísahám.

Ecolampadius, skromný a sebe-nedůvěřivý, obával se zápasu, a vstoupil na tento boj s vážným vyznáním: “Neuznávám žádné jiné pravidlo soudu kromě slova Božího.”³ Ačkoliv mírný a zdvořilý ve svém chování, prokázal se býti schopným a nezvratným. Když

¹D’Aubigné, kn. 11, kap. 13.

²Tamtéž

³Tamtéž

římsko-katolíci dle svého obyčeje, dovolávali se moci církevních zařízení, tu reformátor lnul pevně k písmu svatému. “Způsoby neb zařízení církve,” pravil, “nemají moci ve Švýcarech, leč by byly dle ústavy; nyní však, ve věcech víry, bible jest naší ústavou.”⁴

[143] Rozdíl mezi těmito dvěma odpůrci nebyl bez účinků. Klidná a jasná rozvaha reformátora, tak skromně a mírně před-nesená, líbila se myslím, které se odvracely s nelibostí od Eckových chlubných předpokladů.

Spor tento trval osmnáct dní. Při jeho uzávěru papežská strana s velikou jistotou přivlastňovala si vítězství. Většina vyslanců stála na straně Říma, a vrchní sněm prohlásil reformátory za přemožené, a vyřknul, že Zwingli, jejich vůdce i spolu s nimi, jsou vyobcováni z církve. Avšak ovoce této schůze prokázalo, na které straně se nalézají výhody. Zápas tento způsobil rychlé zmocnění reformního hnutí, tak že za nedlouho potom důležitá města, Bern a Basilej, prohlásily se

[144] pro obnovu křesťanskou.

[145]

---

⁴Tamtéž.

Kapitola 11—Odpor knížat.

Jedním z nejušlechtlejších svědectví vydaných pro Obnovu náboženskou byl odpor, podaný křesťanskými knížaty německými sněmu ve Špýru, roku 1529. Odvaha, víra a stálost těchto mužů Božích, vydobyla příštím stoletím svobodu myšlení a svědomí. Dle jejich protestu nazvala se reformovaná církev ‘protestantskou’; zásady téhož odporu jsou “jádro protestantismu.”¹

Obnově nastával chmurný a nebezpečný den. Ač byl vydán rozkaz ve Wormsu, prohlašující Luthera za vyvrhele a zakazující hlásání aneb věření jeho naukám, přece až dosud vládla v říši náboženská snášlivost. Boží Prozřetelnost držela na úzdě síly, protivící se pravdě. Karel V. byl by rád zkrušil Obnovu, ale kdykoliv se rozpřáhl k ráně, vždy byl donucen vésti ruku svou stranou. Často se zdálo, že jest neodvratná zkáza těch, kteří se opovážili vzdorovati. Římu, ale v rozhodném okamžiku objevilo se Turecké vojsko na hranicích, jindy opět králi Francouzský aneb i sám papež, žárlí na vzrůstající moc císařovu, vypověděl tomuto válku; a tak uprostřed válečného víru a sváru národů mohla se náprava náboženská šířiti a mohutněti.

Sněm ve Špýru.

Ale na konec papežští vládcí urovnali své spory, aby mohli společně jíti proti šířitelům obnovy. Sněm ve Špýru roku 1526 dal každému státu plnou svobodu ve věcech náboženských do té doby, než se sejde hlavní sněm; ale jakmile po-
[146] minulo nebezpečí, jež přivedilo tento ústupek, císař svolal druhý sněm do Špýru roku 1529, za účelem vyhlazení kacířství. Knížata měla býti pokud možno mírným způsobem pohnuta, aby se postavila proti Obnově; když by však to nešlo po dobrém, Karel byl připraven sáhnouti k meči.

Papeženci jásalí. Dostavili se do Špýru ve velikém počtu a veřejně projevovali nepřátelství vůči šířitelům obnovy, a všem jejich příznivcům. Melanchton řekl: “Jsme světu vyvrhelem a smetím, ale

¹D’Aubigné, kn. 13, kap.6.

Kristus shlédne na svůj ubohý lid a zachrání jej.”¹ Evanjelickým knížatům na sněmu bylo dokonce zakázáno hlásati evanjelium i v jejich domích. Avšak lid ve Špýru žíznil po slovu Božím, a vzdor zákazu, tisícové se shromažďovali ke službám konaným v kapli kurfiřta Saského.

Toto však urychlilo rozhodnutí. Císařské poselství oznámilo sněmu, že císař žádá zrušení usnesení zaručující svobodu svědomí, poněvadž prý tato měla za následek veliké nepořádky. Tento svévolný čin vyvolal nevoli a pobouření mezi evanjelickými křesťany.

Náboženská snášlivost byla zaručena zákonem, a evanjelické státy byly odhodlány postavit se na odpor porušování jejich práv. Lutherovi, jenž byl dosud v klatbě uvalené naň výnosem Wormským, nebylo dovoleno dostaviti se do Špýru, ale místo něho byli tam jeho spolu-pracovníci a knížata, jichž Bůh povzbudil, aby hájili Jeho dílo v tomto případě. Šlechtný Bedřich Saský, bývalý Lutherův ochránce, byl již mrtev, ale vévoda Jan, jeho bratr a nástupce, radostně vítal obnovu; a ač byl milovníkem míru, přece projevoval velikou zmužilost a odvahu ve všech záležitostech týkajících se víry.

Kněží žádali, aby státy, jež přijaly náboženskou obnovu, podrobily se bezpodmínečně římské pravomoci. Na druhé straně hlasatelé obnovy požadovali svobodu, jež jim byla zaručena. Nemohli svoliti k tomu, aby Řím dostal opět pod svůj dozor ty státy, které s tak velikou radostí přijaly slovo Boží.

[147] Konečně byl činěn návrh ku shodě, aby v těch státech, kde Obnova dosud nebyla zavedena, byl výnos Wormský přísně vymáhán, a aby “tam, kde se lid od něho uchýlil a kde by se jím mohl řídit jen s nebezpečím vzpoury, nezaváděli aspoň žádných dalších nových obnov, nedotýkali se sporných bodů, neprotivili se sloužení mše a nedovolovali žádnému římskému katolíku přestupovati k Lutheránům.”¹ Toto bylo schváleno sněmem k veliké radosti papežských kněží a prelátů.

“Kdyby byl tento výnos vymáhán, obnova by se nemohla ani šířiti ... tam, kde dosud byla neznáma, ani býti zřízena na pevných základech ... tam, kde se již nacházela.”¹ Na tato obmezení a zákazy měli přátelé obnovy okamžitě přistoupiti. Zdálo se, že naděje světa

¹D'Aubigné, kn. 13, kap.5.

¹D'Aubigné, kn. 13, kap. 5.

¹D'Aubigné, kn. 13, kap.5.

hasne. “Znovu-zřízení římské nadvlády kněžské . . . nutně by zavedlo opět staré zlořády;” a ihned by se našla příležitost “k úplnému zničení díla, již dosti silně otřeseného” vášnivostí a rozkolem.¹

Když evanjelická strana se sešla k poradě, pohlíželi na sebe navzájem v naprostém zděšení. Druh se tázal druhu:— “Co máme dělati?” Jednalo se o věci důležité pro celý svět. “Mají se vůdcové Obnovy podrobiti a přijmouti výnos? Jak snadno se mohli šířitelé obnovy v této rozhodující době, jež byla skutečně hroznou, dostati na scestí! Jak četné zálminky a důvody mohli na oko nalézti pro své podrobení!”

“Na štěstí však seznali, že toto ujednání bylo založeno na nesprávném základu, a tak jednali dle víry. Jaký to byl základ? Bylo to domnělé právo Říma k potlačování svědomí a zakazovati volné bádání písma. Přijetí navrhované dohody bylo by znamenalo doznání, že náboženská svoboda má býti obmezena na obnoveném již Sasku, a že pro všecko ostatní křesťanstvo mělo býti volné bádání písma a vyznávání obno-vené víry zločinem, jenž má býti trestán žalářem a hranicí. Mohli svoliti k místnímu obmezení náboženské svobody? Mohli prohlásiti, že se Obnově dostalo již posledního přívržence? To by bylo znamenalo zradu v poslední hodině, zradu evanjelia a křesťanských svobod.”² Chtěli raději “obětovati vše, své státy, své koruny i své životy.”³

“Zavrhněme tento rozkaz,” řekla knížata. “Ve věcech svě-domí většina nemá moci.” Poslanci prohlásili: “Výnosu z ro- ku 1526 máme co děkovati za mír, jemuž se říše těší. Jeho zru-šení naplnilo by Německo zmatky a rozkolem. Sněm nemá práva činiti více, než zachovávatí náboženské svobody, pokud se rada nesejde.”¹

[148]

Chránili svobodu svědomí jest povinností státu, a to jest hranicí jeho moci ve věcech náboženských. Každá světská vlá-da, jež se pokouší řídití neb vnučovati náboženské přesvědčení světskou mocí, klade v oběť zásady, za které evanjeličtí křesťané tak šlechetně bojovali.

Král Ferdinand, zástupce císařův ná sněmu, shledal, že výnos vyvolá velké roztržky, nedají-li se knížata pohnouti k jeho přijmutí a

¹D’Aubigné, kn. 13, kap.5.

²Wylie, kn. 9, kap.15.

³D’Aubigné, kn. 13, kap.5.

¹D’Aubigné, kn. 13, kap.5.

podporování. Zkusil to tedy s přemlouváním, dobře věda, že násilí by takové muže učinilo ještě odhodlaněj-šími. “Prosil knížata aby přijali výnos, ujišť uje jich, že císař bude s nimi nad míru spokojen.” Ale tito věrní uznávali jistou moc za větší než pozemské vládce, a proto klidně odpověděli: “Poslechneme císaře ve všem, co může přispěti k zachování míru a ke cti Boží.”¹

Před tváří sněmu král konečně prohlásil, že výnos “bude sepsán ve vzoru císařského rozkazu,” a že “jim nezbyvá nic jiného, než podrobti se většině.” Takto promluviv, odešel ze shromáždění, neposkytnuv protestantům příležitosti k rozmyšlení aneb odpovědi. “Nadarmo vyslali poselství, žádající, by se král vrátil.” Na všechny námitky odpovídal pouze tímto: “Jest to již hotová věc; nezbyvá než podrobti se.”¹

Prohlášení náboženské svobody.

Poněvadž Ferdinand odmítal bráti ohled na jejich duchovní přesvědčení, knížata se rozhodla nedbati jeho nepřítomnosti a podati bez odkladu svoje ohrazení před národním sněmem. Za tím účelem bylo sestaveno slavnostní prohlášení, a usneseno předložití je sněmu:

[149] “Ohrazujeme se tímto,² před Bohem, naším jediným Stvořitelem, Ochráncem, Vykupitelem a Spasitelem, jenž jednoho dne bude
[150] naším Soudcem, jakož i před všemi lidmi a veškerým stvořením, že my, za sebe a za svůj lid, nijak nesouhlasíme s navrženým
rozkazem v ničem, co se přičí Bohu, Jeho svatému slovu, našemu
spravedlivému svědomí, a spasení našich duší.”

[151] “Což! My schvalujeme tento výnos! Tvrdíme, že když Všemohoucí Bůh povolá člověka ke své známosti, zda-li tento člověk nemůže nabýti znalosti Boha?” Není bezpečné nauky leč té, která se srovnává se slovem Božím. ... Pán zapovídá hlásání jiné nauky. ... Písmo svaté má býti vykládáno jinými, jasnějšími místy bible; ... tato svatá kniha jest ve všech potřebných věcech křesťanovi snadno pochopitelná, a určená k rozeznání tmy. Jsme odhodláni s pomocí Boží udržovati čisté a výlučné hlásání jediné jeho slova, jak jest obsaženo v biblických knihách Starého i Nového Zákona, nepřidá-

¹D'Aubigné, kn. 13, kap.5.

¹D'Aubigné, kn. 13, kap.5.

²Dúkánzý list

vajíce ničeho, co by se mu přičilo. Toto Slovo jest jediná pravda; jest to bezpečné pravidlo všeho učení a celého života, a nemůže nás nikdy zklamat. Kdo staví na tomto základě, odolá všem mocnostem pekelným, kdežto všechny lidské marnosti, postavené proti němu, padnou před tváří Boží.”

“Z tohoto důvodu zavrhuje jho, jež se nám ukládá.” “Současně očekáváme, že jeho císařská milost zachová se k nám jako křesťanský vládce, jenž miluje Boha nade vše; a prohlašujeme, že jsme ochotni jemu i vám, milostiví páni, spláceti oddaností a poslušností, jak je to naší spravedlivou a zákonnitou povinností.”¹

To účinkovalo na sněm hlubokým dojmem. Většina byla ohromena a pobouřena smělostí ohražujících se. Budoucnost zdála se jím býti bouřlivou a nejistou. Rozkol, nesvár a krve-prolití zdály se býti neodvratné. Ale hlasatelé obnovy, pře-svědčení o spravedlivosti své věci, a spoléhající na rámě Vše-mohoucího, byli “plni odvahy a stálosti.”

“Zásady obsažené v tomto ohražení ... tvoří pravou podstatu evanjelíků. Toto ohražení potírá dva lidské zlořády ve věcech víry: první jest, mísení se občanských úřadů do věcí náboženských, a druhý, samozvanou moc církve. Na místě těchto zlořadů klade toto ohražení moci svědomí nad úřady, a moc slova Božího nad viditelnou církev. Na prvním místě zavrhuje světskou moc v duchovních věcech, a mluví s proroky a apoštoly: “*Musíme poslouchatí více Boha než lidí.*” Před korunou Karla Pátého vyvyšuje korunu Kristovu. Ale ono jde ještě dále: prohlašuje zásadu, že všechno lidské učení má býti podřízeno výrokům Božím.”¹ Ohražující se také zdůraznili své právo na volný projev svého přesvědčení o pravdě. Chtějí nejen věřiti a poslouchati, ale také učiti to, co slovo Boží znamená, a že odpírají kněžím a úřadům právo stavěti se tomu na odpor. Ohražení Špýrské bylo slavnostním svědectvím proti náboženské nesnášenlivosti, a zdůrazněním práva všech lidí na uctívání Boha, dle příkazů jejich vlastního svědomí.

[152]

Prohlášení bylo učiněno. — Bylo též vepsáno do paměti tisíců a zaneseno do knih nebeských, odkud je nikdo nemůže vymazati. Celé evanjelické Německo přijalo ono ohražení jako vyjádření své

¹D’Aubigné, kniha 13, kapitola 6.

¹D’Aubigné, kn. 13, kap. 6.

víry. Všude lidé spatřovali v tomto prohlášení slib nové, a lepší doby. Jeden z knížat řekl Špýrským evangelikům: “Kéž Všemohoucí, jenž dopřál vám milost, abyste učinili důrazné, volné a nebojácné vyznání, zachová vás v této křesťanské stálosti po věčné časy.”¹

Kdyby byla Obnova po prvním úspěchu vyčkávala času, aby si zajistila přízeň světa, byla by se zpronevěřila Bohu i sobě samé, a tím i zpečetila svoji vlastní zkázu. Zkušenost těchto šlechetných šířitelů obnovy chová v sobě poučení pro všechny následující věky. Satanův způsob práce proti Bohu a Jeho slovu se nezměnil; jako v šestnáctém století, tak i nyní staví se oproti tomu, aby Písmo stalo se vodítkem života. V naší době lidé se daleko odchýlili od nauk a přikázání církve, a jest tudíž zapotřebí, by se navrátili k velikému evangelickému základu křesťanství — k bibli, a jedině k bibli, jakožto k měřítku víry a povinností. Satan dosud pracuje všemi možnými prostředky, aby zničil náboženskou svobodu. Protikřesťanská moc, již evangelici ve Špýru zamítli, usiluje nyní s obnovenou silou o znovu-dosažení ztracené nadvlády. A jedinou nadějí nápravy dnešní doby jest totéž nezviklatelné přilnutí k slovu Božímu, jaké se projevilo v této rozhodující době Obnovy-Reformace.

[153]

Augšpurský sněm.

Náboženská obnova měla však ještě více vyniknouti před mocnými tohoto světa. Král Ferdinand odepřel sluchu evangelickým knížatům; avšak dostalo se jim příležitosti, kdy mohli přednésti svoji při v přítomnosti císařově a před shromážděnými hodnostáři církevními a státními. Karel V., aby uklidnil spory jež zmítaly říší v roce po ohražení Špýrském, svolal opět sněm do Augšpurku a oznámil, že mu bude sám osobně předsedati. Tam byli předvoláni evangeličtí vůdcové.

Evangelická, knížata, shrnuvše své názory v jednu soustavu s doklady z Písma, usnesli se dostaviti se na sněm. Přípravy k tomu byly svěřeny Lutherovi, Melanchtonovi a jejich druhům. Toto vyznání bylo přijato evangelíky jakožto vyjádření jejich víry; pak se shromáždili, aby důležitý ten list podepsali.

Když křesťanská knížata hotovila se podepsati vyznání, tu Melanchton se vyjádřil následovně: “Bohoslovcům a kněžím přísluší

¹D'Aubigné, kniha 13, kap 6.

navrhovati tyto věci; práva mocných tohoto světa si zachovejme pro jiné věci.” “Bůh chraň,” odvětil Jan Saský, “abyste mne vylučovali. Jsem odhodlán učiniti, co jest pravé, aniž bych se bál o svoji korunu. Já chci vyznati Pána. Můj kurfiřtský klobouk a můj hermelín nejsou mi tak drahé jako kříž Ježíše Krista.” To povědév, podepsal své jméno. Jiný z knížat, bera péro do ruky, řekl: “Vyžaduje-li toho čest mého Pána Ježíše Krista, jsem připraven ... opustiti i své statky a žiti v ústraní.” Chtěl bych raději vzdáti se svých poddaných i svých zemí, a raději bych opustil zem svých otců s holí v ruce,” pokračoval, “než bych přijal jiné učení místo toho, jež jest obsaženo v tomto vyznání.”¹ Taková byla víra a odvaha těchto mužů Božích.

Nastala chvíle, kdy se měli objeviti před císařem. Karel V., sedě na trůně, v kruhu kurfiřtů a knížat, poskytl slyšení evanjelickým hlasatelům obnovy. Bylo čteno vyznání jejich víry. Ve vznešeném tom shromáždění byly jasně pronášeny pravdy evanjelia, a vytýkány bludy papežské církve. Právem byl den ten nazván “největším dnem Reformace, a jedním z nejslavnějších dnů v dějinách křesťanstva i lidstva.”²

[154]

V dobách Pavlových dostalo se evanjelium, pro které byl vězněn, před knížata a šlechtice císařského města. Tak i při této příležitosti to, co císař zapověděl hlásati s kazatelny, bylo prohlášeno v paláci; to, co mnozí nepovažovali za vhodné ani pro sluhy, bylo s údivem vyslechnuto vládci a pány říše. Králové a velicí mužové tvořili posluchačstvo; korunovaná knížata zemská byla kazatelmi, a obsah řeči byla královská pravda Boží. “Od dob apoštolských,” praví spisovatel, “nestalo se nic většího, a nebylo velkolepějšího vyznání.”¹

Jedna zásada, nejhouževnatěji hájená Lutherem, zněla, že světská moc nemá býti volána na pomoc obnově (reformě), ani branná moc k jejímu hájení. Radoval se, že knížata říšská vyznávají evanjelium, ale když chtěli se spojití v obranný sva-zek, tu prohlásil, že “učení evanjelia má býti hájeno samotným *Bohem*.... Čím méně se lidé budou do toho díla mísi, tím více mu bude Bůh napomahati. Všechna

¹D’Aubigné, kniha 14, kap. 6.

²D’Aubigné, kniha 14, kap. 7.

¹D’Aubigné, kn. 14, kap. 7.

navrhovaná chytrácká opatření byla dle jeho mínění jen výsledkem nemístného strachu, a hříšné nedůvěry.”²

Když mocní nepřátelé se spojovali, aby potřeli obnovenou víru, a když se zdálo, že tisíce mečů bude taseno proti ní, tu Luther napsal: “Satan rozpoutává svou zuřivost; bezbožní velekněži osnují plány, a nám hrozí válka. Vybízejte lid, aby bojovali udatně před trůnem Božím vírou a modlitbou, tak, aby naši nepřátelé, přemoženi Duchem Božím, byli přinuceni k míru. Naší hlavní potřebou, naší hlavní prací jest modlitba. Řekněte lidem, že nyní jsou vydáni ostří meče a zlobě Satanově, a aby se modlili.”²

[155] Bůh vyslyšel volání svého služebníka. Dal knížatům a kněžím milost a odvahu, aby uhájili pravdu proti vládcům temnoty na tomto světě. Pán řekl: “Aj, zakládám’ na Sionu kámen úhelný, vybraný, drahý, v kterýž kdokoli věří, nikoli nebude zahanben.”³ Evanjeličtí buditelé stavěli na Kristu, a brány pekelné jich nemohly přemoci.

²D’Aubigné, kn. 10, kap. 14. (Lond. vyd.)

²D’Aubigné, kn. 10, kap. 14. (Lond. vyd.)

³1 Petra 2:6.

Kapitola 12—Reformace ve Francii.

Ohrazení Špýrské, a vyznání Augsburgské, jež označily vítězství reformace v Německu, byly následovány léty bojů a temnoty. Protestantismus, jsa zeslaben rozdělením se jeho podpůrců, a výpady mocného nepřitele, zdál se býti určen k úplnému zničení. Vypukla občanská válka, a evanjelické hnutí bylo zrazeno jedním z jeho vůdčích přívrženců; nejšlechetnější a nej oddanější z knížat padli do rukou císaře, a byli vláčeni co zajatci z města do města. Avšak ve chvílce zdánlivého vítězství, císař byl zasažen porážkou. Spatřil, kterak jeho kořist mu byla vyrvána z rukou, a byl přinucen vydati zákon snášenlivosti pro nauku, kterou se snažil zničiti. Obětoval své království, svoje poklady, ano i vlastní život, ku potření kacífství. Nyní však spatřil svoje vojsko zničené bojem, svoje pokladny prázdné, kdežto víra, kterou se snažil bezvýsledně utlačiti, ta se vzráhala a šířila. Karel V. bojoval proti všemohoucí síle. Bůh řekl: “Bud světlo,” avšak císař se snažil zachovati tmu nedotknutou. Jeho úmysly zklamaly; a v předčasném stáří, ztrápen dlouhým bojem, vzdal se trůnu, a úchýlil se v ústraní kláštera.

Ve Švýcarech, rovněž tak i v Německu, po probuzení na-staly dny temna. Jakkoliv mnohá místa přijala reformní vyznání víry, jiní však přidržovali se se slepou tvrdošijností vyznání Říma. Jejich pronásledování těch, kteříž toužili po dosažení pravdy, konečně bylo podnětem občanské války. Zwingli, a mnozí kteří se s ním spojili v reformě, padli na krvavém poli v Cappel. Ecolampadius, přemožen jsa těmito hroznými ztrátami, brzy na to zemřel. Řím vítězně jásal, a zdálo se, že v mnohých místech dosáhne opět všeho nazpět co ztratil. Avšak Ten, jehož rady jsou věčné, nezapomněl na své dílo, ani na svůj lid. Jeho ruka jich vysvobodila. V jiných zemích opět vzbudil dělníků pro nesení reformy dále.

Ve Francii, prve než Lutherovo jméno tam bylo známo co reformátora, počínal již den svítati. Prvním z těch, kteří ono světlo spozorovali, byl staříčkový Lefevre, muž rozsáhlého vzdělání, profesor Pařížské University; tento byl zároveň úpřimným a horlivým

[156]

římsko-katolíkem. V jeho pátrání ve starověkých spisech, byla jeho pozornost uvedena na Bibli, a tak přednesl zpytování téže i před svoje posluchače—žáky.

Roku 1512, prve než Luther neb Zwingli započali své dílo reformy, Lefevre psal: “Jest to Bůh, který dává nám skrze víru spravedlnost, která z milosti jediné ospravedlňuje nás k životu věčnému.”¹ Prodlévaje při tajemstvích o vykoupení, vyjádřil se takto: “Požehnaný nese zlořečenství, a zlořečený jest uveden v požehnání; Život zmírá, a mrtvý žije; Sláva jest zahalena v temnotu, a ten, který nepoznal jiného než zmatek, jest přioděn slávou.”²

Uče, že sláva spasení přináležejí pouze Bohu, prohlásil též, že povinnost poslušnosti přináležejí člověku. “Jsi-li členem církve Kristovy,” pravil, “pak jsi údem Jeho těla, pak jsi pln jeho Božské povahy Ó, kdyby lidé mohli srozuměti těmto přednostem, — jak čistě a svatě by pak žili, a s jakou pozorností, v porovnání se slávou v nich se nalézající, — slávou., již tělesné oko nemůže spatřiti, — posuzovali by slávu tohoto světa.”²

Mezi Lefevrovými žáky byli někteří, kteří horlivě naslouchali jeho slovům, a kteří, dlouho po umlknutí hlasu jejich učitele, měli pokračovati v hlásání pravdy. Takovým jedním z nich byl Vilém Farel. Jsa synem zbožných rodičů, a vychován ku přijetí prostou vírou učení církve, mohl říci o sobě s apoštolem Pavlem: “Vedle nejjistší sekty v našem náboženství, byl jsem živ farizeus.”³ Co
[157] oddaný katolík, horlivě toužil po zničení všech, kteří si dovolili odporovati ‘sVatě’ církvi.

Avšak všechny tyto věci nemohly mu dáti klid duše. Usvědčení z hříchů lpělo na něm stále, a všechny skutky pokání jež konal, nemohly jej odstraniti. Jako hlasu s nebe naslouchal slovům reformátora: “Spasení jest z milosti.” “Nevinný jest odsouzen, a provinilec osvobozen.” “Jedině kříž Kristův otvírá brány nebes, a zavírá brány pekla.”¹

Farel s radostí přijal pravdu. S obrácením se, podobným Pavlovi, odvrátil se od jha a okovů pověstí, ku svobodě synů Božích. “Na

¹Wylie kniha 13, kap. 1.

²D’Aubigné, kn. 12, kap. 2, (Lond. vyd.)

²D’Aubigné, kn. 12, kap. 2, (Lond. vyd.)

³Skut. Ap. 26:5,.

¹Wylie, kn. 13, kap.2.

místo krvelačného srdce zuřivého vlka, přišel nazpět,” praví, “klidně, jak tichý, neškodný beránek — maje svoje srdce cele odevzdané Kristu Ježíši.”²

V době, kdy Lefevre šířil světlo mezi svými studenty, jsa horlívým pro dílo Krista, vyšel, by zvěstoval pravdu veřejně. Hodnostář církvevní, biskup Meauxský, brzy připojil se též k nim. Jiní pak učitelé vyššího vzdělání a schopností spojili se s nimi v hlásání evanjelia, a toto získalo přívrženců mezi všemi vrstvami lidu, od domů prostých řemeslníků a dělníků až. k paláci královskému. Sestra Františka I., tehdejšího panovníka, přijala evanjelické vyznání víry. Sám král, a matka královny, byli po nějakou dobu nakloněni učení tomuto, a tak reformátoři s velikou nadějí patřili v před do budoucna, kdy Francie bude získána pro evanjelium.

Avšak naděje jejich neměly býti uskutečněny. Zkoušky a pronásledování očekávaly učedníky Krista. Toto ovšem bylo z lásky zastřeno před jejich zrakem. Nastala jim sice krátká doba pokoje, by mohli nabýti síly k setkání se s bouří, jež měla potom následovati; reformace činila rychlý pokrok. Biskup z Meauxu horlivě pracoval ve své vlastní diocési, vyučuje kněží i lid. Nedbalí a nemravní kněží byli odstraněni, a pokud možno, byli nahrazeni muži učenými a zbožnými. Biskup velmi toužil po tom, by jeho lid měl přístup k slovu Božímu, a tohoto bylo brzy dosaženo. Lefevre podujal se přeložení Nového Zákona; a v té samé době, kdy Lutherova německá bible vyšla z tisku ve Wittenberku, francouzský Nový Zákon byl vytisknut v Meaux. Biskup nešetřil ani práci ani penězi k rozšíření jej ve své farnosti, a tak brzy venko vané Meauxští byli majitelé písma svátého.

[158]

Jako cestující, hynoucí žízní, vítají s radostí živý pramen vody, tak tyto duše přijaly poselství nebes. Dělníci na polích, řemeslníci v dílnách, obveselovali svoji denní práci mluvou o vzácných pravdách bible. Na večer, místo by se odebrali do vináren, scházeli se po domích ku čtení Božího slova, a k společným modlitbám a chválení Boha. Veliká změna byla brzy zřejmá v tomto okolí. Ačkoliv přináleželi k nejnižší třídě, ne-učení a těžko pracující venkované, však ona obnovující a pozvedující a uzdravující moc Božské milosti byla patrná v jejich životech. Pokorní, milující a svati, stáli zde co svěd-

²D'Aubigné, kn. 12, kap.3.

kové toho, co může evanjelium vykonati pro ty, kteří jej přijímají s upřímností.

Světlo, zanícené v Meaux, zářilo daleko. Každým dnem se počet obrácených zvětšoval. Hněv kněžské nadvlády byl po čas udržován králem, který nenáviděl mělké pobožnůstkářství mnichů; avšak papežští vůdcové konečně zvítězili. Hranice byly postaveny. Biskup Meauxský, jsa přinucen k výběru mezi hranicí a odvoláním, volil lehčí cestu; avšak přes pád vůdce, jeho stádo zůstalo pevným u víře. Mnozí osvědčili pravdu u prostřed plamenů. Svoji odvahou a věrností na hranici, tito prostí křesťané mluvili tisícům, kteří v době míru a pokoje nikdy neslyšeli jejich svědectví.

Nebyli to pouze prostí a chudí, kteří uprostřed utrpení a výsměchu odvážili se svědčiti o Kristu. V knížecích pokojích a sálech zámků a paláců, nacházely se královské duše, kterým byla pravda cennější nad majetek, hodnost, ano i život. Královské brnění skrývalo vznešenějšího a udatnějšího ducha než biskupské roucho a čepice. Louis de Berquin byl z šlechtického rodu. Udatný a dvorný kníže byl oddán učení, jsa uhlazených způsobů a čistých mravů.

[159] Podobně, jako mnozí z jiných, byl uveden prozřetelností k bibli, a velmi byl překvapen nad tím, že tam nenalezl “učení Říma, ale učení Lutherovo.”¹ Od té doby se cele oddal hnutí a šíření evanjelia.

“Nejučenější ze šlechty Francie,” jeho schopnosti a výmluvnost, jeho nezdolatelná odvaha a vítězná horlivost, a jeho vliv u dvoru, — poněvadž byl králem oblíben, — bylo příčinou, by byl považován za reformátora své země. Béza řekl: “Berquin by byl druhým Lutherem, kdyby byl nalezl ve Františku I. druhého zastance.” “On jest horším jak Luther,” křičeli přívrženci papeže. Římsko-katolíci Francie se jej velice obávali. Uvrhli jej do vězení jako kacíře, byl však králem propuštěn na svobodu. Tento boj trval po mnohá léta.

František, váhaje mezi Římem a reformací, měnil se ve shovívání aneb zbraňování prudké horlivosti mnichů. Berquin byl třikrát uvězněn papežskými úřady, a vždy propuštěn mocnářem, který obdivuje jeho schopnost a šlechtitou povahu, odmítal aby byl obětován zlomyslnosti kněžské nadvlády.

Berquin stále jsa varován před nebezpečím, jež mu hrozilo ve Francii, byl přinucen by následoval příkladu těch, kteří našli bez-

¹D'Aubigné, kniha 13, kap 9.

pečí v dobrovolném vyhnanství. Bázlivý a pochlebnický Erasmus, který se vším svým vysokým školstvím nedosáhl takové mravní velikosti a výše, která udržuje život a čest v oddané službě pravdě, napsal Berquinovi: “Žádej, bys byl poslán co vyslanec do některé cizí země; jdi a cestuj po Německu. Znáš Bedu a podobných jemu — on jest tisíc-hlavý netvor, střel-hbitý travič ze všech stran. Tvých nepřátel jsou celé pluky. Kdyby tvoje učení bylo lepší jak Ježíše Krista, oni tě nenechají volným dokud tě nezničí. Nedůvěřuj příliš královské ochraně. Při žádné příležitosti však, nesrovnávej mne s učením bohosloveckým.”¹

Když se nebezpečí rozmnožilo, tu Berquinova horlivost vzrostla v síle ještě větší. Vzdálen jsa politiky a službě sobě samému, rozhodl se, dle rady Erasmovy, ještě ku smělejším výkonům.

Ze spisů těchto učitelů Berquin vybral dvanácte předloh, o kterých veřejně prohlásil, že “odporují Bibli a jsou kacířské ;” a žádal krále, by sám konal soudce v této rozepři.

Ne s nechtí, přivésti tyto odporné strany k sobě ku rozlišení jejich správnosti a přesností, ale s radostí přijal mocnár tuto příležitost ku ponížení pýchy hrdých mnichů, a povolal římských, by hájili svoje učení biblí. Tito znali, a byli si toho úplně vědomi, že jim tato zbraň velmi málo zpomůže; vězení, mučidla a hranice byly nástroji, s nimiž znali lépe zacházeti. Nyní se vše obrátilo, a spatřovali, že sami jsou na okraji jámy, do níž chtěli svrhnouti Berquina. Se zděšením hledali cestu k uniknutí.

[160]

“Právě v té době byla zničena jedna socha panny Marie na rohu jedné z ulic města.” Zástupy lidí hromadilo se na tom místě s projevy zármutku a rozhorlení. I král byl hluboce dojat. “Toto jest ovocem učení Berquina,” křičeli mniši. “Všecko jest ve stavu k převrácení — náboženství, zákony, i samotný trůn — tímto Lutheránským spiknutím.”¹

Berquin byl opět zatčen. Král odejel z Paříže, a mnichům byla ponechána volnost k jejich dílu. Reformátor byl souzen a odsouzen k smrti; i kdyby jej chtěl král František zachrániti, tak nemohl, neb rozsudek byl vykonán ten samý den kdy byl prohlášen.

¹Wylie, kniha 13, kap. 9.

¹Wylie, kn. 13, kap. 9.

V poledne byl Berquin odváděn na popraviště. Veliký dav lidí se shromáždil by byli svědky výjevu, mezi nimiž se nalézali mnozí, kteří s úžasem pozorovali, že oběť tentokráte byla vybrána z nej lepší a nej udatnější rodiny Francie.

Bídný vůz na němž se vezl, hroživé tváře pronásledovatelů, děsná smrt na níž se ubíral, — toho všeho on nedbal. Ten, kterýž žije, byv mrtev, a jest živ na věky věků, maje klíče smrti a pekla, byl při něm. Berquinův obličej zářil světlem nebeského klidu. Oblečen byl v krásný šat, maje “sametový plášť, kamizolu z damašku a satinu, a zlatém prošíváné punčochy.”² Mělt’ osvědčiti svoji víru v přítomnosti Krále králů, a před svědkem vesmíru, a nemělo tudíž nic zarmucujícího kaliti jeho radost.

[161] Když se průvod zvolna ubíral ulicemi plnými zastupu lidí, tu mnozí z nich obdivovali onen nezkalený pokoj a radostné vítězství jeho pohledu a držení těla. “On jest,” pravili, “jako jeden z těch, kteří sedí v chrámě, a zabývá se se svatými věcmi.”³

Na hranici snažil se Berquin osloviti lid několika slovy; avšak mniši, obávající se následků, počali křičeti, a vojáci řinčeti zbraní, tak že hlas mučedníka byl utlumen. Takto roku 1529 nejvyšší písemnická a kněžska moc vzdělané Paříže “podala obyvatelstvu žijícímu v roce 1793 zásadní vzor v umlčení svatých slov zmírajícího na popravišti.”¹

Zpráva o Berquinově smrti působila zármutek přátelům a příznivcům Reformy po celé Francii. Avšak jeho příklad nebyl bezúčelným. “My jsme též hotovi,” mluvili mnozí svědkové pravdy, “jíti vstříc smrti s radostí, patříce naším zrakem na život kterýž přijíti má.”²

Po dobu pronásledování v Meaux, učitelé reformovaného vyznání byli zbaveni práv kázání, a tak se rozešli do jiných míst. Lefevre po nějaké době odebral se do Německa. Farel vrátil se do svého rodného města ve východní Francii, by tam šířil světlo, v místě svého dětství. Brzy se však zprávy o jeho díle roznesly po Meauxu, a pravda, již vyučoval s neohroženou horlivostí, nacházela posluchačů. Úřady však byly povzbuzeny by jej umlčily; a tak se stalo, že byl vypovězen z města. Ačkoliv nemohl pracovati více ve-

²D’Aubigné, “History of the Reformation in the Time of Calvin,” kn. 2, kap. 16.

³Wylie kn. 13, kap. 9.

¹Wylie, kn. 13, kap. 9.

²D’Aubigné, “History of the Reformation in the Time of Calvin,”kn.2 kap. 16.

řejně, však pravdu hlásati nepřestal, cestuje po pláních a vesničkách, učil lid v domích i na polích, nalézaje skrýš v lesích a skalnatých jeskyních, které bývaly jeho oblíbeným místem v mládí.

Jako v době apoštolské, pronásledování “k většímu pro-spěchu evanjelium přišlo.”³ Jsouce vyhnáni z Paříže a z Me-auxu, “ti, kteříž se byli rozprchli, chodili, kázíce slovo.”⁴ A takto světlo pravdy nalezlo cestu do mnohých vzdálených krajín Francie.

Bůh stále připravoval nových dělníků pro svoje dílo. V jedné Pařížské škole nalézal se myslivý mladík, jehož schopnosti a pokrok brzy jej učinily chloubou koleje, a bylo důvěrně očekáváno, že Jan Kalvín se stane jedním z nejschopnějších a nejčestnějších zastanců církve. Avšak paprsky nebeského světla pronikly i hradby učenosti a pověry, v nichž byl Kalvín uzavřen. Naslouchal o nové nauce s hrůzou, nepochybuje o tom, že kacíři zaslouží hranici jim dávanou. [162]

Usvědčení z hříchů se jej stále přidržovalo; spatřil sám sebe bez prostředníka v přítomnosti svátého a spravedlivého Soudce. Prostřednictvím svatých, dobré skutky, církevní obřady, — vše bylo bezmocným k očistění jej od hříchů. Nic jiného před sebou nespatořoval, než temnotu věčného zoufalství. Nadarmo snažili se učitelé církve uleviti jeho bídě. Zpověď, pokání, rovněž nic neprospěly; nemohly smířiti jeho duši s Bohem.

Jsa dosud zaměstnán bezvýsledným bojem, jednoho dne Kalvín náhodou navštívil veřejné náměstí, a stal se tak svědkem upálení jistého kacíře. Byl naplněn obdivem nad výrazem pokoje, který se uhostil v tváři mučedníka. Uprostřed muk hrozné smrti, a pod ještě hroznější klatbou církve, osvědčil svoji víru s odvahou, kterou tento mladý student bolestně porovnával se svojí zoufalostí a temnotou, jsa živ dle nejpišnější poslušnosti k církvi. Znal, že víra kacířů byla zpodepřena biblí. Rozhoanui se tudiz, ze ji bude zkoumati a vynalezne, bude-li mu možným, tajemství radosti.

V bibli nalezl Krista. “Ó, Otče,” volal, “Jeho oběť uklidnila Tvuj hněv; Jeho krev obmyia mne od nečistoty; Jeho kříž nesl moje zlořečenství; Jeho krev mne vykoupila. Vynalezli jsme sobě mnohé zbytečné pošetilosti, avšak Ty jsi postavil slovo své přede mne jak

³Fil. 1:12.

⁴Skut. 8:4.

pochodeň, a dotknul jsi se srdce mého, bych mohl v mé hříšnosti dosáhnouti zásluh Kristových.”¹

[163] Skromně započal Kalvín své dílo, a slova jeho byla jako rosa padající k občerstvení země. Opustil Paříž, a odebral se do jednoho krajského města, kde byl pod ochranou kněžny Markéty, která milující evangelium, poskytovala ochrany jeho učedníkům. Kalvín byl dosud mladíkem, způsobilého a skromného chování. Jeho dílo počalo v příbytcích lidu. Jsa obklopen domácím, předčítal jim z bible, a tak otvíral jim pravdy spásy. Ti, kteří slyšeli toto poselství, opět nesli tyto blahé zvěsti druhým, a tak brzy učitel tento rozšířil dílo své za hranice města do okolních měst a vesnic. Nacházel přístup do chudých chaloupek rovněž i zámků, a tak jda v před, kladl základy církvi, která měla vydati neohrožené svědky pro pravdu.

Po několika měsících Kalvín byl opět v Paříži. Neobyčejný rozruch tehdy panoval v kruzích učených mužů a mezi studenty. Zkoumání starověkých jazyků přivedlo jich k bibli, a mnozí, jichž srdce nebyla dotknuta jejími pravdami, horlivě o nich rozmlouvali. V době, kdy universitní síně byly naplněny rozruchem bohosloveckých otázek, Kalvín pracoval od domu k domu, otvíraje lidem bibli, a mluvě jim o ukřižovaném Kristu.

Boží Prozřetelnost poskytla Paříži opět jiné pozvání ku přijetí evangelia. Král, jsa pod vlivem politických úvah, ne-rozhodl se dosud cele pro Římskou stranu proti Reformaci. Markéta se však dosud přidržovala naděje, že protestantům nadejde vítězství ve Francii. Rozhodla, by reformované učení bylo hlášáno v Paříži. V nepřítomnosti krále dala rozkaz evangelickému knězi, by kázal v kostelích města. Toto jsouc zapovězeno papežskými hodnostáři, kněžna otevřela palác. Jedna místnost byla upravena na kapli, a bylo oznámeno, že každý den v určitou hodinu bude kázání; lid všech stavů a tříd byl pozván k návštěvě. Zástupy lidu se sešlo k bohoslužbě. Nejen kaple, ale i okolní místnosti byly přeplněny. Tisíce se jich scházelo každý den, — urození, státníci, právníci, obchodníci a řemeslníci. Král, místo by zapověděl tyto schůze, rozkázal, by dva z chrámů Paříže byly otevřeny. Nikdy před tím nebylo město tak pohnuto slovem Božím. Zdálo se, že vanutí nebeského ducha života jest pocíťováno lidmi. Střídmost, čistota, pořádek a hospodářství zaujalo místo opil-

¹Martyn, Svaz. III., kap. 13.

sví, zlořádu, třenic a zahálky. Po dva roky bylo slovo Boží hlásáno v hlavním městě; ačkoliv bylo mnoho těch, kteří přijali evangelium, přece však většina jej zamítli. František chtěl prokázat shovívavost spíše proto, by tak sloužil vlastním záměrům, ale římsko-katolíkům se opět podařilo dosáhnouti vrchu. Chrámy byly opět uzavřeny, a hranice zapáleny.

Kalvín byl dosud v Paříži, připravuje se, skrze prostřednictví modlitby a učením, pro další svoji práci, a šíře světlo pravdy dále. Ovšem, že konečně padlo i naň podezření. Úřady se rozhodly dáti jej plamenům. Přátelé rychle přišli do jeho bytu se zprávou, že úředníci jsou již na cestě, by jej zatkli. V okamžení na to bylo lze slyšeti hlučné zaklepání na venkovní dvěře vchodu. Nebylo ani okamžiku k ztracení. Někteří z jeho přátel zdrželi úředníků u vchodu, zatím co druzí pomohli spustiti reformátora oknem dolů, který se rychle vzdálil z města. Nalezna útulek v chatrči jednoho dělníka, který byl přítelem reformy, přestrojil se do jeho oděvu, a s motykou na rameně vyšel na svoji cestu. Cestoval jižně, až opět našel skrýš v panství Markéty.

[164]

Zde setrval několik měsíců, bezpečen jsa pod ochranou mocných přátel. Jakmile bouře poněkud ustala, hledal si nové pole práce v Poitiers, kde se nalézala universita, a kde již počaly tyto nové názory získávati přízeň. Osoby všech tříd s radostí naslouchaly evangelium. Kázání nebylo veřejně odbýváno, ale v domě vrchního úředníka, a v jeho vlastním příbytku, aneb i v obecné zahradě Kalvín otvíral slovo života těm, kteří si žádali jej vyslechnouti. Po nějaké době, jeskyně, na straně hlubokého a úzkého průsmyku, kterou přečnívající skály a stromy činily ještě bezpečnější, byla místem jejich schůzí. Malé hloučky lidí, opouštějíce město různými směry, tam se vždy sešly. V tomto útulku byla bible čtena a vykládána. Zde byla prvně slavena večere Páně od 'protestantů' Francie. Z tohoto malého sboru bylo vysláno několik věrných evangelistu.

Opět jednou Kalvín se vrátil do Paříže. Avšak tetokráte našel téměř všechny dvěře uzavřeny pro dílo evangelia, až konečně se rozhodl odejiti do Německa.

Francouzští reformátoři' jsouce žádostiví spatřiti svoji zem v stejném pokroku s Německem a Švýcary, rozhodli se dáti smělou ránu pověrám Říma, která měla probuditi celý národ. Jednajíce dle toho, jedné noci nalepili ohlášky po celé Francii, v nichž byl učiněn

[165] výpad oproti mši. Místo přivedení rozšíření reformy, tento horlivý, avšak nesprávně souzený čin, přinesl hnutí zkázu, a to nejen pro její šířitele, ale i na přátele a příznivce reformovaného učení, po celé Francii.

Některou tajnou rukou — zda neopatrným přítelem aneb lstivým nepřítelem, nikdy nebylo známo — jedna z těchto vy-hlášek byla připevněna na dvěře králova osobního pokoje. Mocnář byl naplněn zděšením. V listu tomto byla napadána pověra, — již se dostávalo cti' po celé věky, — beze vší šetrnosti. Tato bezpříkladná smělost vetřelce s těmito prostými a úžasnými výpověďmi v královské přítomnosti, vzbudila hněv krále. Po nějakou dobu zůstal král státi v úžasu, chvěje se a beze slova. Potom jeho hněv našel východ v tomto výroku: “Zatkněte všech bez rozdílu kteří jsou v podezření z Lutherismu. Já jich všech vyhubím.”¹ Pečeť byla na to vtisknuta. Král se rozhodl cele vrhnouti na stranu Říma

Zaopatření byla ihned učiněna k zatknutí každého evanjelika v Paříži. Chudý řemeslník, přívrženec reformovaného vyznání, který obyčejně povolával věřících do jejich tajných schůzí, byl zatčen, a pod trestem okamžité smrti na hranici, bylo mu poručeno, by vykonal papežské oběsnání do každého protestanského domu v městě. Hrůzou zděšen od hlavního účelu, ucouvnul, avšak konečně strach před ohněm zvítězil, a svolil státi se zrádcem svých bratří. Předcházen stráží, a ob-klopen řadami kněží a nositely kadidlic, mnichy a vojáky, Morin, královský tajný policista, společně se zrádcem, pomalu a tiše se ubírali ulicemi města. Tento průvod byl výhradně konán ku cti “hostie,” výkon to ku smíření urážky učiněné odpůrci proti mši. Avšak za tímto průvodem byl skryt smrtelný účel. Při příchodu oproti domu evanjelika, zrádce vždy dal znamení, avšak ani slova při tom nebylo vyřknuto. Průvod se zastavil, vešli do domu, a rodina byla vyvlečena a svázána řetězy, a pak tato hrozná společnost pokračovala zase dále v hledání nových obětí. “Neušetrili žádného domu. ani velikého ani malého, ano ani kolejí a University Paříže.... Morin způsobil, že se město chvělo.. .. Byla to hrůzo-vláda.”

[166] Kněží, žádostiví jsouce udržeti všeobecnou zuřivost v její výši, rozšiřovali hrozná nařčení a obvinění oproti evanjelíkům. Obviňovali jich z příprav k zabíjení katolíků, podvrácení vlády a zabití

¹D'Aubigné, “History of the Reformation in the Time of Calvin,” kn. 4, kap. 10.

krále. Avšak ani stínu důkazů nemohli podati ku zpodepření těchto obvinění. Ovšem že tato proroctví zla měla dojiti splnění; avšak za zcela jiných okolností, a z příčin jiné podstaty. Ukruťností spáchané katolíky na nevinných protestantech nahromadily se v míru odplaty, a v následujících staletích způsobily onen předvídaný osud na králi, jeho vládě, a jeho poddaných; tento však byl způsoben nevěrci a samotnými římsko-katolíky. Nebyla to příčina založení, ale zastavení protestantismu, jež o tři sta let později uvedlo na Francii tyto hrozné pohromy.

Podezření, nedůvěra a hrůza pronikaly všecky třídy spo-lečenské. Uprostřed všeobecného poplachu a zmatku bylo lze zřítí kterak učení protestantů získalo půdu v myslích mužů, stojících na vysokém stupni vzdělání, vlivu a vynikající po-vahy. Čestná a důvěrnická místa byla náhle uprázdněna. Ře-meslníci, tiskaři, učitelé a profesoři z universit, spisovatelé ano i dvořenínové, zmizeli. Sta jich uteklo z Paříže, co dobrovolní vyhnanci z rodné země, dávající tak na jevo, že jsou příznivci reformního hnutí. Papeženci na ně patřili s údivem v domněnce, že byli kacířemi mezi nimi trpěnými. Zuřivost jejich byla vychrlena na zástupech prostých obětí, kteří byli ponecháni v jejich dosahu. Žaláře byly přeplněny, a i vzduch zdál se býti ztemnělým od kouře hořících hranic, zapálených pro vyznavače evanjelia.

Francie se měla cele oddati, skrze vážný a veřejný obřad, k zničení protestantismu. Kněží požadovali, by učiněná urážka oproti nebi, v ponížení mše, byla odčiněna krví, a aby král pro dobro svého lidu, veřejně dal svoje schválení k tomuto hroznému dílu.

Pro tento hrozný obřad byl ustanoven den 21. ledna, roku 1535. Pověrečná hrůza a svatoušská nenávist celého národu, byly vzbuzeny. Paříž se hemžila zástupy z okolních krajin, kteří naplňovaly její ulice. Den ten měl započít slavným průvodem. “Domy, kudy se průvod ubíral, byly ověšeny černými smutečnými závoji, a na mnoha místech byly zřízeny oltáře.” Před každými dveřmi byla rozsvícena pochodeň ku cti “svaté hostie.” Před svítáním byl průvod zřízen při královském paláci. “Nejprve šli s prapory a křížemi z několika farností; pak následovali měšť ané, vždy po dvou, nesouce pochodně.” Pak šly čtyry řady mnichů, každý ve svém zvláštním kroji. Dále následovaly obrovské sbírky vyhlášených ostatků. Za těmito jelo panské kněžstvo v jejich šarlachových a purpurových rouchách, ozdobených drahokamy, a nádhernou, lesknoucí se úpravou.

[167]

[168]

[169]

“Hostie byla nesena Pařížským biskupem, pod skvělým baldachýnem,... neseným čtyřmi knížaty, dle krevního původu. ... Za hostií krácel král. ... František I. toho dne neměl korunu, ani královské roucho.” S “obnaženou hlavou, zrakem upřeným k zemi, s rozžatou svící ve své ruce,” král Francie objevil se co “kající.”¹ Při každém oltáři se pokorně uklonil, ne pro hříchy které pokálely jeho duši, ani k vůli nevinné krvi, jež potřísnila jeho ruce, ale pro ‘smrtný’ hřích jeho poddaných, kteří si dovolili odsuzovati mši. Za ním následovala královna a jiní státní hodnostáři, též vždy dva a dva, každý maje hořící pochodeň ve své ruce.

Hroznou stala se temnota národa, který opovrhнул světlem pravdy. “Milost, která přináší spasení,” se zjevila; avšak Francie, po poznání její moci a svatosti, po vnoření se tisíců do jejích Božských krás, po osvětlení měst a vesnic jejím světlem, — odvrátila se od ní, volíc raději tmu na místo světla. Zavrhli od sebe nebeský dar když jim byl nabízen. Nazývali zlo dobrem a dobro zlem, až upadli v kořist svému vlastnímu podvodu. Nyní, ačkoliv se ve skutečnosti mohli domnívati, že slouží Bohu pronásledováním Jeho lidu, přece však jejich úpřímnost nezbaví jich viny. Světlo, které by jich zachránilo před podvodem, od pokálení jejich duší od viny krve, — zúmyslně zamítli.

Vážná přísaha ku vyhlazení kacírství byla učiněna ve velechrámu, kde téměř o tři staletí později, “bohyně rozumu” měla býti vstavena na trůn národem, který zapomněl na Boha.

[170] “Na krátkých vzdálenostech byly postaveny lešení se sloupy (šibenice), na nichž měli býti jistí evanjeličtí křesťané za živa upáleni, a vše bylo tak zařízeno, by tyto živé pochodně byly zapáleny ve chvíli, když se král přibližoval, a průvod měl býti vždy zastaven, by se stali svědky poprav.”¹ Po-drobnosti těchto muk, vytrpěných svědky Kristovými, jsou příliš hroznými k opakování jich popisem; avšak ze strany obětí nebylo žádného ústupu. Jeden z nich, jsa žádán by odvolal, odvětil: “Já pouze věřím to, co proroci a apoštolé dříve kázali, a co shromáždění svatých věřilo. Moje víra jest založena na důvěře v Boha, jež bude odporovati všem mocem pekla.”²

¹ Wylie, kn. 13, kap. 21.

¹ Wylie, kn. 13, kap. 21.

² D’Aubigné, “History of Reformation in the Time of Calvin,” kn. 4, kap. 12.

Evanjelium pokoje, kterým Francie opovrhla, mělo být příliš určitě vykořeněno, ale hrozné budou pak následky téhož. Po dvě stě padesáti osmi letech, právě v týž den, 21. ledna, r. 1793, jiný průvod, za zcela jiným účelem ubíral se ulicemi Paříže. “Opět král byl hlavní osobou v průvodu; opět onen šum a povyk; opět bylo voláno po více obětech; opět byly postaveny černé šibenice; a opět výjevy toho dne byly zakončeny popravami; Ludvík XVI., zápase osobně se svými žaláři a popravčími, byl vlečen v před ku špalku, a tam sekera padla, a jeho odt’atá hlava skulila se na popraviště.”³ Nebyl král samotnou obětí; poblíže tohoto samého místa dva tisíce osm set lidských bytostí zahynulo “guilotinou” (padající sekerou), v době krvavých dnů za Hřůzovlády.

Reformace přinesla světu otevřenou biblí, rozpečetěná pravidla Božího zákona, poukazující na nároky svědomí lidu. Nekonečná Láska odhalila lidem zákony a pravidla nebes. Bůh řekl: “Ostříhejtež tedy a čiňte je, nebo to jest moudrost vaše a opatrnost vaše před očima národů, kteříž, slyšíce všecka ustanovení tato, řeknou: Jistě lid moudrý a rozumný národ veliký tento jest.”⁴

Když Francie zamítla dar nebes, tu zasela sítě bezvládní (anarchie) a zkázy; neodvratitelné výsledky tohoto působení byly: Revoluce a Hřůzovláda.

Delší čas před pronásledováním, vzniklým oněmi vyhláškami, smělý a ohnivý Farel byl přinucen utéci z rodné země. Uchýlil se do Švýcar, a jeho práci, podobnou Zwingliho, po- mohl získati nazpět [171] přízeň reformě. Jeho poslední dny měly být stráveny zde, avšak neustával též rozhodně působiti na obnovu, Francie.

Farel nastoupil dílo své ve Švýcarech v nízkém předstírání, co školní učitel. Uchýliv se na odlehlou farnost, oddal se vyučování dítek. Mimo obyčejné předměty k učení, opatrně jim přednášel pravdy bible, doufaje tak docílití spojení s rodiči skrze dítky. Byli tam též někteří kteří věřili pravdám Božím, avšak kněží vystoupili v popředí, by dílo to zastavili, a pověrečný venkovský lid byl jimi povzbuzen k odporu. Jako první apoštolé, jsouce pronásledováni v jednom městě šli do jiného, tak i on. Z vesnice do vesnice, z města do města chodil, cestuje pěšky a snášeje hlad, zimu a únavu;

³Wylie, kn. 13, kap. 21.

⁴5 Mojž. 4:6.

téměř všade byl v nebezpečí života. Kázal na tržištích, v kostelích, ano i občas s kazatelnou katedrál. Stále však snažil se jíti v před. Ačkoliv někdy byl odražen, přece však s neumdlévající silou vracel se vždy k novému útoku; spatřoval kterak jedno město za druhým, dřívější to pevnosti papežské — otvíraly svoje brány evangelium. Ona malá farnost, kde prvně započal svoji práci, brzy potom přijala reformní učení. Města Morat a Neuchatel též zavrhlly římské obřady, a odstranily modlářské sochy ze svých kostelů.

Farel dlouho toužil po vztýčení praporu evangelia v Ženevě. Kdyby toto místo bylo získáno, pak by se stalo středem reformace Francie, Švýcar a Italie. Maje tento cíl stále před sebou, pokračoval v díle šíření evangelia v okolních městách a vesnicích, až mnohé z nich byly získány. Potom s jediným společníkem vešel do města Ženevy. Bylo mu však dovoleno pouze dvakrát kázati.

Pro příští zkoušku byl zvolen skromnější nástroj — mladý muž tak pokorný vzhledem, že byl chladně přijímán i příznivci reformy. Co však takový může vykonati tam, kde byl Farel zavržen? Kterak může snést bouři takový muž, nemající ani odvahy ani zkušeností tam, odkud byli nej silnější a nejodvážnější přinuceni utéci? “Ne silou ani mocí, ale Duchem mým, praví Hospodin zástupů.”¹ “Což [172] jest u světa mdlé, to vyvolil Bůh aby zahanbil silné.” “Nebo to bláznovství Boží jest moudřejší nežli lidé, a mdloba Boží jest silnější než lidé.”²

Froment počal svoje dílo jako učitel. Pravdy které učil dítky ve škole, oni opakovaly ve svých domovech. Brzy přišli rodiče do školy k poslechnutí výkladů bible, až posléze školní místnost byla naplněna pozornými posluchači. Nové Zákony a spisy byly hojně rozšiřovány, až dosáhly mnohých z těch, kteří se obávali přijít veřejně vyslechnouti onu novou nauku. Po nějaké době i tento pracovník byl přinucen utéci; avšak reforma-byla započata, a ta se vzámala a šířila. Kazatelé se navrátili, a skrze jejich účinnou práci evangelické vyznání a bohoslužby byly zavedeny v Ženevě.

Město toto se již bylo prohlásilo pro Reformaci, když Kalvín cestuje po různých místech, vstoupil do jeho bran.

¹Zach. 4:6.

²1 kor. 1 : 27,25.

V této návštěvě Farel poznal ruku Boží. Ačkoliv Ženeva přijala reformované vyznání víry, přece však ještě zůstalo veliké dílo k dokončení. Obrácení k Bohu nezáleží na společnosti, ale na jednotlivcích; dílo obrození musí býti vykonáno v mysli a v srdci mocí Ducha svatého, a nikoliv výnosem městské rady. Zavržením moci Říma, lid v Ženevě nebyl tak horlivým a hotovým k opuštění nepravostí, kterým se tak dobře dařilo za jeho vlády. Zavedení čistých zásad evanjelia, a připravení lidu pro postavení k němuž jej Prozřetelnost volala, nebylo snadným úkolem.

Farel důvěřoval že nalezl v Kalvínovi muže, s nímž se může spojití k vykonání tohoto díla. Ve jménu Božím vážně žádal mladého evanjelistu k setrvání a ku práci v tomto místě. Kalvín však ucouvnul v překvapení. Farelovo vážné napomenutí a výzva zdála se mu však býti hlasem s nebe, a proto bál se klásti odpor. Domníval se, “že ruka Boží vztažená dolů s nebe uchopila jej, a bez možného odporu dala jej v místo, které by tak rád opustil.”¹

Po celém křesťanství protestantism byl ohrožován svými nesčetnými nepřátely. Řím povolal nové síly doufaje, že jej cele zničí. Avšak Boží požehnání a práce těchto šlechetných mužů kteří byli postaveni za nástupce Luthera, byli příčinou že protestantismus nepadl. Nejmenší země, nejslabší a nej-skromnější národy, staly se pevnostmi. Ženeva se nalézala uprostřed mocných nepřátel, pracujících o její zničení; bylo to Holandsko na písččných pobřežích severního moře, zápasíc oproti ukrutnostem Španělska, tehdy to největšího a nejzámožnějšího z království; a bylo to pusté Švédsko, které získaly vítězství pro reformní obnovu.

Téměř po třicet let pracoval Kalvín v Ženevě; nejprve pro založení církve dle mravních zásad bible, a potom pro pokrok Reformace po celé Evropě. Jeho působení co veřejného vůdce nebylo bezvadné, ani jeho nauky zcela bez chyb. On však byl nástrojem v prohlašování těch pravd, které byly tak důležitými v jeho době, v udržování zásad protestantismu oproti rychle se valícímu přílivu papežské nauky, a v pěstění čistoty a prostoty života v evanjelických církvích, na místo pýchy a zkaženosti zavedené pod Římským učením.

Z Ženevy byly vysílány spisy i učitelé k šíření evanjelické nauky. K tomuto středu pohlíželi o radu, poučení a povzbuzení, pronásle-

¹D'Aubigné, “History of the Reformation in the Time of Calvin,” kn. 9, kap. 17.

dování všech zemí. Kalvínovo město stalo se útlkem stíhaných reformátorů celé západní Evropy. Utíkající před bouří která trvala staletí, uprchlíci přicházeli do bran Ženevy. Hladoví a ranění, oloupení o domovy a rodiny — byli vždy vřele vítáni a něžně bylo o ně pečováno; nalezše zde domov, žehnali městu jež se jich ujalo — svým uměním a učeností a zbožností. Mnozí z těch, kteří tam přišli hledati svoji skrýš, navrátili se do svých krajin by vzdorovali ukrutnostem Říma. Jan Knox, hrdinný to reformátor Škotska — nemálo z anglických “Puritánů” z Francie, odnášeli pochodně pravdy k ozáření temnoty jejich rodných zemí.

[174]

[175]

Kapitola 13—Nizozemí a Skandinavie.

Papežská vláda v Nizozemí brzy vyvolala odpor. Sedm set let před Lutherovou dobou, římský papež byl následovně obžalován dvěma neohroženými biskupy, kteří byli vyslaní do Říma: Bůh “učinil pro svoji královnu a choť, církev, šlechtné a nepomíjitelné zaopatření, rovněž i pro její rodinu, obdařiv ji věnem, které nevadne ani se neruší, a dal ji věčnou korunu a žezlo;... vše, co vás bohatí jako uchvacujícího zloděje. Posadil jste se v chrámě jako Bůh; na místo pastýře, jste vlkem ovcím;... žádáte od nás bychom věřili, že jste vrchním biskupem, ale spíše se chováte jako ukrutník. ... Uvádíte Boží rozkazy v opovržení... Duch svatý jest stavitelem círve všady, kam země sahá. . . . Město Boha našeho, jehož jsme občany, dosahuje všech království nebes; a jest větším než město, svatými proroky nazvané Babylon, které předstírá, že jest božským, vtíraje se samo do nebe a vychloubá se, že jeho moudrost jest nesmrtelná; a posléze, ač bez příčiny, praví, že se nikdy nemýlí, aniž prý může.”¹

Jiní též povstávali čas od času by opakovali podobné stíž-nosti. A tito první učitelé, kteří cestující různými zeměmi, a jsouce známi pod různými jmény, měli povahu Vaudoiských misionářů, a s rychlostí šířili známost evanjelia, které proniklo do Nizozemí. Jejich nauka se rychle vzťahala. Přeložili Waldenskou Bibli do holandského jazyka. Prohlásili, že “v ní se nalézá veliký pokrok; že v ní není žádných šprýmů, ani po- vídek, podvodů aneb daremností, ale pouze slova pravdy; ovšem že tu i tam jest v ní tvrdá kůrka, ale že jádro a sladkost toho, co jest dobré a svaté, může býti snadno v ní nalezeno.”¹ Takto psali přátelé víry ve starověku, ve dvanáctém století.

Nyní však nastalo pronásledování; avšak uprostřed hranic a muk věřící se množili, pevně hlásající, že bible jest onou jedinou a ne-

[176]

¹Brandt, “History of the Reformation in and about the low countries,” kniha. 1, strana. 6.

¹Brandt, kn. 1 str. 14.

klamnou mocí v náboženství, a že “žádný člověk nemá být donucován k věření, ale získán kázáním.”²

Luthеровo učení našlo příznivou půdu v Nizozemí, a snaživí a věrní mužové povstali ku kázání evangelia. Z jedné krajiny Holandska přišel muž jménem Menno Simons. Vzdělaný co římsko-katolík, vysvěcený na kněze, nedbal bible z úplna, a ani ji čísti nechtěl pro strach, že by byl vinen z kacířství. Když se mu vloudila myšlenka pochybnosti nauky o proměně vína a chleba, tu považoval toto za pokušení od Satana, a skrze modlitbu a zpověď snažil se jí zbavit; avšak nadarmo. Potom se snažil v prostopášných zábavách utišiti obviňující hlas svědomí; ovšem, že též bez výsledku. Po nějakém čase byl při. veden ku zkoumání Nového Zákona, a toto, společně s Lutherovými spisy, bylo příčinou že přijal reformované vyznání víry. Brzy na to stal se svědkem popravu jednoho muže, jemuž byla hlava s’ata pro to, že se dal znovu pokřtiti. Toto přimělo jej ku zpytování bible ohledně křtu dítek. Nemohl však nalézt žádných důkazů proň v písmě, ale shledal, že pokání a víra jsou všade vyžadovány za podmínky od toho, kdo křest přijímá.

Menno se odloučil od římské církve, a věnoval svůj život učení pravd které přijal. V Německu i v Nizozemí povstala třída přemrštěnců, hlásající nesmyslné a buřičské nauky, urážlivého druhu a mravu, vedoucí k násilím a vzbouření. Menno spatřoval hrozné výsledky ku kterým toto hnutí vede, a s námahou odporoval tomuto učení a divokým záměrům ztřeštěnců. Bylo zajisté mnoho těch, kteří byli jimi svedeni, i těch, kte. ří se zřekli jejich škodlivých nauk; rovněž byli ještě mnozí potomci z dřívějších křesťanů, ovoce to Waldenského učení. Mezi těmito třídami lidu pracoval Menno s velikou horlivostí a s mnohými výsledky.

[177]

Po dvacet pět roků cestoval se svoji manželkou a dětmi, snášeje veliké obtíže a strádání, a často jsa v nebezpečí ztráty života. Procestoval Nizozemí a severní Německo, pracuje hlavně mezi nižší třídou lidu, působě s rozsáhlým vlivem. Jsa přirozeně výmluvným, ač pouze obmezeného vzdělání, byl mužem neochvějně správnosti, skromného ducha a něžných způsobů, a opravdové a úprimné zbožnosti, dávaje příklad vlastním životem v zachovávání pravidel, jichž hlásal, — získávaje si důvěru v lidu. Jeho následovníci byli roz-

²Martyn, svaz. II., str.87.

ptýlení a utlačování. Trpěli hlavně hanobením od přemrštěných Munsteritů. Přece však veliký počet jich bylo obráceno skrze jeho práci.

Nikde nebyly tak všeobecně nauky reformy přijaty jako v Nizozemí. V málo zemích přívrženci reformy zakusili tak velikého pronásledování. V Německu Karel V. zapověděl re-formní obnovu, a s radostí by byl všech přívrženců téže postavil na hranici; avšak knížata stála jako hradba oproti jeho ukrutnostem. V Nizozemí jeho moc byla větší, a výnosy k pro-následování následovaly jeden za druhým v krátkých přestávkách. Čtení bible, slyšení neb kázání o ni, ano i jen mluvení o ni, mohlo přivésti pokutu smrti na hranici. Modlití se Bohu v skrytě, ustati od klanění se sochám, aneb zpívání žalm, bylo též trestáno smrtí. Ano i ti, kteří uznali své chyby, byli odsuzováni k smrti, muži mečem, ženy pohřbením za živa. Tisíce jich zahynulo pod vládou Karla a Filipa II.

V jedné době byla předvedena před vyšetřující soud celá rodina, obžalovaná z nenavštívení mše a z domácí pobožnosti. Při výslechu o způsobech domácích pobožnostech v skrytě, nejmladší syn odpověděl: “Poklekneme na naše kolena, a prosíme Boha, aby osvítil naši mysl a odpustil naše hříchy; modlíme se za našeho vladaře, aby jeho vláda prospívala a jeho život aby byl šťastným; modlíme se za naše soudce, by jich Bůh zachoval.”¹ Někteří ze soudců byli hluboce dojatai, přece však otec a jeden z jeho synů byli odsouzeni ke kůlu na hranici.

Zuřivost pronásledovatelů se vyrovnala víře mučedníků. Nejen muži, ale i slabé ženy a mladé dívky jevíly nezvratnou odvahu. “Ženy zaujímaly svá místa po bocích svých mužů na hranicích, a když některý z nich trpěl žářem ohně, tu mu šeptaly slova útěchy, aneb zpívaly žalmy ku povzbuzení jej.” “Mladé dívky kladly se do svých živých hrobů jako by vstupovaly do ložnice k nočnímu spánku; aneb šly na popraviště neb hranici, oblečeny v nej lepší šat, jako by se ubíraly na svatební hostinu.”¹

[178]

Jako ve dnech, kdy pohanství snažilo se zničití evanjelium, krev křesťanů byla semenem.² Pronásledování sloužilo ku rozmnožení počtu svědků pravdy. Rok za rokem panovník, vznícen ku vzteku

¹Wylie, kniha 18, kap. 6.

¹Wylie, kniha. 18, kap.6.

²Viz Tertuliana “Apology,” odst. 50.

nepoddajnou rozhodností lidu, naléhal ku konání ukrutného díla; avšak bezvysledně. Pod šlechtným Vilémem Oranžským, revoluce konečně dala Holandsku svobodu k sloužení Bohu.

VE SKANDINA VII.

V Piedmontských horách, na pláních Francie, a na po-břežích Holandska, pokrok evanjelia byl označen krví jeho učedníků. Avšak v severních zemích toto nalezlo klidný vchod. Žáci z Witenberku, vracejíce se do svých domovů, nesli reformní učení do Skandinavie. Uveřejnění Lutherových spisů, též napomáhalo šířiti světlo. Prostý, otužilý lid severu odvracel se od zkažeností, pýchy a pověry Říma, a vítal čistotu, prostotu, a životo-dárné pravdy bible.

Reformátor Dánska.

Tausen, "Reformátor Dánska," byl synem rolníka. Chlapec brzy jevil známky duševní ráznosti; toužil po vzdělání; avšak toto mu bylo odepřeno okolnostmi jeho rodičů, a tak vstoupil do kláštera. Čistota jeho života a jeho pilnost a věrnost, získaly mu přízeň jeho představeného. Zkoušky vykazovaly, že má nadání, které slibovalo v budoucí době dobrou službu církvi. Bylo usnešeno dáti mu vzdělání na některé z universit Německa aneb Nizozemí. Mladý žák měl dovoleno sám si vybrat školu s jedním vyhrazením, — že nesmí jiti do Wittenberku. Žák církve neměl býti ohrožen jedem kacírství Tak [179] mluvili mniši.

Tausen se odebral do Kolína nad Rýnem, který tehdy byl jako i nyní, pevností římsko-katolictví. Zde se mu brzy zhnu silo tajem-nůstkářství učitelů. Asi v téže době obdržel Lutherovy spisy. Četl jich s údivem a s radostí, a velmi toužil užívati osobního poučení reformátora. Avšak učiniti tak, musel by se odvážiti klásti odpor vůči svému klášternímu představenému, a pozbaviti se jeho podpory. Rozhodnutí bylo záhy učiněno, a za nedlouho byl zapsán co student ve Wittenberku.

Vrátiv se do Dánska, opět vstoupil do kláštera. Dosud žád_ ný jej nepodezřival z Lutheránství; sám pak nezjevil své ta-jemství, ale snažil se, bez vzbuzení předsudků svých společníků, vésti jich k čistšímu a světějšímu životu. Otevřel bibli, a vysvětloval její pravý

mysl, a posléze kázal jim Krista, co spravedlnost hříšníků a jedinou naději jejich spásy. Hněv jeho převora byl veliký, neb on skládal v něm naděje na chrabrého zastance Říma. Ihned byl odstraněn do jiného kláštera, a odkázán na svoji celu, pod přísným dohledem.

Pomocí v celém státu.

Ku zděšení jeho nových opatrovníků, několik mnichů prohlásilo sebe za vyznavače protestanství. Skrze mříže své cely děloval Tausen svým společníkům známost pravdy. Kdyby byli dánští otcové vycvičeni v církevních snahách v zacházení s kacíři, pak Tausenův hlas by nikdy více nebyl slyšen ; avšak na místo aby jej odsoudili do nějakého podzemního žaláře, vyloučili jej pouze z kláštera. Nyní však byli bezmocní. Královský výnos, právě vydaný, poskytoval ochranu učitelům nového učení. Tausen počal kázati. Kostely byly proň otevřeny, a lid se hrnul jej poslechnouti. Jiní též kázali slovo Boží. Nový Zákon přeložený do dánského jazyka, byl rozšiřován všade. Snahy byly konány římskou církví k zničení tohoto díla, jež se tak šířilo; ale za krátký čas Dánsko prohlásilo přijetí reformované vyznání víry.

Reformace ve Švédsku.

Ve Švédsku, též podobně, mladý muž, který pil ze studně Wittenberské, nesl vodu života svým krajanům. Dva z vůdců reformace ve Švédsku, Olaf a Laurentius Petri, synové kováře z Orebro, studovali pod Lutherem a Melanchtonem, a pravdy, kterým se takto naučili, pilně učili svůj lid. Jako veliký reformátor, Olaf povzbudil lid svojí horlivostí a výmluvností, kdežto Laurentius, jako Melanchton, byl učeným myslitelem, a klidným. Oba byli horlivě zbožní, vysokých bohosloveckých snah, a nezvratné odvahy v šíření pravdy. Římský odpor nescházel. Katoličtí kněží vzbouřili nevědomý a pověrečný lid. Olaf Petri byl často napaden houfem lidu, a v několika případech stěží zachoval svůj život útekem. Tito reformátoři ovšem se nalézali pod ochranou krále.

Pod vládou římské církve, lid byl uvržen v chudobu, a potírán útiskem. Byli zbaveni písma sv., a majíce náboženství pouhé znamení a obřady, které neosvěcují mysl, navraceli se k pověře a

k pohanským zvykům svých předků. Národ byl rozdělen na malé částky, jejichž stálé třenice zvětšovaly bídu všeho lidu. Král se rozhodnul pro obnovu státu i církve, a proto s radostí uvítal těchto schopných pomocníků k boji oproti mo. ci Říma.

V přítomnosti panovníka a vůdčích mužů Švédska, Olaf Petři s velikou schopností obhajoval reformované učení oproti katolickým zápasníkům. Prohlásil, že učení otců (církve) může být přijato jen tehdy, bude-li souhlasiti se svatým písmem; že zásadní učení víry jest obsaženo pouze v bibli, a to v jasném a srozumitelném způsobu, tak že mu každý člověk může porozumět. Kristus řekl: “Mé učení není mé, ale toho, kterýž mne poslal”¹ a Pavel prohlašuje, že kdyby měl kázati jiné evanjelium nežli to, jež sám obdržel, má být prokletý.² “Jak tedy,” řekl reformátor, “mohou jiní dovoliti si učití a konati nauky dle své libosti, a představití jich za nutné věci ku spasení?”³ Poukázal, že výnosy církve nemají moci, když se nalézají v odporu s rozkazy Božími, a utvrzoval evanjelickou zásadu, “že Bible a pouze Bible,” jest pravidlem víry a křesťanského života.

[181] Tento zápas, ač odbýván na jevišti v porovnání skrytém, slouží k poukázání nám “na druh mužů, kteří tvořili řady a šiky vojska reformního. Oni nebyli nevzdělanými, stranickými, hlučnými, neb spornými, — od toho byli vzdáleni; byli to muži, kteří zpytovali Slovo Boží, a znali, kterak zacházeti se zbraní, jíž jim Bible zaopatřovala. V ohledu učenosti předčili svoji dobu. Obrátíme-li naši pozornost na vynikající středy, jako Wittenberk a Curych, a vynikající jména, jako Husa, Luthera, Melanchtona, Zwingli a Ecolampadiusa, jsme nakloněni k tomu, by nám bylo sděleno, že to byli mužové, co vůdci onoho hnutí v jejich době a místě, a můžeme též přirozeně od nich očekávati ohromnou moc a rozsáhlý výsledek. Avšak podřízení nebyli jak oni. Dobře, obrát’me se ku skrytému jevišti Švédska, ku skromným jménům Olafa a Laurentiuse Petri, — od mistrů k učedníkům, — a co shledáme? .. Učence a bohoslovce; muže, kteří úplně seznali celou soustavu pravd evanjelia, a kteří získali snadně vítězství nad mudráky a hodnostáři Říma.”¹

¹Jan 7:16.

²Gal. 1:8.

³Wylie,kniha. 10, kap.4

¹Wylie,kniha. 10, kap.4

Jakožto výsledek tohoto zápasu, král švédský přijal evan-jelické vyznání víry, a nedlouho potom, národní sněm prohlásil se v její přízeň. Nový Zákon byl přeložen Olafem Petrim do švédského jazyka, a na žádost krále, tito dva bratři podnikli dílo překladu celé bible. Takto poprvé lid švédský obdržel slovo Boží ve vlastním nářečí. Církevní rada vydala rozkaz po celém království, by kazatelé vysvětlovali lidu písmo, a dívky ve školách byly učeny čtení bible.

Stále a s určitostí temnota nevědomosti a pověry byla roz-háněna požehnáním světla evanjelia. Zbaven útisku Říma, ná-rod dosáhl síly a velikosti jaké nikdy před tím neměl. Švédsko stalo se jednou z tvrzí protestanství. O století později, v době nejtěžšího nebezpečí, tento malý a dříve slabý národ, — byl jediným v Evropě, který se osmělil podati pomocnou ruku, — přišel vysvoboditi Německo z hrozných bojů “třicetileté války.” Zdálo se, že celá severní Evropa bude uvedena opět pod moc Říma. Bylo to vojsko švédské, které umožnilo Německu odvrátiti příliv papežského úspěchu, a získati svobodu evanjelíkům, — jak Kalvinistům tak i Lutheránským, — obnoviti svobodu svědomí těm zemím, které přijaly reformu, čili náboženskou obnovu.

[182]

[183]

Kapitola 14—Reformace v jiných zemích.

V Anglii.

Zatím co Luther otvíral lidem uzavřenou bibli v Německu, Tyndale byl ponuknut Duchem Božím, aby činil totéž v Anglii. Wyklifova bible byla přeložena z latinského rukopisu, který ovšem obsahoval mnohé chyby. Tato nebyla nikdy vytištěna, a cena rukopisných knih byla tak vysoká, že pouze několik málo boháčů a šlechticů mohlo si ji zaopatřiti. A jelikož byla církví přísně zakázána, byla poměrně málo rozšířena.

V roce 1516, rok před vydáním Lutherových článků, uveřejnil Erasmus řecké a latinské vydání Nového Zákona. Takto poprvé bylo slovo Boží vytištěno v původním jazyku. V tomto díle byly opraveny mnohé chyby předešlých znění, a smysl byl nyní jasněji podán. To přivedlo mnohé vzdělance k lepšímu poznání pravdy, a dalo nový popud k dílu nápravy. Ale prostý lid dosud do značné míry postrádal slova Božího. Tyndale dokončil Wyklifovo dílo tím, že dal svým krajanům bibli v jejich jazyku.

Jako pilný student a vážný zkoumatel pravdy, přijal evan. jelium z řeckého Zákona Erasmova. Neohroženě hlásal své přesvědčení, pečuje o to, aby všechny nauky byly dotvrzeny Písmem. Na tvrzení papežské, že církev vydala bibli a že jedině církev ji může vykládati, Tyndale odpověděl: “Zda-li znáte, kdo naučil orly hledati si kořist? Nuže, týž Bůh učí hla-
[184] dové své děti hledati Otce’ v Jeho slově. Vy nejen jste nám nedali Písmo, nýbrž jste jej před námi skrývali. Vy jste pálili ty, kdož jej hlásali, a kdybyste mohli, spálili byste i samotné Písmo.”¹

Tyndalovo učení vyvolávalo veliký zájem; mnozí přijali pravdu. Ale kněží byli na stráži, a jakmile se vzdálil, tu hroz-bami i překrucováním snažili se zničiti jeho práci. Příliš často se jim to zdařilo. “Co činiti?” zvolal. “Zatím co zasévám na jednom místě, nepřítel pustoší pole, jež jsem právě opustil. Nemohu býti všude. Ach, kdyby

¹D’Aubigné, kniha 18, kapitola 4.

křesťané měli svaté Písmo ve svém vlastním jazyku, pak by mohli sami odolat těmto chyt-rákům. Bez bible jest nemožno přivésti neznalých ku pravdě.”¹

Nyní se zabýval v mysli jiným záměrem. “V řeči Izraele,” pravil, “byly zpívány žalmy v chrámě Hospodinově; zda by nemělo býti evanjelium mezi námi mluveno jazykem Anglie? . . . Má-li církev míti méně světla v poledne než na úsvitě?... Křesťané musí čisti Nový Zákon ve své mateřštině.” Doktoři a učitelé církevní se mezi sebou svářili. Pouze skrze bibli mohli lidé dojiti k pravdě. “Jeden doktor hlásá to, druhý ono. . . . Kterak můžeme rozeznati toho, jenž mluví pravdu, od toho, jenž mluví lež?. .. Kterak?. .. Zajisté jen skrze slovo Boží.”¹

Anglický Nový Zákon.

Úmysl, kterým se začal zabývati, totiž aby dal lidu Písmo svaté Nového Zákona v jeho vlastní řeči, byl nyní posílen, a on neprodleně dal se do díla. Byv vyštván z domova pronásle-dováním, odešel do Londýna, a tam po nějaký čas nerušeně pokračoval ve své práci.

Ale opětně zuřivost papeženců dohnala ho k útěku, a on se rozhodl uchýliti se do Německa. Dvakráte byla jeho práce přerušena; ale když mu zakázali tisknouti v jednom městě, tu odebral se do jiného.

Konečně odbral se do Wormsu, kde před několika lety Luther hájil evanjelium před sněmem. V tomto starém městě žili mnozí přátelé náboženské nápravy, a Tyndale pracoval dále bez překážek. Tři tisíce výtisků Nového Zákona bylo brzy rozebráno, a nové vydání následovalo téhož roku.

[185]

Tyndale byl zradou vydán v ruce svých nepřátel, a byl uvězněn po mnoho měsíců. Na konec ovědčil svoji víru mučed-nickou smrtí; avšak zbraně, které připravil, umožnily jiným vojínům vésti boj po celá staletí až do naší doby.

Latimer hlásal s kazatelny, že bible má býti čtena v jazyku lidu. Barnes a Frith, věrní přátelé Tyndalovi, povstali na obranu pravdy. Riddleys a Cranmer jich následovali. Tito vůdcové anglické obnovy byli muži učení, a většina z nich požívala pro svoji horlivost a zbož-

¹D'Aubigné, kniha 18, kapitola 4.

¹D'Aubigné, kniha 18, kapitola 4.

nost, úcty i ve společnosti přívrženců Říma. Jejich znalost tajemství římského Babylonu dodávala veliké váhy jejich svědectvím proti němu.

Hlavní zásada, zachovávaná těmito šířiteli obnovy byla táž, — kterou hlásali Waldenští, Wyklif, Luther, Zwingli a ti, kdož se k nim připojili, — byla to neomylná moc svatého Písma, jakožto pravidla víry i života. Upírali papežům, sněmům, církevním otcům a králům právo na dozor nad svědomím člověka ve věcech náboženských. Bible byla jejich vrchní mocí, a z její nauky dokazovali všechno své učení a názory. Víra v Boha a v Jeho slovo sílila tyto svaté muže, když obětovali své životy na hranicích. “Bud’ dobré mysli,” zvolal Latimer k svému spolu-mučedníku, když již plameny umlčovaly jejich hlasy, “dnes zazžhneme z Boží milosti v Anglii takovou svíci, jež doufám, nikdy neuhasne.”¹

Ve Skotsku.

Sémě pravdy, zaseté ve Skotsku Columbem a jeho spo-lupracovníky, nebylo nikdy úplně vyhubeno. Ještě staletí po tom, kdy anglické církve podrobily se Římu, církve ve Skotsku uchovávaly si svoji svobodu. Avšak ve dvanáctém století papežství se tam upevnilo, a v žádné jiné zemi neřádilo tak neobmezeně. Nikde nepanovalo tak hluboké temno. Přece však pronikaly paprsky mráкотou a slibovaly blížící se den. Lollardové, přicházející z Anglie s biblí a s učením Wyklifovým, přispěli značně k udržení známosti evanjelia, a každé století vykazovalo své mučedníky.

[186] Při zahájení veliké náboženské obnovy vyšly Lutherovy spisy, a pak Tyndalův anglický Nový Zákon. Aniž by o tom kněžská nadvláda znala, tyto poslové mlčky překračovali hory a údolí, rozdmýchávajíce pochodeň pravdy k novému životu, která již téměř ve Skotsku byla vyhasla, a odčiňující to, co Řím za čtyry století útisku vykonal.

Potom opět krev mučedníků dala čerstvý podnět hnutí. Papežští vůdcové, věštíce náhlé nebezpečí hrozící jejich dílu, poslali na hranici některé z nej šlechtetnějších a nejváženějších synů Škotska. Tím však jen postavili kazatelnu, z níž slova těchto umírajících svědků

¹“Works of Hughes Latimer,” Svaz. I., str.XIII.,(vyd. od Parker Socy)

byla slyšena po celé zemi, pronikajíc duše lidu nezdolnou touhou po střesení se pout Říma.

Hamilton a Wishart, šlechtici povahou i rodem, s dlouhou řadou pokorných učedníků, vydechli své životy na hranicích.

Jan Knox opustil pověsti a nadsmyslnost církevní, aby se mohl nasytiti pravdami Božího slova; učení Wishartovo posílilo jeho úmysl, aby se odloučil od Říma, a připojil se k pro-následovaným šířitelům pravdy.

Pobídnut svými druhy aby se ujal úřadu kazatelského, tu ucouvl bojácně před takovou zodpovědností, a teprve po něko. lika dnech osamocení a vnitřního zápasu svolil. Ale jakmile se ujal místa, zastával jej s nezlomnou odhodlaností a s ne-zkrotnou odvahou po celý svůj život. Tento srdnatý hlasatel pravdy nebál se tváře lidské. Mučednické ohně, hořící kolem něho, pohádaly jen jeho horlivost k většímu zápalu.

Když stál tváří v tvář královně škotské, v jejíž přítomnosti horlivost mnohého evanjelického vůdce ochabla, tu Jan Knox vydal smělé svědectví pravdě. Nedal se získati lichocením, nezalekl se hrozeb. Královna ho obvinila z kacírství. Naváděl prý lid, aby přijal náboženství zapovězené státem, a provinil se tím proti příkázání Božímu, jež nařizuje, aby lid poslouchal své vrchnosti. Knox odpověděl pevně:

“Poněvadž pravému náboženství nedostalo se původní síly a moci od světských knížat, nýbrž od věčného Boha, nejsou poddaní povinni řídití své náboženství dle chuti své vrchnosti. Vždyť často knížata vědí o pravém náboženství méně, než všickni ostatní. .. Kdyby bylo veškeré símě Abrahamovo přijalo náboženství Faraonovo, jemuž tak dlouho byli poddáni, rce- te mi, madam, jaké náboženství by nyní bylo na světě? Nebo kdyby všichni lidé v dobách apoštolských byli téhož náboženství jako římsští císaři, jaké náboženství by nyní ovládalo po-vrch zemský?... A tak, madam, vězte, že poddaní nejsou vázáni k náboženství svých vrchností, ač se jim přikazuje jistá poslušnost.”

Královna Marie řekla: “Vy vykládáte Písmo tím způsobem, a oni (římsko-katolíci) zase jiným; komu mám věřiti, a kdo tu má být soudcem?”

“Máte věřiti v Boha, jenž jasně mluví ve svém slově,” odvětil Knox, “a více, než vás učí slovo, nemáte věřiti ani tomu ani onomu.

Slovo Boží jest jasné samo sebou; a je-li na některém místě nějaká pochybnost, Duch svatý, jenž nikdy sám sobě neodporuje, vykládá totéž na jiných místech zřetelněji, tak že nemůže býti pochybnosti leč u těch, kteří ze zatvrzelosti zůstávají nevědomými.”¹

Takové byly pravdy, jež neohrožený jejich hlasatel s na-sazením vlastního života mluvil osobě královské. S touž ne-zdolnou odvahou setrval ve svém úmyslu, modle se, a bojuje boj Páně, až Škotsko bylo zbaveno papeženství.

Anglie přijala evanjelické učení.

Zavedení evanjelického učení jako národního náboženství v Anglii, zmírnilo pronásledování, ale úplně jej nezastavilo. Nadvláda papeže byla zavržena, ale na místě jeho byl nastolen panovník jako hlava církve. Služba církevní se ještě velice odchylovala od čistoty a jednoduchosti evanjelia.

Veliké zásadě náboženské svobody nebylo dosud porozu-měno. Ačkoliv evanjeličtí panovníci zřídka jen postupovali tak ukrutně proti kacírství jako Řím, přece nebylo uznáváno právo každého člověka, aby uctíval Boha dle svého vlastního svědomí. Ode všech se požadovalo, aby přijímali učení a za-chovávali takové způsoby, jaké byly předpisovány uznávanou církví. Rozkolníci byli pronásledováni více nebo méně po celou řadu století.

[188] Jako za dnů apoštolských, pronásledování obrátilo se ve prospěch šíření evanjelia. V hnusném vězení, zaplněném vyvr- heli a zločinci, dýchal Jan Bunyan čistý nebeský vzduch, a tam napsal svoji podivuhodnou knihu o poutníkově cestě ze země zkázy do nebeského města. Po dvě století tento hlas ze žaláře Bedfordského mluvil s pronikavou silou k srdcím lidským. Bunyanova “Cesta Křest’ana” a “Milost hojná pro vůdce hříšníků” přivedly mnohých [189] na cestu života.

¹Laing, “Works of John Knox,” Svaz. II., str.281,284.(vyd. 1895.)

Kapitola 15—Whitefield a Wesleyové.

Veliká zásada, tak ušlechtilé hájená v 17. stol. “Puritány” v Anglii, — totiž že pravda jest na postupu a že křesťané mají býti připraveni k přijetí světla zářícího ze slova Božího, — byla zanedbána jeho potomky. Evanjelické církve, jímž se dostalo tak veliké přízně požehnáním Obnovy, nepokračovaly na cestě nápravy. Ačkoliv občas víry-plní mužové povstali, aby prohlásili novou pravdu, většina spokojovala se vírou a způsobem života svých otců.

Náboženství se zase zvrhlo v obřadní zvyky, bludy a pověry ; tyto by musely býti zavrženy, kdyby byla církev pokračovala ve světle Božího slova, ale místo tohoto, tyto se udržovaly a byly hýčkány. Církev zachovávala a hájila pověsti, místo aby bojovala “o víru, kteráž byla jednou dána svatým.”¹ Tak byly sníženy zásady, pro které šířitelé obnovy tolik vykonali a vytrpěli.

V 18. stol., v době velké duchovní temnoty, objevili se Whitefield a Wesleyové jako světlo Boží. Pod vládou uznávané církve lid anglický upadl do stavu náboženského úpadku. Přirozené náboženství bylo oblíbeným předmětem kněží, a tvořilo hlavní část jejich bohosloví. Vyšší třídy vysmívaly se zbožnosti a chvástaly se, že jsou povýšeny nad tak zvanou premrštenost'. Nižší vrstvy byly velmi nevědomé a oddány neřesti, zatím co církve neměla ani odvahy ani síly udržovati nadále již tak pokleslou věc pravdy.

[190]

Veliká nauka o ospravedlnění z víry, tak jasně hlásaná Lutherem, byla téměř nadobro zapomenuta, a římské zásady o spoléhání se na dobré skutky pro spasení zaujaly její místo. Whitefield a Wesleyové, kteří byli členy uznávané církve, hledali upřímně přízeň Boží, a byli poučeni, že lze ji dosíci cnostným životem a zachováváním náboženských přikázání.

Když Karel Wesley jednou onemocněl, byl tázán, v čem spočívá jeho naděje ve věčný život. Jeho odpověď zněla: “Usiloval jsem co nejvíce o to, abych co nejlépe sloužil Bohu.” Když se zdálo, že tázající se přítel není spokojen touto odpovědí, Wesley si pomyslíl:

¹Epištola Judy, verš 3.

“Jakže! Což mé úsilí není dostatečným odůvodněním naděje? Chce mne oloupiti o mé úsilí? Nemohu se na nic jiného spolehnouti.”¹

Tak hustá byla tma, jež padla na církev, zakrývajíc vykoupení, olupujíc Krista o Jeho slávu a odvracejíc lidi od jediné naděje spásy, — od krve ukřižovaného Spasitele.

Wesleyové v Americe.

Jan a Karel Wesley-ové, byvše vysvěceni na kněze, byli posláni na misijní cestu do Ameriky. Na palubě lodi byla společnost Moravanů. Cesta byla bouřlivá a Jan Wesley, hledě smrti tváří v tvář, cítil, že není si jist smíření s Bohem. Moravští bratři naproti tomu projevovali klid a důvěru, jež mu byly cizí.

“Uprostřed žalmu, jímž začala jejich bohoslužba,” vypravuje o tom, “moře se převálilo přes palubu, roztrhlo hlavní plachtu, zaplavilo loď a vniklo do podpalubí, jako kdyby hlubina již nás pohlcovala. Mezi Angličany nastal hrozný pokřik. Moravani klidně zpívali dále. Otázal jsem se potom jednoho z nich: “Nemáte strach?” “Díky Bohu, nikoli,” odvětil on. Tázal jsem se dále: “Ale nebojí se ani vaše ženy a děti?” On řekl mírně: “Nikoli; naše ženy a děti se nebojí smrti.”²

[191] Po příjezdu do Savannah stýkal se Wesley nějaký čas s Moravany a byl hluboce dojat jejich křesťanským životem. Po návratu do Anglie dospěl k jasnějšímu porozumění biblické víry. Přesvědčil se, že pro spasení nesmí nijak spoléhati na své vlastní činy, ale že musí plně důvěřovati “Beránku Božímu, jenž snímá hříchy světa.” Na schůzi Moravské Jednoty v Londýně, byl čten článek Lutherův, líčící změnu, jakou způsobuje Duch Boží v srdci věřícího. V srdci naslouchajícího Wesleye probudila se víra. “Pocítil jsem zvláštní teplo v srdci,” praví, “cítil jsem, že jsem uvěřil v Krista, v Krista samotného, pro mé spasení; a bylo mi dáno ujištění, že On snal mé hříchy, právě mé, a zachránil mne od zákona hříchu a smrti.”¹

Po dlouhá léta, plná trudného a bezútěšného strádání, a přísného odříkání, výčitek a pokory, Wesley hledal vytrvale Boha. Nyní pak

¹ John Whitehead, “Life of Rev. Ch. Wesley,” str. 102. (2. Am. vyd. 1845.)

² Tamtéž, strana 10.

¹ Whitehead, “Life of Rev. John Wesley,” str. 10. (Am. vyd. z r. 1845.)

Jej našel a poznal, že milost, již se snažil získati modlitbami a posty, almužnami a odříkáním, jest darem, “který nelze koupiti za peníze.”

Upevniv se jednou u víře, planul touhou, aby mohl všude šířiti znalost evanjelia a Boží milost. “Hledím na svět jako na svou farnost,” pravil.²

Život Wesleyův byl zasvěcen hlásání velikých pravd, jichž se mu dostalo, — pravdy o ospravedlnění skrze víru ve smiřující krev Kristovu a v obnovujícím vlivu svatého Ducha na srdce, přinášejícím ovoce v životě vedeném dle příkladu Kristova.

Původ, názvu “Methodisté.”

Whitefield a Wesleyové připravili se k svému dílu dlouhým přísňým osobním přesvědčením se o svém vlastním bez-nadějném stavu; a aby mohli snášeti protivenství jako dobří vojíní Kristovi, museli projiti krutými zkouškami opovržení, výsměchu a pronásledování, jak na koleji Oxfordské, tak při vykonávání úřadu kněžského. Spolu s několika svými přívrženci byli se strany svých nezdárných spolužáků nazýváni ‘methodisty’, — tedy jménem, jež dnes jest považováno za čestné, jednou z největších náboženských společností v Anglii a v Americe.

“Methodisté” oné doby snášeli výsměch i pronásledování od členů církve i od zřejmých bezbožníků, poštvaných pře- krouceným [192] výkladem jejich učení. Byli vláčeni před soudy, kde však spravedlnost byla řídkým hostem v oněch dobách. Často jejich pronásledovatelé počínali si oproti nim násilně. Několikrát Jan Wesley unikl smrti zázkamem Božího milosrdenství. Když zuřivá lůza byla proti němu poštvána a již se zdálo, že nelze uniknouti, anděl, v lidské podobě přispěl mu ku pomoci, lůza couvla, a služebník Kristův byl zachráněn. Lůza táhla od domu k domu, ničíc nábytek i zboží, drancujíc dle libosti, a surově týrajíc muže, ženy i děti. V některých případech byly nalepeny veřejné vyhlášky, vyzývající ty, kdož by chtěli rozbíjeti okna a vykrádati domy methodistů, aby se shromáždili na určitém místě v určený čas. Toto veřejné porušování lidského i Božského zákona bylo trpěno bez jakéhokoliv zakročení. Soustavně byli pronásledováni lidé, jichž jedinou chybou bylo, že chtěli odvrátiti kroky hříšníků z cesty zkázy na cestu svatosti.

²Tamtéž, strana 74.

Duchovní úpadek a jeho příčina.

Duchovní úpadek, jevící se v Anglii těsně před Wesleyovou dobou, byl z valné části výsledkem Antinomiánského učení. Mnozí tvrdili, že Kristus zrušil mravní zákon, a že tudíž křesťané nemusí ho zachovávat, a že věřící jest osvobozen od “závazku dobrých skutků.” Jiní, připouštějící věčnost tohoto zákona, prohlašovali, že kněží nemusí napomínati lid ku poslušnosti, poněvadž ti, kterých Bůh vyvolil ku spáse, budou “ne-odolatelým popudem Božské milosti přivedeni k životu zbož-nému a cnostnému,” kdežto ti, kteří byli předurčeni k věčnému zatracení, “nemají síly, aby poslušni byli zákona Božího.”

[193] Na námitku, že smrtí Kristovou bylo desatero přikázání zrušeno i s obřadním zákonem, Wesley odpověděl: “Kristus nezrušil mravní zákon obsažený v desateru a potvrzený proroky. Nebylo účelem Jeho příchodu odvolati nějakou jeho část. To jest zákon, jenž nikdy nemůže býti zrušen, a kterýž ‘stojí pevně jako věrný svědek v nebi’ ... Tak tomu bylo od počátku světa s tímto zákonem, jenž vepsán jest ne v desky kamenné, nýbrž v srdce všech lidských dětí, jakmile vyšli z ruky Stvořitelovy. A ačkoliv písmo, napsané kdysi prstem Bo-žím, jest nyní z velké části zahlazeno hříchem, nemůže přece býti úplně zničeno, pokud jsme si vědomi dobra a zla. Každá část tohoto zákona musí zůstat v platnosti u všech lidí a v každé době, poněvadž nezávisí ani na místě, ani na jiných pro-měnlivých okolnostech, nýbrž na povaze Boží, i lidské, a na jejich vzájemném poměru.

“Nepřišel jsem rušiti, ale naplniti.”... Nade vši pochybnost On touto větou chtěl říci (v souhlase s tím, co předchází a co následuje) : “Přicházím zavést zákon v jeho plnosti, nedbaje poznámek lidských: přicházím vysvětliti, cokoliv jest v něm temného a nejasného: přicházím prohlásiti pravdivý a plný smysl každé jeho části, abych ukázal délku a šířku, celý rozsah každého přikázání v něm obsaženého, výšku a hloubku, nevystihlou čistotu a duchovnost každé jeho části.”¹

Wesley prohlašoval dokonalý soulad mezi zákonem a evanjeliem. “Jest tudíž nejužší myslitelná souvislost mezi zá-konem a evanjeliem. Na jedné straně zákon stále nám razí a ukazuje cestu k evanjeliu, na druhé straně evanjelium stále nás vede k přesnějšimu plnění zákona.

¹“Wesley-ovy Spisy,” kázání 35.

Zákon na příklad žádá, bychom milovali Boha a bližního, bychom byli mírní, pokorní, neboli svatí. Cítíme, že k tomu jsme nedosta-
teční, ba že pro ‘člověka to jest nemožné.’ Avšak spatřujeme slib
Boží, že nám On dá tuto lásku, a že učiní nás pokornými, mírnými
a svatými. Přijímáme toto evanjelium, toto radostné poselství, a
‘pravost zákona se plní v nás skrze víru v Ježíše Krista’ ...

“V přední řadě nepřátel evanjelia Kristova,” praví Wesley, “jsou
ti, kdož otevřeně “soudí zákon” samotný, a mluví “špatně o zákonu”,
kdož učí lidi, aby rušili (aby uvolňovali, rozvazovali závazek) ne
jedno, at’ již nejmenší nebo největší, ale všechna přikázání najednou.
”

“Ze všech okolností, jež provázejí tento klam, nejvíce pře-kva-
puje ta, že ti, kdož se mu oddávají, skutečně věří, že uctívají Krista,
když převracejí Jeho zákon, a že oslavují Jeho úřad, když ničí Jeho
učení! Ano, uctívají Jej zrovna tak jako Jidáš, když řekl: “Bud’ zdrav,
Mistře,” a políbil Jej. A On právem by mohl říci každému z nich: [194]
‘Zrazuješ Syna člověka políbením?’ Není to nic jiného než zrazování
Jej polibkem, když někdo mluví o Jeho krvi a béře mu Jeho korunu,
když někdo zlehčuje kteroukoliv část Jeho zákona pod záminkou,
že šíří Jeho evanjelium. Nikdo zajisté nemůže ujiti této obžalobě,
kdo hlásá víru takovým způsobem, aby bud’ přímo aneb nepřímo
naváděl k neposlušnosti, kdo hlásá Krista tak, aby zrušil aneb oslabil
jakýmkoliv způsobem, třeba i to nejmenší přikázání Boží.”¹

Těm, kteří tvrdili, že kázání evanjelia vyhovuje všem po-žadav-
kům zákona, Wesley odpověděl: “To z úplna zamítáme. Nevyhovuje
to prvnímu účelu zákona, to jest, nepřesvědčuje to lidi o hříchu,
neprobouzí to ty, kteří dosud spí na pokraji pekla.” Apoštol Pavel
praví, že “skrze zákon jest poznání hříchu” a že dokud člověk se
nepřesvědčí o hříchu, nepocítí potřebu usmiřující krve Kristovy. . .
A jak praví sám náš Pán: “Nepotřebují zdraví lékaře, ale nemocní.”
Jest tedy nesmysl doporučovati lékaře zdravým nebo těm, kteří se za
zdravé po-važují. Nejdříve musíte přesvědčiti ty, kteří jsou nemocní,
jinak vám nebudou vděční za vaši práci. Zrovna tak nesmyslné jest
nabízeti Krista těm, jichž srdce jest celé, nebyvší nikdy zlomeno.”²

¹“Wesley-ovy Spisy,” Káz. 25.

²Tamtéž. Káz. 35.

Takto Wesley, hlásaje evanjelium milosti Boží jako jeho Mistr, snažil se “zvelebiti zákon a vzbuditi k němu úctu.” Věrně vykonával dílo uložené mu Bohem, a slavné byly výsledky, jichž mu bylo dopřáno se dočekat. Na sklonku jeho dlouhého života oddaní přívrženci jeho čítali více než půl milionu duší. Ale množství těch, kteří jeho přičiněním se pozvedli ze zkázy a ponížení hříchu k vyššímu životu, a počet těch, kteří jeho poučením dospěli k hlubší a bohatší zkušenosti, nebude znám, dokud celá rodina vykoupených neshromáždí se v království Božím. Život Wesleyův jest velmi poučným pro každého křesťana. Kéž by se víra, pokora, neúnavná horlivost, obětavost a oddanost tohoto služebníka Kristova zrcadlila v dnešních církvích!

[195]

Kapitola 16—Pokrok k svobodě.

“Poutníci.”

Ačkoliv reformátoři Anglie zříkali se nauk Říma, přece však podrželi mnoho z jeho způsobů. Takto, ač moc a vyznání víry Říma byly zavrženy, však ne jeden z jeho zvyků a obřadů byly zavedeny do bohoslužeb církve anglické. Bylo praveno, že tyto věci netýkají se svědomí člověka; že ač nejsou to rozkazy písmá svatého, a tudíž ani zásadné, a nejsouce zapovězeny, nebyly prý proto ani za podstatné zlo uznány. Zachovávání těchto působilo na zúžení zálivu děličího evanjelické církve od Říma, a bylo naléháno, že tito budou podporovati přijetí evanjelického vyznání víry římsko-katolíky.

Tyto důvody zdály se rozhodnými jak pro zachování tak pro dohodu. Avšak byla jiná třída lidí, kteří tak nesoudili věci. Skutečnost, že tyto zvyky “směřovaly k překlenutí propasti zející mezi Římem a Reformou,”¹ byla v jejich náhledu rozhodným důvodem oproti podržení jich. Pohlíželi na ně jako na pouta otroctví, z něžž byli vysvobozeni, a do kterého se navrátiti neměli žádné touhy. Uvažovali, že Bůh zřídil pravidla ve svém slově k řízení Jeho služeb, a že lidé nemají práva k nim přidávati ani od nich odjímati. Počátkem úpadku církve byla snaha v nahrazení moci a práva Božího, církevní. Římské odpadlictví počalo nařizováním toho, co Bůh nezakázal, a končilo zapovídáním toho, co Bůh výslovně nařídil.

Mnozí úpřimně toužili po návratu k čistotě a prostotě, která [196] vyznačovala původní církev. Oni považovali mnohých ze zavedených zvyků anglické církve co pomníky modlářství, a proto nemohli pro své svědomí spojit se s ní v bohoslužbě. Avšak církev, jsouc podporována občanskou mocí, nedovolila odluku od jejich zařízení. Přítomnost při službách jejich byla vyžadována zákonem, a neoprávněné schůze za účelem náboženských bohoslužeb, byly zapovězeny pod trestem žaláře, vyhnanství a smrti.

¹Martyn, Svaz. V., strana 22.

Na počátku sedmnáctého století, panovník, který právě nastoupil trůn Anglie, prohlásil svoje rozhodnutí, by “Puritáni,” buď se “přizpůsobili, aneb...že vyžene jich ze země, aneb ještě něco horšího.”¹ Stíhání, pronásledování a věznění jsouce, nemohli zřítí v budoucnu lepších dnů; a mnozí z nich dospěli k tomu náhledu, že pro ty, kteří chtějí sloužiti Bohu dle rozkazu svědomí, “Anglie přestala býti vhodným místem k bydlení.”² Někteří se odhodlali hledati útulku v Holandsku. Obtíže, ztráty a vězení byly údělem mnohých. Avšak vytrvalost konečně zvítězila, a oni našli ochranu na přátelském pobřeží Holandské Republiky.

Při svém útěku opustili své domy, zboží, i svoje prostředky životní. Byli cizinci v cizí zemi, mezi lidem jiného nářečí a jiných zvyků. Rovněž byli přinuceni obrátiti se k nezkušenému zaměstnání, by si zaopatřili chléb. S radostí však přijali toto postavení, neztrácejíce času zahálkou aneb nářkem. Ač často pocít'ovali nedostatek, přece však děkovali Bohu za požehnání jim poskytnutá, a svoji rozkoš nacházeli v nerušeném duchovním životě. “Oni znali, že jsou poutníky, a proto nepatřili příliš na tyto věci vůkol sebe, ale pozvedali svůj zrak k nebesům, k jejich nejdražší vlasti, a tak uklidnili svého ducha.”³

[197] Spoléhali pouze na zaslíbení Páně, a On jich neopustil v čas nouze. A když se zdálo, že Bůh jim poukazuje odebrati se moře, do země, kde mohli si zřídití svůj stát, a zanechati svým dítkám vzácné dědictví náboženské svobody, tu šli v před, bez obavy, po cestě Prozřetelností označené.

Bůh však seslal na lid svůj zkoušky, by jich tak připravil pro vykonání svého milostivého účelu při nich. Církev byla snížena, by mohla býti později povýšena. Bůh chtěl zjeviti svoji moc skrze ní, by tak podal světu další důkazy, že nezapomíná na ty, kteří v Něj doufají. On opanoval výjevy dějin, by tak hněv Satana a snahy zlých lidí přispěly k rozmnožení Jeho slávy, a aby jeho lid byl uveden do místa bezpečí. Pronásledování a vyhnanství byly otevřením cesty k svobodě.

¹Bancroft, George, “History of United States of Am.,” díl I., kap. 12, od. 6..

²Talfrey, J. G., “History of New England,” kapitola 3, odst. 43.

³Bancroft, díl I., kap. 12, odst. 15.

Úpřimný zkoumatel bible.

Když prvně byli donuceni oddělit se od anglické církve, tu ‘Puritáni’ spojili se s vážným slibem jakožto svobodný lid Boží, “by společně chodili po všech cestách Jeho které jim oznámil, aneb známé učiní.”¹ Zde se nalézal pravý duch obnovy, životní zásada protestanství. S tímto cílem a účelem ‘Poutníci’ opouštěli Holandsko, by našli sobě domov v Nové Zemi. Jan Robinson, jejich kazatel, který byl Prozřetelností zadržen od provázení jich, oslovil jich takto při loučení:

“Bratří, za krátký čas se rozdělíme, a Pán sám jen ví, budu-li žiti tak dlouho, bych ještě uzřel vaše tváře. Avšak ať již Bůh tak usoudil neb ne, já vás zavazuji před Bohem a jeho svátými an jely, byste mne nenásledovali dále, než v čem jsem já následoval Krista. Jestli vám Bůh zjeví něco více skrze jiný svůj nástroj, buďte hotovi to přijmouti tak, jak jste přijímali pravdu v mé službě vám; neb jsem jist, že Pán má ještě více pravdy a světla k zjevení ve svém svátém slově.”²

“Z mé strany, nemohu dostatečně želeť stavu reformované církve, která dospěla k období v náboženství, v němž nyní učiní dalších pokroků jak nástroje její obnovy. Lutheráni nemohou býti dále přivedeni za to, než co Luther spatřil;... a Calvinisté, jak sami spatřujete, drží se pevně tam, kde byli ponecháni oním velikým mužem Božím, který vše nespátřil. Toto jest bída, nad níž musí býti naříkáno; neboť, ač oni svítí a září světlem ve své době, přece však cele nepronikli radu Boží, a kdyby byli opravdově živými, pak by byli hotovi přijmouti další světlo tak, jak přijali první.”³

[198]

“Nezapomeňte na smlouvu církve, v níž jste slíbili choditi po všech cestách Páně, již známých aneb později oznámených. Pamatujte na váš slib a smlouvu s Bohem a s druhými, byste přijali každé světlo a pravdu vám zjevenou z Jeho slova; ale nade vše, dejte pozor, prosím vás, vše, co přijímáte za pravdu, porovnávejte a važte s jinými výroky písma pravdy dříve, než ji přijmete; poněvadž není možným křesťanskému světu by snadno a rychle vyšel z tak husté

¹Brown, J.. “The Pilgrim Fathers.” str. 74.

²Martyn, sv. V., str. 70.

³Neal, D., “History of the Puritans,” Svaz. I., str. 269. (2-svaz. vyd. 1848)

temnoty antikristovy, a že by tak náhle dospěl k plné dokonalosti a známosti pravd.”¹

Byla to touha po svobodě svědomí, která nadchla Poutníků k čelení nebezpečím dlouhé plavby přes moře, k snášení těžkostí a nebezpečí pustin, a s pomocí Boží položití na březích Ameriky základy mocného národa. Avšak přece ve své počestnosti a bohabojnosti, Poutníci cele nepochopili veliké zásady náboženské svobody. Volnost, které obětovali tak mnoho, by si ji zabezpečili pro sebe, nebyli tak hotovými dáti ji též jiným.

“Velmi málo, i z těch nej přednějších myslitelů a mravokárců sedmnáctého století, mělo správný pojem o hlavních zásadách, vyrůstajících z Nového Zákona, které uznávají Boha jediným soudcem víry člověka.”² Nauka, že Bůh svěřil právo církvi k řízení svědomí, a určovati a kárati kacířství, jest jedním nej zakořeněnějším omylem papežství. Ačkoliv re-formátoři zavrhli vyznání Říma, přece však nebyli cele prosti jeho ducha nesnášlivosti. Byla zřízena jakási státní církev, a všickni lidé byli žádáni k vydržování jejích kazatelů, a občanské úřady byly splnomocněny k utlačení kacířství. Takto se nalézala světská moc v rukou církve. Netrvalo to dlouho, a tato zaopatření přivedla za následek — pronásledování.

Jedenáct roků po založení první osady, Roger Williams přišel do Nového Světa. Jako první Poutníci, přišel i on, by se těšil z náboženské svobody; ale ne jako oni, shledal, — že touto svobodou jest neodcizitelné právo všem, bez rozdílu vyznání. On byl snaživým pátratelem po pravdě, drže s Robinsonem za nemožné, že by již [199] bylo všecko světlo Božího slova lidem známo. Williams “byl první osobou v novověkém kře-st’anství pro zařízení občanské vlády na zásadě nauky svobody svědomí, stejných nároků před zákonem.”¹ Prohlašoval za po-vinnost občanských úřadů, by zamezovaly zločiny, avšak by nikdy nevládly svědomím člověka. “Veřejný úřad může rozhodovati,” pravil, “co jest povinností člověka ku člověku; pakli ale dovolí si předpisovati člověku povinnosti vůči Bohu, pak nenalézá se ve svém místě, a nemůže býti bezpečným; neboť jest zřejmé, že mají-li úřady moc, pak mohou dnes vydati jiný výnos strany víry, a zítra opět jiný; podobně bylo konáno v Anglii od různých králů

¹ Martyn, svaz. V., str. 70 a 71.

² Tamtéž, Strana 297.

¹ Bancroft, díl I., kap. 15, odst. 16.

a královen, a různými papeži a sněmy římské církve; takto se pak náboženství stane hromadou zmatků.”²

Návštěva služeb takto zařízené církve byla vymáhána pod trestem peněžité pokuty aneb vězením. “Williams neschvaloval tento zákon; nejhorší položkou stanov v anglickém zákoně byla ta, která vyžadovala návštěvu farních kostelů. Přinucováním člověka ku spojení se s těmi, jež jsou jiného vyznání, považoval za přestupek jejich přirozených práv; nutiti k veřejným bohoslužbám nevěrců a neochotných, zdálo se býti požadováním pokrytectví. . . ‘Nikdo nemá býti vázán k zbožnosti, aneb,’ dodal, ‘ku konání bohoslužby, oproti svému svolení.’ ‘Což!’ prohlašovali jeho odpůrci, žasnouce nad jeho naukou, ‘není hoden dělník mzdy své?’ ‘Ano,’ odpověděl, ‘od těch, kteří jej najímají.’”³

Roger Williams byl vážen a milován co věrný kazatel, a muž zvláštních darů, nezdolné správnosti a dobročinnosti; avšak jeho stálé upírání práv občanským úřadům nad církví, a jeho požadování náboženské svobody, nemohlo býti trpěno. Bylo naléháno, že žádost této nové nauky, “podvrátí základní stav a vládu země.”⁴ Byl tudíž odsouzen k vypovězení z osad, a konečně, by předešel zatknutí, byl přinucen k útěku uprostřed zimní bouře, do divokých lesů.

“Po čtrnáct týdnů,” praví, “jsem byl bolestně zmítán v hrozném počasí, neznaje, jaký chléb neb lůžko bude mým údělem.” Avšak “krkavci mne živili v pustinách, a duté stromy často mi sloužily za skrýš.”¹ Takto pokračoval ve svém útěku sněhem a pustým lesem, až konečně našel útulek u jednoho Indiánského kmene, jehožto důvěru a náklonnost si získal snahou vyučováním jich pravdám evanjelia.

Po mnoha měsících různých změn ve svém cestování, konečně dosáhl pobřeží Zálivu Narragansett, kde položil základy prvního státu nové doby, který v plném smyslu uznával práva náboženské svobody. Základním pravidlem osady Williamse bylo, “že každý člověk má míti svobodu k uctívání Boha dle světla jeho vlastního svědomí.”² Jeho malý stát, Rhode Island, stal se útlukem pronásledovaných a utiskovaných, a stále se zvětšoval a prospíval, až jeho

² Martyn. Svaz. V str. 340.

³ Bancroft, díl I., kap. 15, odst. 2.

⁴ Tamtéž, odstavec 10.

¹ Martyn Svaz. V., strana 349, 350.

² Tamtéž, strana 354.

zásadní pravidla, — občanská a náboženská svoboda, — staly se úhelnými kameny Americké Republiky.

V této staré památné listině, kterou naši předkové vystavili co výnos práv, — Prohlášení Neodvislosti, — prohlašují: —“Uznáváme tyto pravdy za samozřejmé, že všichni lidé dle stvoření jsou si rovni; že všichni jsou obdařeni svým Stvořitelem jistými neodcizitelnými právy; že mezi těmito se nalézají, život, svoboda, a následování štěstí.” Ústava pak dává záruku, s největší zřetelností vyjádřenou, dovolávajíc se svědomí : “Žádná náboženská zkouška nemá býti kdy požadována jakožto způsobilost pro kterýkoliv veřejný úřad, svěřený Spojenými Státy.” “Sněm nemá konati žádných zákonů vůči zařízením náboženským, aneb zakazování svobody ku provo-zování téhož.”

“Původci Ústavy uznávali věčné zásady, týkající se vztahu člověka vůči Bohu, že tento se nalézá mimo lidské zákony, a že práva jeho svědomí jsou nezadatelná. Nebylo zapotřebí důvodů k zjištění této pravdy; jsme o tom přesvědčeni ve vlastním nitru. Toto uvědomění, odporujíc lidským zákonům, vytrpělo tak mnohá muka a plameny ohně. Oni pocítili, že jejich povinnosti vůči Bohu jsou přednějšími nad lidské výnosy, a že člověk nemůže ovládati jejich svědomí. Jest vrozená zásada, kterou nic nemůže zničití.”³

[201]

Když se rozšířily po zemích Evropy zprávy o zemi kde každý člověk může užívati ovoce své práce, a býti při tom poslušen usvědčení svého svědomí, tu tisíce se jich hrnulo na po-breží Nového Světa. Osady se rychle množily. “Massachusetts skrze zvláštní zákon, nabízel volný příchod a pomoc z veřejných záloh všem křesťanům, bez rozdílu národnosti, kteří mohli utéci za Atlantický oceán ‘před válkou neb hladem, útiskem neb pronásledováním.’ Takto uprchlíci a utlačovaní stali se skrze zákon hosty republiky.”¹ Po dvaceti letech od prvního přistání v Plymouthu, mnohé tisíce Poutníků usadilo se v Nové Anglii. Bylo dokázáno, že zásady Bible jsou nejjistší záštitou národní velikosti. Slabé a odlehlé osady vzrostly ve společné mocné Státy, a označily svět místem zvláštního pokoje a úspěchu, a “církvi bez papeže, a státem bez krále.”

³Congressional Doc— ‘(U.S.A.). Serial No. 200, Doc. No. 271.

¹Martyn, svazek. V., strana.417.

Ony veliké zásady, tak šlechetně učené a zastávané Robin-sonem a Rogerem Williamsem, že pravda pokračuje a vzrůstá, že křesťané mají být hotovi přijmouti každé světlo, které by jim zasvitlo ze slova Božího, — byly úplně ztraceny z dohledu jejich potomkům. Evanjelické církve v Americe, — po dobně i v Evropě, — jsou tak vysoce obdařeny přízni a požehnáním Reformace, opomněly jiti v před stezkou obnovy. Ačkoliv čas od času povstalo několik věrných mužů, by hlásali novou pravdu a objasnili chyby, kterým bylo nadřžováno, tu většina, jako Židé ve dnech Krista aneb papežští ve dnech Luthera, nebyli hotovi uvěřiti tak jako jejich otcové uvěřili, a žiti tak, jako oni žili. Následkem toho náboženství opět upadlo v pouhé obřadnictví a zvyky; chyby a pověra, kteréž by byly z církve odstraněny, kdyby tato šla cestou světla Božího slova, byly podrženy a pěstovány. Takto nadchnutí, vzbuzené Reformací, zvolna vymíralo, až téměř bylo tak mocně zapotřebí reformy v evanjelické církvi, jak byla nutnou v římské církvi za doby Luthera. Nastalo to samé světáctví a duchovní otupělost, ta samá vážnost k náhledům člověka, a náhrada lidských nauk za učení slova Božího.

Veliké rozšíření bible na počátku devatenáctého století, a ono mocné světlo, následkem toho vzešlé světu, nebylo sledováno stejným postupem se známostí zjevených pravd v nábo- ženském životě. Satan nemohl jako v dřívější době odebrati lidem slovo Boží; toto bylo každému k dosažení; aby však uplatnil svůj účel, působil na lid by jej přijali s lehkovážností. Lid ustal a zanedbával zpytování písma, a pokračoval v přijímání nesprávných výkladů, a tak pěstoval nauky, které neměly základy z bible. Takto byly tupeny a snižovány zásady, pro něž reformátoři tak mnoho vytrpěli.

[202]

[203]

Kapitola 17—Zvěstovatelé jitra.

Jednou z nejvážnějších a přece z nej slavnějších pravd, zjevných biblí, jest ta, že Kristus přijde ještě jednou, aby dokončil veliké dílo vykoupení. Poutníkům Božím, kteří tak dlouho museli přebývatí “v údolí stínu smrti,” dodává se vzácné a rozradostňující naděje slibem o příští Toho, jenž jest vzkříšení a život, a přijde, aby “přivedl zpět domu své vypovězené.” Učení o Jeho druhém příchodu jest klíčem k svatému Písmu. Od onoho dne, kdy první lidé smutně opouštěli ráj, dívky víry očekávaly příchod Zaslíbeného, jenž zlomí moc ničitele a uvede je zpět do ztraceného ráje Eden. Svatí muži za starodávna očekávali příchod Mesiáše v slávě, jakožto splnění své naděje. Enochovi, jenž žil teprve v sedmém pokolení po prarodičích, a jenž tři sta let chodil po zemi před Hospodinem, bylo dovoleno spatřiti z dále příchod Vykupitelův. “Aj,” prolašoval, “Pán se bere s svatými tisíci svými, aby učinil soud všechněm.”¹ Praotec Job v noci svého navštívení a utrpení volal s neotřesenou důvěrou: “Já vím, že Vykupitel můj živ jest, a že v den nejposlednější se postaví na zemi.”² (Pův. znění.)

Druhý příchod Kristův.

Příchod Kristův, mající zahájiti vládu spravedlnosti, nadchnul nejvznešenější a nejvzrušující výroky spisovatelů po-svátných knih. Básníci a proroci bibličtí mluví o tom slovy, planoucími nebeským ohněm.

[204] Když měl býti Spasitel odloučen od svých učedníků, tu těšil je v jejich zármutku ujištěním, že opět přijde: “Nermutiž se srdce vase ... V domě Otce mého příbytkové mnozí jsou... Jduť, abych vám připravil místo. A když odejdu a připravím vám místo, zase přijdu a poberu vás k sobě samému.”¹ “Syn člověka pak přijde v slávě své, a

¹Juda, 14, 15.

²Job 19: 25.

¹Jan 14:1-3.

všichni svatí anjelé s ním, tehdy se posadí na trůnu velebnosti své, a shromáždění budou před něj všichni národové.”²

Anjelé, kteří se vznášeli nad horou Olivetskou po Kristovu na nebevstoupení, opakovali učedníkům slib o Jeho návratu: “Tento Ježíš, který vzhůru vzat jest, takt’ přijde, jakž jste spatřili způsob jeho jdoucího do nebe.”³ A apoštol Pavel, mluvě skrze vdechnutí ducha, dosvědčoval: “Nebo sám ten Pán s zvukem ponoukajícím, s hlasem archanjela a s troubou Boží sstoupí s nebe.”⁴ Patmoský prorok pak praví: “Aj, běře se s oblaky, a uzřít’ jej všeliké oko.”⁵

Jeho příchod jest obklopen slávou “napravení všech věcí, což byl předpověděl Bůh skrze ústa svých svatých proroků od věků.”⁶ Pak bude povalena odvěká vláda zla; “království světa” budou učiněna “královstvím Pána našeho a Krista, a kralovati bude na věky věků.”⁷

Příchod Páně byl ve všech dobách nadějí jeho věrných následovníků. Spasitelův rozlučný slib na hoře Olivetské, že opět přijde, ozařoval budoucnost pro jeho učedníky, a plnil je radostí i nadějí, jež útrapy nemohly udusiti ani zkoušky zakaliti. Uprostřed utrpení a pronásledování byl “příchod velkého Boha a našeho Spasitele Ježíše Krista požehnanou nadějí.”

Na skalnatém Patmosu, milovaný učedník slyšel slib: — “Jistěť přijdu brzo,” a jeho toužebná odpověď vyjadřuje modlitbu církve na celé její pouti: “Amen, přijdiž tedy, Pane Ježíši.”⁸

Ze žaláře, z hranic, a popravišť, kde svatí a mučedníci osvědčovali pravdu, zazníva po celá staletí hlas jejich víry a naděje.

Hleděli vstříc “Pánu, jenž přijde s nebe v oblacích se slávou Otce svého,” “přinášeje spravedlivým dobu království.” Valdenští věřili totéž.⁹ Wyklif očekával příchod Vykupitelův jako nadějí církve.¹⁰

[205]

²Mat. 25:31,32.

³Skut 1:11.

⁴1 Tes.4:16.

⁵Zjev 1:7.

⁶skut 3:21.

⁷Zjev. 11:15.

⁸Zjev 22:20.

⁹Taylor, “Voice of the Church.” str. 129-132.

¹⁰Tamtéž, str. 132 134.

Znamení Kristova příchodu.

Proroctví nejen předpovídá způsob a účel Kristova příchodu, ale uvádí i znamení, dle nichž mají lidé poznati, že se blíží. Ježíš sám řekl: “I budouť znamení na slunci, na měsíci i na hvězdách.”¹ “Slunce se zatmí a měsíc nevydá světla svého. A hvězdy nebeské budou padati, a moci, které jsou na nebi, pohnou se. A tehdažť uzří Syna člověka, an se běře v Oblacích s mocí velikou a slávou.”²

Veliké zemětřesení.

Spisovatel Zjevení popisuje první znamení, jež budou předcházeti druhý příchod Krista, praví: “Zemětřesení veliké stalo se, a slunce zčernalo jako pytel žíněný, a měsíc všecken byl jako krev.”³ Dle splnění tohoto proroctví, událo se v roce 1755 nejhroznější zemětřesení, jaké kdy bylo zaznamenáno v dějinách. Ač obecně jest známo jako zemětřesení Lisabonské, ono však zachvátilo většinu Evropy, Afriky a Ameriky. Bylo pocíteno na Greenlandu, v Západní Indii, na ostrově Madeiře, v Norvéžsku a Švédsku, ve Velké Británii i v Irsku. Řádilo v rozloze ne menší než čtyř milionů čtverečných mil. V Africe byl otřes skoro tak silný jako v Evropě. Velká část Alžíru byla zničena, a nedaleko Maroka byla osada, čítající osm neb deset tisíc obyvatel, smetena s povrchu zemského. Ničící vlna za-plavila pobřeží Španělska a Afriky, potápějíc města a působíc zkázu.

Ve Španělích a v Portugalích se otřes projevil nejzuřivěji. V Cadizu prý bylo vzduché vlnobití 60 stop vysoké. Hory, “některé z nejvyšších v Portugalsku, otrásaly se v samých základech ; vrchy některých se otevřely a rozpukly, a rozdělily se podivuhodným způsobem, obrovské pak části těchto vrženy byly do údolí. Vypravuje se, že plameny vycházely z těchto hor.”⁴

V Lisaboně “byl pod zemí slyšen hromový rachot, a v zápětí následoval mohutný otřes který zbořil větší část města. Asi za šest minut zahynulo šedesát tisíc osob. Hladina mořská nejdříve poklesla, a pobřeží se vysušilo; potom moře stouplo o padesát i více stop výše

¹ Luk. 21:25.

² Marek 13:24-26.

³ Zjev. 6:12.

⁴ Sir Charles Lyell, “Foundations of Geology,” str. 495. (Vyd. 1858, N.Y.)

nad normální hladinu.” “Mezi jinými mimořádnými událostmi, jež dle vypravování se sběhly v Lisabone při této zkáze, bylo též zřícení nového nábřeží, po-staveného úplně z mramoru s nesmírným nákladem. Veliký zá-stup lidí se tam shromáždil, aby se zachránil před padajícími troskami domů; ale náhle se nábřeží propadlo se všemi lidmi, a ani jedna mrtvola nebyla vynesena vodou na povrch.”¹ “Po otřesu se okamžitě zřítily všechny kostely a kláštery, a téměř všechny velké veřejné budovy a přes čtvrtinu domů. Asi za dvě hodiny po zemětřesení vypukly požáry v různých částech města, a řádily téměř po tři dny tak divoce, že město bylo úplně zpuštěno. Zemětřesení přišlo v den sváteční, kdy kostely a kláštery byly plny lidí, z nichž málokteří vyvázli životem.”² Odhadovalo se, že devadesát tisíc osob přišlo o život onoho osudného dne.

[206]

Tmavý den.

O dvacet pět let později objevilo se další znamení uvedené v proroctví, — zatmění slunce a měsíce. Skutečnost, že doba tohoto znamení byla určitě stanovena, činil je ještě výraznějším. Spasitel vylíčil ve své rozmluvě s učedníky na hoře Olivetské onu dlouhou dobu zkoušek pro církve, — totiž 1260 let papežského pronásledování, při čemž zaslíbil, že ono utrpení bude zkráceno, — zmínil se o jistých událostech, jež budou předcházeti Jeho příchodu, a určil čas, kdy se první z nich objeví: “V těch pak dnech, po soužení lidu, slunce se zatmí a měsíc nevydá světla svého.”³ Oněch 1260 dní aneb roků, skončilo roku 1798. Již čtvrt století před tím pronásledování téměř úplně ustalo. Po tomto pronásledování dle slov Kristových mělo se slunce zatmíti.

Den 19. května r. 1780, žije v dějinách jako “tmavý den.” Od doby Mojžíše nebyla zaznamenána temnota takové hustoty, rozsahu a trvalosti. Popis této události, podaný očitými svědky, jest pouze ozvěnou slov Páně, zaznamenaných prorokem Joelem, dvacet pět století před jejich vyplněním: “Slunce obrátí se v tmu a měsíc v krev, prve než přijde den Hospodinův veliký a hrozný.”⁴

¹Sir Oh. Lyell, “Foundations of the Geology,” str. 495. (Vyd. 1858, N.Y.)

²“Encyclopædia Americana,” čl. Lisabon, pozn. (Vyd. z r. 1831.)

³Marek 13:24.

⁴Joel 2:31.

[207] Očitý svědek z Massachusetts popisuje onu událost takto:

“Z rána slunce vyšlo jasně, ale brzy se zachmuřilo. Mraky ztemněly, a z nich, černých a hrozivých, šlehal blesk, zahučel hrom a začalo pršet. K deváté hodině mraky prořídly, zbarvily se měděně a mosazově, a země, skály, stromy, budovy, voda i lidé se úplně změnili tímto neobyčejným osvětlením. O několik minut později těžký, černý oblak se rozestřel po celém nebi, kromě úzkého pruhu na obzoru, a byla taková tma, jaká obvyčejně bývá za letního večera v devět hodin...

Strach, úzkost a bázeň zmocňovala se znenáhla duší lidských. Ženy stály u dveří, hledíce do tmavé krajiny. Muži se vraceli z polní práce; tesař opouštěl své nástroje, kovář svoji výheň, obchodník svůj pult. Děti propuštěné ze škol, s chvěním utíkaly do svých domovů. Pocestní mířili k nejbližšímu domu. “Co se bude dít?” tázal se každý ret a každé srdce.

“Byly rozsvěcovány svíce, a v krbech se svítilo jako za bezměsíčního podzimního večera... Slepice zalézaly do kurníků a spaly, dobytek odcházel do svých stájí a uléhal na zem, žáby kvákaly, ptáci pěli své večerní písně, a netopýři poletovali. Ale lidé znali, že nenastává noc ...”¹

Po nesmírné denní temnotě objevilo se asi hodinu neb dvě před večerem částečně jasné nebe a vysvitlo slunce, ač bylo zahaleno ještě těžkou, černou mlhou. “Po západu slunce se-skupily se opět mraky, a temnota rychle houstla.” “Ale ani temnota noční nebyla méně neobyčejnější a hroznější než ona denní. Ač byl téměř úplněk měsíce, nebylo lze nic rozeznati bez umělého osvětlení, které, když se naň patřilo ze sousedství neb ze vzdálenějšího místa, zdálo se zářiti jak v Egyptské tmě, kterou nemohly paprsky téměř ani proniknouti ”²

Očitý svědek těchto výjevů pravil: “Nemohl jsem se zbaviti myšlénky, že temnota by nemohla býti úplnější, kdyby všechna světelná tělesa ve vesmíru byla zahalena v neproniknutelné stíny nebo zcela zničena.”³ Ačkoliv onoho večera měsíc vyšel v úplňku o

¹“The Essex Antiquarium,” Salem, Mass. Duben, 1899, sv. III., č. 4, str. 53.

²Thomas, “Massachusetts Spy, or American Oracle of Liberty,” sv. X., č. 472, (25. května, 1780.)

³Dopis Dra. S. Tenney-e z Exteru, N. H., pros.1785, v “Massachusetts Historical Society Collections,” 1792, 1. s., sv. 1, str. 97.

deváté hodině, “nerozehnal to ani v nej menším smrtelné stíny.” Po půlnoci tma zmizela, a měsíc měl krvavou tvářnost.

[208]

Kristus napomínal svůj lid, aby dávali pozor na znamení Jeho příchodu, a aby se radovali, až uží předzvěsti jejich přícházejícího Krále. “A když se toto počne dít, pohleď tebe a pozdvihnětež hlav svých, protože se přibližuje vykoupení vaše,” pravil. Ukazuje svým následovníkům na stromy pučící z jara, řekl: “Když se již pučí, vidouce to, sami znáte, že blízko jest léto. Takž i vy, když uzříte, any se tyto věci dějí, vězte, že blízko jest království Boží.”¹

Výstraha.

V dohledu tohoto velikého dne, slovo Boží nej vážnější a nej důraznější řečí vybízí Jeho lid, aby se vzchopil z duchovní netečnosti a vyhledával kajícně a pokorně Jeho tvář: “Trubte troubou na Sionu, a křičte na hoře svaté mé, nechť se třesou všichni obyvatelé této země, nebo přichází den Hospodinův, nebo blízký jest.”²

Aby lid byl připraven a obstál v den Boží, veliké dílo obnovy muselo býti vykonáno. Bůh viděl, že mozi z Jeho vy-znavačů nebudují své povahy pro věčnost, a ve svém milosrdenství chtěl poslati výstražné poselství, aby jich vyburcoval z jejich otupělosti a připravil jich na příchod Páně.

Tato výstraha jest vyjádřena ve 14. kapitole Zjevení. An* jelé Boží tam oznamují trojí poselství, a hned na to přichází Syn člověka, “aby požal žeň země.” První výstraha obsahuje blízkost soudu. Prorok vidí “anjela letícího po prostředku nebe, majícího evanjelium věčné, aby je zvěstoval těm, kteříž bydlí na zemi, i všelikému národu, i pokolení, i lidu, řkoucího velikým hlasem: Bojte se Boha, a vzdejte Jemu chválu, neboť přišla hodina soudu Jeho; a klanějte se tomu, kterýž učinil nebe i zemi i moře i studnice vod.”³

Toto poselství se považuje za část “věčného evanjelia. Úkol hlásání evanjelia nebyl přidělen anjelům, nýbrž byl svěřen lidem. Svatí anjelé řídí toto dílo, pracují pro spasení lidí, ale činné hlásání evanjelia vykonávají služebníci Kristovi na zemi.

¹Luk. 21:28, 30, 31.

²Joel 2:1.

³Zjev. 14:6,7.

Nejsou to učení bohoslovci, kteří rozumějí této pravdě a ji hlásají.
[209] Kdyby tito byli věrní strážci, pilně a pokorně zkoumající Písmo, byli by poznali čas přicházející noci; proroctví byla by jim sdělila, co se stane. Avšak oni nezaujímalí takové místo, a poselství bylo odevzdáno nižší třídě lidí.

Ježíš řekl: “Chod’te, dokud světlo máte, at’ vás tma neza-chvátí.”¹
Ti, kdož se odvracejí od světla, jež jim dal Bůh, aneb jej nehledají, když jest v jejich dosahu, — jsou ponecháni ve tmě. Spasitel však prohlásil: “Kdož mne následuje, nebude choditi v temnostech, ale bude míti světlo života.”² Kdo s čistým úmyslem chce plniti vůli Boží, maje v úctě světlo již dané, obdrží světlo větší; takové duši
[210] bude seslána hvězda nebeské záře, aby ho dovedla k veškeré pravdě.

[211]

---

¹Jan 12:35

²Jan 8:12.

Kapitola 18—Velké náboženské probuzení.

Veliké náboženské probuzení následkem prohlášení o brzkém příchodu Krista, jest předpověděno v proroctví onoho prvního anjelského poselství ve 14. kapitole Zjevení. Zde lze spatřiti anjela letícího “po prostředku nebe, majícího evanjelium věčné, aby je zvěstoval těm, kteříž bydlí na zemi, a všelikému národu, i pokolení, i jazyku, i lidu.” “Velikým hlasem” hlásá ono poselství: “Bojte se Boha, a vzdejte Jemu chválu, neboť přišla hodina soudu Jeho; a klanějte se tomu, kterýž učinil nebe i zemi i moře i studnice vod.”¹

Okolnost, že anjel jest hlasatelem této výstrahy, jest vý-znamná. Čistotou a slávou a mocí nebeského posla zalíbilo se Božské moudrosti projevití vznešený charakter (povahu) díla, jež má býti vykonáno skrze toto poselství, a moc a slávu, jež jej má provázeti. A anjelův let “po prostředku nebes,” “veliký hlas” pronášející výstrahu, a jeho rozšíření na “všechny, kteříž bydlí na zemi,” — “na všechny národy, pokolení, jazyky i lidi,” — podávají důkaz o rychlosti a světovém rozšíření tohoto hnutí. Poselství samo určuje dobu, kdy toto hnutí nastane. Jest praveno, že jest částí “věčného evanjelia,” a že oznamuje zahájení soudu. Poselství spásy bylo hlášáno ve všech dobách, ale toto poselství jest částí evanjelia, jež může býti prohlášeno pouze v posledních dnech, neboť teprve pak bude pravdou, že hodina soudu nastala. Proroctví líčí postup událostí, vedoucích k zahájení soudu. To zejména platí o knize Daniellově. Ale část jeho proroctví, vztahující se na poslední dny, musel Daniel uzavřítí a zapečetiti až “do času konce,” (pův. znění.) Pokud nedospějeme k tomuto času, nemůže býti prohlášeno poselství o zahájení soudu, založené na splnění těchto proroctví. Ale v času konce, jak praví prorok, “mnozí budou pilně zpytovati, a rozmnoženo bude umění.”¹

Apoštol Pavel varoval církev, aby neočekávala druhý příchod Krista v jeho době. “Neboť nenastane,” pravil, “leč až prve přijde

¹Zjevení 14: 6,7.

¹Dan.12:4/

odstoupení, a zjeven bude ten člověk hřícha.”² Teprve po velikém odpadnutí a po dlouhém panování “člověka hřícha,” zvaným také “tajemstvím nepravosti,” “synem zatracení” a “zkažencem,” označuje papežství, které, jak proroctví předpovědělo, mělo vládnouti po 1260 roků. Tato lhůta vypršela roku 1798. Kristus nemohl přijíti před touto dobou. Pavel zahrnuje ve svou výstrahu celé křesťanské zřízení až do roku 1798. Teprve po této době má býti prohlášeno poselství o druhém příchodu Kristově.

Žádné takové poselství nebylo vydáno v minulých dobách. Pavel, jak jsme již seznali, jej nehlásal; on ukazoval svým bratřím na příchod Kristův ve vzdálené budoucnosti. Refor-mátoři rovněž jej neprohlašovali. Martin Luther kladl soud asi tři sta let do budoucnosti od jeho doby. Poněvadž však roku 1798 kniha Danielova byla rozpečetěna, znalost proroctví vzrostla, a mnozí prohlásili ono slavnostní poselství, že soud se blíží.

Adventní Hnutí.

Jako Reformace v šestnáctém století, tak i adventní hnutí obje-vilo se v různých křesťanských zemích touže dobou. V Evropě i v Americe muži víry a modlitby byli ponuknuti ku zpytování proroctví, a jdouce po stopách vdechnutých záznamů, našli přesvědčující důkazy, že se blíží konec všech věcí. V různých zemích byly osamoceně sbory křesťanů, kteří jedině zpytováním Písma dospěli k víře, že příchod Spasitelův jest nedaleký.

- [213] V roce 1821, tři léta později kdy Miller dospěl k porozu-
 [214] mění proroctví, poukazujících na dobu soudu, Dr. Josef Wolf “misionář
 [215] světa,” začal hlásati blízký příchod Páně. Jeho výklad prorockých období kladl veliké splnění téhož téměř v tutéž dobu jako Miller. Těm, kteří ze slov Písma tvrdili, že nevíme dne ani hodiny, pravíce, že lidé nemohou znáti ničeho o blízkosti Jeho příchodu, Wolf odpovídal: “Což, řekl snad náš Pán, že nikdy nebudeme znáti dne ani hodiny? Což nedal nám znamení časů abychom aspoň věděli, že Jeho příchod se již blíží, jako víme že léto se již přibližuje, když listí pučí na stromě fíkovém? Nemáme-li nikdy znáti tuto dobu, ač On sám nabádal nás, abychom nejen četli proroctví Daniele, ale také mu i rozuměli? Krom toho náš Pán nechce říci, že blízkost času nemá

² Tes, 2: 3.

býti známa, nýbrž že nikdo neví přesného dne ani hodiny. Praví, že se dosti může poznati ze znamení časů, což nás může připravit na Jeho příchod, tak, jako Noe připravoval archu.”¹

V době dvaceti čtyř let, od roku 1821 do roku 1845, Wolf mnoho cestoval po Africe, kde navštívil Egypt a Habeš; v Asii, kde prošel Palestýnu, Syrii, Persii, Buchar a Indii.

Cestoval skrze nej divočejší země bez jakékoliv ochrany, se strany Evropských úřadů, snášeje útrapy a nesčetná nebezpečí. Byl mrskán, trápen hladem, prodán do otroctví, a tříkráodsouzen k smrti. Byl přepadán lupiči a často téměř hynul žízni. Jednou byl oloupen o vše co měl, a musel cestovati sta mil přes hory pěšky, zatím co sníh mu šlehal ve tvář, a bosé nohy mu tuhly při doteku zmrzlé země.

Byv varován, aby nechodil neozbrojen mezi divoké a nepřátelské kmeny, prohlásil, že je “opatřen zbraněmi” — “mo-dlitbou, horlivostí pro Krista, a důvěrou v Jeho pomoc.” “Také jsem,” pravil, “opatřen láskou k Bohu a k bližnímu, a bibli mám v ruce.”² Hebrejskou a Anglickou bibli nosil sebou všude na svých cestách. O jedné ze svých posledních cest praví: “Nosil jsem bibli otevřenou v ruce. Cítil jsem, že má síla jest v té knize, a že její moc bude mne chrániti..”³

Tak pokračoval ve své práci, až poselství o soudu bylo do-dáno veliké části obydlené zeměkoule. Mezi Židy, Turky, Per- šany, Indy [216] a mnoha jinými národy a kmeny rozšiřoval slovo Boží, v různých těch jazycích, a hlásal brzký příchod Mesiáše.

Na svých cestách v Bucharu, našel u odlehlého a osamělého kmene učení o brzkém příchodu Páně. Arabové v Yemenu, jak praví, “mají knihu zvanou “Seera,” jež se zmiňuje o druhém příchodu Kristově a Jeho slavném kralování; a očekávají, že veliké události se stanou v roce 1840.”¹ “V Yemenu. .. ztrávil jsem šest dní s potomky Rechabovými. Nepijí víno, nezakládají vinic, nesejí a žijí ve stanech, a podobají se starému Jonadabovi, synu Rechabovu; a našel v jejich společnosti též syny Izraele z kmene Dan,... kteří očekávají s dítkami Rechabovými brzký příchod Mesiáše na oblacích nebeských.”²

¹ Wolff, ‘Researches and Missionary Labor,’ strana 404,405.

²W. H. D. Adams, “In Perils Oft,” str. 192.

³Tamtéž, str. 201.

¹“Journal of the Rev. Joseph wolff ,” str. 377

²Tamtéž. str. 389.

Podobnou víru našel jiný misionář v Tatarsku. Jakýsi tatarský kněz tázal se onoho misionáře, kdy Kristus přijde po druhé. Když misionář odpověděl, že o tom nic neví, tu kněz byl velice překvapen takovou nevědomostí u člověka, který se prohlašoval býti učitelem bible, a vyjádřil svoji víru, založenou na proroctví, že Kristus přijde asi roku 1844.

Již roku 1826 bylo poselství o příchodu Krista hlásáno v Anglii. Tam však hnutí nenabývalo tak určitého rázu jako v Americe. Přesná doba příchodu Krista nebyla všeobecně hlásána, ale veliká pravda o brzkém příchodu Kristově, v moci a slávě, byla všestranně prohlášována. A to nejen mezi nesouhlasícími a rozkolníky. Anglický spisovatel Mourant Brock tvrdí, že asi sedm set kazatelů anglické církve hlásalo toto “evanjelium království.”

Poselství, označující rok 1844 jako dobu příchodu Páně, bylo rovněž sděleno Velké Británii. Adventní spisy ze Spojených Států byly šířeny všude. Knihy a časopisy byly znovu otiskovány v Anglii. A roku 1842 Robert Winter, rodem Angličan, jenž přijal adventní pravdu v Americe, vrátil se do své vlasti, aby hlásal příchod Páně. Mnozí se s ním spojili, a poselství o soudu bylo hlásáno v různých částech Anglie.

[217] V Jižní Americe, uprostřed barbarství a kněžské šalby, Lacunza,
 [218] Španěl a Jezuita, našel cestu k Písmu, a tak poznal pravdu o brzkém
 [219] návratu Kristovu. V Německu učení to bylo hlásáno Bengelem,
 knězem Lutheránské církve, a proslaveným to badatelem bible a
 posuzovačem.

Bengelovy spisy se rozšířily po celém křesťanstvu. Jeho názory o proroctví byly všeobecně přijímány v jeho rodném státě Wirtenberku, a do jisté míry i v ostatních částech Německa. Hnutí to pokračovalo po jeho smrti, a adventní poselství bylo slyšeno v Německu touž dobou, kdy vyvolávalo pozornost v jiných zemích. Záhy někteří z věřících přišli do Ruska, a utvořili tam osady, a víra v brzký příchod Kristův dosud se udržuje v německých církvích.

Světlo také zazářilo ve Švýcařích a ve Francii. V Ženevě, kde Farrel a Kalvín šířili pravdy Reformace, hlásal Gausen poselství o druhém příchodu Krista.

Též ve Skandinavii bylo hlásáno adventní poselství a vzbu-zen rozsáhlý zájem. Mnozí byli vyburcováni ze své bezstarostné jistoty, aby vyznali a odvrhli své hříchy, a hledali odpuštění ve jménu Kris-

tově. Ale kněžstvo státní církve stavělo se hnutí na odpor, a jeho vlivem, někteří kazatelé poselství byli uvrženi do vězení. Na mnohých místech, kde hlasatelé brzkého příchodu Kristova byli umlčeni, Bůh zázračným způsobem vysílal poselství prostřednictvím malých dítek. Poněvadž byly nedospělé, nemohl jim státní zákon brániti, a proto mohly mluvit bez překážky.

Hnutí se šířilo hlavně v nižších vrstvách lidu, a v chudobných chatrčích dělnický lid se shromažďoval, aby vyslechnul výstrahu. Děťští kazatelé sami byli většinou z chudých chaloupek. Někteří z nich nebyli starší než šest neb osm let; a ačkoliv jejich život byl důkazem, že milují Spasitele a snaží se poslouchati svatých Božích přikázání, oni sami jevíli jinak vzdělanosti i schopnosti jen takové, jaké jsou obvyklé u dětí toho věku.

Ale když stáli před lidmi, bylo zřejmo, že jsou řízeni vlivem, ležícím mimo jejich přirozené nadání. Hlas i způsoby se změnily, a oni slavnostně dávali výstrahu před soudem, užívajíce přesných slov Písma : “Bojte se Boha, a vzdejte Jemu chválu, neboť přišla hodina soudu Jeho.” Kárali hříchy lidu, odsuzujíce nejen nemravnost a neřest, ale tepajíce i zištnost a odpadlictví, a varujíce své posluchače, aby spěšně utíkali před blížícím se hněvem.

[220]

Lidé s chvěním naslouchali. Přesvědčující Duch Boží mluvil k jejich srdcím. Mnozí byli povzbuzeni, aby čtli Písmo s novým a hlubším zájmem; nevázaní a nemravní se napravovali; jiní zanechávali nečestného života; a to se dělo tak nápadně, že i kněží státní církve museli uznati, že hnutí toto jest řízeno rukou Boží.

[221]

Kapitola 19—Reformátor poslední doby.

Williamsovi Millerovi a jeho spolu-pracovníkům bylo do-přáno hlásati výstrahu o druhém příchodu Krista ve Spojených Státech. Tato země stala se středem adventního hnutí. Tam také prorocství prvního anjelského poselství došlo nejpřímnějšího spojení.

Bodrý, poctivý rolník, jenž pochyboval o Božím původu Písma, ale přes to úpřímně toužil poznati pravdu, byl vyvolen Bohem, aby se stal vůdcem při hlásání druhého příchodu Kristova. Jako mnozí jiní hlasatelé pravdy, zápasil William Miller z počátku s chudobou, a obdržel tak poučení ve zmužilosti a sebezapření. Byl zdravé, tělesné soustavy, a již v dětství jevil nevšední rozumovou sílu. Když dospíval, jevila se tato ještě více. Jeho rozum byl čilý a dobře vyvinutý, a Miller dychtil po vzdělání.

Ačkoliv se mu nedostalo vyššího vzdělání, jeho láska ku bádání, a zvyk opatrného uvažování a ostrého posuzování, učinily z něho muže zdravého úsudku, a bystrých názorů. Byl bezúhonně mravní povahy, a těšil se závidění-hodné pověsti. Byl též všeobecně ctěn a vážen pro svou poctivost, šetrnost a laskavost. Silou své odvahy a píce nabyl velkých znalostí, při čemž však dále se vždy učil. Zastával s úspěchem různé občanské a vojenské úřady, a zdálo se, že cesta k bohatství a slávě jest mu otevřena.

[222] Jeho matka byla velice zbožná, a tak již v mládí naň působily náboženské dojmy. Jako jinoch se však dostal do společnosti deistů, (lidí kteří popírají zjevení Boha,) jejichž vliv byl sesilován tím, že to byli vesměs řádní občané, lidé to citliví a dobrotiví. Žijíce uprostřed křesťanských zřízení, vytvořili svoji povahu do jisté míry pod vlivem svého okolí. Za vynikající vlastnosti, jež jim získaly úctu a důvěru, měli co děkovati bibli; a přece tyto dobré dary byly tak zvráceny, že působily proti slovu Božímu. Ve společnosti těchto mužů byl Miller přiveden k tomu, aby přijal jejich názory. Běžné výklady Písma poskytovaly nesnáze, jež se mu zdály býti nepřekonatelné; ale jeho nová víra, zahrnující bibli, nedávala mu za ni nic lepšího, a on ani z daleka nebyl uspokojen.

Miller přidržel se těchto názorů asi dvanáct let. Avšak u věku 34 let vtiskl Duch svátý do jeho srdce pocit, že se nalézá ve stavu hříšnosti. V dosavadní své víře nenacházel jistotu o štěstí záhrobním. Budoucnost jevila se mu temnou a velice chmurnou.

Nutnost Spasitele.

V tomto stavu žil po několik měsíců. “Náhle,” jak praví, “Spasitelova povaha se živě vtiskla do mé mysle. Zdálo se mi, zdali může být tak dobrá bytost a soucitná, že by se sama obětovala za naše provinění, a tím nás zachránila před utrpením trestu za hříchy. Pociťoval jsem okamžitě, jak laskavá musí být taková bytost, a představoval jsem si, že bych se mohl vrhnouti do jejího náručí, a spoléhati na její milosrdenství. Ale vznikla otázka: Jak lze dokázat, že taková bytost žije? Shledal jsem, že nemohu nabýti důkazů o jsoucnosti takového Spasitele, ani o budoucím životě nikde jinde, leč v bibli. . . .

“Shledal jsem, že bible předvádí právě takového Spasitele, jakého jsem potřeboval; byl jsem zmaten, když jsem shledal, která by nevdechnutá kniha mohla rozvíti zásady tak dokonale přizpůsobené potřebám pokleslého světa. Byl jsem nucen uznati, že Písmo svaté musí být zjevením Božím. Ono se stalo moji útěchou, a v Ježíšovi jsem našel přítele. Spasitel stal se pro mne nejpřednějším mezi desíti tisíci, a Písmo, jež dříve bylo nejasné a odporovalo si, bylo nyní lampou a svící mým nohám a světlem na stezce mé. Má mysl se utišila a uspo-kojila. Bible byla nyní hlavním předmětem mého bádání, a mo-hu říci, že jsem ji zkoumal s velikou radostí. Shledal jsem, že polovice z ní mi nebylo vůbec praveno. Divil jsem se, proč jsem dříve neviděl její krásu a slávu, a žasl jsem nad tím, že jsem ji kdy zamítal. Nacházel jsem odpověď na vše, co si mé srdce přálo, a lék pro každou bolest duše. Všechno ostatní čtení se mi znechutilo, a mé srdce usilovalo jen o moudrost Boží.”¹

[223]

Zpytování Bible.

Miller veřejně doznal, že věří v náboženství, jež dříve zamítal. Ale jeho nevěrní soudruzi nelenili a vystoupili se všemi těmi důvody,

¹S Bliss, “Memoirs of Wm. Miller,” strana 65,66.

jež on sám dříve uváděl proti Božskému původu Písma. Nebyl tehdy připraven jim odpovědět, ale uvažoval: je-li bible zjevením Božím, pak nemůže sama sobě odporovati; a poněvadž byla dána pro poučení lidí, musí býti přizpůsobena tak, aby ji lidé rozuměli. Rozhodl se, že bude zpytovat bibli sám pro sebe, aby tak zjistil, zda každý zdánlivý rozpor nedal by se uvésti v soulad.

Snaže se odložití stranou všechna dosavadní mínění, a nepoužívati knih s výklady, srovnával písmo s písmem za pomoci poznámek a biblického slovníku. Zpytoval pravidelně a soustavně; začal s první knihou Mojžíše, a čta verš za veršem, nešel dále, dokud smysl několika vět nebyl mu jasný tak, že v něm nezanechal pochyb. Když přišel na něco nejasného, tu bývalo jeho zvykem srovnati to s každou jinou výpovědí, která se zdála míti souvislost s otázkou, o kterou se mu jednalo.

Každé slovo mohlo se vztahovati na znění výpovědi; když ale se jeho názor shodoval s každým souběžným výrokiem, tu bylo po nesnazi. A tak kdykoliv přišel na nějaké těžko srozumitelné místo, vždy našel vysvětlení v některé jiné části Písma. Poněvadž při zpytování modlil se za nebeské osvětlení, vše, co dříve zdálo se býti temným jeho rozumu, bylo nyní učiněno jasným. Poznal pravdu slov Žalmistových: “Začátek učení tvého osvětluje, a vyučuje sprostné rozumnosti.”²

[224] S nesmírným zájmem zpytoval knihu Daniele a Zjevení, počínaje si stejně jako při výkladu jiných knih, a shledal, k veliké své radosti, že prorocké znázornění lze pochopiti. Shledal, že proroctví, pokud se splnila, splnila se doslovně; že všechny ty různé obrazy, počty, znázornění, podobenství a t.d., vysvětlují se buď v bezprostřední souvislosti, aneb výrazy, jimiž tyto jsou vyjadřovány, vytknuty jsou v jiné části písma, a když se takto vysvětlí, může se jim rozuměti doslovně. “Tak jsem se přesvědčil,” praví, “že bible jest soustava zjevených pravd, podaných tak jasně a prostě, že člověk i nevědomý na té cestě nepotřebuje zablouditi.”¹ Článek za článkem v řetězu pravdy odměňoval jeho úsilí, jak krok za krokem sledoval velké řady proroctví. Nebesští anjelé řídili jeho mysl, a otvírali Písmo jeho rozumu.

²Žalm 119:130.

¹Bliss, “Memoirs of Wm. Miller,” str. 70.

Druhý příchod Kristův.

Miller poznal, že Písmo svaté poučuje nás zřetelně o do-slovném, osobním příchodu Kristovu. Apoštol Pavel praví: “Sám Pán s zvukem ponoukajícím, s hlasem archanděla a s troubou Boží sstoupí s nebe.”² A Spasitel prohlašuje: “Uzříť Syna člověka přicházejícího na oblacích nebeských s mocí a slávou velikou.” “Nebo jakož blesk vychází od východu slunce, a ukazuje se až na západ, tak bude i příchod Syna člověka.”³ Bude doprovázen všemi zástupy nebeskými. “Přijde Syn člověka v slávě své a všichni svatí andělé s ním.”⁴ “Pošle anděly své s hlasem velikým trouby, i shromáždíť vyvolené jeho.”⁵

Při jeho příchodu mrtví budou vzkříšeni, a živí budou proměněni. “Ne všichni zajisté zesneme, ale všichni proměněni budeme, hned pojednou, v okamžení, k zatroubení poslednímu. Neboť zatroubí, a mrtví vstanou neporušitelní, a my proměněni budeme. Musí zajisté toto porušitelné tělo obléci neporušitelnost, a smrtelné toto obléci nesmrtelnost.”⁵ A ve své epištole k Tesalonicenským, vylíživ příchod Páně, praví: “Mrtví v Kristu vstanou nejprve. Potom my živí pozůstaveni spolu s nimi zachvácení budeme do oblaků, vstříc Pánu v povětří, a tak vždycky s Pánem budeme.”²

Teprve až Kristus přijde, může Jeho lid přijmouti království. Spasitel řekl: “Když pak přijde Syn člověka v slávě své, a všichni svatí andělé s ním, tehdy se posadí na trůnu velebnosti své, a shromáždění budou před něj všickni národové. I rozdělí je na různě, jedny od druhých, tak jako pastýř odděluje ovce od kozlů. A postaví ovce zajisté na pravici své, kozly pak na levici. Tehdy dí Král těm, kteříž na pravici jeho budou: Pojd’ teč požehnaní Otce mého, dědičně vládněte královstvím, vám připraveným od ustanovení světa.”¹ Viděli jsme právě z Písma svatého, že až Kristus přijde, mrtví vstanou neporušitelní a živí budou proměněni. Touto velikou změnou budou připraveni k přijetí království; neboť apoštol Pavel praví: “Tělo a krev království Božího dědictví dosáhnouti nemohou,

[225]

²1 Tes. 4:16,17³Mat. 24:30,27,31.⁴Mat. 25:31-34.⁵1 Kor. 15:51⁵1 Kor. 15:51²1 Tes. 4:16,17.¹Mat. 25:31, 34.

aniž porušitelnost neporušitelnosti dědičně obdrží.”² Člověk v nynějším svém stavu jest smrtelný, porušitelný; ale království Boží bude neporušitelné, věčně trvajícím. Proto člověk v nynějším svém stavu nemůže vstoupiti do království Božího. Ale až Ježíš přijde, On dá svému lidu nesmrtelnost; a pak jej povolá, aby ujal království, jehož pouhými dědici byli doposud.

Proroctví času.

Zdálo se, že nejjasněji byl odhalen čas druhého příchodu Kristova v knize Danielově (8: 14) : “Až do dvou tisíc a tří set večerů a jiter, a přijde k očistění svému svatyně.” (Pův. znění.) Miller, řídě se zásadou, že Písmo samo má sobě poskytnouti výklad, vyzkoumal, že den v znázorňujícím proroctví znamená rok ;³ viděl, že období 2,300 prorockých dnů, čili skutečných roků, vztahovalo by se daleko za konec židovského zařízení, a proto nemůže se tudíž týkati svatyně v jejich zřízení. Miller přijal všeobecně uznávaný názor, že v křesťanském věku země jest svatyní, a proto chápal, že vyčistění svatyně, předpověděné u Daniele 8: 14, znamená očistění země ohněm při druhém příchodu Kristovu. Dospěl k uzávěru, že dali by se najíti počáteční bod pro 2300 dní, pak čas druhého příchodu Krista dá se snadno zjistiti. Tak by byla zjevena doba onoho velikého naplnění, doba, ve které nynější svět “se vši svou pýchou a mocí, pompou a marností, zkažeností a li-tiském, dojde svého konce,” kdy kletba bude “sňata s země, smrt bude zničena, a odměna bude dána služebníkům Božím, prorokům a svatým, a těm, kteří se bojí Jeho jména, a kdy bu-dou zničeni ti, kteří nakažují zemi.”¹

[226]

S novou a hlubší vážností Miller zkoumal dále proroctví, celé dny i noci věnuje zpytování toho, co se mu jevilo nyní býti tak nesmírně důležitým a zajímavým. V osmé kapitole Daniele nemohl najíti klíč k počátečnímu bodu oněch 2300 dnů; anjel Gabriel, ač mu bylo rozkázáno, aby dal Danielovi porozumění vidění, dal mu jen částečné vysvětlení. Když hrozné pronásledování, jež mělo dolehnouti na církev, bylo zjeveno zraku prorokovu, tu tělesná síla povolila. Nemohl více snést, a anjel ho na nějaký čas opustil. Daniel

² 1 Kor. 15:50.

³ 3 Moj .14:34; Ez. 4:6.

¹ Bliss, “Memoirs of Wm. Miller,” str. 76.

“zchuravěl, a nemocen byl několik dní.” “Byl jsem předěšen nad tím viděním,” praví, “kterémuž však žádný nerozuměl.”²

Ale Bůh vybídnul svého posla: “Učiň, aby tento muž ro-zuměl vidění.” Tento úkol musel býti splněn. Anjel poslušně za nějaký čas se vrátil k Danielovi, řka: “Vyšel jsem, abych tě naučil vyrozumívati tajemstvím;” “pročež pozoruj slova a rozuměj vidění tomu.”³

2300 Dní.

Ve vidění osmé kapitoly byla jedna okolnost, jež zůstala nevy-světlenou, a to ta, jež se vztahovala na onu dobu, — oněch 2300 dní; proto anjel, když opět zahájil své vysvětlování, zabýval se hlavně otázkou času: —

“Sedmdesáte téhodnů odečteno jest lidu tvému a městu svatému. . . Věziž tedy a rozuměj, že od vyjití výpovědi o na-vrácení a o vystavení Jeruzaléma až do Mesiáše vévody bude téhodnů sedm, potom téhodnů šedesát dva, když již zase vzdě-lána bude ulice a příkopa, a ti časové budou přenesnadní. Po téhodnech pak těch šedesáti a dvou zabit bude Mesiáš, však ne pro sebe. . . Utvrdí však smlouvu mnohým v téhodni posledním, uprostřed pak toho téhodne učiní konec oběti zápalné i oběti suché.”⁴

[227]

Anjel byl poslán k Danielovi za tím výslovným účelem, aby mu vysvětlil bod, jemuž neporozumel při vidění osmé kapitoly, výrok týkající se času: “Až do dvou tisíc a tří set let, a přijde k očistění svému svatyně.” Vybídnuv Daniele, “aby pozoroval slova a rozuměl vidění,” řekl hned v prvních slovech: “Sedmdesáte téhodnů odečteno jest lidu tvému a městu svatému.” Slovo přeložené “odečteno” znamená též “určeno”. Sedmdesát týdnů, značících 490 roků, bylo dle anjela odečteno a určeno zvláště pro Židy. Ale od čeho byly odečteny? Poněvadž 2300 dní byla jediná doba, o které se zmínka činí v osmé kapitole, musí to tudíž býti ono období, od kterého bylo odečteno oněch sedmdesát týdnů; těchto sedmdesát týdnů tudíž musí býti částí 2300 dnů, a obě období musí společně začínati. Anjel prohlásil, že 70 týdnů počíná od vydání rozkazu o znovuzřízení a vybudování Jeruzaléma. Kdyby se mohl zjistiti letopočet vydání

[228]

[229]

²Dan. 9:22,23,25-27.

³Dan. 8:27.

⁴Dan. 9:24-27. Viz Ezdr. 7:12-26.

tohoto rozkazu, byl by tím nalezen začáteční bod pro ono veliké období 2300 dnů.

V sedmé kapitole Ezdrášově nalézáme onu výpověď. Nejúplnějším byl rozkaz vydaný Artaxerxem, králem Perským, roku 457 př. Kr. Ale dle Ezdráše (6: 14,) dům Páně v Jeruzalémě měl býti vystaven “z rozkázání Cýra a Daria, a Artaxerxa krále Perského.” Tito tři králové, vydavše, potvrdivše a doplnivše tento výnos, zdokonalili jej tak, jak to vyžadovalo proroctví, — aby totiž znamenal počátek 2300 let. Vezmemeli rok 457 př. Kr., dobu, kdy byl výnos úplný, za letopočet vydání rozkazu, tu každá část proroctví, týkající se 70 týdnů, úplně se vyplnila.

“Od vyjití výpovědi o navrácení se a o vystavení Jeruzaléma až do Mesiáše vévody bude téhodnů sedm, potom téhodnů šedesát dva,” to jest 69 týdnů, čili 483 roků. Rozkaz Artaxerxův vešel v platnost roku 457 př. Kr. A 483 let od té doby sahá až do podzimu roku 27 po Kr. Právě v té době se proroctví vyplnilo, neboť na podzim roku 27. byl Kristus pokřtěn Janem Křtitelem, a přijal pomazání Ducha sv. Slovo Mesiáš znamená “Pomazaný”. Apoštol Petr dosvědčuje, že “Ježíše od Nazaréta pomazal Bůh Duchem svatým a mocí.”¹ A Spasitel sám prohlásil: “Duch Páně nade mnou, protože pomazal mne, kázati evanjelium chudým poslal mne.”¹ Po svém pokřtění odešel do Galilee, “káže evanjelium království Božího, a pravě, že se naplnil čas.”²

[230]

“Utvrdí však smlouvu mnohým v téhodni posledním.” Zmíněný zde týden jest onen poslední ze sedmdesáti; jest to posledních sedm let z období zvláště určeného Židům. Kristus, v této době, sáhající od roku 27 do roku 34 po Kr., z počátku osobně, a potom skrze své učedníky, šířil evanjelium hlavně mezi Židy. Když apoštolové se rozcházeli s radostným poselstvím království, Spasitelova rada zněla: “Na cestu pohanů nechod’te a do měst Samaritánských nevcházejte; ale raději jděte k ovcím zahynulým z domu Izraelského.”³

“Uprostřed pak toho téhodne učiní konec oběti zápalné i oběti suché.” V roce 31 po Kr., tři a půl roku po jeho pokřtění, byl náš Pán ukřižován. Velikou obětí na Golgatě skončil soustavu obětí,

¹Skut. 10:38.

¹Luk. 4 :18 .

²Mar. 1:14,15.

³Mat. 10:5,6; Skut. 8:4,5; 22:21.

které po čtyři tisíce let ukazovaly na Beránka Božího. Vzor střetl se se skutečností, a všechny oběti a zařízení obřadní soustavy měly přestátí.

Prorocký nárys.

Sedmdesát týdnů, čili 490 roků, zvláště vyhražených Židům, uplynulo, jak jsme shledali, v roce 34. po Kr. V té době, na popud židovského ‘Sanhedrinu’ (kněžského soudu), zpečetil národ ten zavržení evanjelia umučením Štěpána, a pro-následováním Kristových následovníků. Potom bylo poselství spásy, — neobmezené již více na národ vyvolený, — hlásáno celému světu. Učedníci, jsouce donuceni pronásledováním utéci z Jeruzaléma, “šli všude, hlásajíce slovo.” “Filip, všed do města Samaří, kázal jim Krista.” Petr, veden Bohem, zvěstoval evanjelium setníkovi z Césaree, bohabojnému Korneliovi; a ohnivý Pavel, získaný pro Kristovo učení, zanesl radostné poselství “daleko mezi pohany.”

Až doposud se každá podrobnost proroctví úplně splnila, a počátek sedmdesáti týdnů, jest nade vší pochybnost stanoven na rok 457 př. Kr., a jejich uplynutí do roku 34. po Kr. Od tohoto roku lze snadno naléztí konec 2300 dnů. Sedmdesáte týdnů — 490 dnů — jsouce odečteny od 2300, ponechávají ještě 1810 dnů. Po uplynutí 490 dnů, mělo se ještě naplniti 1810 dnů. Od roku 34. po Kr. — 1810 roků sahá do roku 1844. Tudíž 2300 dnů z proroctví Daniele končí rokem 1844. Po uplynutí této veliké prorocké doby, dle svědectví anjela Božího, — “svatyně bude očištěna.” A tak čas očištění svatyně, — jak téměř všeobecně bylo věřeno, že nastane při druhém příchodu Krista, — byl určitě stanoven a označen.

Miller při bádání Písma, jemuž se věnoval aby dokázal, že jest zjevením Božím, neočekával z počátku nikterak, že dojde k závěru, k němuž nyní dospěl. Sám stěží mohl věřiti výsledkům svého bádání. Ale důkaz z Písma byl příliš jasný a přesvědčující, než aby mohl býti přehlížen aneb zavrhnut.

[231]

Počátek hlásání.

Miller shledal, že námitky mizí před světlem slova Božího jako mlha před paprsky slunečními. Po pěti letech zpytování byl úplně přesvědčen, že stojí na správném stanovisku.

A nyní novou silou naň doléhala povinnost, aby sdělil jiným to, co tak jasně učí Písmo sv. “Když jsem se zabýval svojí prací,” pravil, “znělo mi neustále v uších: ‘Jdi a pověz světu, jaké nebezpečí mu hrozí.’ Stále mi tanul na mysli výrok: ‘Když bych já řekl bezbožnému: Bezbožníče, smrtí umřeš, a nemluvil bys, vystříhaje bezbožného od cesty jeho: ten bezbožný pro nepravost svou umře, ale krve jeho z ruky tvé vyhledávati budu. Pakli bys ty vystříhal bezbožného od cesty jeho, tak aby se od ní odvrátil, a však neodvrátil by se od cesty své, onť pro nepravost svou umře, ale ty duši svou vysvobodíš.’¹ Cítil jsem, byli-li by bezbožní účinně varováni, že přemnozí by činili pokání, ale nebudou-li varováni, jejich krev bude vyhledávána z ruky mojí.”²

[232] Miller začal sdělovati své názory při příležitostech soukromě, modle se, aby některý kazatel pocítil jejich sílu a věnoval se jejich rozšiřování. Avšak nemohl se zbaviti přesvědčení, že jest jeho osobní povinností dávatí výstrahu. Stále se mu vracela na mysl slova: “Jdi a pověz to světu; jejich krev bude vyhledávána z tvé ruky.” Po devět let vyčkával, zatím co tíha tísnila jeho duši, až pak roku 1831 poprvé veřejně pro hlásil důvody své víry.

Jako Eliáš byl vyzván, aby následoval svého vola na pole, a aby přijal plášť, zasvěcující jej prorockému úřadu, tak i Miller byl povolán, aby opustil svůj pluh a zjevil lidu tajemství království Božího. S chvěním přistupoval k svému dílu, veda své posluchače krok za krokem dobami prorockými k druhému příchodu Kristovu. Po každém pokusu nabýval síly a odvahy, když viděl, jaký zájem vzbuzuje.

Teprve na vyzvání svých bratří, v jichž slovech slyšel volání Boží, svolil Miller k tomu, aby své názory sdělil veřejně. Bylo mu nyní padesát let, nebyl zvyklý řečniti před veřejností, a cítil se býti neschopným pro dílo, jehož se podjímal. Ale hned od počátku jeho práce obdivuhodným způsobem přispívala ku spasení duší. Po jeho

¹Ez. 33:8.9.

²Bliss, “Memoirs of fm. Miller;” strana 92.

první přednášce následovalo náboženské probuzení, v němž se obrátilo celých třináct rodin, vyjímaje dva členy. Bylo naň okamžitě naléháno, aby mluvil na jiných místech, a téměř všude jeho práce měla výsledky oživení díla Božího. Hříšníci se obraceli, křesťané byli povzbuzeni k hlubšímu posvěcení, a deisti i nevěrci byli nuceni uznati pravdu bible a křesťanského náboženství. Ti, mezi nimiž pracoval, dosvědčovali: “Jím byla dosažena třída lidí, na které jiní lidé neměli vlivu.”¹ Jeho kázání byla upravena tak, aby povznesla veřejné mínění k velikým věcem náboženským, a aby zastavila vzrůstající zpuštělost a smyslnost doby.

Téměř v každém městě bylo po dvacíti, a v některých i sta těch lidí, kteří se obrátili následkem jeho kázání. Na mnohých místech evangelické kostely skoro všech vyznání byly mu otevřeny k použití; pozvání k práci obyčejně přicházely od kazatelů mnohých sborů. Jeho nezměnitelnou zásadou bylo, nepracovati nikde, kam nebyl pozván, ale záhy shledal, že nemůže vyhověti ani z polovice pozváním, jimiž byl zaplavován.

Mnozí, kdož neuznávali jeho názory, pokud se týče přesné doby druhého příchodu, přesvědčili se, že Kristův příchod jest blízký a jistý, a že jest nutno se připravit. V některých velikých městech jeho práce působila neobyčejným dojmem.

[233]

Prodáváci opojných nápojů vzdávali se obchodu, a proměňovali své nálevny v shromažďovací síně; herny byly rušeny; nevěrci, pochybovači a i ti nejzpuštější vyvrženci se napravovali, z nichž někteří nenavštívili chrám po mnohá léta. Modlitební schůze v různých vyznáních byly zaváděny na různých místech, a téměř v každou hodinu; i obchodníci se shromažďovali k modlitbám a k chválení Boha. Nebylo přepjatého rozčilení, ale téměř všeobecná vážnost panovala v myslích lidu. Jeho práce, jako tomu bylo u velkých reformátorů, směřovala spíše k tomu, aby přesvědčila rozum a probudila svědomí, než aby pouze rozdmýchovala vášně.

Znamení ‘padání hvězd.’

Roku 1833, dva roky později kdy Miller začal veřejně hlásati důkazy blízkého příchodu Krista, objevilo se poslední znamení Jeho druhého příchodu, předpověděné Spasitelem. “Hvězdy budou padati

¹Bliss, “memoirs of Wm Miller,” strana 138.

s nebe.”¹ 2 A Jan ve Zjevení prohlásil, když spatřil ve vidění výjevy, jež mají zvěstovati den příchodu Páně: “Hvězdy nebeské padaly na zemi, podobně jako dřevo fí-kové smítá s sebe ovoce své, když od velikého větru kláceno bývá.”²

Toto proroctví došlo úchvatného a významného splnění při velikém dešti povětroňů 13. listopádu 1833, největším a nejpodivuhodnějším to padání hvězd, jaké vůbec kdy bylo zaznamenáno. “Celá obloha nad celými Spojenými Státy byla po řadu hodin v ohnivém vzrušení! V této zemi od jejího prvního osazení neudál se žádný přírodní úkaz na obloze který by byl sledován s tak nesmírným obdivem jednou částí obyvatelstva, a s takovým strachem a zděšením u ostatních.” “Vznešenost a hrůzná krása tohoto zjevu dosud žije v myslích mnohých... Nikdy nepadal hustší déšť jak tyto povětroně padaly k zemi; na východě, západu, severu i jihu bylo to stejné. Slovem, celé nebe zdálo se býti v pohybu. . . Úkaz ten, popsáný v Denníku prof. Sillimana, byl spatřen po celé Severní Americe... Od dvou hodin v noci až do svítání bylo nebe úplně jasné a bez mraků, a neustále bylo viděti hru oslnivě zářících světél po celé obloze.”³

[234]

“Skutečně žádná řeč nesfačí k vylíčení nádhery velkolepého úkazu; ... nikomu, kdo toho nebyl svědkem, nelze si učiniti ani přibližnou představu té slávy. Zdálo se, jako kdyby se bylo celé hvězdnaté nebe shrnulo v jednom bodě poblíže středu oblohy, a současně a bleskurychle chrlilo povětroně vše-mi směry k obzoru; a přece však nijak se nevyčerpávalo, — tisíce hvězd rychle následovalo za tisíci jiných, jako kdyby právě k této příležitosti byly stvořeny.”¹ “Případnější obraz fíkového stromu, jenž střásá ovoce své, když velikým větrem zmítán bývá, nebylo si možno představití.” Tak se ukázalo poslední znamení Jeho příchodu, o němž Ježíš řekl svým učedníkům: “Když byste uzřeli toto všechno, znejte, žeť blízko jest a ve dveřích.”³

Po těchto znameních, Jan spozoroval další veliké zjevy, jak “země se trásla a nebe se zavřelo jako kniha zavřená, všeliká hora i

¹Mat. 24:29.

²Zjev. 6:13.

³R. M. Devens, “American Progress, or The great Events of the greatest Century,” kapitola 28, strana 1-5.

¹F Reed v “Christian Advocate and Journal,” 13. pros. 1833.

³Mat. 24:33.

ostrovové z místa svého pohnuli se, a bezbožní s hrůzou hleděli se skrýti před tváří Syna člověka.”⁴

Mnozí, kteří viděli padání hvězd, spatřovali v něm předzvěst nadcházejícího soudu, — “hrozné znázornění, jistého předchůdce, milosrdné znamení onoho velikého a hrůzyplného dne.” Takto byla pozornost lidu obrácena k vyplnění se proroctví, a mnozí se dali pohnouti, aby dbali výstrahy druhého příchodu Krista.

Odpor.

William Miller nekonal své dílo bez trpkého odporu. Jak tomu bylo u dřívějších hlasatelů pravdy, tak i nyní, pravdy, jež hlásal, nebyly příznivě uvítány vynikajícími náboženskými učiteli. Poněvadž nemohli uhájiti svého stanoviska důvody z Písma, museli se uchýliti k výrokům a k naukám lidským, k pověstem otců. Ale slovo Boží bylo jediným důkazem, který hlasatelé adventní pravdy přijímali. “Bible a nic než bible,” bylo jejich heslem. Nedostatek biblických důkazů u jejich odpůrců, byl nahražován sesměšňováním a zlehčováním. Nebylo šetřeno časem, prostředky a nadáním při pomlouvání těch, jichž jediným proviněním bylo, že hleděli s radostí vstříc návratu svého Pána, a snažili se žíti svatým životem a povzbuzovati ostatních, aby se připravovali na Jeho příchod.

[235]

Původce všeho zla neusiloval se pouze o potírání poselství o příchodu Páně, ale přímo o zničení samotného posla. Miller působil na srdce svých posluchačů pravdami Písma, vytýkaje jim hříchy, a káraje jejich sobeckost; jeho prostá a ostrá slova budila jejich nepřátelství. Odpor, projevovaný vůči jeho poselství členy církve dodávala větší odvahy nižším třídám, a nepřátelé při jedné příležitosti, usilovali o jeho bezživotí, odcházejí právě z jedné schůze. Ale svati anjelé byli v zástupu, a jeden z nich v podobě člověka, uchopil služebníka Páně za ruku a vyvedl jej bezpečně z rozlíceného zástupu. Jeho dílo nebylo dosud dokonáno, a Satan se svými jednatelky byl zklamán ve svém záměru.

---

⁴Zjev. 6:12-17.

V době Noemově a naší.

Výstrahy, jež Bůh občas posílal světu skrze své služebníky, byly vždy přijímány s nedůvěrou. Když nepravosti předpotopních lidí Jej pohnuly, aby seslal na zem potopu, oznámil jim nejprve svůj záměr, by se tak ještě mohli odvrátiti od cesty hříchu. Po celých sto dvacet let zněla jim v uši výstraha, aby činili pokání, aneb že se hněv Boží projeví v jejich zkáze. Ale oni považovali poselství za lichou pověst a nevěřili. Zbujněvše ve své bezbožnosti, posmívali se poslu Božímu, a zlehčovali jeho žádosti a dokonce jej obviňovali z opovážlivosti. Jak se může jediný člověk odvážiti stavěti se proti všem velikým mužům světa? Kdyby zpráva Noemova byla pravdivá, proč by ji neviděl celý svět a nevěřil jí? Čím jest tvrzení jednoho člověka proti moudrosti tisíců? Nevěřili výstraze a nehledali úkrytu v arše.

[236] Vysměvači poukazovali na přírodu, — na nezměnitelné střídání ročních počasí, na modré nebe, jež nikdy nevydávalo déšť, na zelená pole, osvěžovaná rosou za noci, — a křičeli:— “Nemluví snad v podobenstvích?” Posměšně pak prohlašovali, že hlasatel pravdy jest divokým blouznivcem; a holdující radovánkám, pokračovali cestou zla více, než kdy před tím. Avšak jejich nevěra nezastavila předpověděnou událost. Bůh dlouho snášel jejich bezbožnost, dává jim hojně příležitosti ku pokání, ale v ustanovený čas Jeho soud dopadl na ty, kteří pohrdli Jeho slitováním.

Kristus prohlašuje, že podobně se nebude věřiti Jeho druhému příchodu. Jako v době Noemově “nezvěděli, až přišla potopa a zachvátila všecky, takt’” dle slov Spasitelových “bude i příští Syna člověka.”¹ : Až ti, kteří se hlásí k lidu Božímu, počnou se spojovati se světem a oddávati se zapovězeným radovánkám, až rozmařilost světská stane se rozmařilostí církevní, až svatební zvonky budou zníti a všichni budou očekávati dlouholetý blahobyt na zemi, — pak náhle, jako blesk s nebe, nastane konec jejich krásných vidění a klamných nadějí.

Jako Bůh poslal svého služebníka, aby varoval svět před nastávající potopou, tak poslal vyvolené posly, aby oznámili blízkost Jeho posledního výkonného soudu. A jako Noemovi vrstevníci posmě-

¹Mat. 24:39.

chem stíhali hlasatele pravdy, tak i v době Millerově mnozí, mezi nimi i vyznavači Boží, vysmáli se slovům výstrahy.

A proč se nauka o druhém příchodu Kristově nelíbila církvím? Poněvadž bezbožným příchod Páně přinese žal a zkázu, kdežto spravedlivý jej vítá s radostí a s nadějí. Tato veliká pravda byla pro věrné vyznavače Boží útěchou ve všech stoletích; proč však se stala, jako její Původce, “kamenem úrazu” pro lid Jej vyznávající?

“Zase přijdu.”

Byl to sám náš Pán jenž slíbil svým učedníkům: “Jdut’, abych vám připravil místo. A když odejdu a připravím vám místo, zase přijdu, a poberu vás k sobě samému.”² Soucitný Spasitel, předvídaje opuštěnost a zármutek svých následovníků, nařídil anjelům, aby je potěšili ujištěním, že opět přijde osobně, tak, jak odešel do nebe.

Když učedníci stáli a patřili upřeně do výše, by ještě zahlédli toho, jež tak milovali, zaslechli slova: “Muži Galilejští, co stojíte, hledíte do nebe? Tento Ježíš, kterýž vzhůru vzat jest od vás do nebe, takt’ přijde, jakž jste spatřili způsob jeho jdoucího do nebe.”¹ Naděje byla oživena poselstvím anjelským. Učedníci “navrátili se do Jeruzaléma s radostí velikou, a byli vždycky v chrámě, chválíce a dobrořečíce Boha.² Neradovali se, že se Ježíš od nich odloučil, ale proto, že anjel jim zvěstoval Jeho druhý příchod.

[237]

Prohlášení příchodu Kristova mělo by nyní býti, jako když bylo učiněno anjely pastýřům Betlémským, — dobrou a radostnou zvěstí. Ti, kdož opravdu milují Spasitele, musí vesele vítati zprávu založenou na slově Božím, že ten, v němž se soustřed’ují jejich naděje na věčný život, opětně přichází, ne aby byl napadán, opovrhován a zamítán jako při svém prvním příchodu, nýbrž v moci a slávě, aby vykoupil svůj lid. Ti, kdož nemilují Spasitele, nepřejí si Jeho příchodu; a nemůže býti pádnějšího důkazu, jak církve se odvrátily od Boha, než podráždění a nevraživost vyvolávaná tímto nebeským poselstvím.

Ze všech velikých náboženských hnutí od dob apoštolských žádné nebylo tak prosto lidské nedokonalosti a nástrah Satanových,

²Jan 14:3.

¹Skut. 1:11.

²Luk. 24 : 52, 53.

jako toto hnutí v létě a na podzim roku 1844. Na zvolání “Ženich přichází, vyjděte mu vstříc” čekající “povstali a upravili své lampy”; zpytovali slovo Boží s nevídaným dosud zájmem a horlivostí. Toto poselství mělo v sobě neodolatelnou moc, jež hýbala dušemi. Nebylo pochyb, nebylo otázek.

Hnutí, jako příval zaplavovalo zemi. Od města k městu, ode vsi ku vsi, i do nej zapadlejších končin pronikalo, až čekající lid Páně byl úplně probuzen. Přemrštěnost mizela před tímto prohlášením jako časný mráz před vycházejícím sluncem. Pochyby a zmatky věřících byly odstraňovány, a srdce byla oživena nadějí a odvahou.

[238] Práce byla prosta oněch výstředností, jež se vždy objevují, když povstane rozčilení mezi lidmi bez ovládajícího vlivu slova a Ducha Božího. Podobalo se to oněm dobám ponížení a návratu k Pánu, jež u starých Židů následovaly po káravých poselstvích Jeho služebníků. Vyznačovalo se to povahovými známkami, které označují dílo Páně v každém věku. Bylo málo nadšené radosti, ale více hlubokého zpytování srdce, vyznávání hříchů, odříkání se světa. Přípravy k setkání se s Pánem byly břemenem rozohněných duchů. Byly konány vytrvalé modlitby, a naprosté odevzdání se do vůle Boží.

V té době zavládla víra, jež přinášela odpověď modlitbám, — víra, jež měla ve vážnosti náhradu a odměnu. Jako proud deště na vyprahlou zem, sestupovala milost ducha na ty, kdož ji vážně vyhledávali. Ti, kteří očekávali, že záhy budou státi tváří v tvář svému Vykupiteli, cítili vážnou radost, jež se nedala vysloviti. Něžná, podmaňující síla Svatého Ducha obměkčovala srdce, neboť Jeho požehnání hojně bylo udělováno věrným věřícím.

Když se přiblížil čas, kdy Spasitel byl očekáván, zpytovali věřící podobenství o desíti pannách (Mat. 25:1—13). jež “vzavše lampy své, vyšly proti ženichovi.” Po nějakém otálení, zatím co tyto panny “zdřímaly a zesnuly,” ozvalo se o půlnoci volání: “Aj, ženich jde, vyjděte proti němu.” Poněvadž se volání toto často opakovalo, bylo hnutí té doby nazváno “půlnočním voláním.”

Ti, kteří přijali poselství, očekávali s nevýslovnou touhou příchod Spasitelův. Čas, kdy jej očekávali, byl za dveřmi. Vyčkávali tuto hodinu se slavnostním klidem. Žili v sladkém společenství s Bohem, v touze po míru, jenž měl býti jejich údělem v světlé budoucnosti.

Nikdo, kdo prožil tuto naději a důvěru, nemůže zapomenouti na tyto vzácné hodiny očekávání. Po několik týdnů před touto dobou

byly světské záležitosti z větší části odloženy stranou. Úpřímní věřící pečlivě zkoumali každou myšlenku a každé hnutí srdce tak, jako kdyby byli na smrtelné posteli, a za nedlouho měli se rozloučiti se světem. Všichni pocít'ovali potřebu dáti zevnějškem na jevo, že jsou hotovi sejiti se se Spasitelem; jejich bílá roucha znamenala čistotu ducha, — povahy očistěné od hříchu smiřující krví Kristovou.

Kéž by stále lid vyznávající Boha byl prodchnut týmž duchem zkoumání srdce, touž vážnou, odhodlanou vírou. Kdyby lidé byli žili dále v takové pokoře před Bohem, a vysílali své prosby k trůnu milosrdenství, měli by větší zkušenosti než mají dnes. Lidé se málo modlí, a jsou málo přesvědčeni o hříchu, a nedostatek živé víry zbavuje jich milosti, tak hojně udělované naším Vykupitelem.

[239]

[240]

Bůh chtěl zkouseti svůj lid. Jeho ruka zakryla omyl při počítání prorockých období. Adventisté v tu dobu nepoznali onen omyl, ale také naň nepřišli ani jejich nejučenější odpůrci.

Čas očekávání minul, a Kristus se neobjevoval, aby vysvobodil svůj lid. Ti, kdož s důvěrou a láskou úpřímnou hleděli vstříc svému Spasiteli, zažili trpké zklamání. Ale záměry Boží byly dosaženy: Zkoušel srdce těch, kteří měli víru v Jeho příchod. Byli mezi nimi mnozí, kteří nebyli vedeni žádnou vyšší pohnutkou než strachem. Jejich vyznání víry nemělo vlivu na jejich srdce a životy. Když se očekávaná událost nedostavila, tyto osoby prohlašovaly, že nebyly zklamány a že nikdy nevěřily, že Kristus přijde. Byli mezi prvními, kteří se vysmívali zármutku úpřímně věřících.

[241]

Kapitola 20—Zklamání.

Ti, kteří přijali poselství, dospěli v starostlivé a vážné náladě k době, kdy doufali sejiti se s Pánem. Každého jitra cítili, že první jejich povinností jest, zajistiti si důkaz, že Bůh je přijme. Jistota, že Spasitel jich přijme, stala se jim větší nutností než denní pokrm; a když nějaká chmůra zatemnila jejich mysl, neustali, dokud ji nezapudili. Poněvadž cítili svědectví odpouštějící milosti, toužili spatřiti Toho, jež jejich duše milovaly.

Avšak osud jim připravil zklamání. Čas očekávání uplynul a Kristus se nezjevil, aby vysvobodil svůj lid. S neochvějnou důvěrou hleděli vstříc Jeho příchodu, a teď jim bylo jako Marii, když přišla k hrobu Kristovu a našedši jej prázdný, zvolala s pláčem: “Vzali Pána mého a nevím kde ho položili.”¹

Pocit bázně a strachu, že poselství ono jest pravé, držel v po nějaký čas na uzdě nevěřící svět. Ani po uplynutí času toto hned nezmizelo; z počátku se neodvážili vítěziti nad zklamanými, ale když nebylo viděti žádných znamení Božího hněvu, vzpamatovali se ze svého strachu a začali jim činiti výčitky a vysmívati se jim.

Ježíš a veškeré nebešanstvo pohlíželi s láskou na zkoušené a věrné, ač zklamané lidstvo. Kdyby byl mohl býti odhrnut závoj dělicí viditelné od neviditelného, bylo by bývalo možno zřítí anjely blížiti se k těmto vytrvalým duším, a chrániti jich před nástrahami Satanovými.

[242]

Velká část lidí, kteří vyznávali že věří v brzký příchod Páně, vzdala se této naděje. Někteří, kteří pevně důvěřovali, byli tak hluboce raněni ve své pýše, že by byli nejraději uprchli ze světa. Jako Jonáš reptali oproti Bohu, a přáli si raději zemřítí než živu býti. Ti, kteří založili svoji víru na názorech jiných a nikoli na slově Božím, byli nyní ochotni změnití opět své náhledy. Posměvači získali slabochy a zbabělce na svou stranu, a všichni společně prohlašovali, že již netřeba se ničeho obávati ani čeho očekávati. Čas uplynul, Pán nepřišel, a svět může zůstati stejný po dalších tisíc let.

¹Luk. 19 : 40

Vážní, upřímní věřící vzdali se všeho pro Krista a těšili se Jeho přítomnosti jako nikdy před tím. Věřili, že dali poslední výstrahu světu, a očekávali, že brzy budou přijati do společnosti svého Božského Mistra a nebeských anjelů, a proto se z větší části vzdálili ze společnosti těch, kteří nepřijali poselství. S velkou toužebností se modlili: “Přijď, Ježíši, a přijď brzy.” Ale On nepřišel. A vzítí opět na se těžké břímě životních starostí a svízelných a snáseti výsměšky a pohrdání po směvačného světa, to bylo hroznou zkouškou víry a trpělivosti.

Zklamání při prvním příchodu.

Ale toto zklamání nebylo tak velké jako zklamání, jež zažili učedníci v době prvního příchodu Kristova. Když Ježíš vítězně vjížděl do Jeruzaléma, Jeho následovníci mysleli, že dosedne na trůn Davida a osvobodí Izraele od jeho utlačovatelů. S velkými nadějemi a radostnými předtuchami předstihovali se v uctívání svého Krále. Mnozí prostírali svá roucha jako koberce, před něho, aneb stlali před ním ratolesti palmové. Ve svém radostném zanícení provolávali vesele: “Hosanna Synu Davidovu.” Když farizeové, pobouření a pohoršení jsouce tímto výbuchem radosti, žádali Ježíše aby napomenul své učedníky, tu On odpověděl: “Budou-li tito mlčeti, kamení hned bude volati.”¹ Proroctví musí býti spině, no. Učedníci uskutečňovali účel Boží, přec však čekalo je trpké zklamání. Po uplynutí několika dní byli svědky bolestné smrti Spasitelovy a ukládali ho do hrobu. Jejich očekávání se nijak nesplnilo ani z části a jejich naděje zemřela s Ježíšem. Teprve když Pán vítězně vyšel z hrobu, mohli pochopiti [243] vše to, co bylo předpověděno proroctvím, a “že měl Ježíš trpěti a z mrtvých vstáti.”¹

Pět set let před tím Pán prohlásil skrze proroka Zachariáše: “Raduj se, dcero Siónská, prokřikuj, dcerko Jeruzalémská, aj, Král tvůj přijde spravedlivý a spasení plný, chudý a sedící na oslu, totiž na oslátku mladém.”² Kdyby byli učedníci znali, že Kristus jde na soud a na smrt, nebyli by mohli splniti toto proroctví.

¹Luk. 19 : 40.

¹Skut. 17: 3.

²Zach. 9 : 9.

Podobně i Miller a jeho soudruzi splnili proroctví, a vydali poselství, jež mělo býti dáno světu dle vdechnutého předpovědění, které však by byli nemohli dáti, kdyby byli plně rozuměli proroctví, poukazující na jejich zklamání a podávající jiné poselství, jež má býti hlášáno všem národům dříve než Pán přijde. Poselství prvního a druhého anjela byla dána v pravý čas, a dokonala dílo, jež Bůh určil, aby skrze ně bylo vykonáno.

Pevné setrvání u víře.

Svět očekával, že celá soustava adventní zanikne, když čas uplynul a Kristus se neobjevil. Ale ač mnozí, pod silným pokušením odřekli se své víry, přece však někteří zůstali pevní. Ovoce adventního hnutí, duch pokory a zkoumání srdce, odříkání světa a nápravy životní, jež provázely ono dílo, byly důkazem, že se jedná o dílo Boží. Neodvážili se popírati, že přítomnost síly Ducha svatého byla důkazem hlásání druhého příchodu Krista, a nedovedli najiti omylu při počítání prorockých období. Nej schopnějším jejich odpůrcům nepodařilo se zvrátiti soustavu jejich prorockých výkladů.

Nemohli bez důkazů bible ustoupiti ze stanoviska, dosaženého, zbožným zpytováním Písma sv., těmi, jichž mysl osvícena byla Duchem Božím jichž srdce planula jeho živoucí silou; ze stanoviska, jež obstálo nej přísnější posuzování a odolalo nejprudší odpor proslavených náboženských učitelů a světských učenců, a jež se ubránilo spojeným silám vědy i výmluvnosti, jakož i výsměškům a zlehčování se strany vyšších i nižších tříd.

[244]

Stala se ovšem nějaká chyba, týkající se očekávané události, ale ani to neotřáslu jejich vírou ve slovo Boží. Když Jonáš prohlašoval v ulicích Ninive, že město bude ve čtyřiceti dnech zbořeno, Pán přijal pokoření Ninivetských a prodloužil jim lhůtu k polepšení; avšak poslání Jonášovo bylo od Boha a Ninive bylo zkoušeno dle Jeho vůle. Adventisté věřili, že stejným způsobem vedl Bůh i jich, aby dali výstrahu před soudem.

Bůh nezapomněl na svůj lid; Jeho duch dosud bydlí s těmi, kteří nepopírají bez rozvahy světlo, jehož se jim dostalo, a nezavrhují adventní hnutí. V epištole k Židům jsou slova povzbuzení a výstrahy pro ty, kteří jsou zkoušeni, a čekajícím v této rozhodující době: “Nezamítejtež smělé doufanlivosti své kteráž má velikou odplatu.

Než potřebí jest vám trpělivosti abyste vůli Boží činíce, dosáhli zaslíbení. Nebo ještě velmi, velmi maličko, a aj Ten, kterýž přijíti má, přijde, a nebudeť meškati. Spravedlivý pak z víry živ bude. Pakli by se jinam obrátil, nezalibuje sobě duše má v něm. Ale my nejsme poběhlíci k zahynutí, ale věřící k získání duše.”¹

Ze toto napomenutí jest psáno církvi posledních dnů, jest vidno ze slov, naznačujících blízkost příchodu Páně: “Ještě velmi, velmi maličko, a ten, kterýž přijíti má, přijde, a nebudeť meškati.” V tom jest jasně zahrnuto, že bude zdánlivé omeškání a že se bude zdát, jako kdyby Pán se byl opozdil. Toto poučení se zvláště hodí na zkušenost adventistů v roce 1844. Lid, zde označený, byl v nebezpečí, že se ztroskotá se svou vírou. Plnil vůli Boží, dav se vésti Jeho Duchem a Jeho slovem, ale nemohl pochopiti Jeho záměr ve své minulé zkušenosti, ani nedovedl rozeznati cestu před sebou, a byl uveden v pokušení pochyb, zdali skutečně Bůh jich vedl. Na tuto dobu hodila se slova: “Spravedlivý pak z víry živ bude.” Pokud jasné světlo “půlnočního volání” zářilo jim na cestu, a oni viděli proroctví odhalené a rychle se splňující znamení, hlásající, že příchod Kristův se blíží, kráčeli, jak je zrak vedl. Však nyní, zdrceni zklamanými nadějemi, mohli se udržeti pouze vírou v Boha a v Jeho slovo. [245]

Posměvačný svět říkal: “Byli jste oklamáni. Vzdejte se své víry a prohlaste, že adventní hnutí bylo dílem Satanovým.” Ale Boží slovo prohlásilo: “Pakli by se jinam obrátil, nezalibuje sobě duše má v něm.” Odřeknutí se nyní své víry a zapření moc Ducha Svatého, jež provázela poselství, znamenalo by jíti do záhuby. Byli však povzbuzováni ke stálosti slovy Pavlovými: “Nezamítejtež smělé doufanlivosti své”; “po-třebí jest vám trpělivosti,” “nebo ještě velmi, velmi maličko, a Ten, kterýž přijíti má, přijde, a nebudeť meškati.” Jedinou bezpečnou cestou pro ně bylo, udržovati světlo, jež přijali od Boha, držeti se pevně Jeho slibů, pokračovati v zkoumání Písma a trpělivě bdít a čekati na další světlo. [246]

[247]

¹Ep. K židům 10 : 35-39.

Kapitola 21—Co jest svatyně?

Slova Písma, jež nade všechna jiná byla i základem i středním pilířem adventní víry, znějí takto: “Až do dvou tisíc a tří set večerů a jiter, a přijde k očistění svému svatyně.”¹ Slova ta byla známa všem, kdo věřili v brzký příchod Páně. Tisícere rty opakovaly toto proroctví jako heslo své víry. Všichni cítili, že na událostech v něm předpověděných závisejí jejich nejkrásnější naděje a očekávání. Tyto proročké dny měly uplynouti na podzim roku 1844.

V souhlasu s ostatním křesťanským světem Adventisté tehdy mysleli, že země, aneb aspoň část její, jest svatyní. Vyrozumívali, že očistění svatyně, jest očistění země posledního velikého dne, a k tomu že dojde při druhém příchodu. Z toho vzešel uzávěr, že Kristus se vrátí na zem roku 1844.

Ale ustanovený čas uplynul a Pán se neobjevil. Věřící znali, že slovo Boží nemůže klamati; jejich výklad proroctví musí tedy býti chybný; ale kde vězí omyl? Mnozí rychle rozřešili nesnáz prohlásivše, že 2,300 dní neskončilo r. 1844. Neměli pro to žádný důvod kromě toho, že Kristus nepřišel, kdy ho očekávali. Dovožovali, že kdyby proročké dny byly skončily roku 1844, Kristus byl by se tehdy vrátil, aby obnovil svatyni, vyčistě zemi ohněm; a ježto nepřišel, nemohly prý tyto dny ještě skončiti.

[248]

Uznati tento závěr, znamenalo zavrhnouti dřívější počítání proročských období. Bylo shledáno, že 2300 dní začíná tehdy, kdy vešel v platnost rozkaz Artaxerxův o obnovení a vystavení Jeruzaléma, na podzim r. 457 př. Kr. Když vezmeme tento letopočet za počáteční bod, pak, shoduje se tento úplně se všemi událostmi předpověděnými ve vysvětlení tohoto období u Dan. 9:25—27. Šedesát devět týdnů, prvních to 483 ze 2300 roků, mělo sahati až k Mesiášovi Pomazanému; a křest Kristův a pomazání Duchem Svatým r. 27. po Kr. přesně vyplňuje toto určení. V polovici sedmdesátého týdnu Kristus měl býti usmrcen. Za tři a půl roku po svém pokřtění Kristus byl ukřižován, na jaře r. 31. po Kr. Sedmdesát týdnů, čili 490 roků, mělo

¹Daniel 8:14.

být vyhrazeno Židům. Po plynutí tohoto období národ jejich dovršil zavržení Krista pronásledováním Jeho učedníků, a apoštolové se obrátili k pohanům, r. 34. po Kr. Tím skončilo prvních 490 let ze 2300, a zbývalo tedy ještě 1810 roků. Od roku 34 po Kr. 1810 let sahá až k roku 1844. “Pak,” pravil anjel, “bude svatyně očištěna.” Všechny předcházející podrobnosti proroctví se nad vší pochybnost splnily v ustanovený čas.

Při tomto počítání vše bylo jasné a souvislé až na to, že v roce 1844 neudálo se nic, co by odpovídalo očištění svatyně. Popírali, že tehdy dny skončily, znamená uvést celou otázku ve zmatek, a opustiti stanoviska, jež byly zjištěny neomylným splněním proroctví.

Bůh však přivedl lid svůj k velikému hnutí adventnímu; Jeho moc a sláva provázela dílo, a On nedovolil, aby skončilo tmou a zklamáním, a aby bylo považováno za nepravé a vášnivé rozčilení. Nedopustil, aby Jeho slovo bylo zahaleno v pochyby a nejistotu. Ač mnozí upustili od dřívějšího počítání prorockých období a popírali správnost hnutí na nich založeného, jiní nechtěli se vzdáti bodů víry a zkušeností, podporované Písmem a svědectvím Ducha Božího. Věřili, že vykládali Písmo dle zdravé zásady, a že jest jejich povinností držeti se pevně získané pravdy a pokračovati týmž směrem v biblickém bádání. Vážně a pobožně přehlédali své stanovisko a zpytovali Písmo, aby našli svůj omyl. Když nemohli najíti chybu v počítání prorockých období, tu počali podrobněji zkoumati otázku svatyně.

[249]

Země není svatyní.

Při svém bádání shledali, že v bibli není důkazů pro oblíbený a známý názor, že země jest svatyní; za to však našli v bibli úplné vysvětlení otázky svatyně, její vlastnosti, umístění a služby; svědectví svatých spisovatelů bylo tak jasné a hojné, že nepřipouštělo pochybností. Apoštol Pavel v epištole k Židům praví: “Mělat’ pak i první smlouva nařízené služby a svatyni světskou. Nebo udělán byl Stánek první, v kterémž byl svícen, a stůl, a posvátní chlebové, a ten sloul svatyně. Za druhou pak oponou byl Stánek, kterýž sloul svatyně svatých, zlatou maje kadidlnici, a truhlu smlouvy, všudy obloženou zlatem, kdežto bylo věderce zlaté, mající v sobě mannu,

a hůl Aronovu, kteráž byla zkvetla, a dsky zákona, nad truhlou pak cherubínové slávy, zastěňující slitovnici.”¹

Svatyně, o níž zde Pavel mluví, byl chrám vystavený Mojžíšem z rozkazu Božího, jakožto pozemský příbytek Nejvyššího. “I udělají mi svatyni, abych bydlil uprostřed nich,”² — zněl rozkaz daný Mojžíšovi, když prodléval s Bohem na hoře. Izraelité putovali pouští, a svatostánek byl postaven tak, aby mohl býti přenášen s místa na místo; přes to však byla to velkolepá stavba. Stěny sestávaly z kolmých sloupů silně obložených zlatem, a do stříbra zasazených podstavců, kdežto střecha byla zhotovena z řady záclon čili pokrývek, zvenčí z koží, zvnitř z jemných látek zhotovených, jež byly krásně protkány postavami cherubínů. Kromě vnějšího dvora, kde byl oltář pro oběti zápalné, sestával stánek ze dvou oddělení, nazvaných svatyní a svatyní svatých, oddělených bohatou a krásnou záclonou, aneb oponou; podobná opona uzavírala vchod do prvního oddělení.

[250] Ve svatyni svatých byl na jižní straně svícen, jehož sedm lamp osvětlovalo svatyni dnem i nocí; na severní straně stál stůl s přesnými chleby; a před oponou, oddělující svatyni od svatyně svatých, byl zlatý oltář pro kadění, s něhož oblak vůně denně se vznášel s modlitbami Izraele k Bohu.

Ve svatyni svatých stála archa, truhla z drahocenného dřeva obložená zlatem, schrána to pro dvě dsky kamenné, na něž Bůh vepsal zákon desíti přikázání. Nad archou, tvoříc zároveň pokryt posvátné truhly, byla slitovnice, nádherný kus umělecké práce, a na ní pak s každé strany cherubín, vše z pravého zlata. V tomto oddělení se Božská přítomnost jevila oblakem slávy mezi oběma cherubíny.

Po usazení Židů v Kánánu, byl Stánek nahražen chrámem Šalomounovým, který, ač to byla trvalá stavba a ve větší rozloze, měl tytéž rozměry a měl podobné zařízení. V této podobě svatyně trvala — vyjímaje dobu Danielovu, kdy ležela v troskách, — až do roku 70 po Kr., kdy byla zbořena Římány.

To jest jediná svatyně, jež kdy byla na zemi, a o níž mluví Bible. Pavel apoštol ji prohlásil za svatyni první smlouvy. Nemá však nová smlouva žádné svatyně?

¹Žid. 9:1-5.

²Moj. 25:8.

Nebeská svatyně.

Obrátivše opět pozornost k epištole k Židům, toužící shledali, že jsoucnost druhé svatyně, čili svatyně nové smlouvy, jest zahrnuta již v uvedených slovech Pavlových: “Mělat’ pak i první smlouva nařízené služby a svatyni světskou.” Slovíčko “i” naznačuje, že Pavel dříve se zmínil o této svatyni. Vrátivše se zpět k počátku předcházející kapitoly, četli: “Ale summa toho mluvení jest, že takového máme nejvyššího kněze, kterýž se posadil na pravici trůnu velebnosti v nebesích, služebník jsa svatyně a pravého toho stánku, kterýž Pán vzdělal, a ne člověk.”¹

Zde se objevuje svatyně nové smlouvy. Svatyně první úmluvy byla zbudována člověkem, tato jest vzdělána Pánem, a ne člověkem. V oné svatyni pozemští kněží vykonávali své služby; v této Kristus, náš nejvyšší velekněz, slouží na pravici Boží. Jedna svatyně byla na zemi, druhá jest v nebi.

Stánek Mojžíšův byl zbudován podle vzoru. Pán mu nařídil: “Vedle všeho, jakž já ukazuji tobě podobenství stánku a podobenství všech nádob jeho, tak uděláte.” A opětně bylo dáno nařízení: “Hlediž pak, abys udělal podle podobenství toho, kteréž tobě ukázáno jest na hoře.”¹ A Pavel praví, že první Stánek “byl podobenstvím na tehdejší čas, v němž darové a oběti se obětují”; že jeho svatá místa byla “věcí nebeských příkladové”; že kněží přinášející dary podle zákona “sloužili podobenství a stínu nebeských věcí,” a že “nevšel Kristus do svatyně rukou udělané, kteráž by nesla figuru pravé, ale v samo nebe, aby nyní přítomný byl tváří Boží za nás.”²

[251]

Původní svatyně, aneb “vzor.”

Svatyně v nebesích, v níž Ježíš koná službu pro nás, jest velikým původem, jehož odstínem byl Stánek zbudovaný Mojžíšem. Bůh vdechl svého Ducha stavitelům pozemské svatyně. Umělecká dovednost, projevivší se v jeho stavbě, byla výrazem Božské moudrosti. Stěny měly vzezření celistvého zlata, odrážejíce všemi směry světlo sedmi lamp ze zlatého svícnu. Stůl s přesnými chleby a oltář pro

¹Ep. K Židům 8 :1 ,2.

¹2 Moj. 25:9, 40.

²Žid. 9:9, 23; 8:5; 9:24.

zápaly zářily jako hlazené zlato. Nádherná záclona, jež tvořila strop, protkaná postavami anjelů v modru, purpuru a šarlatu, zvyšovala krásu pohledu. A za druhou oponou byla posvátná záře “Shekinah”, viditelné to znamení Boží slávy, kam směl vstoupiti pouze velekněz.

Nevyrovnatelná skvělost pozemského svato-stánku zrcadlila lidskému zraku slávu onoho nebeského chrámu, kde Kristus, náš předchůdce, slouží za nás před trůnem Božím. Bydliště Krále králů, kde tisícové tisíců slouží Jemu, a deset tisíckrát deset tisíců stojí před ním.³ Tento chrám, naplněný slávou věčného trůnu, kde serafíni, jeho stkvoucí strážcové, zahalují v úctě své tváře, mohl dojiti jen slabého znázornění velikosti a slávy v nejvelkolepější budově, jež kdy vybudována byla lidskou rukou. Avšak důležité pravdy týkající se nebeské svatyně a velkého díla tam konaného pro vykoupení člověka, byly učeny pozemskou svatyní a jejími službami.

[252] Svatá místa nebeské svatyně jsou označena dvěma odděleními v pozemské svatyni. Když bylo apoštolovi Janovi dopřáno ve vidění spatřiti chrám Boží v nebesích, spozoroval tam “sedm lamp ohnivých, hořících před trůnem.”⁴ Viděl anjela “majícího kadidlnici zlatou dání jsou mu zápalové mnozí, aby je obětoval s modlitbami všech svatých na oltáři zlatém, kterýž jest před trůnem.”¹ Zde bylo prorokovi dovoleno shlédnouti první oddělení svatyně nebeské; a viděl tam “sedm lamp hořících” a “zlatý oltář”, znázorněný zlatým svícem a oltářem ku kadění, ve svatyni pozemské. A zase “otevřín jest chrám Boží”² a on hleděl za vnitřní oponu, na svatyni svatých. Zde spatřil “archu úmluvy Jeho”, zastoupenou posvátnou truhlou zhotovenou Mojžíšem pro uschování zákona Božího.

Takto ti, kdož zkoumali tuto otázku, našli nezvratný důkaz o jsoucnosti svatyně v nebi. Mojžíš vystavěl pozemskou svatyni dle vzoru, jenž mu byl ukázán. Pavel učí, že vzorem byla pravá svatyně, která jest v nebi. A Jan dosvědčuje, že ji spatřil v nebi.

V nebeském chrámu, příbytku to Božím, trůn Jeho jest postaven v spravedlnosti a soudu. Na nejsvětějším místě jest Jeho zákon, velké pravidlo práva, dle něhož jest veškeré lidstvo zkoušeno. Archa, obsahující desky zákona, jest zakryta slitovnicí, před níž Kristus

³Yiz Daniel 7:10.

⁴Zjevení 4:5.

¹Zjev. 8:3.

²Zjev. 11:19.

nabízí v obět' svoji krev pro spásu hříšníka. Tak se představuje spravedlnost spojená s milosrdenstvím v plánu lidského vykoupení. Toto spojení, jež naplňuje celé nebe úžasem a úctou, mohla pouze nekonečná moudrost vymyslet, a nekonečná moc uskutečnit.

Cherubíni pozemské svatyně, pohlížející důstojně na slitovnici, představují zájem, s jakým nebeské zástupy pohlížejí na dílo vykoupení. Jest to tajemství slitování, do kterého anjelé touží nahlédnouti, — kterak Bůh může býti spravedlivý, když odpouští kajícímu hříšníkovi a obnovuje styk s padlým národem, že Kristus mohl se sklonit, aby pozvedl nesčíslné množství z propasti zkázy, a odíti je v neposkvrněný šat své vlastní spravedlnosti, spojití se s anjely, kteří nikdy nepadli, aby bydlili na věky věků před tváří Boží.

Až bude Jeho prostřednická práce ukončena, pak Bůh “dá Jemu stolicí Davida otce jeho,” království, “jemuž nebude konce.”³ Jako kněz sedí nyní Kristus s Otcem na trůnu Jeho.⁴ Na trůně, s věčným, jediným živým Bohem jest Ten, jenž “nemoci naše vzal a bolesti naše vlastní nesl”, jenž “byl zkoušen ve všem nám podobně kromě hříchu,” aby “mohl také pokušení trpícím spomáhati.” “Paklit' by kdo zhřešil, přimlouve máme u Otce.”¹ Zraněné ruce, probodnutý bok, přibité nohy, — přimlouvají se za padlého člověka, jehož vykoupení bylo do saženo za tak nesmírnou cenu.

[253]

Otázka: Co jest svatyně? jest jasně zodpověděna Písmem. Výraz “svatyně”, jak se jej v bibli užívá, vztahuje se přesně na stánek vybudovaný Mojžíšem, jakožto příklad věcí nebeských, a za druhé k “pravému stánku” v nebesích, na kterýž pozemská svatyně poukazovala. Smrtí Kristovou skončily znázorňující služby. “Pravý stánek” v nebesích jest svatyní nové smlouvy. A poněvadž proroctví Daniele (8: 14), že “po 2300 dnech přijde k očistění svému svatyně”, se vyplnilo v tomto zařízení, tu svatyně, na kterou se to vztahuje, musí býti svatyní nové smlouvy. V době uplynutí 2300 dnů, roku 1844, nebylo již po mnohá staletí na zemi žádné svatyně. Proroctví te-dy nade vší pochybnost vztahuje se na svatyni v nebesích.

³Luk. 1:32,33.

⁴Zjev. 3:21.

¹Iz. 53:4; žid. 4:15; 2:18; 1 Jana 2:1..

Očistění svatyně.

Zbývá však ku zodpovědění nej důležitější otázka: Co znamená očistění svatyně? Že taková služba byla ve spojení s pozemskou svatyní, jest praveno v knihách Starého Zákona. Avšak může býti něco v nebi, co by mělo býti očištěno? V kap. 9. ep. k Žid. jest očistění svatyně pozemské i nebeské jasně označeno: “A téměř všecko podle zákona krví očist’ováno bývá, a bez krve vylití nebývá odpuštění vin. Protož potřebí bylo, aby věci nebeských příkladové těmi věcmi (krví zvířat) očist’ováni byli, nebeské pak věci lepšími oběťmi, nežli jsou tyto.”² drahocennou krví Kristovou.

Očistění, jak v obrazné tak ve skutečné službě, musí býti vykonáno krví: v oné krví zvířat, v této krví Kristovou. Pavel jakodůvod, proč očistění musí býti vykonáno krví, uvádí, že bez krve vylití nebývá *odpuštění*. Očistění čili zbavení hříchu jest práce, jež musí býti vykonána. Ale jak může býti hřích ve spojení se svatyní ať nebeskou či pozemskou? To lze se doznati v souvislosti se službou obraznou; [254] neboť kněz, jenž zastával úřad na zemi, sloužil “podobenství a stínu nebeských věcí”¹

Služba kněžská.

Služba pozemské svatyně sestávala ze dvou částí; kněži sloužili denně ve svatyni, a jednou za rok velekněz vykonával zvláštní dílo smíření ve svatyni svatých, za účelem očistění svatyně. Den co den kající hříšník přinášel svou oběť ke dveřím chrámu, vyznával své hříchy, klada ruku na hlavu oběti, přenášel tak obrazně své hříchy na nevinnou oběť. “Bez krve vylití” praví apoštol, “nebývá odpuštění vin.” “Duše všelikého těla jest krev jeho.”² Porušený zákon Boží požadoval krev vinníkovu. Krev, představující zmařený život hříšníkův, jehož vinu oběť nesla, byla odnesena knězem na posvátné místo a stříknuta před oponou, za níž byla archa obsahující zákon, jež hříšník přestoupil. Tímto obřadem byl hřích skrze krev obrazně přenesen do svatyně; ale kněz měl potom jisti ono maso, jak Mojžíš nařídil synům Aronovým, řka: “Bůh dal je vám, abyste

²žid. 9:22, 23.

¹žid 17:11.

²3 Moj. 10:17.

nesli nepravost všeho množství.”³ Oba obřady byly znázorněním přenesení hříchu z kajícíka do svatyně.

Tak to bylo konáno den ze dne po celý rok. Hříchy Izraele byly tím přenášeny do svatyně, a zvláštní práce byla nutna pro jejich odstranění. Bůh rozkázal, aby očistění bylo učiněno pro každé posvátné oddělení. “A očistí svatyni od nečistot synů Izraelských a od přestoupení jejich i všech hříchů jejich. Totéž učiní i stánku úmluvy, kterýž jest mezi nimi uprostřed nečistot jejich.” Mělo býti také provedeno očistění oltáře, aby “očištěn a posvěcen byl od nečistot synů Izraelských.”⁴

Jednou za rok, o velikém dni očist'ování, kněz vstoupil do svatyně svatých, aby očistil svatyni. Výkon ten byl dovršením celoroční služby. V den očistění byly přivedeni dva kozly ke dveřím stánku, a byly na ně dány dva losy, “jeden Hospodinu a druhý Azazel”⁵ (k odnešení hříchů). Kozel, na něhož padl los Hospodinův, byl zabit jako oběť za hříchy lidu. A kněz musel odnésti jeho krev za oponu a stříknouti ji na slitovnici a před slitovnicí. Krev musela býti také stříkána na oltář zápalný, jenž byl před oponou.

[255]

“A vlože Aron obě ruce své na hlavu kozla živého, vyznávati bude nad ním všechny nepravosti synů Izraelských, a všechna přestoupení jejich se všemi hříchy jejich, a vloží je na hlavu kozla, a vyžene ho člověk k tomu zřízený na poušť. Kozel ten zajisté ponese na sobě všechny nepravosti jejich do země pusté.”¹ Kozel k odnešení hříchů se nikdy nevrátil do tábora Izraelského, a muž, který jej odvedl, musel vodou umýti sebe i šaty své, než se vrátil do tábora.

Celý obřad měl ten účel, aby vštípil Izraelským svatost Boží a Jeho nenávisť k hříchu, a dále, aby jim ukázal, že nemohou přijít ve styk s hříchem, aniž by se neznečistili. Od každého se požadovalo, aby ponižoval svoji duši (život), v době kdy se konalo očist'ování. Všeho obchodu muselo býti zanecháno, a celé shromáždění Izraelské muselo strávit den ve vážném pokoření se před Bohem, modlíc se, postíc a hluboce zpytující svých srdcí.

³Tamtéž.

⁴3 Moj. 16:16, 19.

⁵3 Mojž. 16:8, 21, 22.

¹3 Moj. 16:8, 21, 22

Poučení z očist'ování.

Důležité pravdy týkající se očist'ování vyplývají z obrazné služby. Na místě hříšníka byl vzat náhradník; avšak hřích nebyl zahlazen krví obětí. Proto bylo postaráno o způsob, kterým byl přenesen do svatyně. Obětováním krve hříšník uznal moc zákona, doznal viny svého přestupku a vyjádřil touhu po odpuštění skrze víru v Spasitele, který přijíti měl; avšak ne-byl ještě úplně sprostěn odsouzení od zlořečenství zákona. V den očist'ování velekněz, přijav obět' od shromáždění, odešel do svatyně svatých s krví této oběti, a stříknul ji na slitovnici, přímo nad zákonem, aby mu učinil zadost. Potom, jakožto prostředník, vzal hříchy na sebe a vynesl je ze svatyně. Vlo-živ ruce na hlavu obětního kozla, vyznával nad ním všechny jejich hříchy, čímž obrazně přenesl jich se sebe na kozla. Kozel jich pak odnesl pryč, a pak již bylo považováno za jisté, že jsou na vždy odděleny od lidu.

[256] Taková byla služba, vykonávaná “v podobenství a stínu nebeských věcí.” A co se konalo obrazně při bohoslužbách v pozemské svatyni, děje se skutečně při službě ve svatyni ne- beské. Po vstoupení na nebesa Spasitel náš začal působiti jako náš velekněz. Apoštol Pavel praví: “Nevšel Kristus do svatyně rukou udělané, kteráž by nesla figuru pravé, ale v samo nebe, aby nyní přítomný byl před tváří Boží za nás.”¹

Služba kněžská po celý rok v prvním oddělení svatyně, “před oponou,” jež tvořila dvěře a oddělovala svatyni od vnějšího dvora, představuje službu, jaké se věnoval Kristus po svém nanebevstoupení. Denním úkolem kněze bylo předkládati Bohu krev oběti za hříchy, a také zápal, jenž vstupoval vzhůru společně s modlitbami Izraele. Tak Kristus obětoval svoji krev před Otcem ve prospěch hříšníků, a předkládal mu též s drahocennou příjemností svoji spravedlnost s modlitbami kajících věřících. Taková byla služba v prvním oddělení nebeské svatyně.

Tam jej následovala víra jeho učedníků, když se vzdálil jejich zrakům. Tam se soustředila jejich naděje, “kterouž máme jako kotvu duše,” praví Pavel, “i bezpečnou i pevnou, a vcházející až do vnitřku za oponu, kdežto předchůdce pro nás všel Ježíš, jsa učiněn nejvyšším

¹žid, 9:24.

knězem na věky.” “Ani skrze krev kozlů a telat, ale skrze svou vlastní krev, všed jednou do svatyně, věčné vykoupení našel pro nás.”²

Služba Kristova.

Po osmnáct století tato služba pokračovala v prvním oddělení svatyně. Krev Kristova, prolitá ve prospěch kajících hříšníků, věřících, zajistila jim odpuštění a přijetí u Otce; avšak jejich hříchy stále zůstávaly v knihách záznamů. Jako při obrazné službě bylo při konci roku dílo očist'ování, tak prv než bude ukončeno dílo Kristovo pro spásu lidí, koná se dílo očist'ování pro odstranění hříchů ze svatyně v nebesích. To jest služba, jež začala když uplynulo oněch 2300 dní. V té době, jak předpověděno Danielem prorokem, vstoupil náš velekněz do svatyně svatých, aby vykonal poslední část svého slavnostního díla, — aby očistil svatyni.

Jako za starodávna byly hříchy lidu vírou přenášeny na oběť za hříchy a s její krví přenášeny obrazně do pozemské svatyně, tak dle nové smlouvy hříchy kajícníkovy jsou vírou přenášeny na Krista, a odnášeny skutečně do svatyně nebeské. A jako obrazné očistění pozemské svatyně bylo dovršeno odstraněním hříchů, jimiž byla poskvrněna, tak skutečné očistění nebeské svatyně bude dovršeno odstraněním, čili smazáním hříchů, jež tam jsou zaznamenány. Ale dříve než toto bude vykonáno, musí býti prozkoumány knihy záznamů, aby se rozhodlo, kdo skrze pokání z hříchů a víru v Krista má nároky na výhody Jeho očistění. Očistění svatyně zahrnuje v sobě tudíž vyšetřování, — dílo soudu. Toto musí býti vykonáno dříve, než Kristus přijde, aby vykoupil lid svůj. Neboť až přijde, odplata Jeho bude s Ním, aby odplatil jednomu každému podle skutků jeho.¹

[257]

Takto ti, kdož kráčeli za světlem prorockého slova, poznali, že Kristus, místo aby přišel na zem po uplynutí 2300 dní v roce 1844, vstoupil tehdy do svatyně svatých v nebeské svatyni, aby vykonal závěrečné dílo očistění, přípravu to k Jeho příchodu.

Bylo též zřejmé, že zatím co obětování za hříchy ukazovalo na Krista jako na oběť, a velekněz představoval Krista jakožto prostředníka, tak i kozel k odnešení hříchů představoval Satana, původce hřichu, na nějž hříchy úpřimně kajících budou na konec vloženy.

²žid, 6:19, 20; 9:12.

¹Zjevení 22:12.

Když velekněz s pomocí krve oběti odstranil hříchy ze svatyně pak vložil je na kozla. Až Kristus s pomocí své vlastní krve odstraní hříchy svého lidu z nebeské svatyně ku konci své služby, pak přenesení je na Satana, jenž dle rozsudku musí odpykati konečný trest. Kozel k odnešení hříchů byl poslán do pusté země, aby nikdy nemohl přijíti do shromáždění Izraelských. Tak i Satan bude navždy zapuzen od Boha i Jeho lidu, a bude zahlazen při konečném zničení hříchu a hříšníků.

[258]

[259]

Kapitola 22—Svatyně svátých.

Předmět svatyně byl klíčem, jenž otevřel tajemství zklamání roku 1844. Objevil úplnou soustavu pravdy, souvislý soulad, ukazující, že ruka Boží řídila veliké adventní hnutí, a označující přítomnou povinnost, i kterak jest uvedeno na světlo postavení a dílo Jeho lidu. Jako učedníci Ježíšovi po oné hrozné noci, plné úzkosti a zklamání, byli “veselí, že vidí Pána,” tak se nyní zaradovali ti, kteří s důvěrou očekávali Jeho druhý příchod. Čekali, že se zjeví v slávě, aby odměnil své služebníky. Když jejich naděje byly zklamány, přestali zřítí Ježíše. Nyní však ve svatyni svátých Jej opět spatřili, co svého soucitného velekněze, kterýž se brzy objeví jako Král a Osvo-boditel.

Světlo svatyně ozařovalo minulost, přítomnost i budoucnost. Poznali, že Bůh je vedl svou neomylnou prozřetelností. Ačkoliv, jako první učedníci, sami nechápali poselství, jež nesli, avšak toto bylo v každém ohledu správné. Prohlašováním téhož uskutečňovali záměr Boží, a jejich práce nebyla marná před Hospodinem. “Znovu-zplození nadějí živou,” veselili se “radostí nevýmluvnou a oslavenou.”¹

Oboje, jak proroctví Danieolovo (8 : 14) : “Do dvou tisíc a tří set večerů a jiter, a přijde k očistění svému svatyně,” tak i poselství prvního anjela: “Bojte se Boha a vzdejte Jemu chválu, neboť přišla hodina soudu Jeho,” poukazovalo na Kristovu službu ve svatyni svátých, k vyšetřujícímu soudu, — a nikoliv na příchod Kristův za účelem vykolipení Jeho lidu a zni- čení bezbožných. Chyba nevězela v počtu prorockých období, nýbrž v události, jež se měla státi na sklonku 2300 dní. Následkem této chyby věřící se dožili zklamání, ale vše, co bylo předpověděno proroctvím, a vše, co mohli dle záruky Písma očekávati, se uskutečnilo.

[260]

---

¹Petra. 1 : 3, 8.

Proroctví splněné v nebi.

V téže době, kdy naříkali nad zklamáním svých nadějí, udála se věc, jež byla předpověděna poselstvím, a jež se musela splnit dříve, než Pán se mohl zjevit, aby odměnil své služebníky. Kristus přišel, ne však na zem, jak očekávali, nýbrž, jak bylo obrazně znázorněno, do svatyně svatých v chrámě Božím v nebi. Prorokem Danielem jest líčen jak přichází v této době k Starému Dnů, takto: “Viděl jsem u vidění nočním, a aj, s oblaky nebeskými podobný Synu člověka přicházel,” — ne na zem, nýbrž — “k Starému dnů, a před Něj postaven byl.”¹

Tento příchod jest také předpověděn prorokem Malachiášem: “V tom ihned přijde do chrámu svého Panovník, kteréhož vy hledáte, a anjel smlouvy, v němž vy libost máte. Aj, přijdeť On, praví Hospodin zástupů.”² Příchod Páně do Jeho chrámu byl náhlý, neočekávaný pro Jeho lid. Tam Jej totiž nehledali. Očekávali, že přijde na zem “v plameni ohně, kterýž pomstu uvede na ty, ježto neznají Boha a neposlouchají evanjelium.”³

Příchod Krista jakožto našeho velekněze do svatyně svatých za účelem očistění svatyně, jak to líčí Daniel v 8: 14, — příchod Syna člověka ke Starému dnů, — jak jest ohlášen u Dan. 7: 13, — a příchod Páně do Jeho chrámu, předpověděný Malachiášem, — jsou vylíčením téže události; a totéž jest znázorněno příchodem ženichovým k svatbě, jak to vylíčil Kristus v podobenství o desíti pannách u Matouše v 25. kapitole.

[261] V podobenství v 22. kap. Matoušově uvádí se týž obraz svatby, a vyšetřující soud jest zřejmě znázorněn že bude vykonán před svatbou. Před svatebním veselím král jde se podívat na hosty,⁴ zda všichni jsou oblečeni v svatební roucho, neposkvrněný to oděv charakteru (povahy) umytého a zběleného v krvi Beránkově.¹ Ten, kdo jest shledán nedostatečně oděným, bude vyvržen, ale všichni ti, kteří při prohlídce jsou oblečeni v roucho svatební, budou přijati Bohem a uznáni za hodné, aby byli účastni Jeho království a seděli na trůnu Jeho. Toto zkoumání charakteru, — rozhodování, kdo jest připraven

¹Dan. 7:13.

²Mal. 3:1.

³2 Tes. 1:8.

⁴Mat. 22:11.

¹Viz zjev. 7:14

pro království Boží, jest částí vyšetřujícího soudu, závěrečného to díla ve svatyni v nebesích.

Až vyšetřování bude skončeno, až budou prozkoumány a rozhodnuty případy těch, kteří ve všech dobách prohlašovali se býti následovníky Kristovými, pak, a ne dříve, bude soud ukončen a brána milosrdenství se navždy uzavře. Jedním krátkým výrokem: “Které hotovy byly, vešly s ním na svatbu, i zavřiny jsou dvěře,” jsme poučeni o konečné službě Spasitelově a zanesení do doby, kdy veliké dílo pro spasení člověka bude dovršeno.

Při službě v pozemské svatyni, která, jak jsme shledali, jest obrazem služby v nebeské svatyni, kněz v den očist'ování vstoupil do svatyně svátých, a tu služba v prvním oddělení přestala. Bůh nařídil: “Žádný člověk at' není v stánku úmluvy, když on vchází k očist'ování svatyně, dokudž by on zase nevyšel.”² Tak když Kristus vstoupil do svatyně svátých, aby vykonal závěrečné dílo očistění, začala služba v oddělení druhém. Když v starozákonní službě opustil velekněz svatyni v den očist'ování, předstoupil před Boha, aby mu podal krev oběti v zájmu všeho Izraele, jenž úpřimně litoval svých hříchů. Tak také Kristus vykonal pouze první část svého díla jako náš Zástupce, a nyní koná druhou část svého díla, a opětně podává svou krev za hříšníky před Otcem.

Nyní byl spatřen význam těchto slov Kristových ve Zjevení, pronešených k církvi v této době žijící: “Totot' praví ten svatý a pravý, kterýž má klíč Davidův, kterýžto otvírá, a žádný nezavírá, a zavírá, žádný pak neotvírá: Vím skutky tvé. Aj, postavil jsem před tebe dvěře otevřené, a žádnýť jich nemůže zavřítí.”³

[262]

Stanovisko nevěřících Židů zobrazňuje stanovisko bezstarostných a nevěřících vyznavačů křest'anství, kteří svévolně nedbají díla našeho milosrdného Velekněze. V starozákonní službě, když velekněz vstoupil do svatyně svátých, tu všechen Izrael byl vyzván, aby se shromáždil kolem svatyně, a co nejpokorněji ponížovali své duše před Bohem, aby mohli dosíci odpuštění hříchů, a nebyli odloučeni od shromáždění. Jak mnohem důležitějším jest pro nás, že rozumíme dnes dílu našeho Velekněze a známe, jaké povinnosti se nám ukládají.

²3 Moj. 16:17.

³Zjevení 3:7, 8.

Lidé nemohou beztrestně zamítati výstrahy, jež Bůh jim posílá. S nebe bylo posláno poselství světu za dnů Noemových, a spása lidí závisela na tom, jak se k poselství zachovají. Poněvadž odmítli výstrahu, Duch Boží odstoupil od hříšného pokolení, a oni zahynuli v přívalu potopy. Za časů Abrahamových milosrdenství přestalo prositi za provinilé obyvatele So-domy, a všichni kromě Lota s ženou a s dcerami byli zahubeni ohněm seslaným s nebe. Tak tomu bylo i za dnů Kristových. Syn Boží prohlásil k nevěřícím Židům oné doby: “Zanechávat’ se vám dům váš pustý.”¹ Hledíc ku předu na poslední dny, táž nekonečná moc prohlašuje vzhledem k těm, kdož “lásky pravdy nepřijali, aby spaseni byli”: “Protož pošle jim Bůh mocné dílo podvodů, aby věřili lži, a aby odsouzeni byli všichni ti, kteříž neuvěřili pravdě, ale oblíbili sobě nepravost.”² Když zamítají učení Jeho slova, Bůh odvolá svého Ducha a dá je v moc podvodům, jež milují.

Po roce 1844 následovala doba veliké zkoušky pro ty, kdož se dále přidrželi adventní důvěry. Jedinou jejich útěchou, pokud se týkalo zjištění jejich pravého stanoviska, bylo světlo, jež vedlo jejich mysle ke svatyni nahoře. Mnozí se -zřekli své důvěry v dřívější, počítání prorockých období, a připisovali lidským aneb Satanovým nástrahám mocný vliv Svatého Ducha, jenž provázel adventní hnutí. Jiní si byli jisti, že Bůh je vedl v jejich minulé zkušenosti. A zatím co čekali a prosili, aby poznali vůli Boží, shledali, že jejich vznešený Velekněz přistoupil k jinému dílu služby, a následující ho ve víře, [263] seznali také závěrečné dílo církve.

---

¹Mat. 23:28.

²Tes. 2:10-12.

Kapitola 23—Nezměnitelný zákon Boží.

“I otevřín jest chrám Boží v nebi, a vidina jest truhla smlouvy jeho v chrámě jeho.”¹ Truhla Boží smlouvy jest ve svatyni svatých, druhém to oddělení svatyně. Při službě pozemského stánku, jež se konala “v podobenství a stínu věcí nebeských,”² toto oddělení se otvíralo jenom v den očist’ování za účelem očistění svatyně. Proto oznámení, že chrám se otevřel v nebi, a že archa Jeho smlouvy byla spatřena, vztahuje se k otevření svatyně svatých v nebeském chrámě roku 1844, kdy Kristus tam vstoupil, aby vykonal závěrečné dílo očist’ování. Ti, kdož v důvěře následovali svého vznešeného Velekněze, když nastupoval svoji službu ve svatyni svatých, spatřili archu jeho smlouvy. Když zkoumali otázku svatyně, pochopili změnu Spasitelovy služby, a seznali, že nyní úřad Jeho jest před archou Boží, kde obětuje svoji krev za hříšníky.

Archa ve svato-stánku na zemi obsahovala dvě kamenné desky, na nichž byla napsána přikázání zákona Božího. Archa byla pouze schránou pro desky zákona, a přítomnost těchto Božích pravidel dodávala ji ceny a posvátnosti. Když chrám Boží byl otevřen v nebi, bylo lze viděti archu Jeho smlouvy. Uvnitř svatyně svatých, v svatyni nebeské, zákon Boží jest pečlivě uschován, — zákon, ježž Bůh sám vyhlásil uprostřed hromu na Sinai a ježž vlastním prstem napsal na dsky kamenné.

Zákon Boží ve svatyni nebeské jest velikým původem, jehož věrným opisem byla přikázání vepsaná na dsky kamenné, a zaznamenaná Mojžíšem v jeho pěti knihách. Ti, kdož porozuměli tomuto důležitému bodu, seznali svatý, nezměnitelný charakter Božského zákona. Spatřili, jako nikdy před tím, sílu a moc Spasitelových slov: “Dokudž nepomine nebe i země, jediná literka, aneb jeden puntík nepomine ze zákona.”¹ Zákon Boží, jenž jest projevem Jeho vůle, opisem Jeho povahy, musí trvati věčně, “jako věrný svědek v nebi.”

¹Zjevení 11:19.

²Ep. K žid. 8:5.

¹Mat. 5:18.

Ani jedno přikázání nebylo zrušeno, ani literka ani puntík nebyl změněn. Žalmista praví: “Na věky, o Hospodine, slovo tvé trvanlivé jest v nebesích.” “Nepohnutelní jsou všickni rozkazové jeho, upevnění na věčnou věčnost.”²

Čtvrté přikázání.

Uprostřed desatera se nalézá čtvrté přikázání, jak bylo původně prohlášeno: “Pomni na den sobotní, abys jej světil. Šest dní pracovati budeš, a dělati všeliké dílo své; ale dne sedmého odpočinutí jest Hospodina Boha tvého. Nebudeš dělati žádného díla, ty i syn tvůj i dcera tvá, služebník tvůj i děvka tvá, hovado tvé i příchozí, kterýž jest v branách tvých. Nebo v šesti dnech učinil Hospodin nebe i zemi, moře a všecko, což v nich jest, a odpočinul dne sedmého; protož požehnal Hospodin dne sobotního, a posvětil ho.”³

Duch Boží pronikal srdce těchto zkoumatelů Jeho slova. Nabývali přesvědčení, že se nevědomě dopustili přestupku tohoto přikázání tím, že nesvětili den odpočinku Stvořitelova. Začali zkoumati, proč se světil první den v týdnu místo dne, jež Stvořitel posvětil. Nemohli najíti v Písmu jiného vysvětlení, než že čtvrté přikázání bylo zrušeno, aneb že Sobota byla změněna; požehnání, jež původně posvětilo sedmý den, nebylo nikdy odstraněno. Úpřímně se usilovali poznati a plniti vůli Boží. Nyní, když seznali, že sami jsou přestupníky Jeho zákona, cítili v srdci lítost, a dokázali svou věrnost k Bohu tím, že zachovávali Jeho svatou Sobotu.

[265] Z mnoha stran a vážně bylo usilováno o zničení jejich víry. Nikdo nemohl neshledati, že, je-li pozemská svatyně obrazem aneb vzorem nebeské, pak zákon uložený v arše na zemi jest přesným opisem zákona v arše v nebesích; a že přijetí pravdy o nebeské svatyni zahrnuje v sobě uznání nároků Božího zákona, a svěcení Soboty dle čtvrtého přikázání. V tom spočívalo tajemství hořkého a odhodlaného odporu proti souladnému výkladu Písma, jež odhalilo službu Kristovu v nebeské svatyni. Lidé chtěli zavřítí dvěře, jež Bůh otevřel, a otevřítí dvěře, jež On sám zavřel. Ale On prohlásil: “Postavil jsem před tebe dvěře otevřené, a žádnýť jich nemůže zavřítí.”

²Žalm 119:89; 111:7, 8.

³2 Moj. 20:8—11.

¹ Kristus otevřel dvěře čili služby na nej světějším místě, světlo zářilo z otevřených dveří této svatyně v nebesích, a bylo poukázáno, že čtvrté přikázání jest obsaženo v zákoně tam uloženém. Co Bůh zřídil, to žádný člověk nemohl zrušiti.

A tak ti, kteří přijali porozumění o prostřednickém díle Kristově a o věčnosti zákona Božího, shledali, že to jsou pravdy obřazené ve 14. kap. Zjevení. Poselství této kapitoly obsahuje trojí výstrahu, jež má připraviti obyvatele země na druhý příchod Páně. Oznámení, že “hodina Jeho soudu přišla,” naznačuje závěrečné dílo služby Kristovy pro spásu lidí. Ohlašuje pravdu, jež musí býti prohlášena, než skončí činnost Spasitelova a On se vrátí na zem, aby vzal svůj lid k sobě. Soud, jenž začal r. 1844, musí pokračovati, až všechny případy budou rozhodnuty, jak případy živých tak mrtvých; proto bude sahati až ke konci lidské zkoušky. Aby lidé mohli obstáti před soudem, poselství jim nařizuje, “bojte se Boha, a vzdejte Jemu chválu, ... a klanějte se tomu, kterýž učinil nebe i zemi i moře i studnice vod.” Výsledek přijetí tohoto poselství jest naznačen ve slovech: “Tu jsou ti, kteříž ostříhají přikázání Božích a víry Ježíšovy.”² By lidé byli připraveni na soud, jest nutno, aby zachovávali zákon Boží. Zákon bude základním měřítkem soudu. Apoštol Pavel prohlašuje: “Kteříž koliv pod zákonem hřešili, skrze zákon odsouzeni budou, ... v ten den, když souditi bude Bůh tajné věci lidské skrze Jezu-Krista.” A dále praví, že “činitelé zákona spravedliví budou.”³ Víra jest nevyhnutelná k zachovávaní zákona Božího, neboť “bez víry nemožné jest líbiti se Jemu,” a “cožkoliv není z víry, hřích jest.”⁴ První anjel [266] vyzývá lid, aby “se báli Boha a vzdávali Jemu chválu,” a aby ho uctívali jako Stvořitele nebe i země. Aby tak mohli činiti, musí býti poslušní Jeho zákona. Šalomoun praví: “Boha se boj a přikázání jeho ostříhej, neboť na tom všecko člověku záleží.”¹ Bez ostříhání jeho přikázání žádné uctívání nemůže se líbiti Bohu. “Tot’ jest láska Boží, abychom při-kázání jeho ostříhali.” “Kdo odvrací ucho své, aby neslyšel zákona, i modlitba jeho jest ohavností.”²

¹ zjev. 3:7, 8.

² zjev. 14:7, 12.

³ řim. 2:12.16.

⁴ žid, 11:6; řim. 14:23.

¹ Kaz. 12:13.

² 1 Jana 5:3; Přisl. 28:9.

Uctívání Boha jako Stvořitele.

Povinnost uctívání Boha jest založena na skutečnosti, že On jest Stvořitelem, a že Jemu všechny ostatní bytosti vděčí za svoji jsoucnost neboli život. A kdekoliv se v bibli vyskytuje Jeho požadavek cti a vzývání, nad pohanské bohy, vždy se též uvádí Jeho tvůrčí moc. “Všichni zajisté bohové národů jsou modly, ale Hospodin nebesa učinil.”³ “Ke komu tedy připodobníte mne, abych podobný byl jemu, praví svatý? Pozdvihněte vzhůru očí svých, a vizte, kdo to stvořil?” “Nebo tak praví Hospodin Stvořitel nebes, ten Bůh, kterýž sformoval zemi a učinil ji: Já jsem Hospodin, a není žádného více”⁴ Žalmista praví: “Vězte, že Hospodin jest Bůh; on učinil nás, a ne my sami sebe.” “Pojďte, sklánějme se, a padněme před ním, klekejme před Hospodinem Stvořitelem naším.”⁵ A svaté bytosti, uctívající Boha v nebi, udávají důvod, proč mu přináleží chvála: “Hoden jsi, Pane, přijít slávu, a čest, i moc; nebo ty jsi stvořil všecky věci.”⁶

Ve 14. kap. Zjevení jsou lidé vyzýváni, aby uctívali Stvořitele; a prorocství předvádí třídu lidí, kteří následkem trojího poselství ostříhají příkázání Boží. Jedno z těchto příkázání poukazuje na Boha přímo jako na Stvořitele. Čtvrté příkázání nařizuje: “Sedmý den jest sobota, odpočinití Hospodina Boha tvého ... neboť v šesti dnech učinil Hospodin nebe a zemi, moře a všecko, což v nich jest, a odpočinul dne sedmého; protož požehnal Hospodin dne sobotního, a posvětil ho.”⁷ O sobotě praví Pán dále, že jest “na znamení, aby známé bylo, že já jsem Hospodin Bůh váš.”⁸ A jako důvod udáno jest: “Nebo šest dní činil Hospodin nebe i zemi, v den pak sedmý přestal a odpočinul.”⁹

[267]

“Důležitým významem soboty jakožto památky stvoření jest, že stále nám připomíná pravý důvod, proč nutno uctívati Boha,” — poněvadž On jest Stvořitelem a my všichni jeho stvoření. “Sobota tudíž tvoří přímo základ uctívání Boha, neboť nejpůsobivěji učí této Božské pravdě, jako žádné jiné příkázání aneb zřízení. Pravý základ

³2 Moj. 20:8-11.

⁴Iz. 40:25, 26; 45:18.

⁵Žalm 100:3; 95:6.

⁶Zjevení 4:11.

⁷2 Moj. 20:10, 11.

⁸Ezechiel 20:20.

⁹2 Moj. 31:17.

Božího uctívání, ne pouze sedmého dne, nýbrž veškerého uctívání, nalézáme v rozdílu mezi Stvořitelem a jeho tvory. Tato veliká skutečnost nikdy nesevšední a nesmí být nikdy zapomenuta.”¹ Aby tato pravda povždy žila v lidských myslích, zřídil Bůh v ráji sobotu; a pokud tato skutečnost, že On jest naším Stvořitelem, bude důvodem pro Jeho uctívání, potud sobota bude Jeho znamením a památkou. Kdyby sobota byla všeobecně zachovávána, myšlenky a city lidí byly by vedeny k uctívání Stvořitele, a nikdy by nebylo modlářů, pochybovačů a nevěrců. Zachovávání soboty jest znamením věrnosti k pravému Bohu, “jenž učinil nebe a zemi a moře, a studnice vod.” Z toho vyplývá, že poselství, — jež nařizuje lidem, aby uctívali Boha a ostříhali jeho přikázání, — obzvláště jich vybízí, aby zachovávali čtvrté přikázání.

Uctívání šelmy.

Oproti těm, kdož ostříhají přikázání Boží a mají víru v Ježíše, třetí anjel poukazuje na jinou třídu lidí, a proti jejichž bludům pronáší se vážná a hrozná výstraha: “Bude-li se kdo klaněti šelmě a obrazu jejímu, a vezme-li znamení její na čelo své aneb na ruku svou, i ten bude piti víno hněvu Božího.”²

Část proroctví, v níž se tato znázornění nalézají, začíná v 12. kap. Zjevení, kde se mluví o draku, jenž chtěl zničit Krista při Jeho narození. Praví se, že drakem tím jest Satan; on to byl, jenž ponoukal Herodesa, aby zahubil Spasitele.³ Ale hlavním pomocníkem Satanovým, jenž válčil proti Kristu a jeho lidu v prvních stoletích po Kristu, byla Římská říše, v níž převládalo náboženství pohanské. Tedy zatím co drak původně představuje Satana, v druhém smyslu jest znázorněním pohanského Říma.

[268]

V 13. kap.¹ se popisuje jiná šelma, “podobná pardovi,” jíž dal drak “svou moc, i trůn svůj i sílu velikou.” Tento obraz, jak mnozí evanjelici věřili, představuje papežství, jež se dostalo k síle, trůnu a moci bývalé Římské říše.

¹J. N. Andrews, “History of the Sabbath,” kapitola 27.

²Zjevení 14:9.10.

³Zjevení 12:9.

¹Zjev. 12:1-10.

“Dána ji moc vládnouti za čtyřiceti a dva měsíce.” Tato doba, jak bylo řečeno v předcházejících kapitolách, počala s papežskou nadvládou r. 538, a skončila r. 1798. V té době byl papež zajat francouzským vojskem, papežská moc obdržela smrtelnou ránu, a vyplnilo se předpovědění: “Kdo vodil do zajetí, půjde do zajetí.”

Dvourohá šelma.

V tomto bodu se uvádí nové zobrazení. Prorok praví:— “Viděl jsem jinou šelmu, vystupující z země, a měla dva rohy, podobné beránkovým.”² Velká království, jež ovládala svět, byla představena proroku Danielovi v podobě dravých šelm, vystupujících, když “čtyři větrové nebesští bojovali na moři velikém.”³ Větry jsou zobrazením bojů. Čtyři větrové nebesští, bojující na moři velikém, znamenají hrozné boje a vzbouření, jimiž se království dostala k moci.

Ale šelmu s beránčími rohy bylo viděti “vystupující ze země”. Místo aby vyvrátila jiné mocnosti k svému upevnění, národ zde označený musí povstati v území, dříve neosazeném, a vzrůstati se postupně a pokojně. Nemohl tudíž povstati mezi přelidněnými a zápasícími zeměmi Starého světa.

Který národ Nového Světa pozvedal se r. 1798. k moci, slibuje sílu a velikost a vzbuzuje pozornost celého světa? Použití znázornění vylučuje všechny pochybnosti. Pouze na jediný národ hodí se toto proroctví; myslí se jím neomylně Spojené Státy Americké. Jeden vynikající spisovatel, popisuje vznik Spojených Států, mluví o “*tajemství jejich příchodu z práz-dnoty*,” a praví: “Jako *mlčenlivé símě* jsme vzrostli ve velmoc.”⁴

Obraz šelmy.

[269] Ale šelma s beránčími rohy “mluvila jako drak. A všecku moc
[270] prvé té šelmy provozovala před tváří její. A působila to, že země
[271] i ti, kteříž přebývají na ní, klaněli se šelmě té první, . . . říkajíc

²Zjev. 13:11.

³Daniel 7:2.

⁴G. a. Townsend, “The World Compared with the Old,” str. 462, vyd. 1869.

obyvatelům země, aby udělali obraz té šelmě, kteráž měla ránu od meče, ale ožila zase.”¹

Beránčí rohy a dračí hlas znázorňují ostrý rozpor mezi zásadami a jednáním národa takto představovaného. “Mluvením” národa myslí se činnost jeho zákonodárných a soudních mocí. Činností touto osvědčí ony míru-milovné a volné zásady, jež položila za základ své politiky. Předpověď, že bude mluvit jako drak a vykonávat “veškerou moc první šelmy,” jasně předpovídá vývoj ducha nesnášenlivosti a pronásledování, jak se projevoval u národů, jež představoval drak a šelma podobná pardovi. A výrok, že šelma s dvěma rohy “působila, že země i ti, kteříž přebývají na ní, klaněli se šelmě první,” naznačuje, že moci tohoto národa bude použito k prosazení nějakého opatření, jež bude jakýmsi činem holdu papežství.

Zakladatelé národa moudře hleděli k tomu, aby zabránili vykonávání světské moci se strany církve, což by mělo jeden nevyhnutelný následek, — nesnášenlivost a pronásledování. Ústava obsahuje opatření, že “kongres nesmí učiniti žádný zákon vztahující se na ustanovení náboženské, aneb zakazující vykonávání téhož,” a že “nižádná podmínka náboženská nemá býti vyhledávána co vlastnost nutná k obdržení úřadu aneb veřejného svěřenství od Spojených Států.” Pouze při zjevném porušení těchto záruk národní svobody, mohou občanské úřady vynutiti nějaké náboženské opatření.

Avšak co jest “obraz šelmy”? a kterak má býti tento utvořen ?

Když prvotní církev se zkazila, odchýlivši se od prostoty evangelia a přijavši pohanské obřady a zvyky, pozbyla ducha a moci Boží; aby mohla spravovati svědomí lidu, hledala podporu světské moci. Výsledkem toho bylo papežství, církev, jež řídila moc státu a používala ji k šíření svých vlastních cílů, a jmenovitě k trestání “kacířství”. Aby se ve Spojených Státech utvořil obraz šelmy, musela by náboženská moc spravovati občanskou vládu tak, aby církev mohla používat také státní moci k dosažení svých vlastních účelů. [272]

Bylo to odpadlictví, jež ponoukalo prvotní církev, aby vyhledávala pomoc občanské vlády, a tak připravovala cestu k vývoji papežství, — šelmy. Pavel praví: “Přijde odstoupení a zjeven bude

¹Zjevení 13:11-14.

ten člověk hřicha.”¹ Tak odpadlictví církve připraví cestu pro zřízení obrazu šelmě.

Bible prohlašuje, že před příchodem Páně nastane stav náboženského úpadku, podobný onomu v prvních stoletích. “V posledních dnech nastanou časové nebezpeční. Nebo nastanou lidésami sebe milující, . . . kterýmž nic dobrého milého není, zrádci, přívážčiví, nadutí, rozkoší milovníci více nežli milovníci Boha, majíce způsob pobožnosti, ale moci její zapírajíce.”²

Satan bude pracovati “se vší mocí i divy i zázraky lživými a se všelikým podvodem nepravosti.” A všichni ti, “kteří lásky pravdy nepřijali, aby spaseni byli,” musí přijmouti “mocné dílo podvodů, aby věřili lži.”³ Až nastane tento stav bezbožnosti, pak budou stejné výsledky následovati jako v prvních stoletích.

Až vůdčí církve ve Spojených Státech, sjednotí se v oněch naukách, jež jim jsou společné, pak budou míti vliv na stát, aby mohly vymoci svá nařízení a udržovati svá zřízení; tehdy protestanská Amerika utvoří obraz římské kněžské vládě, čehož neodvratným následkem budou občanské tresty pro rozkolníky.

Po výstraze před uctíváním šelmy a jejího obrazu, prorocství praví: “Tu jsou ti, kteříž ostříhají přikázání Božích a víry Ježíšovy.” Poněvadž ti, kdož ostříhají přikázání Boží, jsou zde stavěni jako protějšek proti těm, kteří uctívají šelmu a její obraz, a těm kteří přijmou její znamení, — vyplývá z toho, — že zachovávání Božího zákona na jedné straně, a jeho porušování z druhé strany bude tvořiti rozdíl mezi ctiteli Boha a ctiteli šelmy.

Malý roh.

Zvláštní povahou šelmy, a tudíž i jejího obrazu, jest porušení Božích přikázání. Daniel praví o malém rohu, jiném to znázornění papežství: “Pomýšleti bude, aby proměnil časy i práva (zákon).”⁴ [273] Pavel pak nazval tutéž moc “člověkem hřicha”, jenž se bude vyvyšovati nad Boha. Jedno prorocství doplňuje druhé. Jenom proměněním Božího zákona mohlo se papežství povýšiti nad Boha. Kdokoliv

¹ 1 Tes. 2:3.

² 2 Tim. 3:1-5.

³ 2 Tes. 2:9-11.

⁴ Dan. 7:25.

by vědomě zachovával takto změněný zákon, vzdával by nejvyšší poctu oné moci, jež změnu tu učinila. Taková poslušnost papežských zákonů znamenala by oddanost papeži místo Bohu.

Papežství se pokusilo změnit zákon Boží. Druhé přikázání, zakazující ctění obrazů, bylo vyloučeno ze zákona, a čtvrté přikázání bylo tak změněno, že zřídilo zachovávání prvního, místo posledního dne v týdnu, jakožto Sobotu. Ale papeženci, odůvodňovali vynechání druhého přikázání tím, že není prý nutné, poněvadž je zahrnuto v prvním, a že prý podávají zákon tak přesně, jak Bůh chtěl, aby se mu rozumělo. Toto nemůže býti však změna předpověděná prorokem. Úmyslná, schvální změna se v něm podává: “Pomysleti bude, aby proměnil časy i práva.” Změnou čtvrtého přikázání se proroctví zcela vyplňuje. Toto se pak odůvodňuje pouze mocí církevní. Zde se moc papežská otevřeně povýšila nad Boha.

Ctitelé Boží se budou odlišovati svoji úctou ke čtvrtému přikázání, — neboť to jest znamením Jeho tvůrčí síly, a svědectvím Jeho nároku na úctu a velebení, — kdežto uctívači šelmy budou se vyznačovati snahou k svržení upomínky Stvořitele, a vyvyšováním Říma.

V otázce neděle papežství poprvé zdůraznilo své zpupné požadavky.¹ A poprvé se uchýlilo k státní moci, aby vynutilo svěcení neděle jakožto “dne Páně.” Avšak bible označuje sedmý den, nikoliv první, jako den Páně. Čtvrté přikázání prohlašuje: “Sedmý den jest sobota Hospodinova.” A u proroka Izaiáše Pán den ten jmenuje “den svatý můj.”²

Sobota nikdy nezmenená.

Často opakované tvrzení, že Kristus změnil sobotu, vyvrací se lidu Jeho vlastními slovy. Ve svém kázání na hoře pravil: “Nedomnívejte se, že bych přišel rušiti zákona aneb proroků. Nepřišel jsem rušiti, ale naplniti. Amen, zajisté pravím vám: Dokudž nepomine nebe i země, jediná literka aneb puntík nepomine ze zákona, až se všechny věci stanou. Protož zrušil-li by kdo jedno z přikázání těchto nejmenších, a učil by tak lidi, nejmenší slouti bude v království

[274]

¹Gerge Elliott, “The Abiding sabbath” Str. 184.

²Iz.58:13.

nebeském.”¹ A jindy řekl: “Syn člověka jest pánem také i soboty.” (Marek, 2:28).

Evanjelici všeobecně připouštějí, že Písmo nikde nedává práva ku změně soboty. Toto jest jasně vyjádřeno ve spisech vydaných u Americké Traktátní Společnosti a u Amerického Svazu Nedělních Škol. Jedna z těchto knih jasně přiznává, že “Nový Zákon úplně mlčí, pokud se týče výslovného rozkazu o neděli, (prvním dnu týdnu), nebo pokud se týče určitých pravidel o jejím zachovávaní.”² Jiný pak praví: “Až do Kristovy smrti nebyla učiněna změna tohoto dne (soboty) ;³ a “pokud záznamy ukazují, apoštolé nedali určitého rozkazu, aby bylo upuštěno od sedmého dne co Soboty, a jejího zachovávaní v prvý den týdnu nepřikázali.”⁴

Římští katolíci uznávají, že změna soboty byla provedena jejich církví, a prohlašují, že evangelici, zachovávající neděli, uznávají moc jejich církve.

Jako důkaz moci katolické církve papeženci uvádějí “skutečnou proměnu soboty v neděli, kterou evangelici uznávají ... svěcením neděle, ... uznávající tak právo církve k nařizování svátků, a vymáhání jich pod trestem i jejich svěcení.”⁵ Co jiného tedy jest změna soboty než znamením moci římské církve, — “znamením šelmy?”

Římská církev nevzdala se nároku na nadvládu; a když svět a protestantské církve přijímají jí zavedenou neděli, zavrhuje biblickou Sobotu, ve skutečnosti připouštějí tento nárok. Mohli by se odvolávat na moc pověstí aneb církevních otců při této změně; ale činíce tak, opovrhují právě zásadou, jež je dělí od Říma, — že “bible, a toliko bible, jest náboženstvím protestantů.”

[275] Vymáhání svěcení neděle se strany evangelických církví, jest vymáháním služeb papežství — šelmě. Ti, kdož rozumějíce požadavku čtvrtého přikázání, zachovávají raději nepravou sobotu místo pravé, holdují tím té moci, jež samojediná ji nařizuje. Ale právě tím, že vynucují náboženskou povinnost světskou mocí, církve si tvoří obraz šelmy; proto vymáhání svěcení neděle znamenalo by vymáhání uctívání šelmy a jejího obrazu, dle prorocství.

¹Mat. 5:17,9.

²George Elliott, “The Abiding Sabbath,” str. 184.

³‘ A. E. Waffle, “The Lord’s Day,” str. 184.

⁴Tamtéž, str. 187, 188.

⁵H. Tuberville, “An Abridgement of Christian Doctrine,” strana 58.

Křesťané minulých dob zachovávali neděli, domnívajíce se, že tím zachovávají biblickou sobotu; a jsou nyní věrní křesťané v každé církvi, římsko-katolickou nevyjímaje, kteří opravdově věří, že neděle jest sobotou Bohem ustanovenou. Bůh přijímá jejich čistý úmysl a jejich bezúhonnost. Ale když by zachovávání neděle bylo vymáháno zákonem a svět byl osvícen strany závazku pravé soboty, potom každý, kdo přestoupí příkázání Boží, aby uposlechl nařízení moci Říma, bude uctívati papežství více než Boha. Holduje Římu a moci, jež podporuje zařízení ustanovené Římem. Lidé, kteří zavrhnou zařízení, jež Bůh prohlásil za znamení své moci, a na místě toho uctívají to, co Řím zvolil za znamení své nadvlády, berou tím na sebe příslušnosti k Římu — “znamení šelmy.” A dokud toto nebude lidu řádně vysvětleno, aby mohli voliti mezi příkázáními Božími a příkázáními lidskými, ti, kdož pokračují v přerušování jich, budou přijímati “znamení šelmy.”

Strašlivé výhružné poselství.

Nejstrašlivější hrozba, pronesená kdy proti smrtelníkům, jest obsažena v poselství třetího anjela. Musí to býti veliký hřích, jenž přivolává na sebe hněv Boží bez slitování. Lidé nesmí tápati v temnotách stran této důležité otázky. Výstraha před tímto hříchem musí býti dána světu před příchodem hněvu Božího, aby všichni znali, proč mají býti tak navštíveni a měli též příležitost zachrániti sebe. Proroctví oznamuje, že pivní anjel sdělí své poselství “všelikému národu, i pokolení, i jazyku, i lidu.” Výstraha třetího anjela, jež tvoří část téhož trojitého poselství, musí býti zrovna tak rozšířena. V proroctví se praví, že jest prohlašováno velikým hlasem od anjela letícího po prostředku nebes, a že vzbudí pozornost celého světa.

V rozhodné chvíli křesťanstvo bude rozděleno ve dvě velice třídy, — ty, kteří zachovávají příkázání Boží a mají víru Ježíšovu, a ty, kteří uctívají šelmu a její obraz, a přijímají její znamení. Ačkoliv církve a stát se spojí, aby rozkázali “všem, malým i velikým, bohatým i chudým, svobodným i v službu podrobeným,” aby přijali “znamení šelmy,”¹ lid Boží však přece jej nepřijme. Prorok z Patmosu vidí ty, “kteříž zvítězili nad tou šelmou a obrazem jejím a znaméním jejím i nad počtem jména jejího, ani stojí nad mo-

[276]

¹Zjevení 13:16.

[277] řem sklenným, majíce harfy Boží,” a zpívající píseň Mojžíšovu a Beránkovu.²

---

²Zjevení 15:2,3.

Kapitola 24—Dílo Obnovy (Reformace).

Dílo obnovení soboty, jež má býti vykonáno v posledních dnech, jest předpověděno v prorocství Izaiášově: “Toto praví Hospodin: Ostríhejte soudu a čiňte spravedlnost; nebo brzo spasení mé přijde, a spravedlnost má zjevena bude. Blahoslavený člověk, kterýž činí to, a syn člověka, kterýž se přidrží toho, ostríhaje soboty, aby ji neposkvřňoval, a ostríhaje ruky své, aby nic zlého neučinila.” “Cizozemce pak, kteříž by se připojili k Hospodinu, aby sloužili jemu, a milovali jméno Hospodinovo, jsouce u něho za služebníky, všechny ostríhající soboty, aby ji neposkvřňovali, a držící smlouvu mou, ty přivedu k hoře svatosti své, a obveselím je v domě mém modlitebném.”¹ Tato slova se hodí na křesťanskou dobu, jak vysvítá ze souvislosti obsahu: “Pravíť Panovník Hospodin, kterýž shromažďuje rozehnané Izraelovy: Ještěť shromáždím k němu a k shromážděným jeho.”² Zde jest předzvěst získání pohanů evanjeliem. A nad těmi, kdož ctí sobotu, proneseno jest požehnání. Tímto závazek čtvrtého přikázání dosahuje doby až po ukřižování, z mrtvých vstání a na nebe vstoupení Kristovo, až do doby, kdy jeho služebníci budou hlásati všem národům radostné poselství.

Pán nařizuje skrze téhož proroka: “Zavaž osvědčení, zapečet’ zákon mezi uředníky mými.”³ Pečet’ Božího zákona nacházíme ve čtvrtém přikázání. Pouze toto ze všech desíti uvádí jméno i název Zákonodárce. Nazývá jej Stvořitelem nebe i země, a tím [278] dokazuje, že jest nutno jej uctívati nade všechny ostatní. Kromě tohoto přikázání není nic v desateru, co by dokazovalo, z čí moci zákon pochází. Když sobota byla změněna papežskou mocí, tu pečet’ byla sejmuta se zákona. Uředníci Ježíšovi jsou vyzýváni, aby ji obnovili, povýšíce Sobotu čtvrtého přikázání na její pravé místo, jakožto památku Stvořitelovu a znamení Jeho moci.

¹Iz. 56:1,2,6,7.

²Iz. 56:8.

³Iz. 8:16.

“K zákonu a svědectví!” Ač jest hojnost odporujících si nauk a pravidel, zákon Boží jest jediné neomylné pravidlo, jímž mají býti odůvodněna všechna mínění, nauky a pravidla. Pravít’ prorok: “K zákonu a svědectví! Pakli nechťi, nechat’ mluví vedle slova toho, v němž není žádné záře.”¹

A opět rozkaz jest dán: “Volej vším hrdlem, nezadržuj, jako trouba povyš hlasu svého, a oznam lidu mému převrácenost jejich, a domu Jákobovu hříchy jejich.” Nikoli zkažený svět, nýbrž ti, kterých Bůh označuje jako “můj lid,” mají býti pokáráni za svoje přestupky. Dále prohlašuje: “Jakkoli každého dne mne hledají, a znáti cesty mé jsou chtiví, jako by byli národ, kterýž spravedlnost činí, a soudu Boha svého neopouští.”² Zde se předvádí třída lidí, kteří myslí, že jsou spravedliví, a na oko jeví velký zájem o službu Boží; ale přísnost a vážnost, s jakou je odmítá Zkoumatel srdcí, dokazuje, že přestupují příkázání Božích.

Prorok takto označuje nařízení, jež bylo opuštěno: “Základy od národu do pronárodu vyzdvihneš. I slouti budeš vzdělavatel zbořeniny, a napravovatel stezek k bydlení. Jestliže odvrátíš od soboty nohu svou, abys nevykonával libosti své v den svatý můj, anobř nazveš-li sobotu rozkoší, a svatou Hospodinu slavnou, a budeš-li ji slaviti tak, abys nečinil cest svých, ani vykonával, co by se líbilo, ani nemluvil slova: tehdy rozkoš míti budeš v Hospodinu.”³ Toto prorocství se také hodí na naši dobu. Průlom byl učiněn do zákona Božího, tehdy, když Římská moc změnila sobotu. Ale nastala doba, by toto Božské zřízení bylo obnoveno. Průlom musí býti spraven, a základy mnohých pokolení vyzdviženy.

[279]

Sobota v ráji.

Sobota, posvěcená Stvořitelovým odpočinkem a požehnáním, byla zachovávána Adamem v jeho nevinnosti ve svatém ráji; — Adamem zhřešivším, ale kajícím, když byl vyhnán ze šťastných míst. Byla zachovávána všemi praotci, od Abela až k spravedlivému Noemovi, Abrahamovi a Jákobovi. Když vyvolený národ byl v otroctví Egyptském, mnozí uprostřed převládajícího modlářství pozbyli

¹Iz. 8:20.

²Iz. 56:1,2.

³Iz. 58:12,13.

znalosti zákona Božího. Ale když Hospodin vysvobodil Izraele, prohlásil svůj zákon s hroznou velebností shromážděnému množství, aby poznali Jeho vůli a báli se Ho a poslouchali Jej povždy.

Od onoho dne až do nynějška, znalost Božího zákona se uchovala na zemi, a sobota čtvrtého přikázání byla zachovávána. Ačkoliv se “člověku hřícha” podařilo zašlapati svatý den Páně, přece i v době jeho nadvlády žily tu a tam v úkrytu věrné duše, které jej ctily. Od dob Reformace byli v každém pokolení lidé, kteří sobotu zachovávali. Uprostřed útoků a pro-následování udržovalo se stále svědectví o věčnosti zákona Božího, a posvátný závazek tvůrčí soboty.

Tyto pravdy, označené ve 14. kap. Zjevení, ve spojení s “věčným evanjeliem,” budou znamením církve Kristovy v době Jeho příchodu. Neboť dle trojitého poselství bylo oznámeno: “Tu jsou ti, kteříž ostříhají přikázání Božích a víry Ježíšovy.” A toto poselství jest posledním, jež má býti dáno před příchodem Páně. Hned po jeho prohlášení Syn člověka byl spatřen prorokem, jak přichází v slávě, aby žal žeň země.

Ti, jimž dostalo se světla o svatyni a neproměnlivosti zákona Božího, byli naplněni radostí i úžasem, když viděli krásu a soulad soustavné pravdy, jež se jim otvírala jejich pochopení. Přáli si, aby světlo, jež se jim jevilo tak drahocenným, bylo rozšířeno mezi všemi křesťany, a věřili, že bude radostně přijato. Ale mnohým, kteří se považovali za následovníky Kristovy, nebyly vítány pravdy, jež je přiváděly v rozpor se světem. Plnění čtvrtého přikázání vyžadovalo obět', které se většina obávala. ¹

[280]

Když byl hlásán požadavek soboty, mnozí uvažovali o tom ze světského stanoviska. Říkali: “Zachovávali jsme vždy neděli, naši otcové ji zachovávali též, a mnozí dobří a zbožní mužové šť astně zemřeli, zachovávající ji. Jednali-li správně, jednáme tak i my. Zachovávání této nové Soboty by nás znesvářilo se světem, a my bychom neměli na lid žádného vlivu. Co chce zmocí taková malá společnost, zachovávající sedmý den, proti celému světu, jenž světi neděli?” Podobnými důvody snažili se Židé ospravedlniti svůj odpor proti Kristu. Jejich otcové byli přijímáni Bohem, přinášejíce mu oběti, a proč tedy nemohli by i jejich děti dojiti spásy podobným způsobem? Podobně v dobách Lutherových uvažovali papeženci, že

¹Izaiáš 58: 12, 13.

věrní křesťané zemřeli v katolické víře, a proto musí toto náboženství býti dostatečným ke spáse. Takové úvahy byly by jistě velkou překážkou pro náboženskou víru i život.

Mnozí tvrdili, že svěcení neděle jest ustáleným učením, a rozšířeným obyčejem církevním po řadu století. Proti tomuto důvodu bylo dokázáno, že Sobota a její svěcení jest starší a rozšířenější; že jest tak staré, jako sám svět, a schválené jak anjely, tak Bohem. Když byly položeny základy země, byly současně položeny základy Soboty. ¹ Právem toto zařízení vyžaduje naší úcty; nebyla zřízena žádnou lidskou mocí, a nezakládá se na žádné lidské pověsti; byla zřízena Starým Dnů, a nařízena Jeho věčným slovem.

Nesprávné úvahy.

Když pozornost lidu byla upoutána otázkou obnovení soboty, tu vynikající kněží překrucovali slovo Boží, dávajíce mu takový výklad, aby co nejlépe uklidnili hledající duše. A ti, kdož sami nezpytovali Písmo, spokojili se přijetím závěrů, jež odpovídaly jejich přáním. Důvody, chytráctvím, pověstmi církevních otců a mocí církve, snažili se mnozí vyvrátiti pravdu. Její obhájci museli se uchýliti k bibli, aby zachránili platnost čtvrtého přikázání. Prostí lidé, ozbrojení pouze slovem pravdy, odolávali útokům mužů učených, kteří k svému úžasu a hněvu shledali, že s jejich chytráckou výmluvností jsou [281] bezmocní proti prostému, přímému uvažování mužů, kteří byli více obeznámeni v Písmě než v úskocích školských.

Když nenašli pro sebe důkazů v bibli, mnozí tvrdošíjně tvrdili, — zapomínajíce, že stejných důvodů bylo používáno proti Kristu a jeho apoštolům: — “Proč naši velcí mužové nechápou tuto otázku soboty? Jen málokterí věří to, co vy. Není možno, abyste vy měli pravdu, a všichni učení muži na světě byli v nepravu.

Na potírání takových důvodů stačilo pouze citovati učení Písma, a dějiny toho, jak Bůh jednal se svým lidem ve všech dobách. Bůh působí skrze ty, kdož slyší a poslouchají Jeho hlasu, kteří, když jest zapotřebí, vysloví i trpkou pravdu, kteří se nebojí odporovati veřejným hříchům. Příčina, proč nevyvolí častěji muže učené a vysoce postavené k vedení opravných hnutí, nachází se v tom, že takoví lidé spoléhají se na své vy-znání víry, své nauky a bohoslovecké

¹Viz 1 Moj. 2:1-3.

soustavy, a necítí potřebu býti poučeni Bohem. Pouze ti, kteří mají osobní spojení s Pramenem Moudrosti, mohou chápati neb vykládati Písmo. Muži, kteří mají malé vzdělání školské, jsou někdy povoláni, aby hlásali pravdu, ne proto, že jsou neučení, ale poněvadž nejsou příliš sebe-domýšliví, aby se nedali poučiti Bohem. Učí se se ve škole Kristově, a jejich pokora a poslušnost činí je velikými. Svěřuje jim znalost své pravdy, Bůh dává jim poctu, proti níž pocta pozemská a lidská velikost zdá se býti ničím.

Odpor.

Jako v minulých dobách, tak i nyní hlásání pravdy, jež kárá hříchy a bludy času, vyvolává odpor. “Každý zajisté, kdož zle činí, nenávidí světla, a nejde k světlu, aby nebyli trestáni skutkové jeho.”¹ Když lidé vidí, že nemohou uhájiti své postavení Písmem, mnozí z nich se rozhodnou trvati na svém za každou cenu, a zlomyslně napadají povahu a pohnutky těch, kdož hájí lidmi neoblíbenou pravdu. Totéž chytráctví bylo provozováno ve všech dobách. Eliáš byl prohlášen za pokušitele Izraele, Jeremiáš za zrádce, Pavel za poskvřňovatele chrámu. Od onoho dne až do dneška jsou ti, kdož jsou věrni pravdě, prohlašováni za buřiče, kacíře a rozkolníky.

[282]

Jaká jest, vzhledem k tomu, povinnost hlasatele pravdy? Má dospěti k závěru, že pravda nemá býti hlásána, poněvadž často jejím jediným účinkem jest, že pobuřuje lidi, aby se vyhnuli aneb odporovali jejím požadavkům? Nikoli; nemá více práva zadržeti svědectví Božího slova, poněvadž ono snad vyvolává odpor, než ho měli předešní reformátoři. Vyznání víry svatých a mučedníků bylo zaznamenáno ku prospěchu následujících pokolení. Tyto živé příklady svatosti a stálé bezúhonnosti sestoupily dolů, aby dodaly odvahy těm, kdož nyní jsou povoláni, aby byli svědky Božími. Dostalo se jim milosti a pravdy, ne pouze pro ně samotné, ale aby skrze ně známost Boha osvítila zemi. Dal Bůh svým služebníkům světlo v tomto pokolení? Pak jej mají nechat svítit celému světu.

Ve starověku Bůh prohlásil k jednomu muži, jenž mluvil Jeho jménem: “Dům Izraelský nebude tě poslouchati, poněvadž nechťi poslouchati mne.” Nicméně však řekl: “Ale mluv slova má k nim,

¹Jan 3:20.

jež oni slyšte neb nechte.”¹ Služebníku Božímu v té době sděleno jest nařízení: “Jako trouba povyš hlasu svého, a oznam lidu mému převrácenost jejich, a domu Jákobovu hříchy jejich.”²

Každý, dle svých příležitostí, kdo přijal světlo pravdy, má, stejně vážnou a velikou zodpovědnost jako onen prorok Izraelský, k němuž přišlo slovo Páně, řkouc: “Synu člověčí, tebe jsem strážným ustanovil nad domem Izraelským, abys slyše z úst mých slovo, napomínal jich ode mne. Když bych já řekl bezbožnému: Bezbožníče, smrti umřeš, a nemluvil bys, vystří-haje bezbožného od cesty jeho: ten bezbožný pro nepravost svou umře, ale krve jeho z ruky tvé vyhledávati budu. Pakli bys ty vystříhal bezbožného od cesty jeho, tak aby se od ní odvrátil, avšak neodvrátil by se od cesty své: ont’ pro nepravost svou umře, ale ty duši svou vysvobodíš.”³

[283] Velikou překážkou při přijímání i při šíření pravdy jest skutečností to, že ona přináší sebou nepříjemnosti a protivenství. To jest jediný důvod proti pravdě, který její obhájci nikdy nemohli vyvrátiti. Ale to neodstraší věrné následovníky Kristovy. Tito neočekávají, že pravda stane se oblíbenou. Jsouce přesvědčeni o své povinnosti, dobrovolně berou na sebe kříž, uvažující s apoštolem Pavlem: že “nynější lehoučké soužení naše převelmi veliké věčné slávy břímě nám působí;”¹ a s jedním ze staré doby: jenž za “větší sobě pokládal poha-nění Kristovo nad Egyptské poklady.”²

Ať jest jakékoliv jejich povolání, pouze ti, kteří jsou upřímní služebníci světa, jednají spíše dle chytráctví než dle zásady ve věcech náboženských. Máme si vybrati to pravé, poněvadž ono jest pravé, a následky ponechati Bohu. Mužům zásad, víry a odvahy vděčí svět za své veliké obnovy. Takoví muži musí pokračovati v díle obnovy i v době nynější.

Takto pravil Pán: “Poslouchejte mne, kteříž znáte spravedlnost, lide, v jehož srdci jest zákon můj; nebojte se útržky lidí bídných, a hanění jejich neděste se. Nebo jako roucho, zžíře je mol, a jako vlnu

¹Ez. 3:7;2;7.

²Iz. 58:1.

³Ez.33:7-9.

¹2 Kor. 4:17.

²žid. 11:26.

---

zžíře je červ, ale spravedlnost má na věky zůstane, a spasení mé od
národu do pronárodu.”³

[284]

[285]

---

³Izaiáš 51:7. 8.

Kapitola 25—Vyšetřující soud.

“Hleděl jsem,” praví prorok Daniel, “až trůnové umístněny byly, a Starý Dnů posadil se, jehož roucho jako sníh bílé, a vlasové hlavy jeho jako vlna čistá, trůn jako jiskry ohně, kola jeho jako oheň hořící. Potok ohnivý tekł a vycházel od něho, tisícové tisíců sloužili jemu a desetkrát tisíckrát deset tisíců stálo před ním; soud zasedl, a knihy otevřeny byly.”¹

Tak se ukázal zraku prorokovu onen veliký a slavný den, kdy povahy a životy lidí půjdou k prohlídce před Soudcem vši země, a každému bude odplaceno “podle skutků jeho.” Starý Dnů jest Bůh Otec. Žalmista praví: “Prvé než hory stvořeny byly, nežli’s sformoval zemi a okršlek světa, ano hned od věků až na věky, Ty jsi Bůh silný.”² Jest to On, pramen všeho života a zdroj všeho zákona, jenž bude předsedati soudu. A svati anjelé, jako sluhové a svědci, v počtu “desetkrát tisíckrát deset tisíců, a tisícové tisíců,” budou přítomni tomuto velikému soudu.

Kristus před Otcem.

“A aj, s oblaky nebeskými podobný Synu člověka přicházel ; potom až k Starému Dnů přišel, a před Něj postaven byl. I dáno jest Jemu panství a sláva i království, aby všickni lidé, národové a jazykové sloužili Jemu; jehož panství jest panství věčné, kteréž nepomíjí.”³

[286] Příklad Kristův zde popsáný není Jeho druhý příchod na zem. On přichází k Starému Dnů v nebi, aby se ujal vlády a slávy a království, jež bude mu dáno, až ukončí své dílo jako prostředník. Jest to tento příchod, a nikoliv onen druhý Jeho příchod na zem, jenž byl předpověděn v proroctví, že má nastati po uplynutí 2,300 dnů, roku 1844. Provázen anjely nebeskými, vstupuje náš velekněz do

¹Daniel 7:9, 10.

²Žalm 90:2.

³Daniel 7:13, 14.

svatyně svatých, a tam se objevuje v přítomnosti Boha, aby ukončil svoji službu ve prospěch člověka, — by vykonal dílo vyšetřujícího soudu a vykonal očistění všech, kdož budou naň oprávněni.

V staro-zákonní službě pouze ti, kteří přišli před Boha s vyznáním a s pokáním, a jejichž hříchy skrze krev oběti byly přeneseny do svatyně, účastnili se služby v den očist'ování. Tak také ve veliký den konečného vyšetřování a očist'ování bude uvažováno pouze o případech těch lidí, kteří vyznávají Boha. Soud nad bezbožnými jest odlišné a oddělené dílo, a bude se konati později. “Jest čas, aby se začal soud od domu Božího. A poněvadž nejprv od nás, jakýž bude konec těch, kteříž nejsou povolni evangelium Božímu.”¹

Záznamy určují soud.

Knihy záznamů v nebesích, v nichž jsou zapsána jména a skutky lidí, budou určovati soudní rozhodnutí. Prorok Daniel praví: “Soud zasedl, a knihy otevřeny byly.” Spisovatel Zjevení, popisuje týž výjev, dodává: “A jiná kniha také otevřena jest, to jest kniha života, i souzení jsou mrtví podlé toho, jakž psáno bylo v knihách, totiž podlé skutků svých.”²

Kniha života obsahuje jména všech, kdo vůbec kdy vstoupili do služby Boží. Ježíš řekl svým učedníkům: “Radujte se že jména vaše napsána jsou v nebesích.”³ Pavel mluví o svých věrných spolupracovnících, “jejichž jména jsou v knize života.”⁴ Daniel, hledě, “do času soužení, jakéhož nebylo,” pro-hlašuje, že vysvobozen bude lid Boží, “kdožkoli nalezen bude zapsaný v knize.” A původce Zjevení praví, že pouze ti vstoupí do města Božího, jichž jména “napsána jsou v knize života Beránkova.”⁵

“Kniha pamětná” psána jest před Hospodinem, v níž jsou zaznamenány dobré skutky těch, “kteříž se bojí Hospodina, a myslí na jméno jeho.” Jejich slova víry, jejich činy lásky jsou zaznamenány v nebi. Nehemiáš to připomíná, když praví:— “Budiž pamětliv na mne, Bože můj, ...a nevyhlazuj dobrodiní mých, kteráž jsem proká-

[287]

¹ 1 Petr. 4:17.

² Zjevení 20:12.

³ Luk. 10:20.

⁴ Filip. 4:3.

⁵ Daniel 12:1; Zjevení 21:27.

zal k domu Boha svého.”¹ V pamětné knize Boží každý spravedlivý čin jest zvěčněn. Tam jest svědomitě zapsáno každé přemožené pokušení, každé překonané zlo, každé laskavé slovo milosrdenství. A každá obět, každé utrpení a zármutek, vytrpěné pro Krista, — vše jest zaznamenáno. Žalmista praví: “Ty má utíkání v počtu máš, schovej slzy mé do láhvice své, a což bys jich v Tvé knize neměl?”²

Jest také záznam o hříšících lidí. “Poněvadž všeliký skutek Bůh přivede na soud, i každou věc tajnou, buď to dobrou, buď to zlou.” “Z každého slova-prázdného, kteréž mluviti budou lidé, vydají počet v den soudný.” Spasitel pravil: “Ze slov svých spravedliv budeš, a z řečí svých budeš odsouzen.”³ Tajné záměry a pohnutky zjevují se v neomylném záznamu; neboť Bůh “osvítí to, což jest skrytého ve tmě, a zjeví rady srdcí.”⁴ “Aj, zapsáno jest to přede mnou, . . . nepravosti vaše, a spolu nepravosti otců vašich, praví Hospodin.”⁵

Činnost každého člověka bude přehlídnta Bohem a jest zaznamenána buď pro věrnost neb nevěrnost. Proti každému jménu v knihách nebeských jest zaneseno s hroznou přesností každé nesprávné slovo, každý sobecký čin, každá nesplněná povinnost, i každý tajný hřích s každou umělou přetvářkou. Zanedbané nebeské výstrahy a napomenutí, promarněné okamžiky, nenapravené příležitosti, vliv vykonávaný k dobrému či zlému se svými dalekosáhlými následky, — vše jest zapsáno zaznamenávajícím anjelem.

Zákon Boží pravidlem.

Zákon Boží jest pravidlem, dle něhož budou zkoušeny povahy a životy lidí před soudem. Šalomoun praví: “Boha se boj, a přikázání jeho ostříhej, nebo na tom všecko člověku záleží. Poněvadž všeliký skutek Bůh přivede na soud.”⁶ Apoštol Jakub napomíná své bratry slovy: “Tak mluvte a tak číňte, jako ti, kteříž podlé zákona svobody souzeni býti máte.”⁷

[288]

¹Neh. 13:14.

²Žalm 90:2.

³Kaz. 12:14; Mat. 12:36, 37

⁴1 Kor. 4:5.

⁵Iz. 65:6,7.

⁶Kaz. 12:13,14.

⁷Jak. 2:12.

Ti, kteříž při soudu budou “uznání za hodné,” budou účastníky vzkříšení spravedlivých. Ježíš pravil: “Ti, kteříž hodni jmíni budou dosáhnouti onoho věku a vzkříšení z mrtvých, .. anjelům zajisté rovni budou. A jsou synové Boží, poněvadž jsou synové vzkříšení.”¹ A jinde prohlašuje, že “ti, kteříž do-bré věci činili, půjdou na vzkříšení života.”² Spravedliví mrtví budou vzkříšeni až po soudu, při němž budou uznání za hodné “vzkříšení života.” Nebudou tudíž přítomni osobně soudu, kdy jejich záznamy budou zkoumány, a jejich případy rozhodovány.

Ježíš se zjeví jako jejich obhájce, aby za ně orodoval před Bohem. “Pakliť by kdo zhřešil, přímluvce máme u Otce, Ježíše Krista spravedlivého.”³ “Neboť nevšel Kristus do svatyně rukou udělané, kteráž by nesla figuru pravé, ale v samo nebe, aby nyní přítomný byl tváří Boží za nás.” “A protož i dokonale spasiti může ty, kteříž přistupují skrze něho k Bohu, vždy jsa živ k orodování za ně.”⁴

Velká přehlídka.

Až knihy záznamů budou otevřeny před soudem, tu životy všech, kdož věřili v Ježíše, budou přehlíženy Bohem. Začneme s těmi, kdož nejdříve žili na zemi, náš Obhájce předloží případy každého následujícího pokolení a skončí se žijícími. Každé jméno bude vyvoláno, každý případ důkladně vyšetřen. Jména budou přijata, jména budou zavržena. Když někomu zbudou v knize záznamů hříchy nevyznané a neodpuštěné, jeho jméno bude vymázáno z knihy života, a jejich dobré skutky budou vymázány z pamětní knihy Boží. Hospodin prohlásil k Mojžíšovi: “Kdo zhřešil proti mně, toho vymaži z knihy své.”⁵ A prorok Ezechiel praví: “Pakli by se odvrátil spravedlivý od spravedlnosti své, a činil by nepravost, ... na žádné spravedlnosti jeho, kteréž činil, nebude pamatováno.”⁶

Všichni, kteří opravdu litovali hříchů, a vírou dovolávali se krve Kristovy jako očistné své oběti, obdrželi odpuštění ku svým jménům v knihách nebeských; poněvadž stali se účastníky spravedlnosti Kris-

¹Luk. 20:35, 36.

²Jan. 5:29.

³Jan.2:1.

⁴Žid, 9:24; 7:25.

⁵2 Moj.32:33.

⁶Ez. 18:24.

[289] tovy, a bylo shledáno, že jejich povahy jsou v souladu se zákonem Božím, hříchy jejich budou vymazány, a oni sami budou uznáni za hodné života věčného. Pán prohlašuje skrze proroka Izaiáše: “Já, já sám shlazuji přestoupení tvá pro sebe, a na hříchy tvé nevzpomínám.”¹ Ježíš pravil: “Kdo zvítězí, tent’ bude odín rouchem bílým; a nikoliť nevymaži jména jeho z knihy života, ale vyznámt’ jméno jeho před obličejem Otce svého i před anděly jeho.” “Kdožkoli tedy vyzná mne před lidmi, vyznámt’ i já jej před Otcem svým, kterýž -jest v nebesích.”²

Nejhlubší zájem, jaký jeví lidé o rozhodnutí pozemského soudu, jen slabě nastiňuje zájem projevovaný o soudy nebeské, až jména zanesená v knize života budou přehlížena Soudcem vší země. Božský Prostředník podá žádost, aby všem, kdož zvítězili skrze jeho krev, byly odpuštěny jejich přestoupení, a aby byli uvedeni do svého rajského domova a byli korunováni s Ním jako spolu-dědicové “prvního panství.” Satan ve snaze pokoušení a oklamávání našeho pokolení zamýšlel zmařiti Božský plán v lidském stvoření, ale Kristus nyní požaduje, aby tento plán byl uskutečněn, jako kdyby byl člověk nikdy nezhrěšil.

Žalobce.

Zatím co Ježíš bude se přimlouvati za předměty své milosti, Satan na ně žaluje před Bohem jako na přestupníky. Velký podvodník snažil se je zavésti do pochybnosti, aby tak ztratili důvěru v Boha, a aby se odtrhli od Jeho lásky a rušili Jeho zákon. Nyní ukazuje na záznam jejich životů, na vady jejich povah, nelásku ku Kristu, jež zneuctila Vykupitele, na všechny hříchy, k jichž páchání je sváděl, a následkem toho je požaduje jako své poddané.

Ježíš neomlouvá jejich hříchy, ale ukazuje na jejich pokání a víru, a žádaje pro ně odpuštění, pozvedá své zraněné ruce před Otcem a svatými anjely, řka: “Znám je dle jména. Mám je vyryty na dlaních svých rukou.”

¹Izaiáš 43:25.

²Zjev. 3:5; M, 10:32, 33.

Doba vyšetřování.

Dílo vyšetřujícího soudu a vymazávání hříchů má být dokončeno před druhým příchodem Páně. Poněvadž mrtví mají být souzeni pro věci napsané v knihách, nelze vymazati hříchy lidí dříve, než bude po soudu, při němž mají být vyšetřovány jejich případy. Avšak apoštol Pavel výslovně praví, že hříchy věřících budou vymazány, “když by přišli časové rozvlažení od tváře Páně, a poslal by Ježíše Krista.”¹ Až bude skončen vyšetřující soud, Kristus přijde, a s ním odměna jeho pro každého dle skutků jeho.

[290]

Velekněz ve staro-zákonní službě, vykonav očistění Izraele, vyšel ven a poželhal shromáždění. Tak i Kristus ku konci svého sprostředkovatelského díla, objeví se “bez hříchu k spasení,”² aby poželhal svůj čekající lid životem věčným. Jako kněz, odstraniv hříchy ze svatyně, shrnul je na hlavu obětního kozla, tak Kristus položí všechny tyto hříchy na Satana, původce a podněcovatele hříchu. Obětní kozel, nesoucí hříchy Izraele, byl poslán “do země pusté” ;³ tak i Satan, nesoucí vinu všech hříchů, k jichž spáchání lid Boží svedl, bude po tisíc let uvězněn na zemi, která pak bude pustá, bez obyvatelstva, a odpyká konečně plný trest za hřích v plamenech, jež zničí všechny bezbožné. Tak velký plán vykoupení bude uskutečněn konečným vyhlazením hříchu, a vykoupením všech, kdož byli ochotni odříci se zla.

V čase, ustanoveném k soudu, — po uplynutí 2,300 dnů, roku 1844 — začalo vyšetřování a vymazávání hříchů. Všichni, kteří kdy na sebe vzali jméno Kristovo, musí projiti jeho zkoumajícím osudím. Živí i mrtví budou souzeni “podlé toho, jakž psáno bylo v knihách, totiž podlé skutků svých.”

Hříchy, jež nebyly litovány a odvrženy, nebudou odpuštěny ani vymazány z knihy záznamů, a budou svědčiti proti hříšníkovi v den Boží. Mohl spáchat své zločiny za světla denního či v temnotě noční, ale vždy byly otevřeny a zjevný před Tím, s nímž všichni máme co jednati. Anjelé Boží byli svědky každého hříchu a zapsali jej do neomylných záznamů. Hřích může být zatajen, zapřen, ukryt před otcem, matkou, ženou, dětmi a druhy; nikdo kromě vinníka nemůže

¹ Skut. 3:19,20.

² Žid, 9:28

³ 3 Moj. 16:22.

[291] míti po- dezření, že se stalo něco špatného; avšak v nebesích vše jest o něm známo. Temnota nej temnější noci, tajnosti všech klamných umění nestačí k zakrytí jediné myšlenky před znalostí Věčného. Bůh má přesný záznam o každé nespravedlivosti a o každém nesprávném jednání. On se nemýlí při posuzování povahy. Lidé mohou být oklamáni těmi, kdož jsou zkaženi v srdci svém, ale Bůh proniká každou škrabošku, a čte vnitřní život.

Jak slavnostní jest to myšlenka! Den za dnem odchází do věčnosti, a každý nese své břímě záznamů pro knihy nebeské. Slovo jednou promluvené, čin jednou vykonaný, nemůže nikdy být odvolán. Anjelé již zaznamenali dobré i zlé. Nejmocnější dobyvatel na zemi nemůže přivolati zpět záznam jediného dne. Naše činy, naše slova i naše nejtajnější pohnutky, všechny mají svoji váhu při rozhodování našeho osudu pro blaho neb pro bol. Třeba my jsme na vše zapomněli, přece však vše to bude svědectvím pro naše ospravedlnění aneb pro odsouzení.

Jako tahy obličejů jsou zachyceny s neomylnou přesností na hladké ploše umělcově, tak povaha jest věrně vylíčena v knihách nahoře. Přece však, jak málo se lidé starají o záznam, jenž jednou bude prohlížen bytostmi nebeskými. Kdyby mohl být odhrnut závoj, jenž dělí viditelný svět od neviditelného, a kdyby synové lidští mohli spatřiti anjela zaznamenávajícího každé slovo a každý čin, s nimiž se opět musí setkati před soudem, jak mnoho slov denně vyslovovaných by zůstalo nevyřknuto, jak mnohé činy by zůstaly nevykonány!

“Kdo přikrývá přestoupení svá, nepovede se jemu šť astně; ale kdož je vyznává a opouští, milosrdenství dojde.”¹ Kdyby ti, kdož skrývají a omlouvají své chyby, mohli viděti, jak Satan nad nimi jásá, jak se vysmívá Kristu a svatým anjelům, a jejich směru, — tu spěchali by vyznati své hříchy a odvrhnouti jich. Skrze vady povahy Satan se snaží získati řízení nad celou duší, a ví, že se mu to podaří, když se vadám těm hová. Proto stále hledí oklamati následovníky Kristovy svým osudným pochybováním, které jest jim nemožno překonati. Ale Kristus vztahuje k jejich ochraně své raněné ruce, své zmučené tělo, a volá ke všem, kdož Jej chtějí následovati: “Dosti máš na mé milosti.”¹ “Vezměte jho mé na se, a učte se ode mne, neboť

[292]

¹Příslaví 28: 13.

¹2 Kor 12:9.

jsem tichý a pokorný srdcem, a naleznete odpočinutí dušeni svým. Jho mé zajisté jestiť rozkošné, a břímě mé lehké.”² Necht’ tedy nikdo nepovažuje své vady za nevyléčitelné. Bůh dá víru a milost k jejich překonání.

Vážná doba.

Žijeme nyní ve velikém dnu očist’ování. V starozákonní službě, když velekněz konal očist’ování Izraele, všichni museli pokořovati své duše litováním hříchů a ponížeností před Pánem, když nechtěli býti vyloučeni z Jeho lidu. Podobně všichni ti, kdož chtějí udržeti svá jména v knize života, musí nyní v málo zbývajících dnech jejich zkoušky, pokořovati své duše před Bohem litováním hříchů a pravým pokáním. Musí hluboce a věrně zpytovati srdce. Lehkomyšlný, lehkovážný duch, jaký se jeví u mnohých vyznavačů křest’anství, musí býti odstraněn. Vážný boj nastává všem, kteří podmaňují zlé náklonnosti, jež usilují o nadvládu při nich. Dílo přípravy jest osobní, každého obzvlášť. Nejsme zachraňováni ve skupinách. Čistota a zbožnost jednoho nenahradí nedostatek týchž vlastností u druhého. Ačkoliv celý národové půjdou před soud Boží, On však bude zkoumati případ každého jednotlivce s touž pátravou bedlivostí, jako kdyby nebylo žádné jiné bytosti na světě. Každý musí býti podroben zkoušce a shledán bez poskvrny, bez vrásky a čehokoli podobného.

Vážné jsou výjevy, spojené se závěrečným dílem očist’ování. Důležité jsou zájmy v něm zahrnuté. Soud se nyní odehrává ve svatyni nahoře. Po mnoho let toto dílo bylo již v průběhu. Záhy, — nikdo neví, jak záhy, — dojde na případy živých. V hrozném přítomnosti Boží naše životy budou přehlíženy. V této době více než kdy jindy sluší každé duši řídit se Spasitelovým napomenutím: “Vizte, bd’ete a modlete se; nebo nevíte, kdy bude ten čas.”³ “Pakli bdíti nebudeš, přijdu na tě jako zloděj, a neznáš, v kterou hodinu na tě přijdu.”⁴

[293]

²Mat. 11:29,30.

³Mar. 13:33.

⁴Zjev. 3;3.

Konečné rozhodnutí.

Až se ukončí vyšetřující soud, tehdy bude rozhodnuto o životě a smrti všech. Zkouška skončí krátce před tím, než se objeví Pán na oblacích nebeských. Kristus ve Zjevení, hledě ku předu do oné doby, praví: “Kdo škodí, škod’ ještě; a kdo jest nečistý, bud nečistým ještě; a kdo jest spravedlivý, ospravedlní se ještě; a svatý posvěť se ještě. A aj, přijduť brzo, a odplata má se mnou, abych odplatil jednomu každému podle skutků jeho.”¹

Spravedlivý i bezbožný bude žiti ještě na zemi ve svém smrtelném stavu, bude jisti, bude piti, — lidé budou ještě sázeti a stavěti, nikdo nemaje tušení o konečném, neodvolatelném rozhodnutí, jež bylo proneseno ve svatyni nahoře. Když Noe před potopou vstoupil do korábu, Bůh za ním zavřel, a tak vyloučil z ní bezbožné; ale lidé, nevědouce, že jejich záhuba jest zpečetěna, po sedm dní vedli dále bezstarostný, rozkošnický život, a vysmívali se výstrahám před nastávajícím soudem. “Takt’,” praví Spasitel, “bude i příští Syna člověka.”² Tiše a nepozorovaně, jako zloděj o půlnoci, přijde rozhodná hodina, znamenající rozhodnutí o osudu každého člověka, závěrečné odejmutí nabídky milosrdenství hříšným lidem.

“Protož bděte:.. .aby snad přijda nenadále, nenalezl vás, a vy spíte.”³ Nebezpečné postavení jest těch, kteří, unaveni jsouce čekáním, obracejí se k světským svodům. Zatím co obchodník jest pohroužen ve vyhledávání zisku, zatím co rozkošník hledá ukojení, zatím co dcera kroje upravuje svoji okrasu, — možná že právě v té hodině Soudce veškeré země pronese rozsudek: “Zvážen jsi na váze, a nalezen jsi lehký.”⁴

[294]

[295]

¹Zjev. 22:11,12.²Mat. 13:35,36.³Mař. 13:35,36.⁴Daniel 5:27.

Kapitola 26—Původ zla.

Původ zla a důvody pro jeho jsoucnost, činí mnohým myslím veliké nesnáze. Oni spatřují dílo zla s jeho hroznými následky bídy a zpousty, a tu se táží, kterak toto všecko může se nalézati pod vládou Toho, který jest nekonečným v moudrosti, moci a lásce. Zde se nachází tajemství, pro něž nemohou nalézti vysvětlení. A v jejich nejistotě a nedůvěře jsou slepými ku pravdám, tak zřejmě zjeveným v slově Božím a nutným ku spasení. Tito pak hledají rozluštění své otázky ohledně trvání hříchu, v tom, co Bůh nikdy nezjevil, a proto také nedocházejí k žádným výsledkům; tito pak přecházejí smýšlením k nevěře a posměchu, a omlouvají se tím pro zavrnutí písma svatého. Jiní opět nedosahují zadostučinění v porozumění této veliké otázce zla z té příčiny, že pověsti a nesprávné výklady obestřely učení bible o povaze Boží a Jeho vládě, a pravidla Jeho zacházení s hříchem.

Jest nemožným cele objasniti původ hřícha a dáti důvody o jeho trvání. Proto však může býti porozuměno původu zla i konečnému odstranění téhož, by tak byla z úplná zjevnou spravedlnost a dobrota Boží ve všech Jeho jednáních s hříchem. Nic není tak zřejmě učeno biblí jako to, že Bůh není zodpovědným z příchodu zla; že nestávalo libovolné odstranění Boží milosti, ani chyby v Boží vládě, což by mohlo zadati ku vzpouře. Hřích jest vetřelcem, pro jehož jsoucnost nemůže býti dáno důvodu. Jest to tajemstvím, nevysvětlitelností; prominouti hřích, znamená zastávati jej. Mohlo-li by býti nalezeno prominutí proň, pak by přestal býti hříchem. Naše jediné určité vyjádření o hříchu jest podané v slově Božím: jest to— ” přestoupení zákona”; jest to utvoření zásady v boji oproti velikému zákonu lásky, jež jest zásadou Boží vlády.

Před příchodem zla byl pokoj a radost v celém vesmíru. Vše bylo v dokonalém souladu s vůlí Stvořitele. Láska k Bohu byla nej-
přednější, láska k druhému následovala tuto. Kristus, ono SLOVO, jednorozený Bůh, byl s věčným Otcem, — jsa téže povahy, přirozenosti, a stejným v zájmech, — jsa jedinou bytostí v celém vesmíru,

[296]

kteřá běře podíl v radách a zájmech Božích. Skrže Krista Bůh stvořil všecky nebeské bytosti. “Skrže něho stvořeny jsou všecky věci, kteréž jsou na nebi, . . . bud’ to trůnové neb panstva, bud’ to knížatstva neb mocnosti ;”¹ a Kristu, jakož i Otcí, celá nebesa byla poddána.

Zákon lásky jsa základem Boží vlády, tu blaho všech stvořených bytostí spočívalo na jejich dokonalém souladu s jeho velikými pravidly spravedlnosti. Bůh vyžaduje od všech svých stvoření službu lásky, — hold, který vzniká z důmyslného ocenění Jeho povahy. On nemá libosti z přinuceného poddanství, a proto On dává všem svobodu vůle, by mu mohli sloužiti dobrovolně.

Luciferův pád

Avšak jeden se tam nachází, který cntel porušiti tuto svobodu. Hřích měl svůj původ v onom, kterýž byl prvním po Kristu, jsa Bohem nejvíce poctěn, a jenž byl nej mocnějším a neslavnějším z obyvatelů nebes. Lucifer, před svým pádem byl jedním ze zastěňujících cherubínů, svatý a neposkvrněný. “Takto praví Panovník Hospodin: Ty, jenž zapečet’ uješ sumy, plný moudrosti a nejkrásnější. V Eden, zahradě Boží byl jsi, všeliké drahé kamení příkrývalo tě.” “Ty jsi cherubem od pomazání. Jakž jsem tě za ochránce představil, na hoře svaté Boží jsi byl, u prostřed kamení ohnivého ustavičně jsi chodil. Byl jsi dokonalým na cestách svých, hned jakž’s byl stvořen, až se našla nepravost při tobě.”²

[297]

Lucifer mohl zůstati v přízni Boží, milován a ctěn anjelskými zástupy, kdyby používal své vysoké a šlechtné moci pro dobro druhých, a ku cti svého Stvořitele. Avšak, prorok praví: “Pozdvihlo se srdce tvé slávou tvou, k zlému jsi užíval moudrosti své příčinou jasnosti své.”¹ Postupně Lucifer upadal v ukájení žádosti po sebevyvýšení. “Přivlastňuješ sobě srdce podobné srdci Božímu.” “Ty jsi řekl: Nad hvězdy Boha silného vyvýším trůn svůj, a posadím se na hoře shromáždění.... Vstoupím nad výsosti oblaků, budu rovný Nejvyššímu.”² Místo aby se snažil učiniti Boha nej vyšším a nej přednějším v lásce a oddanosti u Jeho stvoření, snahou Lucifera

¹Kolos. 1:16

²Ezschiele 28:12-15.

¹Ezschiele 28:12-15.

²Ez. 28:6; Iz. 14:13.14.

bylo, získati jejich službu a úctu pro sebe. A požaduje cti, kterou Otec věčnosti obdaril Svého Syna, tento kníže anjelů toužil po moci kteráž výhradně přináležela Kristu.

Celé nebe s rozkoší snažilo se vyzařovati Stvořitelovu slávu, a vzdávati Jemu chválu. A pokud Bůh byl takto ctěn, radost a klid všade vládl. Tu však nesprávný čin zničil nebeský soulad. Služba a sebepovýšení, v odporu vůči Stvořitelovu zřízení, vzniklo předtuchu zla v myslích, jimž Boží sláva byla nejpřednější. Nebesští zástupové jej napomínali. Syn Boží předložil mu velikost, dobrotu a spravedlnost Stvořitele, a svatou, nezměnitelnou povahu Jeho zákona. Bůh sám zřídil pravidla nebes; a uchylováním se od nich, Lucifer byl by zneuctil Učinitele, a na sebe by uvrhnul zkázu. Avšak výstraha, podaná v nekonečné lásce a milosti, vzbudila pouze ducha odporu. Lucifer dal místo žárlivosti nad Kristem, a stal se rozhodným ve svém odporu.

Opustě místo bezprostřední přítomnosti Boží, Lucifer odešel, by šířil ducha nespokojenosti mezi anjely. Pracuje ta-jemným způsobem, po nějaký čas skrýval svůj pravý úmysl pod záměrem Boží úcty, snaže se vzbuditi nespokojenost vůči zákonům, které vládly nad nebeskými bytostmi, dokazuje, že vyžadují zbytečná obmezení. Poněvadž jejich povahy byly sva-té, naléhal, by anjelé byli poslušni rozkazů své vlastní vůle. Snažil se též zároveň získati soucit pro sebe samého, poukazuje, že Bůh s ním jednal nespravedlivě, uděliv vrchní čest Kristu. Tvrdil, že v snaze po větší cti a moci netouží pro své vlastní vy- výšení, ale že snaží se dosíci zabezpečení svobody všem oby-vatelům nebe, by tak těmito prostředky mohli dosáhnouti vyš-šího stavu jsoucnosti.

[298]

Bůh, ve svém velikém milosrdenství snášel dlouho Lucifera. Nebyl ihned sesazen se svého vysokého postavení jakmile zjevil ducha nespokojenosti, ani tehdy, když počal přednáseti své lživé tvrzení před věrnými anjely. Dlouho byl ponechán v nebi. Opět a opět mu bylo nabízeno odpuštění za podmínek pokání a poddání se. Taková snaha byla projevena, jakou jen nekonečná láska může učiniti, by byl usvědčen ze svého omylu. Duch nespokojenosti nebyl nikdy znám v nebesích. Lucifer sám z počátku nespátroval zdali se odvrací neb ne; on neseznával pravou povahu svých pocitů. Avšak když jeho nespokojenost byla prokázána za bezpodstatnou, tu Lucifer byl usvědčen, že jedná nesprávně, a že Boží požadavky jsou

spravedlivé, a že on jich má za takové uznati před celým nebem. Kdyby byl tak učinil, mohl zachrániti sebe a mnoho anjelů. V této době dosud nezavrhnul cele věrnost k Bohu. Ačkoliv opustil své místo zastěňujícího cheruba, však kdyby se byl navrátil k Bohu, uznaje Stvořitelovu moudrost, a uspokojen jsa se svým postavením určeným proň v Božím plánu, mohl býti opět uveden ve svůj úřad. Avšak jeho pýcha bránila mu poddati se. Houževnatě zastával svoje názory, poukazuje, že mu není zapotřebí pokání, a cele se odevzdal ve velkou rozepři oproti svému Učiniteli.

Všecky síly a moci jeho mistrovské mysle nyní se nachýlily k dílu podvodu, by získal soucit anjelů, kteří byli pod jeho velením. I přes výstrahu a radu Kristovu byl odhodlán sloužiti účelům a výmyslům zrádcovství. Těm, jichž důvěrnost poutala je s ním nejúžeji, Satan sdělil, že byl nesprávně posuzován, že jeho postavení nebylo váženo, a že jeho svoboda měla býti zkrácena. Nesprávným překrucováním slov Kristových v lež, obviňoval Syna Božího z plánu ponížení jej před všemi obyvateli nebes. Zároveň lživě obviňoval věrných anjelů. Všech, kterých nemohl získati cele pro sebe obviňoval z lhostejnosti k zájmům nebeských bytostí. Dílo, jež on sám [299] konal, připisoval anjelům kteří zůstali věrni Bohu. A aby zpodepřel své obvinění Boží nespravedlnosti vůči němu, obrátil se k překrucování slov a skutků Stvořitelových. Jeho dílem bylo, by uvedl anjelů ve zmatek ohledně Božích účelů. Vše, co bylo zřejmé a prosté, obestřel tajemstvím, a umělým převrácením uvrhnul pochybnost na nejzřetelnější výroky Hospodinovy. Jeho vysoké postavení, v tak úzkém spojení v Božím přisluhování, působilo větší mocí na jeho poddané, tak že mnozí byli svedeni ku spojení se s ním ku vzpouře oproti nebeské vrchnosti.

Bůh ve své moudrosti dovolil Satanu pokračovati v jeho díle tak dlouho, až duch nespokojenosti dospěl k veřejné vzpouře. Bylo nutným, pro jeho účel, by jejich pravá povaha a náklonnost byla všem zjevná. Lucifer, co posvěcený cherub, byl vysoce vyvýšen; on též byl velmi milován nebeskými bytostmi, a jeho vliv nad nimi byl mocný. Boží vláda nezaujímalá pouze obyvateli nebes, ale i všech stvořených bytostí jiných světů, a Satan se domníval, že bude-li mu možným uvésti anjely nebes ve zpouru, že bude tak moci učiniti i s ostatními světy. Uměle přednášel všem svoje názory, užívaje chytráctví a podvod k získání svých poddaných. Jeho moc k

podvodu byla velmi veliká, a odívaje se pláštěm lži, získával úspěch. Ano, ani věrní anjelé nemohli cele rozeznati jeho povahu, ani cele seznati k jakému cíli směřuje jeho dílo.

Satan byl vysoce vážen, a všechny jeho činy obestřeny byly tajemstvím, že bylo velmi obtížným anjelům rozeznati pravou povahu jeho díla. Není-li hřích cele vyvinut, nezdá se býti zlem, jímž ve skutečnosti jest. Do té doby hřích neměl místa v celém Božím vesmíru, a svaté bytosti neměly ani tušení o jeho při-rozenosti a zlomyslnosti. Oni nemohli rozeznati hrozné následky které povstanou skrze odstranění Božího zákona. Satan nejprve svoje dílo skrýval pod zvláštním předstíráním věrnosti k Bohu. On tvrdil, že se snaží zvýšiti čest Boží, stálost Jeho vlády, a dobro všech obyvatelů nebes. Vštěpuje nepokoj, anjelům jemu svěřeným, uměle zároveň pracoval, by se zdálo, že chce odstraniti nespokojenost. Když naléhal, by byly učiněny změny v zařízení a zákonech Boží vlády, tu bylo to činěno pod předstíráním nutnosti k zachování souladu v nebi.

[300]

Ve svém jednání s hřichem, Bůh mohl použiti pouze spravedlnosti a pravdy. Satan mohl upotřebiti to, co Bůh nemohl, — lichocením a lstí. On se snažil překroutiti slovo Boží, a nesprávně předložití plány Jeho vlády před anjely, tvrdě, že Bůh nebyl spravedlivým ve vydání zákonů a pravidel nebeským obyvatelům; že v požadování poddanství a poslušnosti od svých stvoření, hledá pouze svoje vyvýšení. Proto musí býti prokázáno před obyvateli nebe, rovněž jako i všech jiných světů, že Boží vláda byla spravedlivá, a Jeho zákon dokonalý.

I tehdy, když již bylo rozhodnuto, že nemůže býti déle ponechán v nebi, nekonečná Moudrost ještě nezničila Satana. Jelikož pouze služba lásky může býti Bohem přijata, musí tudíž věrnost Jeho stvoření spočívati na přesvědčení o Jeho spravedlnosti a dobrotě. Obyvatelé nebe a jiných světů nejsou obeznámeni s přirozeností a následky hřícha, nemohli by spatřiti spravedlnost ve zničení Satana. Kdyby byl ihned zbaven života, pak by tito sloužili Bohu spíše ze strachu než z lásky. Vliv pak svůdce nebyl by tím cele zničen, aniž duch vzpoury odstraněn. Zlo musí býti ponecháno by uzrálo. Pro dobro celého vesmíru, po nekonečné věky, Satan byl ponechán by vyvinul své zásady, by tak obvinění jím učiněná oproti Boží vládě, mohla býti spatřena v pravém světle vším stvořením, by spravedlnost

a milost Boží a nezměnitost Jeho zákona byla postavena mimo vší pochybnost.

Satanova vzpoura měla býti naučením celému vesmíru po všechny další věky, stálým svědectvím o povaze a hrozných ná-sledcích hříchu. Působení Satanovy vlády, její výsledky při lidech i anjelích, zjeví, co musí býti ovocem odstranění Boží moci. Osvědčí, že přítomnost Boží vlády a Jeho zákona jest zřízena pro dobro všeho stvoření kteréž učinil. V takovémto způsobu má býti tato zkouška vzpoury stálou záštitou všem svátým bytostem, by zbránila aby nebyli více svedeni povahou přestoupení, by jich zachránila před vykonáním hříchu a utrpení zaň.

[301]

V společném souhlase, Satan a jeho zástup anjelů obvinili Krista z jejich vzpoury, prohlašující, že kdyby nebyli káráni, že by se nebyli vzbouřili. Ač nepoddajní a vzdorující ve své nevěrnosti, hledajíc marně převrácení Boží vlády, však přece tak rouhavě tvrdili, že sami jsou nevinnými oběťmi utiskující moci, až konečně arci-buřič a jeho stoupenci byli vypovězeni s nebe.

Ten samý duch, jenž způsobil vzpouru v nebi, stále pod-něcuje ku vzpouře i na zemi. Satan pokračuje v tom samém díle při lidech, které konal s anjely. Jeho duch nyní vládne v neposlušných synech lidských. Podobně, jako on, také i oni se snaží zničití obmezení Božího zákona, a slibují lidem svobodu skrze přestupování jeho předpisů. Když Boží poselství o výstraze dotkne se svědomí člověka, tu Satan vede jej k tomu, by ospravedlnil sám sebe, a snažil se naléztí soucitu u druhých, kteří jdou též cestou hřícha. Na místo opravení svých chyb, vzbuzují rozhorlení oproti kárajícímu, jak by on byl hlavní příčinou jeho obtíží. Od doby spravedlivého Abele, až do naší doby, jest týž duch stejným v povaze oproti těm, kteří odsuzují hřích.

Avšak onen Věčný sám oznamuje svoji povahu takto:— “Hospodin Bůh silný, lítostivý a milostivý, dlouhočekající a hojný v milosrdenství a pravdě, milosrdenství čině tisícům, odpouštěje nepravost a přestoupení i hřích, a kterýž nikoli ne-ospravedlňuje vinného.”¹

Ve vypuzení Satana s nebe Bůh projevil Svoji spravedlnost, a zachoval čest svého trůnu. Avšak, když člověk zhřešil skrze povolení svodům tohoto odpadlíka, Bůh také dal důkazy své lásky dáním svého jednorozeného Syna na smrt, k záchraně padlého člověčen-

¹ 1 Mojž. 34:6,7.

stva. V tomto smíření jest zjevena povaha Boží. Mocný důkaz kříže představuje celému vesmíru, že dílo hříchu, jež Lucifer zvolil, nebylo v žádném způsobu příčinou nedostatku v Boží vládě.

Bylo to Satanovo dílo, že svět zavrhnul Krista. Kníže zla vynaložil všecku svoji moc a celý svůj důmysl, by zničil Ježíše; on spatřoval, že milost a láska Spasitelova, jeho útrpnost a soucitná něžnost, zjevuje lidem Boží povahu. Satan převracel každé tvrzení Božího Syna, a používal lidí za svých nástrojů za tím účelem, by život Spasitelův naplnil utrpením a bolestí. Mudráctví a lež, skrze něž se snažil překážeti dílu Ježíšovu, onou nenávistí, zjevenou v neposlušství lidí, hroznými obviněními oproti Tomu, jehož život byl bezpříkladná dobrota, vše vycházelo z jeho hluboko zakořeněné msty. Vznícený oheň zá-visti a zlomyslnosti, nenávisti a msty, vychrtil své plameny cele na Golgatě oproti Synu Božímu, v době, kdy celé nebe patřilo s úžasem na výjev ten v tichém zděšení.

[302]

Když tato veliká oběť byla podána, Kristus vstoupil na vý-sost, odepřev obdiv a pochvalu anjelů, pokud nepřednesl žádost: “Kteréž jsi mi dal, chcít’, kdež jsem já, aby i oni byli se mnou.”¹ Potom s nevyšlovnou láskou a mocí vyšla odpověď s trůnu Otce: “Klanějte se Jemu všickni anjelé Boží.”² Ani poskvrny se nenacházelo na Ježíši. Jeho ponížení ukončilo, jeho oběť byla dokonána, a bylo mu dáno jméno nad každé jiné jméno.

Nyní se objevila vina Satanova beze vší výmluvy. Kristus zjevil jeho pravou povahu co lháře a vraha. Bylo spatřeno, že ten samý duch, jímž ovládal syny lidské, kteří byli pod jeho mocí, —byl by se zjevil v nebesích, kdyby mu bylo dovoleno tam setrvati mezi nebeskými bytostmi. On tvrdil, že přestupování Božího zákona přivede svobodu a povýšení; avšak spatřený výsledek bylo otroctví a úpadek.

Lucifer obvinil Boha z pouhé snahy vyvyšování sebe sa-mého v požadování poslušství od svého stvoření, a prohlásil, že ač Stvořitel vyžaduje sebezapření od druhých, sám však že nekoná žádného sebezapření ani oběti. Nyní však bylo shledáno, že pro spásu padlých a hříšných lidí, Panovník vesmíru učinil největší oběť, jakou jen láska může dáti; neboť: “Bůh byl v Kristu, v mír uvodě svět s

¹Jan 17:24.

²žídum 1:6.

sebou.”³ Bylo též shledáno, že ač Lucifer otevřel dvěře hříchu, svojí žádostí po cti a přednosti, Kristus však, by zničil hřích, ponížil Sebe, a stal se slu-
 [303] žebníkem až do smrti. Kristova smrt byla důkazem ve
 [304] prospěch člověka, který nemůže býti nikdy odstraněn. Trest zákona
 [305] byl uvalen na Toho, jenž byl rovným Bohu, a člověk jest učiněn
 volným ku přijetí spravedlnosti Kristovy, a životem pokorným a
 poníženým vítěziti tak, jako Syn Boží vítězil nad mocí Satanovou. Bůh jest spravedlivým, a ospravedlňujícím všech věřících v Ježíše.

Avšak příchod Kristův, by trpěl a zemřel na zemi, neměl pouze za účel spásu lidí; On přišel též by “zvelebil zákon,” a “slavným jej učinil.” Nejen obyvatelé tohoto světa měli si vážiti správně zákona; ale mělo býti poukázáno všem světům celého vesmíru, že Boží zákon jest nezměnitelný. Mohli-li by jeho požadavky býti odstraněny, pak nemusel Syn Boží obětovati svůj život ku smíření za jeho přestoupení. Smrt Kristova do-kazuje jeho neproměnlivost. A oběť, k níž láska přinutila Otce i Syna, by hříšníci mohli býti vykoupeni, dokazuje celému vesmíru, — což nic jiného, mimo toto smíření, nemůže vykonati, — že milosrdenství a spravedlnost jsou založeny na zákoně a vládě Boží.

V konečném výkonném soudu bude shledáno, že nebylo důvodu pro trvání hřícha. Když Soudce celé země bude požadovati od Satana: “Proč jsi se vzbouřil oproti Mne, a odejmul Mne poddané mého království?”, tu původce zla nebude moci dáti žádné omluvy. Každá ústa budou uzavřena, a všechny zástupy vzbouřenců oněmí.

Ač kříž z Golgaty svědčí o nezměnitelnosti zákona, týž však hlásá rovněž i celému vesmíru, že odplata za hřích jest smrt. V posledním výkřiku Spasitele: “Dokonánoť jest,” znělo přemožení Satana. Onen veliký rozpor, tak dlouho vedený, byl rozhodnut, a konečné odstranění a zničení zla bylo zajištěno. Syn Boží prošel branou hrobu, by “skrže smrt zahladil toho, kterýž má vladařství smrti, to jest d’ábla.”¹ Žádost Luciferova po vyvýšení vedla jej k výroku: “Nad hvězdy Boha silného vyvýším trůn svůj: .... Budu rovný Nejvyššímu.” Bůh však prohlásil: “Obrátím tě v popel na zemi, ... a nebu-
 [306] de tě na věky.”¹ Nebot’ až “ten den přijde hořící jako pec,.. .. všickni bezbožní budou jako strniště. I zažhne je ten

³2 kor 5:19.

¹Ep. k židům 2:14.

¹Mal. 4:1.

den, kterýž přijíti má, praví Hospodin zástupů, tak že neostaví jim ani kořene ani ratolesti.”²

Celý vesmír bude svědkem přirozenosti a výsledkům hříchu. A úplné jeho zničení, které by bylo na počátku způsobilo strach anjelů a nečest Bohu, nyní povýší Jeho lásku a utvrdí Jeho čest před bytostmi celého vesmíru, kteří mají zálibu v činění Jeho vůle, a v jejichž srdcích jest zákon Jeho. Zlo nikdy více nepovstane. Slovo Boží svědčí: “Nezdvihne druhé rány.”³ Zákon Boží, který Satan prohlašoval za jeho otroctví, bude ctěn co zákon svobody. Zkušene stvoření se nikdy více neodvrátí od věrnosti Toho, jehož povaha byla cele prokázána a zjevena před nimi co nezměrná láska a věčná moudrost.

[307]

---

²Moj. 3:15.

³.

Kapitola 27—Nepřátelství mezi člověkem a Satanem.

“Nepřátelství položím mezi tebou a mezi ženou, i mezi semenem tvým a semenem jejím; ono potře tobě hlavu, a ty potřebš jemu patu.”¹ Boží výrok pronesený oproti Satanovi po pádu člověka, byl též proroctvím, zahrnujícím v sebe všechny věky až do zakončení času, a znázorňující onen veliký spor, zasahující celé plémě lidské žijící na zemi.

Bůh prohlásil: “Položím nepřátelství.” Toto nepřátelství není přirozené. Po přestoupení Božího zákona člověk se stal zlým, a byl v souladu se Satanem, a nikoliv v odporu. V přirozenosti nestává nepřátelství mezi hříšníkem a původcem hříchu. Oba se stali zlými svým pádem. Padlý nemá nikdy klidu, a proto snaží se vždy dosáhnouti soucitu a podpory jiných, kterých svádí, by následovali jeho příkladu. Z tohoto důvodu padlí anjelé a zlí lidé činí zoufalé pokusy o spojení se. Kdyby Bůh byl nezakročil, tu Satan a lidé by se spojili oproti nebi; pak na místo udržování nepřátelství proti Satanu, celá lidská rodina by se spojila v odpor Bohu.

[308] Satan pokoušel člověka k hříchu tak, jako popudil anjely ku vzpouře, by tak získal spojence ve svém boji oproti nebi. Nebylo žádného rozkolu mezi ním a padlými anjely ohledně nenávisti Krista; ač ve všech jiných bodech nebylo shody, přec však byli pevně spojeni v odporu moci Vládce vesmíru. Když Satan slyšel prohlášení, že nepřátelství bude trvati mezi ním a ženou, a mezi semenem jeho a semenem jejím, tu seznal, že jeho snahám zničení lidské povahy, budou kladeny překážky; že nějakými prostředky bude člověku umožněno klásti odpor jeho moci.

Satanovo nepřátelství vůči lidskému plemenu bylo zaníceno z té příčiny, že oni skrze Krista, jsou předmětem Boží lásky a milosti. On si však žádá zmařiti Boží plán vykoupení člověka uvržením potupy na Boha, porušováním a poskvřňováním jeho díla; on jest příčinou

---

¹Mojž. 3:15.

zármutku na nebi, a zem plní bídou a zpuštěním. Sám pak poukazuje na toto zlo, co výsledky Božího díla,— stvořením člověka.

Jest to milost Boží, že Kristus tvoří nepřátelství v člověku oproti Satanu. Bez této obnovující a proměňující moci člověk by trval v zajetí Satanovu, služebníkem, vždy ochotným činiti jeho rozkazy. Avšak nová zásada v duši vzbuzuje boj tam, kde dříve byl pokoj. Moc, již Kristus dává, činí člověka schopným ku kladení odporu ukrutníkovi a uchvatiteli. Kdokoliv nenávidí hřích na místo milování jej, kdokoliv odporuje a přemáhá vášně jež jej zachvacovaly, ten dává na jevo dílo a zásady přicházející s hůry.

Odpor, který se nachází mezi duchem Krista a duchem Satana, byl nej významněji proukázán v přijetí Ježíše světem. Nebyla toho tak příčina že přišel bez zemského bohatství, slávy a velkoleposti, jež vedla Židy k opovržení Jej. Oni shledali, že On má moc, která může více učiniti než pouze naplniti nedostatek tento. Avšak Kristova čistota a svatost vyvolala oproti Němu nenávist bezbožných. Jeho život sebezapření a bezhříšné oddanosti byly stálým káráním proti pyšným, smyslným lidem. Toto bylo příčinou vyvolání nepřátelství oproti Synu Božímu. Satan a zlí anjelé se spojili se zlými lidmi. Všecky síly odpadlictví vzbouřily se a spikly oproti Vítězi pravdy.

To samé nepřátelství se projevuje oproti následovníkům Krista, jako bylo proti jejich Mistru. Kdokoliv zří odpornou povahu hříchu, a v síle Boží vzpírá se pokušením, ten zajisté vzbudí hněv Satana a jeho poddaných. Nenávist čistých zásad pravdy, a odpor a pronásledování jejich zastanců, budou tak dlouho trvati pokud hřích a hříšníci budou žiti. Následovníci Kristovi a služebníci Satana nemohou býti v souladu. Pohoršení kříže dosud neustalo. “Všickni, kteříž chtějí pobožně živi býti v Kristu Ježíši, protiventství míti budou.”¹

[309]

Satan povolává všecky svoje mocnosti, a vrhá se celou silou v boj. Proč jest to, že se nesetkává s větším odporem?— Proč jsou tak vojíni Kristovi ospalí a nedbalí? — Poněvadž mají tak málo opravdového spojení s Kristem; poněvadž jsou opuštěni Jeho Duchem. Hřích jim není tak odporným a ošklivým jako byl jejich Mistru. Oni se s ním nesetkávají s takovým rozhodným odporem. Nechápu velikost zla a zlomyslnost hříchu, a jsou slepými vůči povaze a moci knížete mocnosti. Nepřátelství vůči Satanu a jeho dílu jest

¹ 1 Tim 3:12.

malé z té příčiny, že neznámost a veliká nedbalost jest vůči jeho moci a zlomyslnosti, a o rozsáhlém boji proti Kristu a jeho církvi. Veliké množství jest takto oklamáno. Oni neznají, že jejich vůdce jest mocným vojevůdcem, který ovládá a řídí mysle zlých anjelů, že dobře uváženými plány, a se zručnými obraty bojuje oproti Kristu, by překazil záchranu duší. Mezi křesťanskými vyznavači, ano i mezi kazateli evanjelia zřídka kdy lze slyšeti poznámku o Satanovi, leč snad náhodou pouhou zmínku s kazatelnou. Oni přehlížejí jeho neustálou činnost a úspěch; zanedbávají mnohé výstrahy o jeho lsti; zdá se, že vůbec nedbají jeho skutečné přítomnosti.

Satan se neustále snaží přemáhati lid Boží, boře ohrady, které dělí těchto od světa. Izrael ve starověku byl vlákán ve hřích, když vešel v zapovězené spojení s pohany. Podobným způsobem jest sváděn Izrael nové doby. “V nichž bůh světa tohoto oslepil mysl, totiž v nevěrných, aby se jim nezasvítilo světlo evanjelium slávy Kristovy, kterýž jest obraz Boží.”²

[310] Shodováním se se zvyky tohoto světa církev se stává svět-skou; ona nikdy nemůže obracet lid ku Kristu. Známost a zdomácnění hříchu stane se neodvratnou příčinou menšího a slabšího odporu tomuto. Ten, kdo si zvolí společnost Satanových služebníků, brzy se též přestane obávati jejich mistra. Budeme-li na cestě konání povinností uvedeni ve zkoušku, podobně jako Daniel při královském dvoru, tu můžeme býti jisti, že Bůh nás ochrání; avšak jestli se budeme samovolně vydávati pokušením, tu dříve neb později padneme.

Pokušitel často pracuje nejúspěšněji skrze ty, kteří jsou nejméně podezříváni že jsou pod jeho řízením. Majitelé nadání a vzdělání jsou obdivováni a ctěni, jak by jejich schopnosti mohly jich omluviti z nepřítomnosti bázně Boží, aneb jich opravňovaly na Boží přízeň. Nadání a vzdělanost, samy sebou jsou Božími dary; pakli jich jest použito k dosažení úcty, když — na místo by přivedly duši blížeji k Bohu, odvádějí ji dále od Něho, — tu stanou se zlořečenstvím a osidlem člověku. Převládá náhled, a to u mnohých, že vše co má vzhled zdvořilosti a uhlazenosti neb příjemnosti, že to musí býti v nějakém vztahu s Kristem. Nikdy nebylo většího omylu. Tyto způsoby mají zdobiti povahu každého křesťana, poněvadž tyto

²2 kor 4:4.

mohou působiti mocným vlivem ve prospěch pravého náboženství; tyto však musí býti oddány Bohu, sic jinak jsou mocí pro zlo.

Ač Satan se neustále snaží zatemniti mysl vůči této skutečnosti, necht' však křesťané nikdy nezapomínají, že “nebojují proti tělu a krvi, ale proti knížatstvu, proti mocnostem, proti světa pánům temností věku tohoto, proti zlým duchům vysoko.”¹ Vdechnutá výstraha prohlašuje po dlouhá staletí až k naší době: “Střízliví bud' te, bděte; nebo protivník váš d' ábel, jako lev řvoucí obchází, hledaje, koho by sežral.”² “Oblect se v celé odění Boží, abyste mohli státi proti útokům d' ábelským.”³

Od Adamovy doby až po naše dny náš veliký nepřítel vy-nakládá svoji moc k útisku a zničení. Právě nyní se připravuje k svému poslednímu náběhu oproti církvi. Všickni, kteří se snaží následovati Ježíše, budou uvedeni ve spor s tímto neochabujícím nepřitelem. Čím více křesťan napodobuje onen Božský vzor, tím určitěji se stane středem Satanových útoků. Všickni, kteří jsou činnými v díle Božím, snaží se zjeviti podvod toho zlostníka, a předslaviti lidem Krista, budou schopnými spojití se v osvědčení s Pavlem, v nichž mluví o službě Pánu s pokornou myslí, s mnohými slzami a pokušeními. [311]

Satan útočil na Krista s nej prudšími a nej lstivějšími pokušeními. Byl však' odražen při každém útoku. Tyto boje byly bojovány v náš prospěch; tato vítězství činí nás schopnými ku přemáhání. Kristus dá síly všem, kteří ji hledají. Žádný člověk nemůže býti bez vlastního svolení přemožen Satanem. Pokušitel nemá moci k řízení vůle člověka, aneb přinutiti jej k hříchu. On může soužiti, avšak nemůže poskvřiti. On může trýzniti, ale nemůže znečistiti. Skutečnost, že Kristus zvítězil, má nadchnouti Jeho následovníků odvahou k mužnému boji oproti Satanu. [312]

[313]

---

¹Efez. 6:12.

²1 Petr. 5:8.

³Efez. 6:11.

Kapitola 28—Jednatelé zlých duchů.

Spojení viditelného světa s neviditelným, přisluhování Bo-žích anjelů, a zástupci zlých duchů, jsou zřejmě zjevení v písmě svatém, a neodlučně jsou jimi protkány dějiny lidstva. Vzdávající náklonností jest, nevěra v jsoucnost zlých duchů, kdežto svati anjelé, “kteří slouží těm, jenž mají dědičně obdržeti spasení,”¹ jsou považováni za duchy mrtvých osob. Avšak bible nejen že učí o jsoucnosti anjelů, dobrých i zlých, ale předvádí i nepopíratelné důkazy, že tito nejsou duchy mrtvých lidí.

Anjelé již byli před stvořením člověka; neboť, když základy země byly položeny, “prozpěvovaly spolu hvězdy jitřní, a plésali všickni synové Boží.”² Po pádu člověka anjelé byli vysláni by ostříhali cesty k stromu života, dříve, než kdo z lidí zemřel. Anjelé jsou dle přirozenosti dokonalejšími bytostmi než lidé; neboť žalmista praví, že člověk byl učiněn “málo menším od anjelů.”³

Jest nám též sděleno v písmě sv. o počtu, moci a slávě ne-beských bytostí, o jejich spojení s Boží vládou, rovněž o jejich vztahu k dílu vykoupění. “Hospodin na nebesích utvrdil trůn svůj, a kralování jeho nade vším panuje.” A prorok praví : “A slyšel jsem hlas an-đelů mnohých okolo trůnu.” A v chrámě u přítomnosti Krále králů přisluhují — “anjelé, kteříž jsou mocní v síle,” “činíce slovo jeho, poslušní jsouce hlasu slova jeho.”⁴ Deset tisíckrát deset tisíců a tisíce tisíců nebeských poslů bylo spatřeno prorokem Danielem.

[314] Apoštol Pavel označuje jich co “nesčíslný zástup.”¹ Co Boží poslové vycházejí jako “prudké blýskání,”² tak oslňující jest jejich sláva, tak rychlý jejich let. Anjel, který se zjevil při Spasitelově hrobu, měl “obličej jako blesk, a roucho bílé jako sníh,” což bylo příčinou

¹žid. 1:14.

²Job 38:7.

³žalm 8:6.

⁴žalm 103:19-21; Zjev. 5:11.

¹Daniel 7:10; Ep. k židům 12:22.

²Ezechiel 1:14.

zděšení strážců, tak že “učinění byli jako mrtví.”³ Když Senacherib, onen pyšný Asyřan, tupil a rouhal se Bohu, vy-hrožuje zničením Izraele, “tedy stalo se té noci, že vyšel anjel Hospodinův, a zbil ve vojsku Assyrském sto osmdesáte pět tisíců mužů.” “Kterýž vyhladil každého udatného i vývodu i kníže,” z vojska Senacheribova. “Tak že se s hanbou velikou navrátil do země své.”⁴

Anjelé bývají vysíláni s poselstvím milosti k dítkám Božím. Abrahamovi se zaslíbením požehnání; do bran Sodomy k vysvobození spravedlivého Lota ze záhuby ohně; Eliášovi když byl na pokraji zahynutí vysílením a hladem na poušti; Elizeovi, s ohnivým vozem a koňmi k obklíčení onoho malého města, kde byl uzavřen nepřátely; Danielovi, když hledal Boží moudrost při dvoře pohanského krále, aneb jsa opuštěn a dán za kořist lvům; Petrovi, když jej čekal osud smrti v Herodově jámě; vězňům ve Filippis; Pavlovi a jeho společníkům v noci na rozbouřeném moři; k otevření mysle Korneliovi ku přijetí evanjelia; ku sdělení zprávy Petrovi o spasení pohanského cizince, — takto svati anjelé sloužili Božímu lidu ve všech dobách.

Strážný anjel jest ustanoven pro každého následovníka Kristova. Tito nebesští strážci chrání spravedlivých před mocí zlostníka. Satan sám toto doznává, když řekl: “Zdaliž se Job darmo bojí Boha? Zdaž jsi ty jej neohradil i domu jeho a všeho’ což má, se všech stran?” Jednatelé, skrze nichž Bůh chrání svůj lid, označeni jsou takto slovy Žalmisty: “Vojensky se klade anděl Hospodinův okolo těch, kteříž se ho bojí, a zastává jich.” Spasitel, mluvě o věřících v Něj, řekl: “Viztež, abyste nepotupovali žádného z maličkých těchto. Neboť pravím vám, že anjelé jejich v nebesích vždycky hledí na tvář Otce mého-” Anjelé, ustanovení k službě dítkám Božím, mají vždy přístup před Jeho přítomnost.

Takto lid Boží, vystaven jsa podvodné moci a zlomyslnosti knížete temnosti, a vždy jsa v rozepři se všemi mocemi zla, — vždy jest ubezpečen o neustálé ochraně nebeských anjelů. Toto ubezpečení není dáno bez příčiny. Dal-li Bůh dítkám svým zaslíbení milosti a ochrany, jest to za tím účelem, že se zde též nalézají zástupci zla, s nimiž se setkávají, — množství zástupců, odhodlaných, neúnavných,

[315]

³Mat. 28:3,4.

⁴2 KrSl. 19:35; 2 Par. 32:21.

před jejichž zlomyslnosti a mocí nikdo z nedbalých nemůže být bezpečným.

Zlí duchové, nejprve stvořeni jsouce bez hříchu, byli rovni v povaze, moci a slávě se svatými bytostmi jež jsou nyní Božími posly. Avšak padše ve hřích, spojeni jsou nyní ku zneuctění Boha a zničení lidí. Spojeni jsouce se Satanem ve zpouře, a s ním s nebe svrženi, společně s ním i po celé věky bojují oproti Boží vládě. V písmě sv. jest nám sděleno o jejich společné vládě, různých řádech, o jejich rozumnosti, chytrosti a lsti, i o jejich zlomyslných plánech oproti pokoji a blahu lidí.

Dějiny Starého Zákona podávají příležitostně zmínky o jejich jsoucnosti a působení; avšak v době Kristova pobytu na zemi, zlí duchové jeví svoji moc zvláště vynikajícím způsobem. Kristus přišel by konal tlilo plánu určeného k spáse člověka, a Satan byl rozhodnut tvrditi své právo k ovládnutí světa. Zdařilo se mu zříditi modlářství v každé části země, mimo Palestýnu. Do toho jediného místa, které dosud cele nepovolilo nátlaku svůdce, přišel Kristus, by ozářil lid nebeským světlem. Zde dvě soupeřné strany činily nároky na nadvládu. Ježíš otvíral náruč své lásky, zva všech, kteří chtěli dosáhnouti odpuštění a pokoje v Něk. Zástupové temnosti shledali, že nemají neobmezeňou vládu, a srozuměli, že bude-li Kristovo poslání úspěšným, pak jejich vláda brzy skončí. Satan zuřil jak přikovaný lev, a vzdorovitě zjevoval svoji moc nad těly i dušemi lidí.

Skutečnost, že lidé byli posedlí zlými duchy, jest zřejmě poukázána v Novém Zákoně. Lidé takto postižení trpěli mnohem více než jak pouhými nemocemi. Kristus dokonale rozuměl tomu, i co jest toho příčinou, věda, že jest to přímá přítomnost zástupců zlých duchů.

[316]

Vynikajícím příkladem o jejich počtu, moci a zlomyslnosti, rovněž o moci a milosti Kristově, jest ono podání písma o uzdravení ďábelníka v Gadara. Takovíto ubozí šílenci, zavrhnouce všecka obmezení, svíjejí se, zuří, naplňující okolí vý-křiky, trýzní sebe samých a ohrožují všech, kdož se k nim při-blíží. Jejich krvácející a zohyzděná těla a porušená mysl po-dávala uspokojivý pohled knížeti temnoty. Jeden z oněch duchů, vládnoucí nad trpícími, prohlásil:

“Množství jméno mé jest: nebo nás jest mnoho.”¹ V Římském vojsku ‘množství’, neb dle pův. znění “legii” tvořilo tři až pět tisíc mužů. Satanovy zástupy jsou též seřaděny v čety, a každá taková četa, ku kteréž tito duchové přináležejí, čítá nejméně jednu “legii.”

Na rozkaz Ježíše zlí duchové opustili svých obětí, ponechávaly je klidně sedět u nohou Spasitele, pokorných, ro“umných a mírných. Avšak zlým duchům bylo dovoleno vehnati stádo vepřů do moře. Gadarenským však obyvatelům tato ztráta zdála se býti větším než požehnání, jež Kristus vykonal, a proto žádali nebeského Lékaře by se vzdálil. Toto byl výsledek kterého si žádal Satan dosáhnouti. Uvrhna obvinění jejich ztráty na Ježíše, vzbudil sobeckou bázeň lidí, a tak překazil by slyšeli Jeho slova. Satan neustále obviňuje křesťanů ze ztráty, neštěstí a utrpení, na místo aby výčitky nechal dopadnouti kam přináležejí, — na sebe a svých zástupců.

Účel Kristův však nebyl zmařen. On dovolil zlým duchům zničit stádo vepřů jakožto pokárání těch Židů, kteří chovali tato nečistá zvířata pro zisk. Kdyby byl Kristus neobmezil těch duchů, pak by tito uvrhli do moře netoliko vepřů, ale i jejich hlídačů a majitelů. Zachování obojích bylo zásluhou Jeho moci, milostivě použité pro jejich záchranu. Tento výjev byl též dovolen proto, by jeho učedníci mohli býti svědky kruté moci Satanovy nad člověkem i’ zvířaty. Spasitel si přál, by Jeho následovníci měli známost o nepříteli, s nímž se měli setkat by jím nemohli býti přemoženi, ani svedeni jeho nástrahami. Jeho vůlí též bylo, by lid seznal Jeho moc k zrušení Satanova otroctví a osvobození zajatých. A ačkoliv On sám odešel, však lidé tak obdivuhodně osvobozeni pozůstali, by hlásali milosrdenství svého Dobrodince.

[317]

[318]

Rovněž jsou i jiné případy podobného obsahu zaznamenány v slově Božím.

[319]

Posedlí zlými duchy jsou obyčejně znázorněni stavem ve-likého utrpení; avšak jsou výjimky vůči tomuto pravidlu. Ve snaze, by dosáhli nadpřirozené moci, někteří vítají vliv Satana. Tito ovšem nejsou v rozporu se zlými duchy. V této třídě se nacházeli ti, kteří měli ducha věššího, — jako byl Šimon, ča-rodějník Elymas, a děvče, jež následovala Pavla a Sílu ve Filippis.

¹Marek 5:9.

Nikdo se nenalézá ve větším nebezpečí vlivu zlých duchů jako ti, kteří přes určité a dostatečné svědectví písem, popírají jsoucnost a působení d'ábla a jeho anjelů. Pokud nedbáme jeho lsti, potud oni mají nepopíratelné výhody; mnozí dbají jejich návrhů, domnívajíce se, že sledují pouze rozkazů své vlastní moudrosti a vůle. Příčinou, že na uzakončení časů Satan bude pracovati s nej větší mocí v podvádění a zničení, jest, že všade šíří domněnku, že jej vůbec není. Jeho snahou jest, skryti sebe i způsob svého díla.

Moc a zlomyslnost Satana a jeho zástupců by nás mohly opravdu znepokojovati tehdy, kdybychom nemohli naléztí skryše a vysvobození ve větší moci našeho Vykupitele. My opatrně a bezpečně uzamykáme naše příbytky na závory a zámky, bychom ochránili náš majetek a naše životy před zlými lidmi; zřídka však pečujeme o to, bychom před zlými anjely, kteří stále se snaží dosáhnouti přístupu k nám, a oproti nimž sami jsme bezmocní, — byli jsme opevněni. Je-li jim dovoleno, tu rozruší naši mysl a trápí naše těla, zničí náš majetek, ano i náš život. Jejich radost jest pouze v bídě a zničení člověka. Hrozný jest stav těch, kteří odporují Božím požadavkům, a povolují Satanovým pokušením, neb Bůh konečně ponechává takových pod vládou zlých duchů. Avšak ti, kteří následují Krista, jsou vždy v bezpečí pod Jeho ochranou. Anjelé, kteří vynikají v síle, jsou vysíláni s nebe k jejich ochraně. Zlí duchové pak nemohou proniknouti skrz stráž, již Bůh postavil vůkol svého lidu.

[320]

[321]

Kapitola 29—Satanovy nástrahy.

Onen veliký spor mezi Kristem a Satanem, který byl veden téměř po celých šest tisíc let, blíží se k svému zakončení; a Satan z té příčiny zdvojnásobňuje svoje snahy k zničení záchranného díla Kristova, a k uchycení duší ve své nástrahy. Jeho cílem jest udržeti lid v temnotě a v neobráceném a nekajícím stavu, do doby, v níž se ukončí prostřednictvím Spasitele, a nebude již více žádné oběti za hřích.

Satana se nedotýká ani jej neznepokojuje, není-li kladen žádný zvláštní odpor proti jeho moci, aneb panuje-li v církvi i ve světě lhostejnost; neb on není v nebezpečí ztráty těch, kterých libovolně drží v zajetí. Ale když jest pozornost obrácena na věčné věci, a duše se počnou tázati: “Co mám činiti abych spasen byl?”, tu on ihned jest též na místě, snaže se měřiti svoji sílu s mocí Kristovou, a stavětí se v odpor vlivu Ducha sv.

Písmo svaté svědčí, že při jedné příležitosti, když anjelé Boží přišli by postavili se před Hospodinem, přišel také i Satan mezi ně,¹ ne by se poklonil před Králem Věků, ale aby šířil svoji zlomyslnost oproti spravedlivým. Za tím samým účelem bývá přítomen mezi shromážděnými při bohoslužbách. Ačkoliv skryt zraku lidí, on však pracuje se vši pilností by ovládal a řídil mysle vzývajících. Jako zručný vojevůdce, on koná předem své plány. Když spatřuje služebníka Božího pátrati v písmě, tu on pozoruje předmět, který má býti přednesen přítomným. Pak vynasnaží všecku svoji chytrost a důvtip k řízení okolností tak, by poselství nedosáhlo těch, jichž podvádí právě v tom samém bodu. Právě ten, který nejvíce potřebuje onu výstrahu, bude nucen k vykonání nějakého obchodu neb záležitosti, jež vyžaduje jeho přítomnost, aneb bude jinými prostředky zadržen od slyšení slov, které by mohly jemu býti vůní života k životu.

Opět Satan spatřuje služebníky Páně obtížených břemenem, neb duchovní temnota zahaluje lid. On slyší jejich úpřimné prosby o Boží milost a moc k rozptýlení lhostejnosti, nedbalosti, a netečnosti. Tu opět on obnovuje svoji horlivost, a používá svého umění. Pokouší

¹Job 1:6.

lid k ukájení chutí aneb jiných sobeckých žádostí, čímž otupuje jejich smysl a pocity tak, že neslyší těch věcí, jichž jim jest tak zapotřebí znáti.

Satan dobře zná, že všickni, jichž může svést k zanedbání modlitby a zpytování slova Božího, budou přemoženi jeho útoky. Za tím účelem vynalézá všemožné lsti k zaujetí lidské mysle. Vždy se na světě nachází třída pobožných lidí, kteří místo aby pokračovali v známosti pravdy, učinili svým náboženstvím hledati chyby v povaze neb víře těch, s nimiž nesouhlasí. Takoví jsou pravou rukou v službě Satanu. Žalobníků a obviňujících bratří svých není málo; a tito jsou vždy činnými kdykoliv Bůh koná své dílo, a když služebníci Jeho v pravdě Jej uctívají. Oni dodávají nepravé barvy slovům a skutkům těch, kteří milují a následují pravdu. Sebe budou představovati za nejúpřímnější a nejhornlivější, sebezapírající služebníky Boží a Krista, co svedení neb svádějící. Jejich dílem jest nesprávně vykládati účel každého pravého a šlechetného skutku, šíření domněnek a narčení, a vzbuzování podezření v myslích nezkušených. Každým možným způsobem snaží se, by pravý a spravedlivý byl považován za nečistého a podvodníka.

Avšak není zapotřebí by někdo byl od nich zklamán. Může býti ihned shledáno čí synové jsou, který vzor následují, a čí dílo konají. “Po ovoci jejich poznáte je.”¹ Jejich dílo jest podobné Satanovu, otravnému pomluvači, “žalobníku svých bratří.”²

[323] Tento veliký svůdce má mnohých zástupců ku přednesení jakéhokoliv druhu omylu k odlouzení duší, — odpadlictví připravené k uspokojení každého vkusu a velikosti těch, jichž chce zničiti. Jeho cílem jest, uvésti do církve neupřímných, neobrácených živelů, které by vzbudily nedůvěru a podezření, a překážely všem těm, kteří by rádi spatřili pokrok Božího díla, a zároveň i svůj vlastní. Mnozí, kteří nemají opravdové víry v Boha aneb v Jeho slovo, přistoupí na některá pravidla pravdy, a tak jsou považováni za křesťany; takto jest jim potom usnadněno přednésti své chyby co biblické nauky.

Stav, který není výsledkem toho, co člověk věří, jest jedním ze Satanových nejúspěšnějších podvodů. On zná, že pravda, je-li z lásky přijata, posvěcuje duši přijímajícího ji; proto on neustále snaží

¹Matouš 7:16

²Zjeví 12:10

se podvrhnouti lživé nauky, ústní podání,— jiné evanjelium. Od počátku služebníci Boží zápasili oproti učitelům lži, nejen jako se zkaženými lidmi, ale jakožto s lidmi vštěpujícími lži, jež by byly zkázou duším. Eliáš, Jeremiáš, Pavel a jiní, pevně a neohroženě odporovali těm, kteří odvraceli lid od slova Božího. Velkomyslnost, jež považuje správnost náboženské víry za nedůležitou, nenalezla přízně u těchto svatých obhájců víry a pravdy Boží.

Nejasný a domnělý výklad písma, a ony mnohé odporující si nauky ohledně náboženství, jež se nalézají v křesťanském světě, jsou dílem našeho velikého nepřitele, by uvedl mysle ve zmatek, by tak nemohli rozeznati pravdu. Neshoda a ona různění, jež panují v křesťanských církvích, jsou z větší míry následky zvyků překrucování Písem, by nimi byla zpodepřena oblíbená nauka. Na místo opatrného zpytování slova Božího s pokorným srdcem, k dosažení známosti Jeho vůle, mnozí snaží se vynaléztí pouze něco zvláštního aneb původního.

Někteří ku zpodepření mylné nauky neb nekřesťanského chování používají částí výroků písma, odlučující je od původního mínění; ku př.: citují pouze půl verše k utvrzení jejich bodu, kdežto druhá polovice verše poukazuje zcela naopak. S chytrostí hada ohražují se v takovéto výpovědi, sestavené dle jejich tělesných žádostí. Takto mnozí svévolně překrucují slovo Boží. Jiní pak, kteří mají činné představy, používají biblické počty a znázornění, vykládající jich dle své libosti, ne-dbajíce svědectví písma, jež samo jest svým vykládačem, a takto pak vystavují své vrtochy za učení bible.

[324]

Kdykoliv se koná zpytování písma svatého bez modlitebného, skromného a učelivého ducha, tu i ty nej patrnější rovněž i nej obtížnější výroky budou vyvráceny ze správného významu. Papežští vůdcové vybírali si taková místa z písma sv., která nejlépe sloužila jejich účelům; vykládali jich dle své potřeby, a pak přednášeli je lidu, který pozbavili práv zpytování bible, a vyrozumívání jejím svatým pravdám skrze ní podaným. Bible má býti dána lidem ku čtení tak, jak jest. Bylo by lépe pro ně, kdyby neměli podáváno žádných biblických poučení, než aby nauky bible jim byly takto lživě vykládány.

Lidé jsou zaslepeni vůči Satanovým nástrahám skrze pro-volávání svobodomyšlnosti v době, kdy on neustále pracuje k dosažení svého cíle. Až se mu zdaří nahraditi bibli lidskými výmysly, pak

bude zákon Boží odstraněn, a církve budou v otroctví hřícha, tvrdíce a domnívajíce se, že jsou svobodny.

Vědecké zkoumání stalo se mnohým zlořečenstvím. Bůh dovolil vylít proud světa na svět pro vynálezy vědy a umění; avšak i ty největší mysle, nejsou-li řízeny slovem Božím v jejich výzkumech, bývají zmateny v jejich vyšetřovacích pokusech k poznání vztahu vědy se zjevením.

Lidské umění a známost hmotných i duševních věcí, jsou jen částečné a nedokonalé; proto tak mnozí jsou neschopni se svými vědeckými názory k souhlasu s výroky bible. Mnozí přijímají pouhé nauky a výmysly za vědecké důkazy, a domnívají se, že slovo Boží má být zkoušeno učením “falešně zvaným uměním.”¹ Stvořitel a jeho dílo se nalézají mimo jejich pochopení; a jelikož nemohou vysvětlit tyto přírodní zákony, tak i biblické dějiny považují za nespolehlivé. Ti, kteří pochybují o spolehlivosti záznamů Starého a Nového Zákona, velmi často jdou o stupeň dále, a pochybují o jsoucnosti Boží, a připisují nekonečnou moc přírodě. Opustíte kotvu, jsou ponecháni ku zmítání se bouří na skaliskách nevěry.

Takovýmto způsobem mnozí pobloudí od víry, a bývají pak svedeni Satanem. Lidé se snaží být moudřejšími nad jejich Stvořitele; lidské mudráctví pokusilo se zpytovat a objasniti tajemství, které nebudou zjeveny po celé věčné věky. Kdyby lidé zkoumali a vyrozuměli tomu, co Bůh sdělil o sobě a svých účelích, tak by dosáhli takového názoru o slávě, vznešenosti a moci Hospodinově, že by potom uznali svoji malichernost, a byli by spokojeni s tím, co bylo zjeveno pro ně a jejich dítky.

Všichni, kteří zanedbávají zpytování Písma pro své pohodlí a moudrost, budou ponecháni ku přijetí zlořečeného kacířství za náboženskou pravdu. Každý skrytý způsob omylu bude přijat těmi, kteří svévolně zavrhnou pravdu. Ten, jenž patří s hrůzou na jeden podvod, hotov bude přijmouti druhý. Pavel apoštol mluvící o jisté třídě která “lásky pravdy nepřijala, aby spaseni byli,” prohlašuje: “A protož pošle jim Bůh mocné dílo podvodů, aby věřili lži, a aby odsouzeni byli všickni, kteříž neuvěřili pravdě, ale oblíbili sobě nepravost.”¹

¹ 1 Tim. 6:20.

¹ 1 Tim. 6:20.

Majíce takovou výstrahu před sebou, přísluší na nás abychom stáli na stráži vůči naukám, jež přijímáme.

Mezi nej úspěšnějšími prostředky tohoto velikého svůdce jsou svůdné nauky a lživé zázraky Spiritismu. Proměněn v anjela světlosti, klade své sítě tam, kde jest nejméně podezříván. Kdyby lidé zpytovali slovo Boží s horlivou modlitbou, by mu mohli porozuměti, pak by nebyli ponecháni v temnotě k přijetí lživých nauk. Když však pravdu zavrhnou, tu upadají za kořist podvodům.

Jiným nebezpečným omylem jest nauka, jež popírá Božství Krista, tvrdíc, že nežil před svým příchodem na tento svět. I toto učení jest přijímáno příznivě velikou třídou těch, kteří praví, že věří v bibli; toto však se nalézá přímo v odporu s nej zřejmějšími výroky našeho Spasitele o jeho vztahu k Otci, jeho povaze a jeho dřívější jsoucnosti. Ono nemůže býti udržováno bez záruky překrucování písma. Ono nejen že snižuje lidský pojem o dílu vykoupení, ale ono i podkopává víru v bi bli, co zjevení Boží. Jak toto činí člověka nejbezpečnějším, tak také jest i skrze to samé snadnějším k přemožení. Zavrhuje-li člověk svědectví nadchnutého Písma o božství Krista, pak jest zbytečným přítí se s ním o tom bodu; neb žádný jiný důkaz nestává k usvědčení jej. “Tělesný člověk nechápe těch věcí, kteréž jsou Ducha Božího; nebo jsou jemu bláznovství, aniž jich může poznati, proto že ony duchovně mají rozsuzovány býti.”¹ Nikdo, kdo přidržuje se tohoto omylu, nemůže míti správný pojem o povaze a poslání Kristově, aneb o onom velikém Božím plánu pro vykoupení člověka.

[326]

Nauka, ozývající se z tak mnohých vyhlášených kazatelen, totiž, že druhý příchod Kristův jest při smrti člověka, jest ná-strojem k odvrácení mysle lidí od Jeho osobního příchodu na oblacích nebeských. Po dlouhá leta Satan mluvil: “Aj, v skryších jest”²; a mnohé duše byly ztraceny přijmutím tohoto podvodu.

Dále světská moudrost učí, že modlitba není podstatně nutnou. Mužové vědy tvrdí, že nemůže býti opravdové odpovědi na modlitbu; že tato by byla překročením zákonů, zázrakem, a zázraků prý žádných není. Učí, že vesmír jest řízen danými zákony, a že ani Bůh sám nic nekoná proti těmto zákonům. Takto pak představují Boha

¹ 1 Kor. 2:14.

² Mat. 24:23-26.

vázaného Jeho vlastními zákony, — jak by provázení těchto Božích zákonů vylučovalo Boží volnost. Takováto nauka odporuje svědectvím Písma. Zdali nebyli konány zázraky Kristem a jeho apoštoly? Ten samý soucitný Spasitel žije i dnes, a on jest hotov vyslechnouti modlitbu víry právě tak, jako když chodil zjevně mezi lidmi. Přirozené spojuje se s nadpřirozeným. Jest to částí Božího plánu dáti nám v odpověď modlitby to, co by nám neudělil bez naší prosby.

[327] Bezčetné jsou mylné nauky a domnělé představy, které pa-nují v církvích křesťanství. Jest nemožným odhadnouti zlé následky způsobené odstraněním jednoho mezníku vyměřeného slovem Božím. Ti, kdož se k tomu odváží, přestanou zavrhovati i jedinou pravdu. Většina však pokračuje v odstraňování jedné zásady pravdy za druhou, až se stanou opravdovými nevěrci.

Zmatky a omyly oblíbeného bohoslovectví vehnaly mnohou duši v pochybnost, které jinak mohly důvěřovati písmu. Jest nemožným pro takového přijmouti nauky které uráží jeho soudnost, milost a dobrotu; a poněvadž tyto jsou naukami bible, on zamítá je přijmouti za slovo Boží.

Toto jest předmětem Satana, kterého se on snaží dosáhnouti. Není ničeho jiného, čeho by si žádal více, jak zničení důvěry v Boha a jeho slovo. Satan stojí v čele zástupů pochybovačů, a pracuje vši silou v klamání, by získal duše do svých řad. Pochybování jest v nové době obyčejem. Veliká třída jest těch, kteří pohlíží na slovo Boží s nedůvěrou z té samé příčiny jako na jejího Původce, — poněvadž ono kara a odsuzuje hřích. Ti, kteří nejsou povolni zachovávati jeho požadavky, vynasnažují se podvrátiti jeho původ. Oni čtou bibli, aneb na-slouchají jejím naukám přednášeným ve shromážděních, z té příčiny, by hledali chyby v slově neb kázání. Ne málo se jich stalo nevěrcemi proto, by se ospravedlnili aneb omluvili ze zanedbávání povinností. Jiní přijímají zásady pochybovačů z pýchy a nedbalosti. Příliš pohodlní k vyznamenání sebe vy-konáním něčeho čestného, což vyžaduje sebezapření, snaží se zajistiti si ctihodnost větší moudrostí v odsuzování bible.

Bůh dal ve svém slově dostatečné důkazy o své Božské povaze. Ony veliké pravdy, týkající se našeho vykoupení, jsou podány zřetelně. Pomocí Ducha svatého, který jest zaslíben všem, kteří jej úpřímně hledají, každý člověk může srozuměti pravdám sám pro

sebe. Bůh dal člověku pevné základy, na nichž může složití svoji víru.

Ačkoliv Bůh dává dostatečné důkazy pro důvěru, však nikdy neodstraní omluvy pro nedůvěru. Ti, kteří hledají na čem by zavěsili svoje pochybnosti, vždy najdou těchto výmluv. A ti, kteří odmítají přijmouti slovo Boží a žítí dle něj, až budou všechny překážky odstraněny a nebude více možnosti k pochybování, — ti nikdy nepřijdou k světlu.

[328]

Jest pouze jedna cesta k následování pro ty, kteří upřímně žádají zbavení se svých pochybností. Na místo dotazování se a činění posměchu z toho, čeho nechápají, necht' se řídit světlem jehož dosáhli, a pak jistě obdrží větší světlo. Necht' činí všelikou povinnost jim známou, a pak budou schopni porozuměti a konati i to, o čem nyní jsou v pochybnosti.

Satan může napodobiti pravdu takovým způsobem, že svede těch, kteří jsou hotovi býti svedeni, kteří se straní sebezapření a obětí vyžadovaných pravdou; avšak jest nemožným pro něj zadržeti pod svojí mocí jedné duše, která upřímně touží za každou cenu poznati pravdu. Kristus jest pravda, a "světlo, kteréž osvětluje každého člověka přicházejícího na svět."¹ Duch pravdy byl vyslán k uvedení člověka ve všelikou pravdu. A mocí Syna Božího jest prohlášeno: "Hleďte a naleznete." "Bude-li kdo chtíti vůli jeho činiti, tent' bude uměti rozeznati ono učení."²

Ani zlí lidé ani d'áblové nemohou zadržeti neb překážeti dílu Božímu, aneb odstraniti přítomnost Jeho od lidu jeho. Ti, kteří s poddaným a pokorným srdcem vyznají a vzdálí se hříchů, ti, kteří se přidržují Jeho zaslíbení, — ti jsou v Jeho ochraně. Každé pokušení, každý odporný vliv, at' veřejný neb skrytý, může býti s výsledkem přemožen, "ne silou, ani mocí, ale Duchem mým, praví Hospodin zástupů."³ "Nebo není kouzlů proti Jákobovi, ani zaklínání proti Izraelovi; již od toho času vypravováno bude o Jákobovi a Izraelovi, co učinil s ním Bůh silný."⁴

Satan jest úplně toho vědom, že i ta nej slabší duše zůstávající v Kristu jest mocnější než celé zástupy temnosti, a že kdyby zřejmě

¹Zach. 4:6.

²Mat.7:7; Jan.7:17.

³Zach. 4:6.

⁴Moj. 23:23.

vystoupil oproti ní, že by byl odražen a přemožen. Proto se snaží bojovníky kříže odlouditi od jejich mocného opevnění, a pak úskočně jich přepadnouti ze svého úkrytu. Pouze v oddaném spolehnutí na [329] Boha, a v poslušnosti Jeho rozkazů, můžeme býti bezpečni.

Kapitola 30—První veliký klam.

Hned na počátku dějin lidstva Satan počal své snahy svésti naše lidské plémě. Ten, který vzbudil vzpouru v nebesích, žádal si spojení obyvatelů země v jeho boji oproti vládě Boží. Adam a Eva byli dokonale šťastní v poslušenství Božího zákona, a tato skutečnost byla neustálým svědectvím oproti tvrzení Satanovu, dokazuje v nebi, že zákon Boží jest útliskem, a odpírajícím dobro Jeho stvoření. Rovněž i Satanova závist byla vzbuzena když spatřil onen krásný domov připravený bezhříšnému páru. Rozhodl se přivésti jich k pádu, by oddělil jich od Boha, a uveda jich pod svoji vlastní moc, mohl se ujmouti země a učiniv ji svým vlastnictvím, zříditi na ni své království, odporující Nejvyššímu.

Kdyby se byl Satan zjevil ve své pravé povaze, tu by byl ihned odpuzen, neboť Adam a Eva byli již varováni před tímto nebezpečným nepřítelem; on však pracoval v temnu, skrýváje svůj záměr, by tím účinněji mohl dosáhnouti svého účele. Použiv za svého zástupce hada, stvoření tehdy okouzujícího vzezření, oslovil sám takto Evu: “Řekl vám Bůh: Nebudete jísti ovoce z každého stromu rajského?”

¹ Kdyby byla Eva nevěšla v rozmluvu o tomto se svůdcem, pak by byla v bezpečí; ona však vešla v rozhovor a poklesla, a stala se obětí jeho lsti. Takovýmto způsobem jsou dosud mnozí přemoženi. Oni pochybují a dohadují se o požadavcích Božích; a na místo by byli poslušni rozkazů Jeho, přijímají lidské nauky, které jsou škraboškou Satanových výmyslů.

[330]

“I řekla žena hadu: “Ovoce stromů rajských jíme; ale o ovoci stromu, kterýž jest uprostřed ráje, řekl Bůh: Nebudete ho jísti, aniž se ho dotknete, abyste nezemřeli.” I řekl had ženě: “Nikoli nezemřete smrtí! Ale ví Bůh, že v kterýkoli den z něho jísti budete, otevrou se oči vaše; a budete jako bohové, vědouce dobré i zlé.” ¹ On prohlásil, že budou jako Bůh, majíce větší moudrost než dříve, a stanou se schopnými pro vyšší stav života. Eva podlehla pokušení; a skrze její

¹ 1 Mojž. 3:1.

¹ Moj. 3:2-5.

vliv, Adam byl uveden též k hříchu. Oni přijali slova hada, že Bůh nemínil to, co řekl; oni nedůvěřovali svému Stvořiteli, a domnívali se, že zkrátil jejich svobodu, a že mohou dosáhnouti větší moudrosti a povýšení přestupováním Jeho zákona.

Co však Adam po svém pádu shledal za význam oněch slov: “V který by’s koli den z něho jedl, smrtí umřeš”? Shledal, že ten význam jest jak Satan předstíral, že budou žít ve vyšším stavu? Pak zajisté by velké dobro bylo získáno přestoupením, a Satan by se stal dobrodincem lidstva. Avšak Adam nenalezl tento význam v Boží výpovědi. Bůh prohlásil, že odplata za hřích jeho bude: navrácení se do země odkud byl vzat. “Nebo prach jsi, a v prach se navrátíš.”² Satanova slova: “Otevrou se oči vaše,” byly pravdou v tomto smyslu: Po vykonaném neposlušenství vůči Bohu, Adamovi a Evě se otevřely oči když poznali svoji pošetilost; oni neznali zlo, a nyní zakusili trpké ovoce přestoupení.

Uprostřed zahrady Eden rostl strom života, jehož ovoce mělo moc pro další život člověka. Kdyby byl Adam zůstal po-slušným Bohu, mohl míti stálý přístup k tomuto stromu, a mohl by žít věčně. Avšak když zhřešil, byl odloučen od braní podílu na stromu života, a stal se poddaným smrti. Božský výrok: “Prach jsi, a v prach se navrátíš,” poukazuje na úplnou ztrátu života.

Nesmrtelnost, slíbená člověku za podmínkou poslušnosti, byla ztracena přestoupením. Adam nemohl přenést na své po-tomstvo to, co sám neměl; a také by nebylo žádné naděje pro padlé plémě lidské, kdyby Bůh, skrze obětování svého Syna, neuvedl nesmrtelnost v jeho dosah. Jakož “na všechny lidi smrt přišla, v němž všickni zhřešili,” tak Kristus “život na světlo vyvedl, i nesmrtelnost skrze evanjelium.”

[331]

¹ A jedině skrze Krista může býti nesmrtelnost dosažena. Ježíš řekl: “Kdož věří v Syna, má život věčný; ale kdož’ jest nevěřící Synu, neužítí života.” ² Každý člověk může se stát majitelem tohoto neocenitelného požehnání vyhoví-li podmínkám. Všickni “kteříž trvajíce v dobrém skutku, slávy a cti a nesmrtelnosti hledají,” obdrží “život věčný.” ³

²Moj. 3:19.

¹Řím. 5:12 Tim. 1:10.

²Jan. 3:16

³Řím. 2:7.

Jediný, který slíbil Adamovi život při neposlušenství, byl onen veliký podvodník. A ono prohlášení hada k Evě v ráji: “Nikoli nezemřete smrtí,”— bylo prvním kázáním mluveným na předmět o nesmrtelnosti duše. Avšak toto prohlášení, ač cele spočívající na původu Satana, ozývá se s kazatelen křesťanství, a jest přijímáno většinou lidstva tak ochotně, jako našimi prvními rodiči. Božská výpověď: “Duše která hřeší, ta umře,”⁴ jest vykládána: Duše, která hřeší nezemře, ale bude žít na věky. Nemůžeme než obdivovati toto cizé kouzlo, které působí na lid by věnovali pozornost slovům Satana, a nevěřili slovům Božím.

Kdyby byl měl člověk po svém pádu přístup k stromu života, tu by žil na věky, a hřích by byl zvěčněn. Avšak cherubín s plamenným mečem “ostříhal cestu k stromu života,”⁵ a ani jednomu z Adamovy rodiny nebylo dovoleno překročiti hradby a bráti podíl na život skytajícím ovoci. Proto není ani jednoho nesmrtelného hříšníka.

Po pádu však Satan poručil svým anjelům by zvláště se snažili vštípati lidem důvěru v přirozenou nesmrtelnost; a po-hnuvše lid k přijmutí tohoto omylu, měli jich vésti k uzávěru, že hříšník bude žít ve věčných mukách a bídě. Nyní kníže temnosti pracuje skrze svých zástupců, představuje Boha co mstivého tyрана, prohlašuje, že On všech, kteří se mu nelíbí, uvrhne do pekla, a způsobí, by pocít'ovali věčně Jeho hněv; a že trpíce nevyslovitelná muka, a svíjejíce se ve věčném ohni, jejich Stvo-řitel se zadostučiněním shlížeti na ně bude s hůry.

Jak odpornou každému pocitu lásky a milosti, rovněž i na-ším smyslům soudnosti, jest nauka, že mrtví bezbožní jsou trápeni ohněm a sirou ve věčně hořícím pekle; že za hříchy svého krátkého pozemského života mají trpěti muka pokud Bůh žije. Avšak přece tato nauka jest rozšířena a učena, a dosud jest částí mnohých vyznání víry křesťanských. Jeden učený doktor bohosloví řekl: “Pohled na pekelná muka zvýší radost svatých na věky. Když spatří jiných, kteří jsou téže přirozenosti a narozeni za týchž okolností, uvržených do takových béd, jsouce tak rozlišní, tu teprve pocítí jak jsou št'astni.” Jiný opět použil těchto slov: “Výnos zavržení jest věčným na nádobách hněvu, a dým muk jejich vystupovati bude věčně před zraky

[332]

⁴Ezechiel. 18:20.

⁵Moj. 3:24.

nádob milosti, kteří, nemajíce podílu v těchto bídných předmětech, budou mluvit: Amen, Halleluja! oslavujte Hospodina.”

Na které straně slova Božího lze nalézt podobné nauky? Zdali vykoupení v nebesích pozbaveni budou všech pocitů soucitu a milosrdenství, soucitu obyčejné lidskosti? Budou tyto zaměněny za lhostejnost a tupost, aneb ukrutnost a divokost? Nikoli, nikoli; takovým není učení Boží knihy. Ti, kteří předvádějí své názory vyjádřené ve výše uvedených výrocih, mohou býti učenými a poctivými muži; avšak jsou svedeni chytráctvím Satana. On jich vede k překrucování výroků písma, dává slovům nátěru hořkosti a zlomyslnosti, která jest jeho vlastní povahou, a nikoli Stvořitelovou. “Živť jsem já, dí Panovník Hospodin, žeť nemám libost v smrti bezbožného, ale aby se odvrátil bezbožný od cesty své a živ byl. Odvratť se, odvratť se od cest svých zlých. I proč mřítí máte?”¹

Co by tím Bůh získal, jestli připustíme, že se raduje z pa-tření na nekonečná muka; že se baví sténáním a výkřiky a pro-klínáním trpících stvoření, jichž On udržuje v ohni? Zdali tyto hrůzyplné výkřiky mohou býti hudbou sluchu Nekonečné Lásky? Jest tvrzeno, že trest nekonečných muk na bezbožných zjeví Boží nenávist oproti hříchu a zlu, kteréž ničí pokoj a soulad vesmíru. Oh, jak hrozné to rouhání! Jako by Boží nenávist k hříchu byla příčinou jeho trvání. Neboť, dle učení těchto bohoslovců, neustálá muka bez naděje milosti činí svých nešťastných obětí zuřivějšími, a tito vylévajíce svůj hněv kletbami a rouháním, zvětšují tíhu svoji viny na věčnost. Boží sláva nezávisí na neustále se množícím hříchu skrze nekonečné věky.

[333]

Pochopení zla, kteréž bylo způsobeno kacířskou naukou o věčném trápení, nalézá se mimo sílu lidské mysle. Biblické náboženství, plné lásky a dobroty, a neobsáhlého soucitu, jest zatemněno pověrou a přioděno hrůzou. Uvážíme-li jakými lživými barvami Satan znázornil Boží povahu, zdali můžeme se ještě potom obdivovati tomu, že lidé se obávají, hrozí, ano

i nenávidí Stvořitele? Tyto hrůzu budící názory o Bohu, kteréž byly rozšířeny po celém světě naukou s kazatelen, učinily tisíce, ano miliony, pochybovačů a nevěrců.

¹Ezechiel 33:11.

Nauka o věčném trápení jest jednou z lživých nauk, které tvoří víno smilství Babylona, z nichž on dává pít všem národům.¹ Tato byla učiněna velikými a dobrými muži; avšak oni nedosáhli takového světla na tento předmět jakého se nám nyní dostalo. Oni byli zodpovědnými pouze za světlo které zářilo v jejich době. My pak jsme zodpovědní za to světlo, jež svítí v našich dnech. Odvrátíme-li se od svědectví Božího slova, a přijmeme-li lživé nauky proto, že jich naši předkové učili, pak upadáme pod zlořečenství vyřknuté na Babylon; pijeme z vína smilství.

Většina, kterým nauka o věčných mukách odporuje, jsou uvedeni v jiný omyl. Oni spatřují, že písmo představuje Boha jako bytost plnou lásky a soucitu, a proto nemohou důvěřovati tomu, že by On své stvoření uvrhnul do plamenů věčně hořícího pekla. Avšak věříce, že duše jest přirozeně nesmrtelná, nemohou přijíti k jinému uzávěru vyjma toho, že Bůh konečně spasí celé lidstvo. Mnozí považují vyhrůžky bible za pouhé zastrašení lidí ku poslušnosti, a že nebudou doslovně splněny. Takto pak může hříšník žítí v sobeckých libostech, maje v neváznosti Boží požadavky, a přece očekávati, že konečně bude přijat v jeho přízeň. Takováto nauka, vedoucí ku spoléhání na Boží milosrdenství, a k zanedbávání Jeho spravedlnosti, vyhovuje hříšnému srdci, a povzbuzuje zlých v jejich nepravostech.

[334]

Kdyby bylo pravdou, že duše všech lidí jdou ihned do nebe při smrti člověka, pak bychom mohli spíše toužiti po smrti než po životu. Mnozí byli tímto uvedeni k učinění konce svému životu. Jsouce přemoženi nesnáze, obtížemi a zklamáním, tu zdá se velmi snadným přerušit křehkého vlákna života, a vznést se ku slastem věčného života.

Bůh podal ve svém slově rozhodné důkazy toho, že bude trestati přestupníky svého zákona. Ti, kteří sobě lichotí, že On jest příliš milosrdným by vykonal spravedlivý soud na hříšníku, necht' jen pohlédnou na kříž Golgaty. Smrt nevinného Syna Božího osvědčuje, že "odplata za hřích jest smrt," a že každé přestoupení Božího zákona musí přijmouti spravedlivou odplatu. Kristus, bezhříšný, stal se hříchem pro člověka. On nesl vinu přestoupení, a odvrácení tváře svého Otce potud, až Jeho srdce bylo zlomeno a Jeho život zanikl. Celá tato oběť byla učiněna proto, by hříšníci mohli býti vykoupeni.

¹Zjevné 14:8; 17:2.

Žádným jiným způsobem nemůže být člověk osvobozen od odplaty za hřích. A každá duše, která odmítá bráti podílu na smíření zaopatřením, které bylo dosaženo za tak velikou cenu, musí nésti vinu na svém těle, rovněž i odplatu za přestoupení.

“Žádný smilník aneb nečistý, ani lakomec, jenž jest mo-dloslužebník, nemá dědictví v království Kristově a Božím.”¹ “Pokoje následujtež se všechněmi a svatosti, bez níž žádný neuzří Pána.”² “Blahoslavení, kteříž zachovávají přikázání jeho, aby měli právo k stromu života, a aby branami vešli do města. Vně pak budou psi a čarodějníci, a smilníci, a vražedníci, a modláři, i každý, kdož miluje a činí lež.”³

Bůh oznámil svoji povahu lidem, rovněž i svůj způsob jednání se hříchem. “Hospodin Bůh silný, lítostivý a milostivý, dlouhočekající a hojný v milosrdenství a pravdě, milosrdenství čině tisícům, odpouštíje nepravost a přestoupení i hřích, a kterýž nikoli neospravedlňuje vinného.”⁴ “Všecky bezbožné zatratí.” “Přestupníci pak také vyhlazeni budou, a bezbožníci naposledy vyťati.”⁵ Síla a moc Boží vlády bude použita k vyhlazení vzpoury; avšak proto všecky projevy odplacující spravedlnosti budou v dokonalém souhlasu s Boží povahou, co milosrdné, dlouhoshovívající, dobrotivé bytosti.

[335]

Pravidla dobrotivosti, milosti a lásky, učené a konané naším Spasitelem, jsou vzorem vůle a povahy Boží. Kristus prohlašoval, že ničeho neučil vyjma toho, co obdržel od svého Otce. Zásady Boží vlády jsou v úplném souladu se Spasitelovým předpisem: “Milujte nepřátely své.” Bůh vykonává spravedlnost na bezbožných pro dobro vesmíru, ano i pro dobro těch, jichž soud jeho postihne. On by jich učinil šťastnými, kdyby to mohl učiniti v souladu se zákonem své vlády a se spravedlností své povahy. On jich obklopuje důkazy své lásky, oznamuje jim své zákony, a sleduje jich s nabízením své milosti; oni však opovrhují Jeho láskou, činí Jeho zákon neplatným, a zamítají Jeho milost. Ačkoliv stále přijímají Jeho dary, přece však zneuctívají Dárce; oni nenávidí Boha proto, poněvadž On má v ošklivosti jejich hříchy. Hospodin dlouho snáší jejich převrácenost;

¹Efez. 5:5.

²žid. 12:14.

³Zjev. 22:14,15.

⁴2 Moj. 34:6, 7.

⁵.

avšak konečně nastane rozhodná hodina, kdy bude jejich úděl určen a vykonán. Zdali On potom připoutá k sobě těchto odpůrců? Přinutí jich k činění Jeho vůle?

Ti, kteří si zvolili Satana za svého vůdce, a byli řízeni jeho mocí, ti nejsou připraveni vstoupiti před přítomnost Boží. Pýcha, podvod, prostopášnost a ukrutenství jsou upevněny a zakořeněny v jejich povaze. Zdali by mohli vstoupiti do nebe, a bydleti věčně s těmi, kterých nenáviděli a jimiž opovrhovali na zemi? Pravda nebude nikdy příjemnou lháři; pokora nikdy neuspokojí sebepovýšení a pýchu; čistota není přijatelnou pro zkažených; nezištná láska není přitažlivou pro sobce. Jaký pramen rozkoše by mohlo nebe podati těm, kteří jsou cele vnořeni v pozemské sobecké zájmy?

Zdali mohou býti ti, jichž životy byly stráveny ve vzpouře oproti Bohu, náhle převedeni do nebe, a býti svědky onoho vysokého a svatého stavu dokonalosti, jenž tam neustále trvá, — každá duše jsouc naplněna láskou, každý obličej zářící radostí, kde okouzující hudba v libozvučných tonech vychází ku cti Boží a Beránkově, a nekonečné proudy světla plynou na vykoupené od tváře Toho, kterýž sedí na trůnu, — zdali by mohli ti, jichž srdce byla plna nenávisti vůči Bohu, pravdě a svatosti, vmísiti se v nebeské zástupy a spojití se s nimi v pění chvalozpěvů? Zdali by mohli snést slávu Boží a Beránkovu? Nikoli, nikoli; dlouhá léta byla jim udělena ku zkoušce, by mohli tak utvořiti svoji povahu pro nebe; oni však nikdy se nezměnili ani necvičili svoji mysl v lásce k čistotě; nikdy se neučili mluvě nebes, a nyní jest již pozdě. Život vzpoury oproti Bohu učinil jich nevhodných pro nebe. Jeho čistota, svatost a pokoj, byly by mukami pro ně; sláva Boží byla by jim zžírajícím ohněm. Oni by si přáli utéci ze svatého místa. Zničení bylo by jim vítaným, by tak byli skryti před tváří Toho, který zemřel, by jich vykoupil. Osud bezbožných jest utvořen jejich vlastní volbou. Jejich vyloučení z nebe jest jejich příčinou, a jest spravedlivé a milosrdné se strany Boží.

Jako vody povodně aneb oheň velikého dne Božího, tak bezbožní jsou nevléčitelní, prohlašuje Boží rozsudek. Oni ne-mají náklonnost k podřízení se Boží mocí. Jejich vůle byla vy-cvičena vzpouře; a když pak život jest ukončen, tu jest již pozdě k obrácení proudu jejich myšlének v opačný směr, pozdě k odvrácení se od přestupování ku poslušnosti, od nenávisti k lásce.

V zachování života Kainovi, vrahovi, Bůh dal světu příklad, jaké jsou následky dovolení hříšníkovi žiti, a pokračovati směrem nevázané bezbožnosti. Skrze vliv Kainovy nauky a příkladu byly uvedeny ve hřích zástupy z jeho potomstva, až “se rozmnožila zlost lidská na zemi,” a “všeliké myšlení srdce jejich nebylo než zlé po všecken čas.” “A země byla porušena před Bohem, a naplněna byla země nepravostí.”¹

Z milosti k světu, Bůh vyhladil bezbožných obyvatelů v době Noe. Z milosrdenství zničil zkažených obyvatelů Sodomy. Skrze podvodnou moc Satanovu šířitelé bezbožnosti dosáhli soucitu a obdivu, a tak neustále svádí druhých ku vzpouře. Podobně bylo za dnů Kaina i doby Noe, za času Abrahama a Lota; tak jest i v naší době. Jest to milosrdenstvím vesmíru, že Bůh konečně zničí těch, kteří zamítli Jeho milost.

[337] “Nebo odplata za hřích jest smrt, ale milost Boží život věčný v Kristu Ježíši, Pánu našem.”² Jak život jest dědictvím spravedlivých, tak smrt jest údělem bezbožných. Mojžíš oznámil Izraeli: “Předložil jsem tobě dnes život a dobré, smrt i zlé.”¹ Smrt, na níž jest poukázáno v těchto výrocích písmá, není onou smrtí vyslovenou nad Adamem, poněvadž celé lidstvo trpí tímto trestem za jeho přestoupení. Ale jest to ona “druhá smrt,” jež jest položena v rozdíl oproti věčnému životu.

Následkem Adamova hříchu smrt přišla na celé lidské plémě. Všickni jednostejně se ubírají do hrobu. Avšak skrze zřízení plánu vykoupění všickni opět budou vyvedeni ze svých hrobů. “Bude vzkříšení z mrtvých, i spravedlivých i nespravedlivých;² nebo jako v Adamovi všickni zmírají, tak i skrze Krista všickni obživeni budou.”³ Mezi těmito dvěma třídami jest však učiněn rozdíl ve vzkříšení. “Všickni, kteříž v hrobích jsou, uslyší hlas jeho, a vyjdou; a půjdou ti, kteříž dobré věci činili, na vzkříšení života, ale ti, kteříž zlé věci činili, na vzkříšení soudu.”⁴ Ti, kteříž budou “uznáni hodnými” vzkříšení života, jsou “blahoslavenými a svatými.” “Nad těmi ta

¹ 1 moj. 6:5,11.

² Řím. 6:23.

¹ 5 Moj. 30:15.

² Skut. 24:15.

³ 1 Koř. 15:22.

⁴ Jan 5:28,29.

druhá smrt nemá moci.”⁵ Avšak ti, kteří si nezajistili odpuštění skrze pokání a víru, musí přijmouti trest, který se bude různit v trvání i velikosti, “podle skutků jejich,” avšak končící druhou smrtí. Poněvadž jest Bohu nemožným, v porovnání Jeho spravedlnosti a milosti, zachránit hříšníka potom od jeho hříchů, zbavuje jej dalšího života, čehož jest jeho přestoupení příčinou, a kteréhož se stal nehodným. Nadchnutý spisovatel praví: “Po malé chvíli zajisté, anť ho již není.” A opět jiný prohlašuje: “Budou, jako by jich nikdy nebylo.”⁶ Přikrytí hanbou, zajdou v beznadějně, věčné zapomenutí.

Takto bude učiněn konec hříchu, se vši bídou a zkázou které byly jeho výsledkem. Žalmista praví: “Zatratil jsi bez-božníka, jméno jejich vyhladil jsi na věčné věky. Ó nepříteli, zhoubám tvým bude učiněn stálý konec.”⁷ (Pův. znění.) Jan ve Zjevení hledě v před ku věčnosti, slyší všeobecný chvalozpěv, nerušený ani jednou neshodou. Každé stvoření na nebi i na zemi vzdávalo čest a slávu Bohu.⁸ Nebude tam tudíž žádných ztracených duší rouhajících se Bohu, a svíjejících se v nekonečných mukách; žádná ubohá bytost z pekla nebude mísiti své výkřiky se zpěvem vykoupených.

[338]

Na zásadách omylu o přirozené nesmrtelnosti spočívá nauka o vědomí ve smrti, — nauka, podobně jako věčná muka, odporující učení Písma, předpisům rozumu, a pocitům naší lidskosti.

Co praví písmo ohledně těchto věcí? David prohlašuje, že člověk nemá vědomí ve smrti. “Vychází dech jejich, navracují se do země své; v tentýž den mizejí myšlení jejich.”¹ Šalomoun dává to samé svědectví: “Nebo živí vědí, že umřítí mají, mrtví pak nevědí nic.” “Milování jejich, i nenávisť jejich, i závist jejich zahynula, a již více nemají dílu na věky v žádné věci, kteráž se děje pod sluncem.” “Není práce, ani důmyslu, ani umění, ani moudrosti v hrobě, do něhož se béřeš.”²

Když v odpověď Ezechielovi byl mu jeho život prodloužen o patnáct let, tu vděčný král vzdal Bohu čest chválením Jeho veliké milosti. V této písni praví o příčině, proč se tak raduje: “Nebo ne

⁵Zjev. 20:6.

⁶žalm 37:10; Abd. 16.

⁷žalm 9:6, 7.

⁸Zjev.5:13.

¹žalm 146:4.

²Kaz. 9:5, 6, 10.

hrob oslavuje tebe, ani smrt tě chválí: Ti, jenž sstupují do jámy, neočekávají pravdy Tvé. Ale živý, živý, tent' oslavovati bude Tebe, jako já dnes činím."³ Vyhlášené bohoslovenství představuje spravedlivých mrtvých v nebi, vešlých v blahoslavenství, a oslavujících Boha nesmrtelným jazykem; avšak Ezechiáš nemohl spatřiti takovýto slavný prospěch ve smrti. S jeho slovy souhlasí svědectví Žalmisty: "Nebo mrtví nevzpomínají na Tebe, a v hrobě kdo Tě bude oslavovati?" "Ne mrtví chváliti budou Hospodina, ani kdo ze všech těch, kteříž sstupují do místa mlčení."⁴

Petr, v den seslání Ducha sv., prohlásil o patriarchovi Davidovi, že "i umřel, i pochován jest, i hrob jeho jest u nás až do dnešního dne." "Neboť David nevstoupil v nebe."⁵ Skutečnost, že David pozůstal v hrobě do vzkříšení, dokazuje, že spravedliví nejdou do nebe při své smrti. Pouze skrze vzkříšení, a mocí skutečností že Kristus byl vzkříšen, David bude moci posléze posaditi se na pravici Boží.

[339] Pavel praví: "Jestližeť mrtví z mrtvých nevstávají, aniž Kristus
[340] vstal: A nevstal-liť z mrtvých Kristus, marnát' jest víra vaše; ještě
[341] jste v svých hříších. A takt' i ti, kteříž zesnuli v Kristu, zahynuli."¹
Kdyby po čtyry tisíce let spravedliví byli přímo odcházeli do nebe
při smrti, kterak by pak mohl Pavel říci, že není-li vzkříšení, "ti,
kteříž zesnuli v Kristu, zahynuli"? Pak by nebylo zapotřebí žádného
vzkříšení.

Mučedník Tyndale, poukazuje na stav mrtvých, prohlašuje: "Veřejně doznávám, že nejsem přesvědčen, že by již byli v dokonalé slávě Kristově, aniž tam jsou vyvolení anjelé Boží. Aniž toto jest článkem mé víry; neboť kdyby tomu tak bylo, pak nespátřuji nic jiného, než že kázání vzkříšení těla bylo by zbytečností."²

Nepopíratelnou skutečností jest to, že nesmrtelné blahoslavenství při smrti vedlo k rozsáhlému zanedbání biblické nauky o vzkříšení. Tato náklonnost byla označena Dr. Adamem Clarkem, který řekl: "Zdá se, že nauka o vzkříšení byla považována za větší dů-

³Izaiáš 38:18, 19.

⁴Žalm 6:6; 115:17.

⁵Skut. 2:29, 34.

¹1 Koř. 15:16—18.

²W. Tyndale, Předmluva k "Novému Zákonu" (vyd. 1534). Otisk -v "British Reformers—Tindal, Frith, Barnes," str. 349, (vyd.1830).

ležitost prvními křesťany než jest nyní!— Proč jest to? Apoštolé neustále spoléhali na ni, povzbuzující následovníků Božích k pečlivosti, poslušnosti, a k útěše skrze ni. A nástupci jejich v přítomné době zřídka kdy zmínku o ni učiní! Tak apoštolé kázali, a první křesťané věřili; tak my kážeme, a tak naši posluchači věří. Není jiné nauky v evanjelium na níž by byl kladen větší důraz; a také není nauky v dnešní soustavě kazatelské která by byla více zanedbávána!”³

V tomto bylo pokračováno tak dlouho, až slavná pravda o vzkříšení byla téměř cele zakryta, a ztracena z dohledu křesťanskému světu. Jeden z předních náboženských spisovatelů, ve svém výkladu na Pavlova slova v 1 Tes. 4: 13—18, praví: “Pro všechny užitečné účele útěchy, nauka o blahoslavené ne-smrtelnosti spravedlivých, zaujímá při nás místo každé pochybné nauky o druhém příchodu Krista. Při naší smrti Pán přichází pro nás. To jest tím, co máme očekávati a vyhlédati. Mrtví již vešli v slávu. Oni nečekají na hlas trouby k soudu a blaženosti.”

Když již Ježíš měl opustiti svých učedníků, neřekl jim, že brzy přijdou k Němu. “Jduť, abych vám připravil místo,” pravil. “A když odejdu, a připravím vám místo, zase přijdu,

[342]

a poberu vás k sobě samému.”¹ A Pavel nám dále praví, že: “Sám ten Pán sstoupí s nebe s zvukem ponoukajícím, s hlasem archanjela a s troubou Boží: a mrtví v Kristu vstanou nejprve. Potom my živí pozůstavení spolu s nimi zachvácení budeme do oblaků, vstříc Pánu v povětří, — a tak vždycky s Pánem budeme.” A dodává: “Potěšujte jedni druhých těmito slovy.”² Kterak rozsáhlý to rozdíl mezi těmito slovy útěchy a slovy oněch vzpomenutých kazatelů. Oni těšili oloupených smrtí o jejich milé nadějí, že jakkoliv hříšným mrtvý byl, však když vypustil svůj život, tu byl přijat mezi anjely. Pavel však poukazuje svým bratřím do budoucnosti na příchod Páně, kdy okovy hrobu budou zlomeny, a “mrtví v Kristu” budou vzkříšeni k věčnému životu.

Dříve, než někdo může vstoupiti do příbytků blahoslavených, musí býti jejich případy života vyšetřeny, a jejich povahy a skutky musí projítí v přehled před Bohem. Všickni budou souzeni dle svých

³Com. on the New Test., sv. II., pozn. na 1 Kor. 15, od. 3.

¹Jan. 14:2,3.

²1 Tes. 4:16-18.

skutků zapsaných v knihách, a odplatu též vezmou dle svého díla. Tento soud není odbýván při smrti člověka. Pozoruj slova apoštola Pavla: “Bůh.... uložil den, v kterémž bude souditi všecken svět v spravedlnosti skrze toho muže, kteréhož k tomu vystavil, slouže k víře všechněm, vzkříšením jeho z mrtvých.”³ Zde apoštol zřejmě poukazuje na určitou dobu, tehdy v budoucnu, ustanovenou pro soud světa.

Juda poukazuje na tu samou dobu: “Ty anjely, kteříž ne-ostříhali svého knížetství, ale opustili příbytek svůj, k soudu velikého toho dne vazbou věčnou pod mrákotou schoval.” A opět opakuje slova Enochova: “Aj, Pán se běře s svatými tisíci svými, aby učinil soud všechněm.”⁴ Jan prohlašuje, “viděl jsem mrtvé, malé i veliké, stojící před obličejem Božím, a knihy otevřeny jsou;. ... i souzeni jsou mrtví podle toho, jakž psáno bylo v knihách, totiž podle skutků svých.”⁵

Jestli však mrtví radují se již z nebeské blaženosti, aneb svíjí-li se v pekelném ohni, k čemuž by byl soud v budoucnu? Učení slova Božího o tomto důležitém předmětu není nejasným ani si neodporuje; ono může býti pochopeno a vyrozuměno obyčejnou myslí. [343] Avšak která úpřimná mysl může hledati moudrost aneb správnost v běžné nauce? Zdali spravedliví, po vyšetření jejich případů v době soudu, obdrží pochvalu: “To dobře, služebnice dobrý a věrný,. . . *vejdiž* v radost Pána svého,”¹ když již snad po dlouhé věky přebývali v Jeho přítomnosti? Zdali budou bezbožní předvoláni z místa muk, by přijali rozsudek od Soudce celé země: “*Jděte* ode mne zlořečení do ohně věčného”?¹ O, jak vážný to posměch! hanebné snižování moudrosti a spravedlnosti Boží!

Nauka o nesmrtelnosti byla jednou z oněch lživých nauk Říma, jež si on vypůjčil z pohanství, a která byla vtělena v ná-boženství křesťanů. Martin Luther měl ji za druh “obrovských pověstí, které tvořily část hnojiště příkazů Říma.”² Ve výkladu na slova Šalomounova v knize Kazatel, že mrtví o ničem nevědí, tento reformátor řekl: “Opět jiné místo potvrzující, že mrtví nemají .... pocitu. Tam

³Skut. 17:21.

⁴Juda 6:14,15.

⁵Zjevní 20:12.

¹ Mat. 25:21,41.

¹ Mat. 25:21,41.

²E. Petave, “Problem of Immortality,” str. 255, vyd. 1892.

není, řekl muž Boží, povinností, ani umění, ani vědy, ani moudrosti. Šalomoun soudil, že mrtví spí, a ničeho nepocít'ují vůbec. Neb mrtví tam leží, nepočítajíce ani dnů ani let, avšak až budou vzbuzeni, bude se jim zdáti, že nespali ani minutu.”³

Nikde ve svátém Písmě se nenalézá výrok, že spravedliví docházejí své odměny aneb bezbožní svůj trest, při smrti. Pra-otcové a proroci neponechali nám takového ujištění. Kristus a jeho apoštolé naň nepoukazují. Bible jasně učí, že mrtví ne-vcházejí ihned do nebe. Oni jsou představeni co spící až do vzkříšení.⁴ V tom samém dni, kdy stříbrný provaz jest přetržen a číše zlatá rozražena,⁵ myšlenky člověka zhynou. Ti, kteří se ubírají do hrobu, mlčí. Nevědí více o ničem co se děje pod sluncem.⁶ Blažený to odpočinek pro znavených spravedlivých! Doba, ať dlouhá aneb krátká, jest jim pouze okamžikem. Oni spí; budou však probuzeni troubou Boží k slavné nesmrtelnosti. “Nebot' zatroubí, a mrtví vstanou neporušitelní.... A když porušitelné toto obleče neporušitelnost, a smrtelné toto obleče nesmrtelnost, tehdy se naplní řeč, kteráž napsána jest: “Pohlčena jest smrt v vítězství-”⁷ Až budou povoláni ze své- ho hlubokého spánku, tu počnou opět přemýšleti tam, kde pře-stali. Poslední pocity byly o bolesti smrti, poslední myšlenkou byla ta, že upadají v moc hrobu. Když však povstanou z hrobu, tu jejich první radostná myšlenka projevena bude ve vítězném volání: “Kde jest, ó smrti, osten tvůj ? Kde jest, ó peklo, vítězství tvé?”¹

[344]

[345]

³Luther, “Exposition of Salomon Book Called Ecclesiastes,” str. 152, (vyd. 1573, Lond.).

⁴1 Tes. 4:14; Job 14:10-12.

⁵Kaz. 12:6.

⁶Job 14:21.

⁷1 Kor. 15:52—55.

¹1 Kor. 15:52—55.

Kapitola 31—Spiritismus (Duchověda).

Služba svatých anjelů, znázorněná a podaná v písmě sv., jest velikou pravdou a vzácnou útěchou každému následovníku Krista. Avšak biblické učení o tomto předmětu bylo zakryto a překrouceno omyly vyhlášeného bohoslovectví. Nauka o při-rozené nesmrtelnosti, nejprve vypůjčená z pohanského mudráctví, a v době temnoty velkého odpadlictví vtělená v kře-st'anské vyznání víry, nahradila pravdu, tak zřejmě učenou písmem, že “mrtví nevědí ničeho.” Zástupy byly svedeny k dů-věře, že to jsou duchové mrtvých, jež jsou oněmi “služebnými duchy, kteříž posíláni bývají k službě pro ty, jenž mají dědičně obdržeti spasení.” A tomuto věří přes všechny důkazy písmo o jsoucnosti nebeských anjelů, a jejich spojení s dějinami člověka před jeho smrtí.

Nauka o lidském vědomí po smrti, zvláště pak domněnka, že duchové mrtvých se vracejí k službě živým, připravila cestu novodobému spiritismu, neboli duchovědě. Zde se nalézá průchod považovaný za svatý, skrze nějž Satan pracuje k dosažení svého účelu. Padlí anjelé, kteří konají jeho rozkazy, zjevují se co poslové z duchovního světa. Dokazováním, že uvádí živých ve spojení s mrtvými, kníže zla provádí svůj kouzelný vliv na jejich mysl.

[346] On má moc k předvedení zjevu jejich mrtvých přátel. Na-podobení jest dokonalé; známý pohled, slova, hlas, jsou zná-zorněny s obdivuhodnou zvláštností. Mnohým jest dána útě-cha v ujištění, že jejich milí radují se z nebeské blaženosti; a bez podezření nebezpečí, dopřávají sluchu svůdným duchům, a učení d'ábelskému.

Když byli svedeni věřiti, že mrtví ve skutečnosti se navracují k rozmluvě s nimi, tu Satan způsobí napodobené zjevení se těch, kteří zemřeli nepřipraveni. Tito pak tvrdí, že jsou št'astnými v nebi, ano, že tam i zastávají vysoká místa; takto pak jest učen a šířen omyl, že není rozdílu mezi spravedlivými a bezbožnými. Předstírané návštěvy z duchovního světa mohou někdy vyřknouti výstrahu a upozornění, jež ve skutečnosti jsou správné. Potom však, když jest důvěra získána, předvádějí nauky, které přímo podvracejí víru v písmo svaté. S

projevem hlubokého zájmu o blahobyt svých přátel na zemi, vštěpují ty nej nebezpečnější lži. Skutečnost, že někdy pronesou pravdu, a jsou schopni někdy mluvit o budoucnosti, dodává jejich výrokům rázu opravdovosti; a jejich lživé nauky jsou přijímány množstvím lidí tak hotově, a věřit jim tak úplně, jako by byly nejsvětějšími pravdami Bible. Zákon Boží jest odstraněn, Duch milosti opovržen, krev smlouvy považována za nesvatou. Duchové tito popírají Božství Kristovo, ano i samého Stvořitele kladou na svoji úroveň. Takto pod novým zastřením tento velký vzpůrce stále vede boj oproti Bohu, který byl započal v nebi, a v němž již téměř šest tisíc let pokračuje na zemi.

Mnozí se snaží připisovati duchovní zjevy podvodům a kejklům “media.” Ačkoliv jest pravdou, že výsledky šalby často byly předstírány za opravdové zjevy, však byla též zjevena nadpřirozená moc. Ono tajemné klepání, s kterým novodobý spiritismus započal, nebylo výsledkem lidské lsti aneb chytrosti, ale bylo to přímé dílo zlých anjelů, kteří takto předvedli jeden z nejúspěšnějších podvodů k zničení duší. Mnozí budou svedeni skrze důvěru, že spiritismus jest pouhým lidským předstíráním; když však budou uvedeni tváří v tvář s projevem a zjevy, které nemohli považovati za nadpřirozené, tu budou svedeni, a budou uvedeni k přijetí jich co velikou moc Boží. [347]

Takovéto osoby přehlížejí svědectví Písem ohledně divů, činěných Satanem a jeho zástupci. Bylo to pomocí Satanovou, že Faraonovi čarodějníci mohli napodobiti Boží dílo. Pavel do-svědčuje, že před druhým příchodem Krista bude podobné projevení Satanské moci. Příchod Páně má býti předcházen “dílem Satanovým, se vší mocí a divy i zázraky lživými, se všelikým podvodem nepravosti.”¹ Apoštol Jan popisuje tuto zázraky činící moc jež má býti zjevena v posledních dnech, praví: “Činí divy veliké, tak že i ohni rozkazuje sstupovati s nebe na zem před obličejem lidským. A svodí ty, kteříž přebývají na zemi, těmi divy, kteréž dáno ji činiti.”² Není to pouhé šálení, jež jest zde předpověděno. Lidé jsou svedeni těmito divy, k jichž vykonání Satanovi zástupci mají moc; není 1 pouhé předstírání.

Kníže temnosti, kterýžto dávno již naklonil svoji mistrovskou mysl k dílu podvodů, schopně používá svých pokušen' při lidech

¹2 Tes. 2:9, 10.

²Zjevení 13:13, 14.

všech tříd a stavů. Osobám pokroku a vzdělání předvádí Spiritism v jeho uhlazenějším a rozumovém ohledu, a takovýmto způsobem dosahuje úspěchu, vlákaje mnohých do svých léček.

Avšak není zapotřebí by někdo byl sveden lživými důvody Spiritismu. Bůh dal světu dostatečné světlo k zjevení jeho ná-strah. Jak již bylo poukázáno, nauka, která tvoří základ spi-ritismu, odporuje nejzřejmějším výpovědím písma sv. Bible, která prohlašuje, že mrtví nic neznají, že myšlenky jejich za-nikly; oni nevědí nic o radosti ani zármutku těch, kteří jim byli nej dražšími na zemi.

Dále, Bůh též výslovně zapověděl všecka domnělá spojení s odloučenými duchy. V době Židů nacházela se třída lidí, kteří tvrdili, podobně jako dnešní Spiritism, že udržují spojení s mrtvými. Avšak “věšticí duchové,” jak bývají tito návštěvníci z jiných světů zváni, jsou biblí označeni co “duchové d’ábelští”.¹ Takovéto spojení s “oznamujícími” duchy bylo nazváno smilstvím vůči Hospodinu, a [348] bylo vážně zakázáno pod trestem smrti.²

Kdyby i nebylo jiných důkazů o pravé povaze Spiritismu, tu mělo by stačiti pro křesťana to, že tito duchové nečiní rozdíl mezi spravedlností a hříchem, mezi nej šlechetnějším a nej-čistším apoštolem Kristovým a nej zkaženějším služebníkem Satanovým.

Apoštolé, znázornění těmito lživými duchy, jsou postaveni v odpor s tím, co psali, vedeni jsou Duchem Božím, když byli na zemi. Oni popírají Božský původ bible, a takto ničí základy křesťanské naděje, a odbírají světlo, které zjevuje cestu k nebesům. Satan vede svět k domněnce, že bible jest pouhou pověstí, aneb aspoň vhodnou pro lidstvo v jejich počátcích; nyní však ji nemá býti dbáno, a má býti zavržena co zastaralá. Na místo slova Božího poukazuje na duchovní projevy. Tento průchod se nalézá cele v jeho řízení; tímto prostředkem může svést lid dle své libovůle. Knihu, která má souditi jej i jeho následovníků, odstraňuje do temna, tam, kde ji chce míti; a ze Spasitele světa koná pouhého obyčejného člověka.

Pravdou jest, že Spiritism nyní mění svůj způsob, a svoje více odporne vlastnosti skrývá, přijímaje křesťanství za svůj plášť. Avšak jeho působení a činnost jak v schůzích, tak tiskem, jest známa obe-

¹ Porovenj: 4 Moj. 25:1-3. ; 1 kor. 10:20; Zjev. 16:14.

² 3 Mojž. 19:31; 20:6,27.

censtvu po mnohá léta, a jeho povaha jest v nich zjevena. Tyto nauky nemohou býti ani popřeny ani skryty.

Ano i v jeho nynějším způsobu, vzdálených od dřívějších, by mohl býti strpěn, však ve skutečnosti jest ještě více nebezpečnějším, poněvadž podává lstivější podvod. Jak dříve zavrhoval Krista i bibli, tak nyní prohlašuje, že oboje přijímá. Bibli však vykládá tak, jak se to líbí neznovuzrozenému srdci, a její vážné a důležité pravdy jsou činěny neplatnými. Poukazováno jest hlavně na lásku Boží, která jest snižována na stupeň pouhé citlivosti, nečině téměř žádného rozdílu mezi dobrem a zlem. Boží spravedlnost, Jeho zavržení hříchu, a požadavky Jeho svatého zákona, jsou udržovány z dohledu. Lidé jsou učeni, by desatero bylo považováno za neplatné. Zábavné, okouzlující pověsti zaujímají smysly, a vedou lid k tomu, by zavrhli bibli co základ jejich víry. Kristus jest ve skutečnosti tak popírán jako dříve; Satan však tak zastřel oči lidu, že jeho podvod není rozeznáván. [349]

Málo jest těch, kteří mají správný pojem o svůdné moci Spiritismu, a nebezpečí pocházejícím z jeho vlivu. Mnozí se s ním zabývají pouze proto, by uspokojili svoji zvědavost. Oni mu cele nedůvěřují jí, a byli by hrůzou naplněni při myšlence, že se oddávají řízení duchů. Oni však vcházejí na zapovězenou půdu, a onen mocný ničitel působí svojí mocí na nich oproti jejich vůli. Necht' jen jednou svolí poddati svoji mysl v jeho směr, a on jich zadrží co svých zajatců. Jest nemožným, by svoji vlastní silou odtrhli se potom od čarovného, svůdného kouzla jeho. Nic jiného kromě moci Boží, udělené v odpověď na upřímnou modlitbu víry, nemůže vysvoboditi tyto svedené duše.

Všichni, kteří hoví hříšným rysům povahy, aneb svévolně libují si v známém hříchu, vyzývají pokušení Satanovo. Odlučují sebe od Boha a od ochrany Jeho anjelů; když pak Satan předvádí svoje podvody, bývají ponecháni bez ochrany, a snadno upadají mu za kořist. Ti, kteří se takto vzdávají jeho moci, velmi málo uvažují kde cesta jejich skončí. Dosáhnuv pak pokušitel jejich přemožení, upotřebí jich za svých jednatelů ku vlákání jiných do zkázy.

Prorok Izaiáš praví: “Jestliže by pak vám řekli: Dotazujte se na hadačích a věšt'cích, kteříž šveholí a šepcí, rcete: Nemá-liž se lid na Bohu svém dotazovati? K mrtvým-liž místo živých má se utíkat? K zákonu a svědectví! Pakli nechtí, nechat' mluví vedle slova toho, v

němž není žádné záře.”¹ Kdyby lidé byli ochotni a hotovi přijmouti pravdu, tak jasně podanou v písmě sv., strany povahy člověka a stavu mrtvých, pak by snadno poznali tvrzení a zjevy Spiritismu, co dílo Satanovy moci, i jeho lživé divy a zázraky. Avšak na místo aby se vzdali svobody již zkažené srdce si tak žádá, a zavrhlí hříchy jichž milují, — množství zavírá svých očí před světlem, a pokračují dále, nedbajíce výstrah, a Satan tká svoje sítě kolem nich tak, až se stávají jeho kořistí. “Proto že lásky pravdy nepřijali, aby spaseni byli,” protož “pošle jim Bůh mocné dílo podvodů, aby věřili lži.”¹

Ti, kteří odporují naukám Spiritismu, nebojují pouze proti člověku, ale proti Satanu a jeho anjelům. Oni vešli v zápas oproti knížatům a mocnostem zlých duchů na výsostech. Satan nepovolí ani jeden coul půdy, leč by byl přinucen mocí nebeských poslů. Lid Boží má býti schopným setkati se s ním jako Spasitel, se slovy: “Psánoť jest.” Satan může dnes tak použití výroků písma sv., jako ve dnech Krista, a on jej ale překrutí tak, by jeho nauka zpodepřela jeho podvod. Ti, kteří budou vystaveni nebezpečí této doby, musí sami vyrozumívati svědectvím písma svatého.

Mnozí budou postaveni oproti duchům d’ábelským, zosobňující jejich milé příbuzné a přátely, prohlašující nebezpečné kacířství. Tito návštěvníci se budou dovolávati našeho něžného soucitu, a budou činiti divy k utvrzení svého předstírání. My však musíme býti připraveni k odražení jejich útoků biblickou pravdou, že mrtví nevědí ničeho, a že ti, kteří se zjevují, jsou duchy d’ábelskými.

Právě nyní jest před námi “hodina pokušení, kteráž přijíti má na všecken svět, aby zkušeni byli obyvatelé země.”² Všickni, jejichž víra není zúplna založena na slově Božím, budou svedeni a přemoženi. Satan “koná dílo se všelikým podvodem nepravosti,” by tak dosáhl moc nad syny lidskými; jeho podvody budou se stále zvětšovati. On však nemůže dosáhnouti cíle pokud se člověk dobrovolně nepoddá jeho pokušením. Ti, kteří opravdově hledají známost pravdy, a snaží se udržovati duší svých v čistotě poslušenstvím, konajíce takto přípravu dle svých sil k boji, shledají, že Bůh pravdy jest pravou obranou. “Poněvadž jsi ostříhal slova trpělivosti mé, i

¹Izaiáš 8: 19, 20.

²2 Tes. 2:10,11.

²Zjevení 3:10.

ját' tebe ostříhati budu.”³ Toto jest Spasitelovo zaslíbení. On brzy vyšle anjelů svých s nebe k ochraně svého lidu, a neponechá ani jedné duše, věřící v Něj, by přemožena byla Satanem.

Prorok Izaiáš předvádí nám podvod, kterým postiženi budou bezbožní, domnívající se, že jsou bezpečni před Božím soudem: [351] “Učinili jsme smlouvu se smrtí, a s peklem máme sro-zumění, pomsta rozvodnilá, ač přecházeti bude, nepřijde na nás, jakkoli jsme položili svod za útočiště své, a pod falší jsme se ukryli.”¹ V třídě zde opsané zahrnuti jsou ti, kteří ve své tvrdošíjné nekajícnosti kojí se útěchou a jistotou, že není trestu pro hříšníky; že celé lidstvo, nehledě jak zkažené jest, bude v nebi vyvýšeno, stanouce se anjely Božími. Avšak ještě dů-raznějšimi jsou ti, kteří činí smlouvu se smrtí a srozumění s peklem, kteří zamítají pravdy, jež nebe zaopatřilo co obranu spravedlivým ve dni soužení, a přijali na místo ni za skrýš lži, nabízené Satanem, — podvodné předstírání Spiritismu.

Satan se dlouho připravoval ku svému poslednímu podniku, k svedení světa. Základy k jeho dílu byly položeny v ujištění Evy v zahradě Eden: “Nikoli nezemřete smrtí!” “V kterýkoli den z něho jisti budete, otevrou se oči vaše; a budete jako bohové, vědouce dobré i zlé.” Od té doby pomalu připravoval si cestu ku svému mistrovskému dílu, ve vývinu Spiritismu. On dosud nedosáhl svého úplného vrcholu; avšak tento bude dosažen na samém konci času. Prorok praví: “Viděl jsem . . . tři duchové nečistí, podobní žabám. Nebo jsou duchové d'ábelští, ježto činí divy, a chodí mezi krále zemské a všeho okršlku světa, aby je shromáždil k boji, k tomu velikému dni Boha všemohoucího.”² Vyjma ty, kteří jsou udržováni moci Boží, skrze víru v Jeho slovo, — celý svět bude smeten v řady tohoto podvodu. Lid jest rychle lákán k hrozně jistotě, z níž bude probuzen vylitím hněvu Božího.

Takto praví Panovník Hospodin: “Vykonám soud podle pravidla, a spravedlnost podle závaží, i zamete to omylné útočiště krupobití, a skrýši povodeň zatopí. A tak zrušena bude smlouva vaše se smrtí, a srozumění vaše s peklem neostojí; a když přecházeti bude pomsta rozvodnilá, budete od ní pošla-páni.”³ [352]

³Tamtéž

¹Izaiáš 28: 15.

²Zjevení 16:13, 14.

³Iz. 28:17,18.

Kapitola 32—Nadcházející spor.

Od samého začátku velikého sporu v nebesích bylo úmyslem Satanovým vyvrátiti zákon Boží. Aby to dokázal, vzbouřil se proti Stvořiteli; a ačkoliv byl svržen s nebe, pokračoval ve svém boji na zemi. Aby oklamal lid a svedl jej k přestoupení Božího zákona, k tomu cíli vždy vytrvale pracoval. Stane-li se to zavržením zákona vůbec, či zamítnutím pouze jednoho při-kázání, znal, že na konec výsledek bude stejný. Kdo hřeší pře-stupováním “jednoho při-kázání,” ten opovrhne celým zákonem; jeho vliv a příklad jsou na straně přestupku; “všechrěmi jest vinen.”¹

Snaže se ustanovení Boží uvrhnouti v opovržení, Satan převracel učení Bible, a tím se dostaly bludy do víry tisíců, kteří vyznávají, že věří Písmu. Poslední velký spor mezi pravdou a bludem jest jen závěrečný zápas dlouhotrvajícího sporu o zákon Boží. Do tohoto boje nyní vstupujeme, — do boje mezi zákony lidskými a pravidly Hospodinovými, mezi náboženstvím bible a náboženstvím bájek a pověstí.

[354] Strany, jež se spojují proti pravdě a spravedlnosti, jsou již nyní činny. Svaté slovo Boží, jež nám bylo podáno za cenu takového utrpení a krve, jest jen málo oceňováno. Bible jest v dosahu všech, ale málo jest těch, kteří opravdu ji přijímají jako průvodce svého života. Nevěra převládá, až vyvolává pobouření, a to nejen ve světě, ale i v církvi. Mnozí popírají nauky, jež jsou pilni křesťanské víry. Veliké skutečnosti o stvo- ření, jak je líčí nadchnutí spisovatelé, pád člověka, doba oči-stění, a věčnost zákona Božího, jsou téměř opravdu zavrhovány buď úplně, aneb aspoň částečně, větší částí tak zvaného kře- st’anského světa. Tisícové, kteří se honosí svou moudrostí a neodvislostí, považují neobmezenou důvěru v bibli za známku slabosti; myslí, že jest to důkazem vyššího nadání a učenosti, když se všetečně rýpá do Písma, a když se úskočným výkladem překrucují nej důležitější jeho pravdy. Mnozí kněží učí svůj lid, a mnozí profesori a učitelé vykládají svým žákům, že zákon

¹Jakub 2 :10.

Boží byl změněn aneb odvolán; a ti, kteří dosud jej považují za platný tak, že by měl býti doslovně plněn, jsou stiháni posměchem a opovržením.

Zavrhujíce pravdu, lidé zavrhují jejího Původce. Šlapajíce po zákoně Božím, popírají moc Zákonodárcovu. Žádný blud, přijatý křesťanským světem, neuráží více moc nebes, žádný více neodporuje požadavkům rozumu, žádný nemá škodlivějších následků, než tato novodobá, rychle se šířící nauka, že zákon Boží již nezavazuje lidi k ničemu. Každý národ má své zákony, jež vyžadují úctu a poslušnost; žádná vláda by bez nich nemohla trvati. A lze si představit, že Stvořitel nebe a země nemá zákona, jímž by řídil bytosti, jež stvořil? Bylo by důslednější, kdyby národové zrušili svá ustanovení a dovolili lidu jednati dle libosti, než kdyby Vládce všehomíru zrušil svůj zákon a nechal svět bez pravidel, dle nichž musí býti zatraceni vinníci a poslušní ospravedlnění.

Když měřítko správnosti jest odstraněno, tu jest otevřena cesta pro knížete zla, aby mohl zříditi svoji moc na zemi. Kdekoli se zavrhují Božská přikázání, tam hřích přestává se jeviti hříchem a netouží se tam po správnosti. Ti, kdož se nechtí podrobiti zákonu Božímu, nejsou schopni sami sebou vládnouti. Jejich zhoubným učením vštěpuje se duch vzpurnosti do srdcí dítek a mládeže, jež od přírody ráda se vymyká doзору; výsledkem toho jest bezzákonný, nevázaný stav společenský. Lid, posmívající se lehkověrnosti těch, kteří jsou poslušní při-kázání Božích, dychtivě přijímá klamy Satanovy. Popouštějí uzdu chtíčům a provozují hříchy, pro něž trest byl [355] seslán na pohany.

Kdo učí lid, aby se lehkomyšlně díval na přikázání Boží, seje neposlušnost a bude klidit neposlušnost. Odstraňte úplně omezení, uložená Božským zákonem, a také lidských zákonů nebude brzy dbáno. Poněvadž Bůh zapovídá nepoctivé chytrá-ctví, zisťnost, lež a krádež, lidé jsou hotovi šlapati po Jeho ustanoveních jako po překážce světského blahobytu; ale nepřed-vídají následky, jaké bude míti zapuzení těchto přikázání. Když zákony k ničemu nezavazují, proč by se měl člověk báti pře-stoupení? Majetek nebude pak již bezpečný. Lidé zmocní se majetku sousedova násilím; a nejsilnější stane se nejbohatším. Život sám nebude brán v ohled. Manželství nebude pak již po-svátnou baštou na ochranu rodiny. Kdo bude míti moc, vezme si násilím sousedovu ženu, když bude chtít. Páté přiká-

zání bude odstraněno jako čtvrté. Děti se nebudou lekati zabiti své vlastní rodiče, když tím budou moci ukojiti choutky svého zkaženého srdce. Vzdělaný svět stane se hordou zlodějů a vrahů. Mír, klid a štěstí budou zapuzeny ze země.

Již nyní ono učení, že lidé jsou sproštěni poslušenství vůči Božím příkázáním, oslabilo sílu mravní zodpovědnosti a otevřelo hráze nepravosti na světě. Nezákonnost, nevázanost a zkaženost valí se na nás jako nezadržitelný příval.

Nepravost a duchovní temnota, jež převládaly pod Římskou nadvládou, byly nevyhnutelným následkem toho, že Řím potlačoval Písmo; ale kde hledati příčinu všeobecné nevěry, zanedbávání zákona Božího a z toho plynoucí zkaženosti v nynější době náboženské svobody, v plné záři světla evanjelia? Nyní, když Satan již nemůže udržovati pod svým vedením ukryvání Písma, uchyluje se k jiným prostředkům, aby dosáhl téhož cíle. Když zničí víru v bibli, poslouží mu to zrovna tak, jako kdyby zničil bibli samu. Šíře víru, že zákon Boží k ničemu nezavazuje, svádí lidi rovněž tak účinně ke hříchu, jako kdyby vůbec neznali jeho příkázání.

[356] Vůdcové nedělního hnutí mohou hájiti obnovy, jichž lid potřebuje, a zásady, jež jsou ve shodě s biblí; ale poněvadž přitom požadují něco, co se přičí zákonu Božímu, služebníci Jeho nemohou se s nimi spojití. Nic nemůže je ospravedlniti, aby odložili příkázání Boží k vůli nařízením lidským.

Dva veliké bludy.

Skrze dva veliké bludy, totiž nesmrtelnost duše a posvátnost neděle, láká Satan lidi do svých tenat. Kdežto první blud jest základem duchařství (spiritismu), druhý tvoří pouto soucitu k Římu. Katolíci, kteří se honosí zázraky jakožto důkazem pravosti jejich církve, budou snadno oklamáni touto divotvornou mocí, a evanjelici, odhodíce štít pravdy, dají se také lapiti. Papeženci, evanjelici a světáci přijmou vzor zbožnosti bez moci, a budou spatřovati v tomto spojení veliké hnutí k obrácení světa, a začátek dlouho očekávaného tisíc-letí pokoje — millenia.

Prostřednictvím spiritismu Satan se objevuje jako dobrodinec pokolení lidského, léče neduhy lidu a předstíraje, že přináší novou a povýšenější soustavu náboženské víry, ale současně působí jako

ničitel. Jeho pokušení zavádějí množství do zkázy. Nevázanost svrhne rozum; pak následuje smyslnost, nesvár a krve prolití. Satan si libuje ve válčení, poněvadž ono probouzí nejhorší vášně duševní, a pak smetá do věčnosti své oběti, zbrocené hříchem a krví. Jeho účelem jest podněcovati národy k vzájemnému válčení; neboť tak může odvrátiti mysl lidu od díla přípravy, aby mohli obstáti v den Páně.

Satan působí také skrze živly, aby klidil žeň nepřipravených duší. Zpytoval taje pracovny přírody a používá vši své moci, aby ovládal živly, pokud to Bůh dovolí. Když mu bylo dovoleno, aby trápil Joba, jak rychle byla zničena stáda, služebníci, domy a děti, jak jedna pohroma stihala druhou jako v okamžiku!

Jest to Bůh, jenž chrání své tvory a ostříhá je před mocí ničitelovou. Ale křesťanský svět opovrhl zákonem Hospodino-vým; a Pán učiní to, co prohlásil, — odejme své požehnání od země a přestane pečovati o ty, kdož se bouří proti Jeho zákonu, a donucují ostatních aby činili totéž.

[357]

Satan má pod dozorem všechny, jichž Bůh obzvláště ne-chrání. Dá zdaru a dopomůže k blahobytu některým, aby dosáhl svých vlastních záměrů, a jiné pak uvrhne do nesnází a svede jich k tomu, aby věřili, že jest to Bůh, jenž je trápí. Předstíraje synům lidským, že jest lékařem, jenž může vyléčiti všechny jejich nemoci, přinese zhoubu a zkázu, až lidnatá města budou proměněna v zříceniny a poušť. I nyní vyvíjí svoji činnost. V neštěstích a pohromách na moři i na zemi, ve velkých požárech, v divokých větrných smrštích a strašných bouřích a krupobitích, ve vichřicích, povodních, cyklonech, záplavách a zemětřeseních, na všech místech a v tisícových způsobech projevuje se moc Satanova. Odplavuje zrající úrodu, a hlad a soužení následuje. Dává do vzduchu nákazu, a tisícové hynou morem. Tyto rány budou častější a děsnější. Záhuba postihne lidi i zvířata. “Kvílení bude a padne země, zemdlejí vysocí národové. ... Protože i tato země poskvrněna jest pod obyvateli svými; nebo přestoupili zákony, změnili ustanovení, zrušili smlouvu věčnou.”¹

A pak onen veliký podvodník přemluví lidi, že ti, kdož slouží Bohu, jsou příčinou těchto pohrom. Třída, jež vyvolala nelibost nebes, bude sváděti všechny útrapy na ty, kteří plněním Božích příká-

¹Izaiáš 24: 4, 5.

zání jsou věčnou výčitkou přestupníkům. Bude prohlášeno, že lidé urážejí Boha porušováním nedělního svátku, že tento hřích přivodil pohromy, jež neustanou, dokud nebude přísně vymáháno svěcení neděle, a že ti, kdož se drží čtvrtého přikázání, ničíce úctu k neděli, jsou škůdci lidu, zbavující jej Božské přízně a světského blahobytu.

Divotvorná moc, projevující se spiritismem, bude mít vliv na ty, kteří raději zvolí poslouchati Boha než lidi. Sdělení duchů budou oznamovati, že Bůh jich poslal, aby přesvědčili zavrhovače neděle o jejich bludu, a budou tvrditi, že zákony po-zemské mají býti plněny tak, jako zákony Boží. Budou naříkati nad velikou zkažeností světa a schvalovati svědectví ná-boženských učitelů, že pokleslý stav mravní jest následek znesvěcování neděle. Veliké bude pobouření proti těm, kdož odeprou přijmouti jejich svědectví.

[358]

Satanovo chytráctví.

Satanova chytrost v tomto závěrečném sporu s lidem Božím jest táž, jaké používal při zahájení velikého sporu v nebesích. Předstíral, že chce upevniti Božskou vládu, zatím co tajně usiloval o její svržení. A to, co sám chtěl provésti, sváděl na věrné anjely.

Bůh nikdy nepoužívá násilí proti vůli ani svědomí, ale Satano-vým stálým útočištěm jest kruté donucování, aby získal dozor nad těmi, jichž nemůže jinak svésti. Zastrášováním aneb násilím snaží se ovládati svědomí, a zabezpečiti si své uctívání. Za tím účelem pracuje skrze náboženské i světské úřady, nutě je k vymáhání lidských zákonů na úkor zákonů Božích.

Když evanjelické církve zavrhnou jasné, biblické důvody, hájící zákon Boží, budou chtítí umlčeti i ty, jichž víru nemohou vyvrátiti biblí. Ač se činí slepými vůči skutečnosti, nastupují nyní cestu, jež povede k pronásledování těch, kteří svědomitě odmítají činiti to, co ostatek křesťanského světa činí, a uznání nároku papežské soboty.

Hodnostáři církevní i státní se spojí, aby podpláceli, pře-mlouvali a donucovali všechny třídy lidu. k svěcení neděle. Ne-dostatek Božské moci bude nahrazen násilnými prostředky. Chytrácká zka-ženost ničí lásku ku spravedlnosti a úctu k prav-dě; a dokonce i ve svobodné Americe vládcové a zákonodárci, aby si dobyli přízně obe-censtva, ustoupí před oblíbeným po-žadavkem zákona o nuceném zachovávaní neděle.

Svobody svědomí, vykoupené tak velikými oběťmi, nebude více šetřeno. Shledáme, že v nadcházejícím sporu splní se slova proroka: “I rozhněval se drak na tu ženu, a šel bojovati s jinými ze semene jejího, kteříž ostříhají přikázání Božích, a mají svědectví Ježíše Krista.”¹

[359]

---

¹Zjevení 12:17.

Kapitola 33—Bible bezpečným ochráncem.

“K zákonu a svědectví! Pakli nechť, nechat' mluví vedle slova toho, v němž není žádné záře.”¹ Lid Boží jest veden k Písmu jako k ochránci proti vlivu podvodných učitelů a klamně moci duchů temna. Satan používá každého prostředku, aby odvrátil lidi od poznání bible, neboť její jasná slova odhalují jeho podvody. Při každém obnovení díla Božího jest kníže zla ponoukán k mocnější činnosti; nyní vynakládá největší úsilí na závěrečný boj proti Kristu a jeho následovníkům. Poslední jeho velký podvod se nám brzy zjeví. Anti-krist — protivník Kristův — učiní obdivuhodné dílo své před našimi zraky. Tak velice bude se tento padělek podobati pravdě, že bude nemožno je od sebe rozeznati, leč s pomocí Písma. Jeho svědectvím musí býti zkoumáno každé tvrzení a každý zázrak zkoušen.

Ti, kteří se snaží poslouchati všech přikázání Božích, setkají se s odporem a výsměchem. Mohou obstáti jedině v síle Boží. Aby překonali zkoušku, jež jim nastává, musí pochopiti vůli Boží, jak ji Jeho slovo zjevuje; mohou Jej uctívati jen tehdy, když mají pravý pojem o Jeho povaze, vládě a záměrech, a když dle toho jednají. Jen ti, kteří ozbrojili svého ducha pravdami bible, obstojí v onom velikém posledním boji. Každá duše bude postavena před otázku: Mám poslouchati více Boha než lidí? Rozhodná hodina jest již za dveřmi. Stojíme pevně na skále nezměnitelného Božího slova? Jsme hotovi státi pevně na obranu přikázání Božích a víry Ježíšovy?

[360]

Spasitel před svým ukřižováním vysvětloval svým učedl-níkům, že bude vydán na smrt, a že opět povstane z hrobu; a anjelé byli přítomni, aby vstúpili Jeho slova do myslí a srdci. Ale učedlníci očekávali světské osvobození od Římského jha, a nemohi snésti myšlenku, že Ten, v němž se soustřed'ovaly všechny jejich naděje, měl by zahynouti potupnou smrtí. Slova, na něž měli pamatovati, byla vypuzena z mysli, a když nadešel okamžik zkoušky, nalezeni byli nepřipraveni. Smrt Ježíšova zničila jejich naděje, jako by jich byl nikdy nevaroval. V proroctvích se před námi otvírá budoucnost

¹Izaiáš 8:20.

tak jasně, jako se otvírala učedníkům slovy Kristovými. Události, spojené se zakončením zkoušky a s přípravami na čas soužení, jsou jasně podány. Ale zástupové nechápou tyto důležité pravdy o nic více, než jako kdyby nebyly bývaly nikdy zjeveny. Satan číhá, aby odstranil každý dojem, jenž by je činil opatrnými vzhledem k spáse, a doba soužení zastihne je nepřipraveny.

Důležitost Božích výstrah.

Když Bůh posílá lidem výstrahy tak důležité, že jsou pro-hlašovány svatými anjely letícími po prostředku nebes, vyžaduje, aby každá osoba obdařená rozumem řídila se tímto poselstvím. Hrozné rozsudky pronesené proti uctívání šelmy a jejího obrazu,¹ mají vésti všechny k pilnému zpytování pro-roctví, aby poznali, jaké jest znamení šelmy a čeho se mají střežiti, aby jej nedostali. Ale množství lidu nedopřává sluchu pravdě a uchylují se k bájším. Apoštol Pavel prohlásil, hledě do budoucna na poslední dny, toto: “Přijde čas, že zdravého učení nebudou trpěti.”¹ Čas ten již skutečně přišel. Lidé nechtějí pravdu bible, poněvadž překáží chtíčům jejich hříšného světa milovného srdce; a Satan dodá jim klamy, které milují.

Ale Bůh chce míti na zemi lid, který se bude držeti bible, a ničeho jiného než bible, jakožto měřítko všech nauk a základu všech obnov. Mínění učenců, vývody vědy, výnosy a rozhodnutí církevních sněmů, tak četné a rozdílné jako církve samy, jež tyto zastupují, hlas většiny, — nic takového nemá býti považováno za důkaz pro aneb proti nějakému bodu náboženské víry. Prv než přijmeme nějakou nauku aneb přikázání, máme na její potvrzení požadovati jednoduché: “Tak praví Pán.” Satan se stále snaží upoutati pozornost k člověku místo k Bohu. Svádí lid, aby spatřoval své vůdce v biskupech, kazatelích a profesorech bohosloví, místo aby zpytoval bibli a poznal svou vlastní povinnost. Když ovládá duše těchto vůdců, pak může vykonávati vliv na množství dle své libovůle.

Když Kristus přišel, aby mluvil slova života, prostý lid rád Jej poslouchal; a mnozí, i kněží a vládcové, uvěřili v Něj. Ale přední z kněží a vůdcové národa rozhodli se odsouditi a zavrhnouti jeho učení. Ač selhalo veškeré jejich úsilí najiti žaloby proti němu, ač

¹Viz Zjevení 14:9—11.

²Tim. 4:3.

mohli cítiti vliv Božské moci a moudrosti doprovázející jeho slova, přece setrvali ve svém předsudku; zamítali nejzřejmější důkaz Jeho poslání, jen aby se nemuseli státi Jeho učedníky. Tito odpůrci Ježíšovi byli lidé, jichž lid byl od mládí učen ctíti, jichž moci byli zvyklí bezpodmínečně se klaněti. “Jak to přijde,” tázali se, “že naši vládci a učení zákonníci nevěří v Ježíše? Nepřijali by ho tito učení mužové, kdyby byl opravdu Kristem?” Vlivem takových učitelů se stalo, že židovský národ zamítl svého Vykupitele.

Duch, jenž ponoukal těchto kněží a vládců, jeví se doposud v mnohých, kteří na odiv staví velikou zbožnost. Nechtějí zkoumati svědectví Písma, týkající se zvláštních pravd pro tuto dobu. Poukazují na svůj vlastní počet, bohatství a oblíbenost, a patří s opovržením na obhájce pravdy jako na malý, chudý a neoblíbený hlouček, mající víru, jež je odděluje od světa.

Kristus předvídal, že nesprávné přisvojování si moci, v jakém si hověli zákonníci a farizeové, nepřestane s rozptýlením Židů. Viděl prorockým duchem, že lidská moc se povýší, by mohla ovládati svědomí, což bylo hroznou kletbou církve ve všech dobách. A jeho ostré odsuzování zákonníků a farizeů a jeho vý-strahy, aby lid nešel za těmito slepými vůdci, byly zaznamenány jako napomenutí pro budoucí pokolení.

Výklad Písma.

[362] Římská církev vyhrazuje svým kněžím právo vykládání sv. Písma. Pod záminkou, že pouze kněží jsou oprávněni vy- světlovati slovo Boží, jest toto zadržováno obecnému lidu. Ač-koliv reformace dala Písmo všem, přece táž zásada, jakou se řídil Řím, zabraňuje mnohým lidem v evanjelických církvích, aby sami zkoumali bibli. Jsou nabádáni, aby přijali učení bible, *jak je církev vykládá*. A jsou tisícové, kteří se neodvážejí věřiti ničeho, co se příčí uznanému učení jejich církve, byť by to i bylo sebe jasněji zjeveno v Písmě.

Ačkoliv bible jest plna výstrah proti podvodným učitelům, přece tak mnozí svěřují spásu svých duší kněžím. Dnes jest tisíce vyznavačů náboženství, kteří nemohou podati pro svoji víru jiných důvodů kromě toho, že tak naučeni byli náboženskými vůdci. Pomíjí učení Spasitelovo téměř nevšímavě, a věří neobmezeně slovům kněží. Avšak jsou kněží neomylní? Jak můžeme svěřiti své duše jejich

vedení, když nevíme ze slova Božího, zdali jsou nositeli světla? Nedostatek mravní odvahy, sejiti z ušlapané cesty světa, svádí mnohé, aby kráčeli ve šlé-pějích mužů učených; a jejich liknavost při zkoumání sebe sa-mých má za následek, že jsou beznadějně spoutáni v okovech bludu. Spatřují, že pravda pro tuto dobu jest jasně vyjádřena v bibli, a cítí moc Ducha svatého, jež ji provází, ale při tom dovolují, aby odpor kněží je odvracel od světla. Ačkoliv rozum a svědomí jejich se přesvědčilo, přece však tyto ošálené duše se neodváží mysliti jinak než kněz; a jejich osobní úsudek, jejich věčné zájmy jsou obětovány nevěře, pýše a předsudku jiných.

Různými způsoby Satan pracuje prostřednictvím lidského vlivu, aby spoutal své zajatce. Získává zástupy tím, že je spojuje hedvábnými pouty s těmi, jež jsou nepřátelé kříže Kristova. Ať jest svazek jakýkoliv, ať rodičovský, synovský, manželský nebo společenský, účinek jest stejný. Protivníci pravdy usilují o ovládnutí svědomí, a duše jim podrobené nemají dosti odvahy a samostatnosti, aby se řídily svým vlastním přesvědčením.

Pravda a sláva Boží jsou nerozlučny ; jest nemožno, aby-chom s biblí v našem dosahu uctívali Boha bludnými názory. Mnozí říkají, že na tom nezáleží, co člověk věří, jen když sprá-vně žije. Ale život jest vytvářen vírou. Když světlo a pravda jsou v našem dosahu a my nedbáme, abychom je slyšeli a viděli, tu ve skutečnosti je zavrhuje; volíme raději temnotu než světlo.

[363]

“Cesta se zdá přímá člověku, ale dokonání její jest jistá cesta smrti.”¹ Nevědomost není výmluvou pro blud neb hřích, když máme veškerou příležitost poznati vůli Boží. Člověk cestuje a přijde na místo, kde jest více cest a zároveň nápis, ukazující, kam která cesta vede. Když nedbá nápisu a jde po cestě, která se mu zdá býti dobrou, může to sice mysliti úpřimně, ale dle všeho určitě shledá, že se dal po cestě nepravé.

Máme vynaložiti všechnu sílu duševní na zpytování Písma a cvičiti rozum, aby pochopil, pokud jest to smrtelníku možno, hluboké věci Boží; ale nesmíme zapomínati, že učenlivost a dětská pokora jsou pravým duchem učencovým. Nesnáze s vý-kladem Písma nelze překonati týmiž pravidly, jichž se používá při řešení záhad vědy a umění. Nesmíme se oddati zkoumání bible s oním spoléháním

¹Prísloví 16: 25.

na sebe, s jakým mnozí vcházejí do říše vědy, nýbrž se zbožným spolehnutím na Boha a s úpřimnou touhou poznati Jeho vůli. Musíme přicházeti s pokorným a učelivým duchem, abychom si osvojili poznání velikého “JÁ JSEM”. Jinak anjelé zla zatemní tak naši mysl a zatvrdí naše srdce, že pravda na nás působiti nebude.

Mnohá část Písma, již učení muži prohlašují za tajemství nebo ji pomíjí jako méně důležitou, oplývá poučením a útěchou pro toho, kdo se učí ve škole Kristově. Jeden z důvodů, proč mnozí bohoslovci nechápou lépe slovo Boží, jest, že zavírají oči vůči pravdám, jež nechtějí uvéstí ve svůj život. Pochopení biblické pravdy nezávisí tak na síle rozumové a duševní, při bádání použitých, jako spíše na čistotě úmyslu a vážné touze po správnosti.

Zpytování bible a modlitba.

[364] Bible nemá býti nikdy čtena bez modlitby. Jedině Duch svatý může způsobiti, abychom cítili důležitost těch věcí, jež lze snadno pochopiti, aneb zabrániti, abychom nepřekroutih pravdy, nesnadné k pochopení. Úkolem anjelů nebeských jest, připravovati srdce tak, aby chápalo slovo Boží, abychom byli okouzleni jeho krásou, napomínání jeho výstrahami, povznášení a posilování jeho sliby. Máme přijati za svoji prosbu Žalmistovu: “Otevři oči mé, abych spatřoval divné věci ze zákona tvého.”¹ Často se zdá, že nelze pokušení odolati, poněvadž pokoušený, zanedbav modlitbu, čtení a zpytování bible, nemůže se okamžitě rozpomenouti na Boží sliby a čeliti tak Satanovi zbraněmi Písma. Avšak anjelé obklopují těch, kteří žádají o poučení ve věcech nebeských; a v době nejvyšší potřeby uvedou jim na paměť pravdy, jichž potřebují. A tak, “když se přivalí nepřítel jako řeka, duch Hospodinův jej pryč zažene.”²

Ježíš zaslíbil svým učedníkům: “Utěšitel pak, ten Duch svatý, kteréhož pošle Otec ve jménu mém, onť vás naučí všemu, což jsem koli mluvil vám.”³ Ale učení Kristovo musí dříve býti uloženo v mysl, aby duch Boží mohl nám je uvéstí na paměť v době nebezpečí.

¹Žalm 119:18.

²Iz. 59:19.

³Jan 14:26,

“V srdci svém skládám řeč tvou,” řekl David, “abych nehřešil proti tobě.”⁴

Pochybovačství.

Všichni, jimž se jedná o jejich věčné zájmy a kterých si cení, měli by býti na stráži proti výpadům pochybnosti. Samotné pilíře pravdy budou napadeny. Jest nemožno vyhnouti se jizlivým vtipům a narážkám, záludným a morovým naukám novo-dobého nevěrectví. Satan pokouší lid ve všech vrstvách. Napadá nevzdělance žertem aneb posměškem, kdežto ku vzdělanci přichází s vědeckými námitkami a umělým mudro-váním, vypočítaným rovněž na vzbuzení nedůvěry k Písmu, aneb k jeho opovržení. I nezkušená mládež odvažuje se rozsévati pochybnosti o základních zásadách křesťanství. A tato mladistvá nevěra, ač jest mělká, vykonává svůj vliv. Mnozí jsou tím sváděni k žertování o víře svých otců a vzdorování Duchu milosti.⁵ Mnohý život, jenž sliboval býti ke cti Bohu a požehnaním světu, byl zmařen nečistým dechem nevěry. Všichni, kdož věří chvástavým rozhodnutím lidského rozumu a namlouvají si, že mohou vysvětliti Božská tajemství a dojiti k pravdě bez pomoci Boží moudrosti, zapletli se do léček Satanových. [365]

Žijeme v nejvážnějším období lidských dějin. Osud, hem-žícího se obyvatelstva pozemského, má býti za krátko rozhodnut. Naše budoucí blaho, jakož i spása našich duší, závisí na tom, jaký život nyní vedeme. Musíme býti vedeni Duchem pravdy. Každý následovník Kristův má se vážně tázati: “Pane, co chceš, abych činil?” Musíme se pokořiti před Pánem, postem a modlitbou, a rozjímati mnoho o Jeho slovu, zejména pokud se týče soudu. Nyní máme hledati hlubokou a živou zkušenost ve věcech Božích. Nesmíme ztráceti ani okamžiku. Události životní důležitosti se odehrávají kolem nás. Jsme na čarovné půdě Satanově. Nespěte, strážní Boží; nepřítel cíhá nedaleko, připraven jsa v každý okamžik, kdybyste zmalátněli a zdřímli, by skočil a uchvátil vás za svoji kořist.

⁴Žalm 119:11.

⁵Viz Ep. k židům 10:29,

Zodpovědnost před Bohem.

Mnozí se klamou ohledně svého postavení před Bohem. Blahopřejí sami sobě k nepravostem, jichž nekonají, a zapomínají vy počítati dobré a šlechetné činy, jež od nich Bůh vyžaduje, jež však oni opomíjejí činiti. Nestačí, když jsou stromy v zahradě Boží. Mají splniti též jeho očekávání a nésti ovoce. Činí jich zodpověnými za to, že nekonají to vše dobro, jež by mohli vykonati s pomocí jeho posilující milosti. V knihách nebeských jsou zaznamenáni jako přítěž země. Ale ani případ této vrstvy lidí není úplně beznadějný. Za ty, kdož na lehkou váhu brali milosrdenství Boží a zneužívali Jeho milosti, přimlouvá se srdce dlouho trpěvší lásky. “Protož praví: Probud’ se ty, kdož spíš, a vstaň z mrtvých, a zasvítí’ se tobě Kristus. Viztež tedy, byste opatrně chodili... .Vykupující čas; nebo dnové zlí jsou.”¹

Až přijde čas zkoušky, budou zjeveni ti, kteří slovo Boží učinili pravidlem svého života. V létě není znatelného rozdílu mezi zimozrázem a jinými stromy; ale když zavanou zimní větry, zimozráz zůstane nezměněný, kdežto ostatní stromy jsou zbaveny listí. Tak také nelze dnes rozeznati záludného vyznavače od opravdového křesťana, ale blízká jest doba, kdy rozdíl bude patrný. Ať se pozvedá odpor, ať pobožnůstkářství a nesnášlivost opět řadí, ať se rozpoutává pronásledování, ať malomyslní a pokrytci kolísají a odstupují od víry, — pravé křesťanství bude státi pevně jako skála, se silnější vírou a jasnější nadějí než v dobách úspěchu.

¹Efez. 5:14—16.

Kapitola 34—Poslední výstraha.

“Potom pak viděl jsem anděla sestupujícího s nebe, majícího moc velikou, a země osvícena byla od slávy jeho. I zkríkl silně hlasem velikým řka: Padl, padl Babylon ten veliký, a učiněn jest příbytkem d’ áblů, a stráží každého ducha nečistého, a stráží všelikého ptactva nečistého a ohyzdného.” “I slyšel jsem jiný hlas s nebe, řkoucí: Vyjděte z něho lidé můj, abyste neobcovali hříchům jeho, a abyste nepřijali z jeho ran.”¹

Tato slova z Písma označují čas, kdy se bude opakovati oznámení o pádu Babylona, jak bylo učiněno druhým andělem ve 14. kap. Zjevení,² s dodatečným připomenutím zkaženosti, jež se vloudila do různých společností tvořící Babylon od té doby, kdy poselství toto bylo poprvé oznámeno, v roce 1844. Děsné poměry v náboženském světě jsou zde líčeny. Při každém zavrnutí pravdy mysl lidu se více zatemní, jejich srdce se více zatvrdí, až na konec uvázne v nevěrecké neústupnosti. Nedbajíce výstrah, jež Bůh dal, budou dále šlapati po přikázáních desatera, až budou svedeni k tomu, aby pronásledovali ty, kdož považují desatero za posvátné. Kristus jest uváděn v nivec opovržením, jímž jest stíháno jeho slovo a jeho lid. Když učení spiritismu jest přijímáno církvemi, tu obmezení ukládané tělesnému srdci se odstraňuje, a vyznávání náboženství stává se pláštíkem k zakrytí nejspodlejší nepravosti. Víra v duchovní zjevení otvírá dvěře ke svádění duchům a d’ábelským naukám, a tím vliv zlých anjelů bude pocíťován v církvích.

[368]

O Babylonu té doby, o níž mluví prorocství, se prohlašuje: “Dosáhli hříchové jeho až k nebi, a rozpomenul se Bůh na nepravosti jeho.”¹ Dověřil míru své viny a zkáza padne na něho. Bůh však má ještě lid v Babyloně; a před zahájením svého soudu musí býti tito věrní z něho vyvoláni, aby “neobcovali hříchům jeho a nepřijali z jeho ran.” Z toho vzniklo hnutí, znázorněné anjelem sestupujícím

¹Zjevní 18:1; 2,4.

²Zjevní 14:8.

¹Zjevní 18:5.

s nebe, osvěcujícím zemi svou slávou a volajícím mocně velikým hlasem, ohlašujícím hříchy Babylona. Ve spojení s tímto poselstvím jest slyšeti volání: “Vyjděte z něho lide můj.”² Toto oznámení, spojující se s poselstvím třetího anjela, obsahuje poslední výstrahu, jež jest dána obyvatelstvu země.

Hrozné jest zakončení, k němuž se svět blíží. Pozemské mocnosti, spojujíce se k boji proti příkázáním Božím, rozkáží, že všichni “malí i velicí, bohatí i chudí, svobodní i v službu po-drobení,”³ mají se přizpůsobiti zvykům církve zachováváním nepravé soboty. Kteří neuposlechnou, budou postiženi občan-skými tresty, a na konec bude prohlášeno, že zasluhují smrt. Naproti tomu zákon Boží, ukládající den Stvořitelova odpočinku, vyžaduje poslušnost a hrozí hněvem těm, kdož přestupují jeho příkázání.

Když otázka ta jest takto jasně předložena, tedy každý, kdo pošlapává zákon Boží a poslouchá lidského nařízení, přijímá znamení šelmy; přijímá znamení příslušnosti k mocnosti, jíž chce raději poslouchati než Boha. Výstraha nebeská zní: “Bude-li se kdo klaněti šelmě a obrazu jejímu, a vezme-li znamení její na čelo své aneb na ruku svou, i tent bude piti víno hněvu Božího, víno, kteréž jest vlito do kalichu hněvu jeho.”⁴

Avšak nikdo není předurčen, aby snášel hněv Boží, leč když pravda byla vštípena jeho duchu a svědomí a byla jím pak zamítnuta. Jsou mnozí, kteří nikdy neměli příležitost slyšeti zvláštní pravdy, týkající se této doby. Ten, jenž čte v každém srdci a zkoumá všechny pohnutky, nesvolí, aby někdo, kdo touží po znalosti pravdy, klamal se ohledně výsledku sporu. Příkaz se nemá slepě lidu vnucovati.

[369] Každý má míti s dostatek světla, aby se mohl rozumně rozhodnouti.

Sobota bude velikou zkouškou vernosti, neboť tvoří obzvláště popíranou část pravdy. Až budou lidé podrobeni poslední zkoušce, pak budou odděleni ti, kteří slouží Bohu, a ti, kteří mu neslouží. Zatím co zachovávání nepravé soboty podle zákona státního, — avšak proti čtvrtému příkázání Božímu, — bude znamením příslušnosti k mocnosti, jež se protiví Bohu, rovněž tak, i svěcení pravé soboty v poslušnosti k zákonu Božímu, jest důkazem pravé věrnosti k Stvořiteli. Kdežto jedna třída, přijmuvši znamení podrobení se pozemským

²Zjev 18:4.

³Zjev 13:16.

⁴Zjevné 14:9, 10.

mocnostem, přijímá znamení šelmy, druhá, zvolivši si upomínku oddanosti k Božské moci, obdrží pečet' Boží.

V každém pokolení Bůh vysílal své služebníky, aby kárali hřích, jak ve světě tak v církvi. Ale lid chce, aby se mu vyprávěly příjemné věci, a čistá, nelíčená pravda není vítána. Mnozí hlasatelé pravdy, zahalující své dílo, rozhodli se postupovati velice opatrně při napadání hříchů církve a národa. Doufali, že příkladem čistého křesťanského života přivedou lid zpět k učení bible. Ale Duch Boží sestoupil na ně jako na Eliáše, když ho pohnul, aby káral hříchy bezbožného krále a odpadlého lidu; nemohli jinak, než hlásati pravdu a upozorňovati na nebezpečí, jež hrozí duším. Slova, jež jim Pán dal, vyslovovali, nebojíce se následků, a lid byl nucen slyšeti výstrahu.

Moc třetího anjela.

Tak bude prohlášeno poselství třetího anjela. Až přijde čas, aby bylo podáno s největší mocí, Bůh bude používati prostých nástrojů, veda mysle těch, kteří se zasvětili jeho službě. Dělníci budou činěni schopnými spíše působením Jeho Ducha, než výcvikem vzdělávacích ústavů. Muži víry a modlitby budou puzeni, aby vystoupili s posvátnou horlivostí, prohlašující slova, jež jim Bůh vnukne. Hříchy Babylonu budou odhaleny. Strašlivé následky vynucování svěcení neděle světskými úřady, výpady spiritismu, pokradmý ale rychlý postup papežské moci, — vše bude odkryto. Těmito vážnými výstrahami lid bude ohromen. Tisíce a tisíce budou naslouchati, kteří nikdy neslyšeli podobná slova. S úžasem budou slyšeti, že Babylon jest sa- ma církev, padlá následkem svých bludů a hříchů, poněvadž zavrhlá pravdu seslanou ji s nebes.

[370]

Účinek výstrahy.

Až lidé přijdou k svým bývalým učitelům s dychtivou otázkou: Jest tomu tak? tu kněží budou jim předkládati bájky, a prorokovati příjemné věci, aby uklidnili jejich strach a upokojili probuzené svědomí. Ale poněvadž mnozí nebudou se chtíti spokojiti s mocí lidskou a budou považovati jedině “Tak řekl Pán”, tu oblíbení kněží, jako kdysi farizeové, plni hněvu, že o jejich moci se pochybuje, odsoudí

poselství jako dílo Satanovo, a budou štváti hříchumilovné zástupy, aby pohrdali a pro-následovali ty, kteří je hlásají.

Až se spor rozšíří na nové pole a mysle lidu budou obráceny k pošlapanému zákonu Božímu, tu Satan bude se míti na pozoru. Moc, provázející poselství, rozzuří pouze ty, kteří se jí staví na odpor. Kněžstvo vyvine téměř nadlidskou sílu, aby zhasli světlo, než aby svítilo na jejich stádečka. Všemi prostředky budou se snažiti potlačit uvažování o této životní otázce.

Církev bude žádati o pomoc silného ramene světské moci, a v tomto se spojí v jedno katolíci i evanjelici. Až se hnutí pro vymáhání svěcení neděle stane odvážnějším a rozhodnějším, bude vyvolán zákon proti těm, kdož zachovávají příkázání. Bude jim hrozeno pokutami a vězením, a mnohým budou nabízena vlivná místa a jiné odměny a výhody, aby se dali svěsti a zřekli se své víry. Avšak jejich pevná odpověď bude zníti: „Dokažte nám náš blud ze slova Božího,“ — stejná to výzva, jakou učinil Hus a Luther za podobných okolností. Kteří budou postaveni před soud, budou pádně hájiti pravdu, a někteří, kdož je budou slyšeti, přidají se k nim, aby zachovávali všecka příkázání Boží. Tak bude světlo zjeveno tisícům, kteří by jinak neznali nic o těchto pravdách.

[371] Proti svědomité poslušnosti slova Božího bude postupováno jako proti vzpouře. Otec, zaslepený Satanem, bude drsný a přísný proti milovanému dítěti; pán a paní budou utlačovati sluhu, zachovávajícího příkázání. Doslovně splní se slova Pavla: „A takž i všichni, kteříž chtějí pobožně živi býti v Kristu Ježíši, protivenství míti budou.“¹ Když obhájci pravdy odmítnou světiti nedělní svátek, tu budou z nich někteří uvrženi do vězení, někteří posláni do vyhnanství, a s jinými bude zacházeno jako s otroky. Lidskému rozumu zdá se to nyní býti nemožným; ale až ovládající Duch Boží opustí lidi a oni se octnou pod vládou Satanovou, jenž nenávidí Božská nařízení, pak dojde k podivným událostem. Srdce dovede býti velice krutým, když z něho zmizí bohobojnost a láska.

Až se bouře přiblíží, tu mnozí, kteří říkali, že věří v poselství třetího anjela, ale nebyli posvěceni poslušenstvím pravdy, opustí své místo, a vstoupí do řad odporné strany. Spojivše se se světem a prisvojivše si jeho ducha, pohlíží na věci téměř v témž světle. A

¹2 Tim. 3:12.

když nadejde čas zkoušky, přidají se hned ke snadné, oblíbené straně. Muži nadaní a pochlebníci, kteří se kdysi těšili z pravdy, použijí své síly ke klamaní a svádění duší. Stanou se nej urputnějšími nepřáteli svých dřívějších bratří. Až ctitelé soboty budou postaveni před soud, aby se zodpovídali ze své víry, tito odpadlíci budou nejčilejšími náhončími Satanovými, pomlouvající a obviňující jich, aby tak podvodným svědectvím a urážkami poštváli vládce proti nim.

Zkouška víry.

Za tohoto pronásledování bude víra služebníků Páně podrobená zkoušce. Věrně dali výstrahu, držíce se pouze Boha a Jeho slova. Duch Boží, ponoukající jejich srdce, pohnul je, aby mluvili. Povzbuzeni svatou horlivostí a podníceni Božským popudem, jali se vykonávat svoji povinnost, nevypočítávajíce si chladně následky, jaké bude mítí hlásání jim svěřeného slova Božího lidu. Neuvažovali o svých časných zájmech ani se jim nejednalo o zachování pověsti neb života. Ale až se bouře odporu a protivenství snese nad nimi, tu někteří, ohromeni hrůzou, zvolají: “Kdybychom byli předvídali následky našich slov, byli bychom bývali zticha.” Budou obklopeni ze všech stran překážkami. Satan bude na ně útočiti prudkým pokusem. Bude se jim zdát, že úkol, jehož se podjali, jest nad jejich síly. Záhuba jim hrozí. Nadšení, jež je oživovalo, prchlo, ale oni nemohou již zpět. Pak v naprosté bezradnosti, utečou se k Všemohoucímu o pomoc. Potom se rozpomenou, že slova, jež mluvili, nebyla jejich, nýbrž Toho, jenž jim rozkázal aby mluvili. Bůh vložil pravdu do jejich srdcí, a oni ji nemohli zatajiti.

[372]

Podobné zkoušky zažili lidé Boží i v minulosti. Wyklif, Hus, Luther, Tyndale, Baxter i Wesley naléhali, aby každá nauka byla dokázána z bible, a prohlašovali, že odvolají vše, co bible ztrácuje. Proti těmto mužům rozpoutalo se pronásledování s bezuzdnou zuřivostí, ale oni přes to nepřestali hlásati pravdu. Různá období církevních dějin vyznačují se vývojem nějaké zvláštní pravdy, vyhovujícím potřebám Božího lidu v oné době. Každá nová pravda setkávala se s odporem a nenávistí; ti, kdož byli osvíceni jejím světlem, byli pokoušeni a souzeni. Pán dává zvláštní pravdu lidem za různých okolností, v příhodný čas. Kdo se odváží odmítnouti její rozšíření? On nařizuje svým služebníkům, aby podali světu poslední

výzvu milosrdenství. Nemohou mlčeti, leč když by hrozila zkáza jejich duším. Kristovi vyslanci nemohou se báti následků. Musejí splnit svoji povinnost a následky přenechají Bohu.

Když odpor se pozvedá výše, služebníci Boží jsou opětně jak ve zmatku, neboť se jim zdá, že sami přivodili nesnáze. Ale svědomí a slovo Boží je ujišťuje, že cesta jejich jest správná; a ačkoliv protiventství pokračuje, jsou posilováni, aby je mohli snášeti. Zápas stává se urputnějším, ale jejich víra a odvaha roste. Jejich svědectví zní: “Nebudeme porušovati slovo Boží, rozdělující jeho svatý zákon, nazývající jednu část podstatnou a druhou nepodstatnou, abychom tím získali přízeň světa. Pán, jemuž sloužíme, může nás vysvoboditi. Kristus zvítězil nad mocnostmi pozemskými; a máme my se snad lekati světa již přemoženého?”

[373] Pronásledování ve svých různých způsobech jest vývojem pravidla, jenž bude v platnosti tak dlouho, pokud Satan bude trvati, a křesťanství bude míti životní sílu. Nikdo nemůže sloužiti Bohu, aniž by při tom neupalil na sebe nepřítelství vojska temnosti. Zlí anjelé budou napadati, jsouce ustrašeni, že jeho vliv vyrve jim kořist z rukou. Zlí lidé, zahanbeni jeho příkladem, spojí se s nimi, snažíce se odloučiti ho od Boha lákavými svody. Když se jim to nepodaří, jest použito donucovací síly, aby si podrobila jejich svědomí.

Podzimní déšť

Anjel, jenž společně prohlašuje poselství třetího anjela, osvítí celou zem svoji slávou. Tím jest předpověděno dílo světového rozsahu a neobyčejné síly. Adventní hnutí v letech 1840 —1844 bylo slavným projevem moci Boží; poselství prvního anjela bylo sděleno každé misijní stanici na světě a v některých zemích vyvolalo největší zájem náboženský od doby reformace v 16. století. Ale to vše bude překonáno mohutným hnutím při poslední výstraze třetího anjela.

Bude to podobné dílo jako při seslání Ducha svatého. Jako “jarní déšť” byl dán vylitím Ducha svatého při otevření díla evanjelia, aby vyklíčilo drahocenné sémě, tak “podzimní déšť” bude dán při jeho uzavření, aby úroda uzrála.

Veliké dílo evanjelia nebude ukončeno menším projevem moci Boží, než jakým se vyznačovalo jeho otevření.

Služebníci Boží, zářící svatou oddaností, budou spěchat z místa na místo, aby hlásali poselství nebes. Tisícerými hlasy po celé zemi bude dávana výstraha. Budou se dít zázraky, nemocní budou uzdravováni, a znamení a divy budou provázeti věřící. Satan také bude pracovati lživými zázraky, dokonce přivolá i oheň s nebe před zraky lidí.¹ Tu bude obyvatelstvo země donuceno, aby se rozhodlo pro tu či onu stranu.

Poselství nebude šířeno mnohými důvody, jako spíše hlubokým přesvědčením Ducha Božího. Důvody byly již podány. Símě bylo zaseto, a nyní vzroste a ponese ovoce. Spisy šířené misijními pracovníky působily svým vlivem, ale mnozí, jichž mysl byla dojata, nemohli plně pochopiti pravdu a řídit se jí. Nyní paprsky světla pronikají všude, pravdu lze spatřiti ve vší její jasnosti, a věrné dítky Boží lámou svazky jimiž byli poutáni. Svazky rodinné, vztahy církevní, nemají již síly, aby je zastavily. Pravda jest cennější než vše ostatní. Přes všecky působce, spojivší se proti pravdě, veliký počet postaví se na stranu Boží.

[374]

[375]

---

¹Viz Zjevný 13:13.

Kapitola 35—“Doba soužení.”

“Toho času postaví se Michael, kníže veliké, kterýž zastává lidu tvého, a bude čas soužení, jakéhož nebylo, jakž jest národ, až do toho času; toho, pravím, času vysvobozen bude lid tvůj, kdožkoli bude nalezen zapsaný v knize.”¹

Když skončí poselství třetího anjela, nebude již milosrdenství přimlouvati se za provinivší se obyvatelstvo země. Lid Boží vykonal své dílo. Obdrželi “podzimní déšť”, “rozvlažení od tváři Páně”,² a jsou připraveni na hodinu zkoušky, jež jim nastává.

Anjelé spěchají sem a tam v nebesích. Anjel, vracející se s země, oznamuje, že jeho dílo jest vykonáno; poslední zkouška nastává světu, a všichni, kdož osvědčili věrnost k Božským příkázáním, dostali “pečeť Boha živého”.³ Potom Ježíš přestane se přimlouvati v svatyni nebeské. Pozvedne své ruce, a mocným hlasem řekne: “Stalo se”,⁴ a všechny zástupy anjelské odloží své koruny, až On slavnostně prohlásí: “Kdo škodí, škod’ ještě; a kdo jest nečistý, bud’ nečistým ještě; a kdo jest spravedlivý, ospravedlní se ještě; a svatý posvěť se ještě.”⁵ Bylo rozhodnuto o životě a smrti v každém případě. Kristus vykonal dílo očist’ování za svůj lid a vymazal jejich hříchy. Počet jeho poddaných jest dovršen; “království pak i panství, a důstojnost královská pode vším nebem”⁶ bude dána dědicům spasení a Ježíš bude kralovati jako Král králů a Pán pánů.

[376]

Zkouška skončena.

Až Kristus opustí svatyni, tma přikryje obyvatelstvo země, V této strašné době spravedlivý musí žíti před tváří svatého Boha bez přimluvce. Omezení, jež spočívalo na bezbožném, jest odstraněno,

¹Daniel.12:1.

²Ozeáš 6:3; Skut.3:19.

³Zjevní 7:2.

⁴Zjevní 16:7.

⁵Zjevní 22:11.

⁶Daniel.7:27.

a Satan má plnou vládu nad nekajícími. Boží shovívavost skončila. Svět zavrhl jeho milosrdenství, pohrdl Jeho láskou a pošlapal Jeho zákon. Bezbožní překročili hranice své zkoušky; Duch Boží, ustavičně odmítaný, byl konečně odvolán. Nechráněni Božskou milostí, nepožívají ochrany před bezbožnými.

Satan uvrhne pak obyvatelstvo země do velikého, posledního zmatku. Až anjelé Boží přestanou zadržovati strašlivou vichřici lidské vášně, všechny protivné živly zápasu se rozpoutají. Celý svět bude uvržen do větší zkázy než jaká se přivalila na starý Jeruzalém.

Ti, kdož ctí zákon Boží, byli obviňováni, že přivolávají rány a soud na svět, a budou považováni za příčinu děsných převratů přírodních, boje a krveprolití mezi lidmi, naplňujícího zemi žalem. Moc, provázející poslední výstrahu, rozrušila bezbožné; jejich hněv jest rozdmychován proti všem, kdož přijali poselství, a Satan bude ještě k větší prudkosti štváti ducha nenávisti a pronásledování.

Když tvář Boží se cele odvrátila od Židovského národa, tu kněží a lid o tom nevěděli. Ač byli pod vládou Satanovou a zmítáni nejohrožnějšími a nejzhoubnějšími vášněmi, považovali se stále ještě za vyvolený národ Boží. Jejich bohoslužby v chrámu konaly se dále; oběti byly podávány na jeho poskvrněných oltářích, a den co den požehnání bylo svoláváno na lid provinivší se krví drahého Syna Božího, a usilujícího o život jeho sluhů a apoštolů. Tak také až neodvolatelné rozhodnutí svatyně bude prohlášeno, obyvatelé země nebudou o tom znáti. Lid, od něhož Duch Boží zcela se odvrátil, bude dále pokračovati ve svých náboženských způsobech, a ďábelská horlivost, jakou jim vnukne kníže zla, aby uskutečnili jeho zlomyslné záměry bude se podobati horlivosti pro Boha. [377]

Poněvadž sobota stala se hlavním sporným bodem v celém křesťanství, a náboženské i světské úřady se spojily, aby vymáhaly svěcení neděle, tu malá menšina, vzdorující oblíbenému požadavku stane se předmětem všeobecného proklínání. Bude naléháno, aby nebyli trpěni ti, kteří jsou v odporu proti zařízením církevním a proti zákonu státnímu. [378] [379]

Jákobovo “soužení.”

Lid Boží bude pak uvržen do onoho trápení a úzkostí, jež prorok popisuje jako čas soužení Jákoaba. “Takto zajisté praví Hospodin:

Hlas předěšení a hrůzy slyšíme, a že není žádného pokoje. . . a obrácené obličej ve všechněch v zsinalost. Ach, nebo veliký jest den tento, tak že nebylo žádného jemu podobného. Ale jakť' koli čas jest soužení Jákobova, předcet' z něho vysvobozen bude.”¹

Jákobova noc úzkosti, když zápasil v modlitbě za vysvobození z rukou EzaUových,² představuje zkušenost lidu Božího v době soužení.

“Potýkal se s andělem a přemohl.”³ Pokorou, kajícností a sebezapíráním tento hříšný, křehký smrtelník přemohl mocného z nebes. Třesoucí se rukou uchopil se zaslíbení Božích, a srdce nekonečné lásky nemohlo se odvrátiti od prosby hříšnickovy. Ale Jákob úpřímně litoval svého velikého hříchu a odvolal se k milosrdenství Božímu. Nedal se odvrátiti od svého úmyslu, nýbrž držel pevně anjela a zdůrazňoval svou žádost vážnými, úzkostnými výkřiky, až zvítězil.

Jako Satan ponukl Ezaua, aby táhl proti Jákobovi, tak po-pudí bezbožníky, aby zničili lid Boží v době soužení. A jako ob-vinil Jákoba, tak bude pronášeti obžaloby proti lidu Božímu. Považuje svět za své panství; ale malý hlouček těch, kteří za-chovávají příkázání Boží, vzdoruje jeho nadvládě. Kdyby je mohl vyhladiti s povrchu zemského, jeho vítězství by bylo do-konalé. Spatřuje, že svati anjelé jich chrání a z toho vyvozuje úsudek, že hříchy jejich byly odpuštěny; ale neví, že o nich bylo rozhodnuto ve svatyni nebeské. Zná dopodrobna hříchy, k nimž je sváděl, a předkládá je Bohu v přehnaném světle, tvrdě, že tento lid zaslouží si zrovna tak jako on sám, vyloučení z pří-zně Boží. Prohlašuje, že Pán podle spravedlnosti nemůže odpuštění jejich hříchy a při tom zahubiti jej a jeho anjely. Činí si na ně nárok jako na svou kořist a žádá za jejich vydání, aby je zničil.

[380]

Až Satan obviní lid Boží z jejich hříchů, dovolí mu Pán, aby je zkoušel do krajnosti. Jejich důvěra v Boha, jejich víra a stálost bude podrobena zkoušce. Až budou přehlížeti svoji minulost, jejich naděje klesne; neboť v celém svém životě shledají málo dobra. Jsou si plně vědomi své slabosti a nehodnosti. Satan pokouší se zastrašiti jich myšlenkou, že jejich případ jest beznadějný, že skvrna pochybení

¹Jer. 30:5-7.

²1 Moj. 32:24-30.

³ozeáš 12:4.

nebude nikdy smazána. Doufá, že tím zničí jejich víru, aby povolili jeho pokušením, a odvrátili se od Boha.

Se všech stran budou slyšeti o zrádných spiknutích a spatřovati činnost vzpoury; a tu probudí se v nich vroucí touha, vážná žádost duše, aby toto veliké odpadlictví skončilo, a aby bezbožnost bezbožných vzala konec. Ale když prosí Boha, aby zastavil dílo vzpoury, činí to s nádechem výčitky sobě samým, že nemají dosti síly, aby odporovali a obrátili mohutný příval zla. Pociťují, že kdyby byli vždy věnovali všechny své schopnosti službě Kristově, jdouce od síly k síle, tu Satanova moc méně by proti nim zmohla.

Ponižují své duše před Bohem, poukazujíce na minulou lítost svých mnohých hříchů a odvolávajíce se na Spasitelův slib: “Necht’ sváže sílu mou, aby učinil se mnou pokoj, aby, pravím, učinil se mnou pokoj.”¹ Víra je neopustí, když modlitby jejich nebudou okamžitě vyslyšeny. Ač zažijí značné úzkosti, hrůzu a trápení, přece neustanou ve svých prosbách. Zmocňují se síly anjelovy; a řeč jejich duše bude zníti: “Nepustím tě, leč mi požehnáš.”

Kdyby Jákob nelitoval předem svého hříchu, jehož se do-pustil tím, že podvodem dosáhl prvorozenství, Bůh by byl ne-vyslyšel jeho modlitbu a nezachoval ho milosrdně při životu. Tak také, kdyby lid Boží v době soužení měl nevyznané hříchy, jež by se před ním objevily a trápily jej strachem a úzkostí, tu byl by přemožen; zoufalství by zlomilo jeho víru, a nemohl by se odvážiti prositi Boha za vysvobození. Ale když jsou hluboce přesvědčeni o své nehodnosti, nebudou míti zatajených hříchů, jež by museli odhalovati. Jejich hříchy byly projednávány před soudem, a byly vymazány; a oni si na ně nemohou více již vzpomenouti.

Satan svádí mnohé, aby věřili, že Bůh přehlédne jejich ne-věrnost v menších otázkách životních, ale Pán ukazuje svým jednáním s Jákobem, že nikterak nebude schvalovati neb trpěti zlo. Všichni, kdož snaží se omluviti neb zatajiti své hříchy a nechávají je nevyznané a neodpuštěné v knihách nebeských, budou přemoženi Satanem. Čím povýšenější jest jejich za-městnání, čím čestnější místo, jež zaujímají, tím jest ohavnější jejich jednání před zrakem Božím a tím jistější jest vítězství jejich velikého protivníka. Ti, kdož odkládají

¹Izeáš 27:25.

přípravu na den Boží, nemohou ji obdržeti v čase soužení ani kdy potom. Případ všech takových jest beznadějný.

Ti, kteří nyní mají málo víry, jsou v největším nebezpečí, že propadnou moci ďábelského mámení a rozkazu pro znásilnění svědomí. I když obstojí ve zkoušce, budou uvrženi v horší trápení a úzkost v době soužení, poněvadž nikdy si nezvykli důvěřovati v Boha. Pod hrozným nátlakem a zdrceností budou nuceni naučiti se úkolům víry, jež zanedbávali.

Měli bychom se nyní seznámiti s Bohem zkoumáním jeho slibů. Anjelé zaznamenávají každou vážnou a úpřimnou modlitbu. Měli bychom se raději vzdáti svých sobeckých radostí než zanedbávati spojení s Bohem. Nejhlubší chudoba, největší sebezapření s Jeho schválením, jest lepší než bohatství, čest, pohodlí a přátelství bez téhož. Musíme věnovati čas k modlitbě. Když dovolíme, aby naše mysle byly zaujaty světskými zájmy, Pán může nám dáti čas tím, že odstraní od nás naše modly zlata, domů, a úrodných pozemků.

Satanův hněv.

[382] Apoštol Jan ve vidění slyšel mocný hlas v nebesích volající: “Běda těm, kteříž přebývají na zemi a na moři; nebo ďábel sstoupil k vám, maje hněv veliký, věda, že krátký čas má.”¹ Hrozné jsou výjevy, jež budí volání nebeského hlasu. Hněv Satanův roste, čím více se čas krátí, a dílo jeho klamu a zkázy dosáhne vrchole v době soužení.

Satanovy projevy.

Hrozný pohled nadpřirozeného rázu bude odhalen v nebesích ve znamení moci divotvorných zlých duchů. Touto činností budou stejně oklamáni vládcové i poddaní. Povstanou osoby, předstírající, že jsou sami Kristus, a činící si nároky na jména a úctu, která přísluší Vykupiteli světa. Budou prováděti podivuhodné zázraky uzdravování a prohlašovati, že mají zjevení s nebe odporující svědectví Písma.

Aby korunoval veliký děj klamu, Satan sám se bude vydávati za Krista. Církev dlouho hlásala, že hledí vstříc příchodu Kristovu

¹Zjevení 12:12.

jako ke splnění svých nadějí. Nyní veliký podvodník bude chtít vyvolati zdání, že Kristus přišel. V různých končinách země Satan bude se objevovati mezi lidmi jako velebná bytost oslňující jasnosti, podobající se Synu Božímu, jak jej Jan líčí ve Zjevení.¹ Sláva, jež ho obklopuje, není zastíněna ničím, co kdy lidské oko spatřilo. Vítězné volání zaznívá vzduchem: “Kristus přišel! Kristus přišel!”

Lid s úctou vrhá se před ním na zem, zatím co on pozvedá nad nimi ruce a pronáší slova žehnání, jako Kristus žehnal svým učedlníkům, když žil na zemi. Jeho hlas jest něžný a stlumený, ale plný souzvuku. Mírným, soucitným vyjádřením podává některé z půvabných, nebeských pravd, jež vyslovoval Spasitel; léčí nemoce lidu, a pak pod líčenou povahou Krista prohlašuje, že změnil sobotu v neděli, a rozkazuje, aby všichni světili den, jemuž on požehnal. Hlásá, že ti, kdož i nadále světí sedmý den, rouhají se jeho jménu, poněvadž nechtějí naslouchati jeho anjelům, poslaným k nim se světlem a pravdou. To jest ten mohutný, téměř vítězíci klam. Jako Samaritáni, kteří byli oklamáni Šimonem kouzelníkem, bude množství lidu, od nejmenšího do největšího věřiti kouzlům a říkati, že to jest “Boží moc veliká”.²

Avšak lid Boží se nedá svést. Učení tohoto podvodného ‘krista’ není ve shodě s Písmem. Jeho požehnání jest pronášeno nad uctívači šelmy a jejího obrazu, právě nad těmi, o nichž bible praví, že na ně vylito bude víno hněvu Božího.

[383]

Satanu nebude dovoleno více napodobiti způsob Kristova příchodu. Spasitel varoval svůj lid před klamem v tomto ohledu a jasně předpověděl způsob svého druhého příchodu. Povstanou falešní Kristové a proroci, a činiti budou divy veliké a zázraky, tak, že by svedli (by možné bylo) také i vyvolené.

Protož řeknoulit’ vám: Aj, na poušti jest, nevycházejte. Aj, v skrýších, nevěřte. Nebo jakož blesk vychází od východu slunce, a ukazuje se až na západ, tak bude i příchod Syna člo-věka.”¹ Tento příchod nelze napodobiti. Bude všeobecně znám — celý svět bude jeho svědkem.

Pouze ti, kteří pilně zkoumali Písmo a oblíbili si pravdu, budou chráněni před mocným klamem, jenž zachvátí svět. Svě-dec-

¹Zjevní 1:13-15.

²Skut. 8:10.

¹Mat. 24:24-27, 31; zjev. 1:7; 1Tes. 4:16,17.

tvím Písma strhnou podvodníkovi škrabošku. Všem nastane doba zkoušky. Pravý křesťan se pozná podle toho, jak bude zkoumati pokušení. Jest nyní lid Boží tak pevně oddán slovu Božímu, že nedá se zmásti svědectvím svých smyslů? Bude se v oné rozhodné době držeti bible, a ničeho jiného než bible? Satan, bude-li mu to možným, znemožní jim přípravu, aby neobstáli onoho dne. Zařídí to vše tak, že jim zamezí cestu, zahrne je statky pozemskými, a způsobí, aby museli nésti těžké, nepohodlné břímě, aby jejich srdce bylo přetíženo starostmi vezdejšího života, a den zkoušky aby je překvapil jako zloděj.

Nebezpečí lidu Božího.

Až nařízení, vydané různými vládci křesťanskými proti plnitelům příkázání, odejme jim ochranu vládní a vydá je na pospas těm, kdož usilují o jejich zkázu, tehdy budou lidé Boží utíkati z měst a vesnic a sdružovati se, skrývajíce se v nej-opuštěnějších a nej-osamělejších místech. Mnozí najdou útulek v horských pevnostech. Jako křesťané v údolích Piemontských promění výšiny zemské ve své svatyně a budou děkovati Bohu za "hrady na skalách".² Ale budou mnozí, ve všech vrstvách, urození i prostí, bohatí i chudí, [384] černí i bílí kterých uvrhnou do nej nespravedlivějšího a nej ukrutnějšího otroctví. Miláckové Boží budou prožívatí trudné dny, spoutání řetězy, za mřížemi vězení, odsouzení k zabití, někteří ponechání, aby zemřeli hlady v temných a hnusných žalářích. Lidské ucho nebude nakloněno k slyšení jejich sténání, lidská ruka neposkytne jim pomoci.

Zapomene Bůh na svůj lid v hodině zkoušky? "I zdaliž se může zapomenouti žena nad nemluvňátkem svým, aby se nesli-tovala nad plodem života svého? A byť se pak ony zapomněly, já však nezapomenu se na tě. Aj, na dlaních vyryl jsem tě."¹ "Kdož se dotýká vás, dotýká se zřítelnice oka mého."² Tak praví Hospodin zástupů.

²Iz. 33:16

¹Izaiáš 49:14—16.

²Zach. 2:8.

Ač je nepřátelé budou vrhati do vězení, přece stěny žalární neodloučí jejich duše od Krista. Anjelé přijdou k nim do osamělých míst, přinášejíce jim světlo a mír s nebe.

Boží soudy.

Soudy Boží zastihnou ty, kteří se snaží potlačiti a zničiti Jeho lid. Jeho dlouhá shovívavost s hříšníky dodává lidem odvahy k přestupkům, ale jejich trest jest neméně jistý a hrozný, byť byl i dlouho odkládán. Hroznými věcmi spravedlivě pomstí moc svého pošlapaného zákona. Přísnost odplaty, jež očekává přestupníka, lze posouditi dle toho, jak Pán se zdráhá vykonati spravedlnost. Národ, jemuž dlouho shovívá, a jež nepotrestá, pokud nenaplní míru své nepravosti před Hospodinem, vypije na konec kalich jeho hněvu nesmísený s milosrdenstvím.

Až Kristus se přestane přimlouvati ve svatyni, bude vylit hněv, jímž se hrozí těm, kdož uctívají šelmu a její obraz, a při-jímají její znamení.³ Egyptské rány v oné době, kdy Bůh chtěl osvoboditi Izraele, podobaly se těmto hroznějším a rozsáhlejším ranám, jež dopadnou na svět právě před závěrečným osvobozením lidu Božího. Původce Zjevení, popisující tyto pří-šerné rány, praví: “Vyvrhli se vředové oškliví a zlí na lidech, majících znamení šelmy, a na těch, kteříž se klaněli znamení jejímu.” Moře “učiněno jest jako krev umrlého, a všeliká duše živá v moři umřela.” A “řeky a studnice vod obráceny jsou v krev.” Ač jsou tyto rány strašlivé, spravedlnosti Boží [385] jest úplně učiněno zadost. Anjel Boží prohlašuje: “Spravedlivý jsi, Pane, ... že’s to usoudil. Poněvadž krev svatých a proroků vylévali, dal jsi jim krev píti; neb jsou toho hodni.”¹ Odsuzujíce lid Boží k smrti, provinili se jeho krví, jako kdyby ji byli prolili sami vlastníma rukama. Podobně Kristus prohlásil, že Židé jeho doby jsou vinni krví všech svatých mužů, jež byla prolita od dnů Abelových; neboť byli posedlí týmž duchem a usilovali o totéž jako vražedníci proroků.

V následující ráně dána jest slunci moc, “páliti lidi ohněm. I pálili se lidé horkem velikým.”

Tyto rány nejsou všeobecné, jinak by byli obyvatelé země úplně vyhubeni. Ale budou to nejděsnější pohromy, jaké kdy byly známy

³Zjevení 14:9,10.

¹Zjevní 16:2-6, 8,9.

smrtelníkům. Všechny rozsudky nad lidmi před ukončením zkoušky byly promíseny milosrdenstvím. Usmiřující krev Kristova chránila hříšníka, aby nedostal plnou míru své viny; ale při konečném soudu bude vyliť hněv nesmísený s milosrdenstvím.

Onoho dne množství bude toužiti po ochraně Božího milosrdenství, kterým tak dlouho opovrhovali. “Aj, dnové přijdou, dí Panovník Hospodin, že pošlu hlad na zemi, ne hlad chleba, ani žízeň vody, ale slyšení slov Hospodinových, takže toužiti se budou od moře až k moři, a od půlnoci až na východ běhati, hledající slova Hospodinova, však nenajdou.”²

Zaslíbení pomoci lidu Božímu.

[386] Lid Boží nebude prost utrpení; ale ač budou pronásledováni a trápeni, ač budou strádati a trpěti nedostatkem potravy, přece nebude dopuštěno, aby zahynuli. Bůh, jenž se postaral o Eliáše, nezapomene na žádné ze svých sebeobětavých dítek. On jenž má spočítány vlasy na jejich hlavě, bude o ně pečovati; a v době hladu budou upokojeni. Zatím co bezbožní budou mřítí hladem a morem, anjelé budou chrániti SDravedlivé, a dodávati jim vše potřebné. Tomu, jenž “chodí v spravedlnosti, platí slib: “Tomu chléb dán bude, vody jeho stálé budou.” “Chudé a nuzné, kteříž hledají vody, an jí není, jejichž jazyk žízni prahne, já Hospodin vyslyším, já Bůh Izraelský neopustím jich.”¹

“Byť pak fík nekvetl, a nebylo úrody na vinicích; byť i ovoce olivy pochybilo, a rolí nepřinesla užitku; a od ovčince odřezován byl brav, a nebylo žádného skotu v chlévích,” přece ti, kteří se ho bojí, “v Hospodinu veseliti se budou, a plesali v Bohu spasení svého”²

“Hospodin strážce tvůj, Hospodin zastínění tvé tobě po pravici. Nebude na tě bítí slunce ve dne, ani měsíc v noci. Hospodin tě ostříhati bude ode všeho zlého, ostříhati bude duše tvé.” “Onť zajisté vysvobodí tě z osidla lovce, a od nejedova-tějšího nakažení morního. Brky svými přikryje tě, a pod křídly jeho bezpečen budeš; místo štítu a pavězy budeš mítí pravdu jeho. Nebudeš se báti přístrachu nočního, ani střely létající ve dne, ani nakažení morního, vlekoucího

² Amos 8: 11,12.

¹ Izeáš 33:16;41:17.

² Abakuk 3:17, 18.

se v mráкотě, ani povětrí morního, v polední čas hubícího. Padne jich po boku tvém tisíc, a deset tisíců po pravici tvé, ale k tobě se to nepřiblíží. Očima toliko svýma to spatříš, a odplatě bezbožných se podíváš. Poněvadž jsi Hospodina, kterýž útočiště mé jest, a Nejvyššího za svůj příbytek položil, nepřihodí se tobě nic zlého, aniž se přiblíží jaká rána k stánku tvému.”³

Kdyby lidé mohli viděti nebeským zrakem, spatřili by silné šiky anjelů, střežících ty, kdož zachovávali slovo Kristovy trpělivosti. Se soucitnou laskavostí patřili anjelé na jejich trápení a slyšeli jejich modlitby. Čekají na slovo svého Velitele, aby je vytrhli z nebezpečí. Ale musí čekat ještě trochu déle. Lid Boží musí píti z toho kalichu a býti pokřtěn tím křtem. Právě tento odklad, tak bolestný pro ně, jest nej lepší odpovědí na jejich prosby. Avšak k vůli vyvoleným čas soužení bude zkrácen. “A což by pak Bůh nepomstil vyvolených svých, volajících k němu dnem i nocí?. . .Pravím’ vám, žeť jich brzy pomstí.”⁴ Konec přijde rychleji než lidé očekávají. Pšenice bude sklizena a svázána do snopů pro Boží obilnici; koukol bude svázán do otepí pro oheň ku zničení.

Oko Boží, patřící do budoucnosti, utkvělo na utrpení, které musí jeho lid prodělati, až pozemské mocnosti se spojí oproti němu. Ale Svatý, jenž rozdělil Rudé moře před Izraelem, projeví svou mocnou sílu a zvrátí jejich zajetí. “Tit’ budou, praví Hospodin zástupů, v den, kterýž já učiním, mým klenotem, a slituji se nad nimi, jako se slitovává otec nad synem svým, kterýž mu slouží.”¹ Kdyby krev věrných svědků Kristových byla prolita v této době, nebyla by jako krev mučedníků semenem zasetým, aby vydalo žeň Bohu. Jejich věrnost nebyla by svědectvím, aby se jiní přesvědčili o pravdě, neboť zatvrzelé srdce odmítlo vlny slitování, takže se již více nevrátí. Kdyby spravedliví byli nyní ponecháni, aby padli za kořist svým nepřátelům, bylo by to vítězstvím pro kníže tmy. Kristus pravil: “Ej lide můj, vejdi do pokojů svých, a zavři dvěře své za sebou; schovej se na maličkou chvíli, dokudž nepřejde hněv.”²

Slavné bude vysvobození těch, kteří trpělivě čekali na jeho příchod a jichž jména jsou napsána v knize života.

³žalm 121:5-7;91:3-10.

⁴Lukas 17:7,-8.

¹Mal. 3:17.

²Izaiáš 26:30.

[387]

[388]

[389]

Kapitola 36—*Lid Boží vysvobozen.*

Až ochrana lidských zákonů bude odňata těm, kteří ctí zákon Boží, povstane v různých zemích současně hnutí, směřující k jejich záhubě. Až se bude blížit čas, určený nařízením, lid se spikne, aby vyhladil nenáviděnou stranu. Bude rozhodnuto zasaditi v jedné noci rozhodnou ránu, jež by nadobro umlčela hlas rozkolu a výčitky.

Lidé Boží — někteří v kobkách žalárních, jiní skryti v sa-motách lesních a horských — dosud se modlí za Boží ochranu, zatím co se všech stran oddíly vojska, podněcované zástupy zlých anjelů, připravují se k vraždění. V této hodině nejvyššího nebezpečí Bůh Izraelský zakročí pro vysvobození svého vyvoleného lidu.

S vítězným pokřikem, posměchem a proklínáním budou se zástupy zlých lidí chystati na svou kořist, když v tom však náhle hustá tma, hlubší než temnota noční, padne na zem. Potom duha, zářící slávou s trůnu Božího, překlene nebesa, a bude se zdáti, že obklopuje každou modlící se společnost. Rozzuřené zástupy se náhle zarazí. Jejich zběsilý pokřik utichne. Zapomenou na předmět svého vražedného vzteku. S děsivou předtuchou budou patřiti na odznak Boží úmluvy a zatouží, aby byli chráněni Jeho všemohoucím jasem.

[390] Lid Boží zaslechne jasný, libozvučný hlas, řkoucí: “Pohled’te vzhůru!” A pozvednuvše oči k nebesům, spatří duhu zaslíbení. Černá, hrozivá mračna, jež pokrývala oblohu, se rozdělila, a oni jako Štěpán hledí upřeně do nebe a vidí slávu Boží a Syna člověka sedícího na trůně. V jeho Božské podobě rozeznávají známky jeho ponížení a z jeho rtů slyší žádost, přednášenou Jeho Otci a svatým anjelům: “Kteréž jsi mi dal, chcít’, kdež jsem já, aby i oni byli se mnou.”¹ A opět jest slyšeti hlas, libý a vítězně jásající, jenž praví: “Přicházejí! Přicházejí! Svatí, bezúhonní a neposkvrnění. Zachovali slovo mé trpělivosti; nechť jdou mezi anjely.” A bledé, třesoucí se rty těch, kteří pevně se drželi své víry, vyrazí výkřik vítězství.

Jest to právě o půlnoci, kdy Bůh zjevuje svoji moc pro vysvobození svého lidu. Slunce se objeví, svítíc v plné slávě. Divy a zázraky

¹Jan 17:24.

následují rychle za sebou. Bezbožní hledí s hrůzou a s úžasem na tyto výjevy, zatím co spravedliví se slavnou radostí pozorují znamení svého vykoupení. Zdá se, že celá příroda se vymkla ze své dráhy. Řeky přestanou téci. Tmavé, těžké mraky se ženou a srážejí. Uprostřed rozhněvaných nebes jest jasné místo nevyličitelné slávy, odkud vychází hlas Boží jako hukot valných vod, řkoucí: “Stalo se.”²

Hlas tento otrásá nebem i zemí. Nastane silné zemětřesení, “jakéhož nikdy nebylo, jakž jsou lidé na zemi, zemětřesení tak velikého.”³ Obloha zdá se otvírati a zase zavíratí. Sláva s Božího trůnu zdá se z ní šlehati. Hory se otrásají jako třtina ve větru, a balvany se řítí na všechny strany. Vše duní jako před bouří. Moře jest děsivě vzbouřeno. Jest slyšeti jekot vichřice jako hlas zlých duchů spějících za dílem zkázy. Celá země se zvedá a vzdouvá jako vlny mořské. Povrch její puká. Zdá se, že samotné její základy povolují. Hřebeny horské se propadávají. Obydlené ostrovy mizí. Námořní přístavy, jež svou zkažeností staly se druhými Sodomami, jsou pohlcovány rozzuřenými vodami.

Bůh vzpomněl si na veliký Babylon, “aby dal jemu kalich vína prchlivosti svého.”⁴ Veliké kroupy, každá “jako centněřová,” vykonávají své dílo zkázy. Nejpyšnější města země jsou srovnána se zemí. Panské paláce, na něž velicí muži světa vy-naložili své bohatství, aby sami sebe oslavili, řítí se v trosky před jejich zraky. Zdi žalářů se rozpadávají a lid Boží, jenž byl tam vězněn pro svou víru, jest osvobozen.

[391]

[392]

Hroby se otvírají a “mnozí z těch, kteříž spí v prachu země, procítí, jedni k životu věčnému, druzí pak ku pohanění a ku potupě věčné.”¹ Všichni, kteří zemřeli u víře v poselství třetího anjela, vycházejí oslaveni z hrobů, aby slyšeli smlouvu míru mezi Bohem a těmi, kteří zachovávali jeho zákon. “Také ti, kteří ho bodli”, kteří uráželi a vysmívali se Kristovi v jeho smrtelné bolesti, a nejzuřivější odpůrci jeho pravdy a jeho lidu, také ti povstanou, aby ho spatřili v Jeho slávě a aby uzřeli poctu, jež bude údělem věrných a poslušných.²

[393]

²zjev.16:17.³Zjev.16:18⁴Zjev.16:19,21.¹Daniel 12:2.²Zjevní. 1:7.

Husté mraky dosud zakrývají oblohu, ale slunce tu a tam již proniká, vypadajíc jako mstící se oko Hospodinovo. Prudké blesky šlehaají s nebe, zahalujíce zem v plamenný příkrov. Děsný rachot hromu a tajemné, strašlivé hlasy hlásají záhubu bez-božných. Všichni nerozumí slovům mluveným, ale podvodní učitelé jim dobře rozumějí. Ti, kteří ještě před krátkou dobou byli tak bezstarostní, pyšní a nadutí, kteří se kochali v ukrutnosti proti lidu, zachovávajícímu příkázání Boží, jsou nyní zdrceni hrůzou a chvějí se strachem. Jejich sténání přehlušuje hluk živlů. Zlí duchové uznávají Božství Kristovo a chvějí se před Jeho mocí, zatím co lidé prosí o milost a plazí se po zemi v děsné hrůze.

Svět vidí, že právě ta třída lidí, jež byla jím urážena, jimž se vysmíval a jež chtěl zahubiti, jdou neporušeně skrze mor, bouři a zemětřesení. Ten, jenž pro přestupníky jest zžirajícím ohněm, jest pro svůj lid bezpečným stanem.

Trhlinou mezi mraky září hvězda, jejíž skvělost jest zčtyrnásobena v rozdílu oproti temnotě. Zvětšuje naději a radost věrným, ale přísnost a hněv přestupníkům zákona Božího. Ti, kteří obětovali vše pro Krista, jsou nyní bezpečni, uschováni jako v skrýši stanu Hospodinova. Byli zkoušeni, a před světem a odpůrci pravdy dokázali věrnost k Tomu, jenž umřel pro ně.

[394]

Zázračná změna stala se s těmi, kteří si uchovali neporušenost tváří v tvář smrti. Byli náhle osvobozeni od temné a hrozná ukrutnosti lidí, proměněných v zloduchy. Jejich obličej, dříve tak bledé, úzkostlivé a vyhublé, září nyní radostí, vírou a láskou. Jejich hlasy povznesou se ve vítězný zpěv:— “Bůh jest naše útočiště i síla, ve všelikém soužení pomoc vždycky hotová. A protož nebudeme se báti, byť se pak i země podvrátila, a zpřevracely se hory do prostředku moře, byť i ječely a kormoutily se vody jeho, a hory se rozrážely od dutí jeho.”¹

Zatím co tato slova svaté důvěry stoupají k Bohu, mraky se rozptýlí, a jest viděti hvězdnaté nebe, nevýslovně krásné v rozdílu s černou a chmurnou oblohou po obou stranách. Sláva nebeského města proudí z bran dokořán otevřených. Pak objeví se na obloze ruka, držící dvě desky kamenné, uzavřené. Prorok praví: “I budou

¹žalm 46:1-3.

vypravovati nebesa spravedlnost jeho; nebo sám Bůh soudce jest.”² Tento svatý zákon, spravedlnost Boží, jež za hromu a blesku byla prohlášena ze Sinai za průvodce života, odhaluje se nyní lidem jako pravidlo soudu. Ruka otevře desky, a bude lze spatřiti přikázání Božího desatera, jakoby napsané ohnivým pérem. Slova jsou tak zřetelná, že každý je může čisti. Paměť se probudila, tma pověry a kacírství zmizely z každé duše, a deset výroků Božích, krátkých, obsažných a mocných, jest otevřeno zrakům všech obyvatelů země.

Nelze vylíčiti hrůzu a zoufalství těch, kteří šlapali po sva-tých nařízeních Božích. Bůh dal jim svůj zákon; mohli s ním porovnat i svoji povahu a poznati své vady, pokud byla ještě příležitost ku pokání a nápravě, ale oni, aby si zajistili přízeň světa, odvrhli jeho přikázání a nabádali jiné, aby je přestupovali též. Pokoušeli se donutiti lid Boží, aby znesvěcoval Jeho sobotu. Nyní jsou odsouzeni dle téhož zákona, jímž opovrhli. Se strašnou zřetelností spatřují, že není pro ně omluvy. Vyvolili si toho, jemuž chtěli sloužili a vzdávati čest. “Tehdy obrátíte se, a uzříte rozdíl mezi spravedlivým a bezbožným, mezi tím, kdo slouží Bohu, a tím, kdo jemu neslouží.”³ Nepřátelé zákona Božího, od kněží dolů až k tomu nejpo-slednějšímu, mají nyní nové porozumění o pravdě a povinnosti. Příliš pozdě nahlízejí, že sobota čtvrtého přikázání jest pečetí živého Boha. Příliš pozdě vidí pravou podstatu své podvodné soboty a pískové základy, na kterých budovali. Shledávají, že bojovali proti Bohu. Náboženští učitelé vedli duše ke zkáze, předstírajíce, že vedou je k branám ráje. Teprve v den konečného účtování bude známo, jak velká jest zodpovědnost mužů v posvátném úřadě a jak jsou hrozné následky jejich nevěry. Teprve na věčnosti dovedeme správně oceniti ztrátu jedné duše. Hrozné bude pokoření toho, jemuž Bůh řekne: “Odejdi, ode mne, služebníče zlý a nešlechtný.”

[395]

Věčná smlouva.

Hlas Boží jest slyšán s nebe, prohlašující den a hodinu Ježíšova příchodu, a ohlašující věčnou smlouvu jeho lidu. Jako úder nej silnějšího hromu zní jeho slova po celé zemi. Izrael Boží stojí naslouchaje, s očima do výše upřenýma. Jejich obličejé jsou osvětleny

²žalm 50:6.

³Mal. 3:18.

jeho slávou a září jako tvář Mojžíšova, když sestupoval s hory Sinai. Bezbožní nemohou na ně patřiti. A když požehnání jest vyslovováno nad těmi, kdož uctívali Boha zachováváním jeho svaté soboty, tu zazní mohutné, vítězoslavné volání.

Zoufalství podvodných pastýřů.

Až hlas Boží skončí zajetí jeho lidu, nastane hrozné probuzení těch, kteří ztratili vše ve velikém zápasu života. Po dobu zkoušky byli zaslepeni mámením Satanovým, a ospravedlňovali svůj hříšný život. Bohatí se pyšnili svoji povýšeností nad těmi, kteří byli méně obšťastněni, ale nabyli svého bohatství porušováním zákona Božího. Nekrmili chudé, neodívali nahé, nejednali spravedlivě, nemilovali milosrdenství. Snažili sami sebe povyšovati a získati úctu svých spolutvorů. Nyní jsou zbaveni všeho, co je činilo velikými, a jsou opuštěni a bez ochrany. S hrůzou patří na zkázu svých model, jimž dávali přednost před svým Tvůrcem. Prodali své duše za pozemské bohatství a radovánky, a nesnažili se zbohatnouti vůči Bohu. [396] Následek toho jest, že jejich život jest nezdarem; jejich rozkoše obracejí se nyní v zármutek, jejich poklady ve zkázu. Zisk celého života jest smeten za jediný okamžik. Boháč kvílí nad zkázou svých velikých domů, nad rozházením svého zlata a stříbra. Ale jejich nářek jest umlčován strachem, že také oni sami musí zahynouti se svými modlami.

Kazatel, jenž obětoval pravdu, aby získal přízeň lidí, rozeznává nyní povahu a vliv svého učení. Jest zjevno, že vše-vědouce oko sledovalo jej, když stál na kazatelně, když chodil po ulicích, když se stýkal s lidmi za různých okolností životních. Každé hnutí duše, každá napsaná věta, každé pronesené slovo, každý čin, jenž sváděl lidi, aby hledali útočiště ve lži, byl zasetým semenem; a nyní spatřuje svoji žeň v nešťastných ztracených duších kolem sebe.

Pán řekl: “Hojí potření dcery lidu mého po vrchu, říkajíce: Pokoj, pokoj, ježto není žádného pokoje.” “Proto že kormoutíte srdce spravedlivého lžemi, ježto jsem já ho nekormoutil, a posilujete rukou bezbožného, aby se neodvrátil od zlé cesty své, obživující jej.”¹

“Běda pastýřům hubícím a rozptylujícím stádece pastvy mé!....Aj, já navštívím vás pro nešlechtnosti předsevzetí vašich.” “Kvilte pas-

¹Jer. 8:11; Ez 13:22.

týři a křičte, anobř válejte se v popele, vy nej znamenitější toho stáda; nebo naplnili se dnové vaši, abyste zbiti byli, a abyste rozptýleni byli;... i zahyne útočiště pastýřům a utíkání nej znamenitějším toho stáda.”²

Kněží a lid spatřují, že neudržovali správný styk s Bohem, že se bouřili proti Původci všelikého spravedlivého a správného zákona. Odmítnutí Božských příkazů bylo zdrojem tisícerých špatností, nesváru, nepravosti, nenávisti, až se země stala širým polem zápasů, jedinou stokou zkažeností. Tot’ pohled, jaký se nyní naskytuje těm, kteří zavrhli pravdu a zvolili si raději blud.

Žádná řeč nemůže popsati touhu, jakou neposlušní a nevěrní pocít’ ují po tom, co navždy ztratili, — po životě věčném. Lidé, jež svět ctil pro jejich nadání a výmluvnost, vidí nyní tyto věci v pravém světle. Uvědomují si, oč se připravili svými přestupky, a padají k nohám těch, jichž věností opovrhovali a jimž se vysmívali, a doznávají, že Bůh je miloval.

[397]

“I půjde hřmot až do konce země. Nebo rozepři má Hospodin s těmi národy, v soud vchází sám se všelikým tělem; bezbožníky vydá pod meč.”¹ Po šest tisíc let trval ten veliký spor; Syn Boží a jeho nebesští poslové byli ve sporu s mocností zlého, aby varovali, osvěcovali a zachraňovali syny lidské. Nyní všichni již se rozhodli: bezbožní se úplně spojili se Satanem v jeho boji oproti Bohu. Nastal čas, kdy Bůh uplatní moc svého pošlapaného zákona. Nyní rozepře není jen se Satanem, nýbrž s lidmi. “Rozepři má Hospodin s národy;” “bezbožníky vydá pod meč.”

Dílo anjela smrti.

Znamení osvobození bylo vloženo na ty, “kteříž vzdychají a naříkají nade všemi ohavnostmi dějícími se.” Nyní vychází anjel smrti, představovaný v proroctví Ezechielově muži se zbraní hubící, jimž jest dán rozkaz: “Starce, mládence i pannu, maličké i ženy mordujte do vyhubení, ale ke všelikému muži, na němž by bylo znamení, nepřistupujte, a od svatyně mé počňte.”² Dále praví prorok: “Začali

²Jer. 23:1,2; 25:34,35.

¹Jer. 25:31.

²Ez. 9:1—6.

od mužů těch starších, kteříž byli před chrámem.”² Dílo zničení začne u těch, kteří o sobě říkali, že jsou duchovními strážci lidu. Podvodní strážci padnou první. Nikoho nebude šetřeno ani nebude dáována milost. Muži, ženy, panny a malé děti zahynou společně.

“Hospodin běře se z místa svého, aby navštívil nepravost na obyvatelích země, a odkryje země zbité své, a nebude příkrývati více zmordovaných svých.”³ “Tato pak bude rána, kterouž raní Hospodin všecky národy, kteříž by bojovali proti Jeruzalému: Usuší tělo jednoho každého, stojícího na nohách svých, a oči jednoho každého usvadnou v děrách svých, a jazyk jednoho každého usvadne v ústech jejich. I stane se v ten den, že bude znepokojení Hospodinovo veliké mezi nimi, tak že uchopí jeden druhého ruku, a vztažena bude ruka jednoho na ruku druhého.”⁴ V šíleném zápasu svých divokých vášní a hrozným vylitím Božího hněvu padají bezbožní obyvatelé země, — kněží, vládci a lid, bohatí i chudí, urození i prostí. “I budou zbiti od Hospodina v ten čas od konce země až do konce země; nebudou oplakáni, ani sklizeni, ani pochováni.”¹

[398]

[399]

---

²Ez. 9:1—6.

³Iz. 26:21.

⁴Zach. 14:12, 13.

¹Jerem. 25:53.

Kapitola 37—Sestoupení Krále.

Brzy na to se objeví na východě tmavý mráček, velký asi jako lidské pŕl dlaně. Jest to mrak, jenž obklopuje Spasitele, a z dálky zdá se býti zahalen v temnotu. Lid Boží ví, že to jest znamení Syna člověka. V slavnostním mlčení zírají naň, jak se přibližuje k zemi, stává se jasnějším a krásnějším, až jest z něho velký bílý mrak, dole zářící jako zžírající oheň a nad ním duha smlouvy.

Ježíš přichází jako mocný dobyvatel. Nejsa již “mužem bolesti,” jenž má pít kalich hanby a utrpení, přichází jako vítěz nebe i země, aby soudil živé i mrtvé. “Věrný a Pravý, a spravedlivě soudí a bojuje.” A “rytířstvo nebeské jede za ním.”¹ Anjelé zpívající hymny nebeských nápěvů, ohromný to a ne-sčíslný zástup, ho provází. Obloha zdá se býti plná zářících bytostí, — “deset tisíckrát deset tisíců a tisíce tisíců.”

Lidské péro nevyličí tento výjev; lidská mysl nemůže pojmouti jeho nádheru. “Slávu jeho přikryla nebesa, a země byla plná chvály jeho. Blesk byl jako světlo.”² Až živý oblak se přiblíží, každé oko spatří knížete života. Trnová koruna již nehyzdí posvátnou hlavu, ale okrasa slávy spočívá na jeho sva-tem čele. Jeho tvář vyzařuje oslňující jas poledního slunce. “A máť na rouchu a na bedrách svých napsané jméno: Král králů a Pán pánů.”³

V jeho přítomnosti budou “obráceny obličejové všechněch v zsinlost”⁴; na odpůrce Božího slitování padá hrůza věčného zoufalství. “Srdce se rozplyne, a tlučení kolen vespolek bude, ... a tváře všech zčernají jako hrnec.”¹ Spravedliví zvolají, třesouce se: “I kdo bude moci obstátí?”²

Nebe se schovalo jako kniha zavřená, země se třese, a všeliká hora i ostrovy pohnuly se z místa svého. “Béřet’ se Bůh náš, a

¹Zjev. 19:11, 14.

²AB.3:3,4.

³Zjev.19:6.

⁴Jer. 30:6.

¹Nah. 2:10.

²Zjev. 16:17.

nebude mlčeti; oheň před ním vše zžírati bude, a vůkol něho vichřice náramná. Zavolal nebes s hůry i země, aby soudil lid svůj.”³

Výsměšné žerty přestaly. Lživé rty jsou umlčeny. Řinčení zbraní a ryk válečný, “kdežto všichni bojovníci předěšeni a roucha v krvi zbrocena,”⁴ utichl. Nic není slyšeti než hlas modlitby a zvuk pláče a nářku. Výkřik vyrazí se rtů, které ještě nedávno se posmívaly: “Přišel jest ten den veliký hněvu jeho. I kdo bude moci obstáti?” Bezbožní prosí, aby byli raději pohřbeni pod balvany horskými, než stanouti před obličejem Toho, ježž sesměšňovali a zamítali.

Znají ten hlas, jenž proniká uši mrtvých. Jak často jeho žalobný, něžný zvuk vyzýval je k pokání. Jak často zazníval z dojemných rad přítele, bratra, Vykupitele. Pro ty, kdož odmítli jeho milost, nic nemůže obsahovati více odsouzení a více výčitek než tento hlas, jenž tak dlouho prosil: “Odvrát’te se od cest svých zlých. I proč mříti máte ?”⁵ Ó, že to byl pro ně hlas cizince! Ježíš praví: “Poněvadž jsem volal, a odpírali jste; vztahoval jsem ruku svou, a nebyl, kdo by pozoroval, anobř strhli jste se všeliké rady mé, a trestání mého jste neoblíbili.”⁶ Tento hlas probouzí vzpomínky, jež by oni raději považovali za vymazané z paměti: — zavržené výstrahy, zamítnuté vyzvání, zlehčené výhody.

Jsou takoví lidé, kteří se vysmívali Kristu v jeho ponížení. S pronikavou silou přicházejí jim na mysl slova Trpitelova, když zapřísáhnut velebnězem, slavnostně prohlásil: “Od toho času uzříte Syna člověka sedícího na pravici moci Boží, a přicházejícího na oblacích nebeských.”⁷ Nyní jej spatřují v jeho slávě, a uvidí Jej též sedícího na pravici moci Boží.

[401] Ti, kteří se vysmívali Jeho výroku, že jest Synem Božím, nejsou nyní schopni slova. Zde jest ukrutný Herodes, jenž si posměch činil z jeho královského jména a vyzýval vysměvačné vojáky, aby ho korunovali za krále. Zde jsou lidé, kteří bez-božnými rukami oblékali Jej v purpurový plášť, vtiskli na Jeho svaté čelo trnovou korunu a do Jeho nevzpírající se ruky napodobené žezlo, a klaněli se mu s rouhavým výsměchem. Lidé, kteří bili a poplvali Knížete Života,

³žalm 50:3, 4.

⁴Iz. 9:5.

⁵Ez. 33:11.

⁶Prísloví 1: 24, 25.

⁷Mat. 26:64.

nyní se odvracejí od Jeho pronikavého pohledu a snaží se utéci z dosahu mocné slávy Jeho přítomnosti. Ti, kteří vbili do Jeho rukou a nohou hřeby, voják, jenž probodl Jeho bok, pozorují tyto jizvy s hrůzou a výčitkami.

V životě všech, kteří zamítají pravdu, jsou okamžiky, kdy svědomí se probouzí, kdy paměť předvádí mučivé vzpomínky na pokrytecký život a duše jest drásána marnou lítostí. Ale co jest to vše proti výčitkám onoho dne, kdy “přijde jako hrozné spuštění to, čeho se bojíte”, kdy “bída vaše jako bouře nastane!”¹ Ti, kteří chtěli zničit Krista a jeho věrný lid, jsou nyní svědky slávy, jež na Něm spočívá. Uprostřed své hrůzy slyší hlasy svatých, radostně provolávajících: “Aj, Bůh náš tento jest, očekávalit’ jsme na Něj, a vysvobodil nás.”²

Vzkříšení mrtvých.

Zatím co země se hroutí, blesky šlehají a hrom duní, hlas Syna člověka povolává spící svaté z jejich hrobů. Pohlédne na hroby spravedlivých, potom pozvedne rukou k nebi a zvolá: “Probud’te se, probud’te se, probud’te se, vy, kteří spíte v prachu a povstaňte!” Po celé šířce a délce země zaduní pod kroky vycházející veliké armády lidí všech národů, pokolení, jazyků a lidu. Z žaláře smrti vycházejí, oděni jsouce nesmrtelnou slávou a volají: “Kde jest, ó smrti osten tvůj? kde jest, ó peklo, vítězství tvé?”³ A živí spravedliví i vzkříšení svatí spojí své hlasy v dlouhém, veselém vítězoslavném volání.

Všichni vyjdou ze svých hrobů v téže podobě jako když do hrobu vstupovali. Adam, jenž stojí v povstavším zástupu, jest štíhlý a má krásné tvary, líše se postavou jen málo od Syna Božího. Představuje ostrý rozdíl vzhledem k lidstvu pozdějších pokolení; tím se ukazuje veliká zvrhlost a úpadek lidského pokolení. Avšak všichni povstávají se svěžestí a si- lou věčného mládí. Na počátku byl člověk stvořen k obrazu Božímu, nejen povahou, ale i tělem a vzezřením. Hřích znetvořil a téměř zničil Božský obraz; ale Kristus přišel obnoviti to, co bylo ztraceno. On změní naše chatrná těla a utvoří je dle svého slavného těla. Smrtná, porušitelná těla, zbavená půvabu kdysi potřísněná hříchem, stanou se dokonalými, krásnými a nesmrtelnými.

¹ Přísloví 1:27.

² Izaiáš 25:9.

³ 1 Koř. 15:55.

Všechny nedostatky a ohyzdnosti zůstanou v hrobě. Navrácen k stromu života v dávno ztraceném ráji, vykoupený “poroste”¹ k úplné postavě plemene v jeho prvotní slávě. Všechny vlekoucí se stopy kletby hříchu budou odstraněny, a věrní Kristovi zjeví se “v kráse Pána Boha naše-ho”, svojí myslí, duší i tělem zrcadlíce dokonalý obraz Pána našeho. Ó, obdivuhodné vykoupení! o němž se dlouho mluvilo, po kterém se toužilo, o němž se rozjímalo s dychtivou před-tuchou, ale jemuž nikdy nebylo úplně rozuměno.

Živí spravedliví jsou proměněni “hned pojednou, v oka-mžení.” Když zazněl hlas Boží, byli oslaveni; nyní jsou učiněni nesmrtelnými, a se vzkříšenými svatými jsou vyzdviženi vzhůru, aby setkali se s Pánem ve vzduchu. Anjelé “shromáždí vyvolené od čtyř stran světových, od jednoho konce nebe k druhému.” Svatí anjelé přinášejí malé děti do náručí jejich matek. Přátelé dlouho odloučení smrtí jsou opět spojeni, aby se již nikdy více nerozloučili, a za radostného zpěvu stoupají společně k městu Božímu.

Korunování vítězů.

Než vstoupí do města Božího, Spasitel dá svým následo' vní-
kům odznaky vítězství a obdaří je znakem jejich královského státu. Stkvoucí řady stoupají vzhůru v podobě prázdného čtverce, kolem svého Krále, jehož postava týčí se majestátně nad svaté a anjely, jehož tvář září na ně plna jsouc blažené lásky. Všecky tyto nespočetné zástupy vykoupených upírají zraky na něho, každé oko pozoruje Jeho slávu, jehož “tvář byla tak zohavena jako žádného člověka, a Jeho tělo více než synové lidští.” Na hlavy přicházejících Ježíš vlastní rukou klade korunu slávy. Pro každého jest zde koruna, ne-
[403] soucí jeho “no- vé jméno”,¹ a nápis: “Svatost Pánu.” Do každé ruky jest vložena palma vítězství a zářící harfa. Potom, když anjelé počnou hrát, tu každá ruka dotkne se uměle strun harfy, vyluzujíc sladkou hudbu plnou libozvuků. Nevyslovitelné okouzlení zmocní se každého srdce, a všecky hlasy zazní ve vděčném chvalo zpěvu: “Tomu, kterýž zamiloval náš, a umyl nás od hříchů našich krví svou,

¹Malachiss 4:2.

¹Zjev. 2:17.

a učinil nás krále a kněží Bohu a Otci svému, Jemu buď sláva a moc na věky věkův.”²

Vstup do města Božího.

Před vykoupeným zástupem jest svaté město. Ježíš otevře dokořán perlové brány, a národové, kteří zachovávali pravdu, vejdou do něho. Tam spatří ráj Boží, domov Adamův v době jeho nevinosti. Pak ozve se hlas, lahodnější než jakákoliv hudba, jež se kdy dotkla lidského sluchu, řkoucí: “Vaše rozepře, váš boj jest ukončen.” “Pojd’ teč požehnaní Otce mého, dědičně vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa.”

S nevyslovitelnou láskou Ježíš vítá svoje věrné “v radost jejich Pána.” Spasitel se raduje, že vidí v království slávy duše, jež byly zachráněny jeho smrtelnou bolestí a ponížením. A vykoupení budou sdíletí Jeho radost, až spatří mezi požehnanými ty, kteří byli získáni pro Krista jejich modlitbami, jejich pracemi a jejich láskyplnou obětí. Až se budou shromažďovati kolem velikého bílého trůnu, veselí nevýslovné naplní jejich srdce, až uzří těch, které získali pro Krista, a shledají, že někteří z nich získali opět jiných, a ti zase jiných, — všechny přivedené do přístavu klidu, aby tam položili své koruny k nohám Ježíšovým a velebili ho v nekonečných dobách věčnosti.

Setkání Kristovo s Adamem.

Až vykoupení budou uvítáni v městě Božím, zavzní vzduchem jásavý výkřik obdivu. Dva Adamové mají se setkatí.³ Syn Boží stojí s otevřenou náručí, aby přijal otce našeho pokolení, — bytost, kterou stvořil, jež však zhřešila proti svému Tvůrci, a pro jejíž hřích tělo Spasitelovo nese známky ukřižování. Až Adam uzří stopy ukrutných hřebů, nepadne do náruče svého Pána, nýbrž pokorně vrhne se k Jeho nohám, volaje: “Hoden, hoden jest Beránek, jenž byl usmrcen!” Spasitel něžně ho pozvedne, a vybídne jej, by ještě

[404]

²Zjev. 1:5,6.

³První Adam byl otcem našeho pokolení který skrze hřích ztratil život i moc; druhý Adam jest Kristus, jenž svojí smrtí vykoupil lidské pokolení, a získal opět ztracenou moc a vládu.

jednou pohlédl na rajský domov, z něhož před dávnými časy byl vyhnán.

Uchvácen radostí, spozoruje Adam stromy, jež kdysi bývaly jeho potěšením, — tytéž stromy, jichž ovoce sbíral ve dnech své nevinnosti a radosti. Vidí vinice, jež jeho ruka pěstila, květiny, jež tak rád kdysi opatroval. Jeho mysl uvědomí si skutečnost výjevu; chápe, že to jest ve skutečnosti obnovený ráj, půvabnější než tehdy, když z něho byl vyhnán. Spasitel dovede jej ke stromu života, a utrhne slavné ovoce, vyzve jej, aby jedl.

Když se Adam rozhlédne kolem a spatří vykoupené množství své rodiny, stojící v ráji Božím, odloží svoji zářící korunu k nohám Ježíšovým a padna na Jeho prsa, obejmě Vykupitele. Dotkne se zlaté harfy a klenba nebeská ozve se vítězoslavným zpěvem: “Hoden, hoden, hoden jest Beránek, jenž byl zabit, a zase ožil.” Rodina Adamova bude zpívati společně, a všichni odloží své koruny k nohám Spasitelovým, sklánějíce se v úctě před Ním.

Svědky tohoto shledání budou anjelé, kteří plakali při pádu Adamovu a jásali, když Ježíš po svém z mrtvých vstání vstupoval na nebesa, otevřev hrob pro všechny, kdož uvěří v Jeho jméno. Nyní spatřují dílo vykoupení dokonané a spojí své hlasy s chvalozpěvem vykoupených.

Na křišťálovém moři před trůnem, onom “sklenném moři,” jak by smíseném s ohněm, — jak se totiž lesklo slávou Boží, — jest shromážděna společnost těch, “kteříž zvítězili nad tou šelmou a obrazem jejím i nad počtem jména jejího.”¹ Protož “jsou před trůnem Božím, a slouží jemu dnem i nocí v chrámě jeho; a ten, kterýž sedí na trůnu, zastěňovati je bude.”²

[405] Spatřili zem zpustošenou hladem a morem, když slunci bylo poručeno, aby pálilo lidi horkem velikým, a sami snášeli útrapy, hlad a žízeň. Ale “nebudout’ lačněti více, ani žízniti více, a nebude na ně bítí slunce, ani žádné horko. Nebo Beránek, kterýž jest uprostřed trůnu, pásti je bude, a dovedet’ je k živým studnicím vod, a setře Bůh všelikou slzu s očí jejich.”¹

¹Zjevní 15:2.

²Zjevní 7:14-17.

¹Zjev. 7:14-17

Výchova zkouškou.

Ve všech dobách vyvolený lid Spasitelův byl vychováván a cvičen ve škole zkoušek. Kráčeli po úzkých stezkách země; byli očištěni ve výhni utrpení. Pro Ježíše snášeli nepřátelství, nenávisť, pomluvy. Šli za Ním skrze bolestné odpory; snášeli odříkání a zakoušeli trpká zklamání. Z vlastní bolestné zkušenosti poznali zlo hříchu, jeho moc, jeho vinu, jeho bol, a hledí naň s hrůzou. Vědomí nekonečné oběti, přinesené pro jeho vyléčení, ponizuje jich ve vlastních očích, a plní jejich srdce vděčností a chválou, již nedovedou oceniti ti, kteří nikdy nepadli. Milují mnoho, poněvadž mnoho odpouštěli. Majíce podíl na Kristovu utrpení, jsou hodni podílet se s Ním na Jeho slávě.

Dědicové Boží přišli z podkrovních světniček, z chatrčí, žalářů, popravišť, z hor, pouští, z jeskyň zemských, ze slují mořských. Na zemi byli “opuštěni, kormouceni, mučeni.” Miliony jich kleslo do hrobů, obtíženi pohanou, poněvadž pevně odmítli uznati klamné nároky Satanovy. Lidskými soudy byli prohlašováni za nejhorší zločince.

Nyní však “Bůh sám jest soudcem.”² Nyní jsou zvrácena rozhodnutí pozemská. “Pohanění lidu svého odejme Hospodin ze vsí země.”³ “I nazvou syny tvé lidem svatým, vykoupenými Hospodinovými.” On rozhodl se “dát jim okrasu místo popela, olej veselí místo smutku, oděv chvály místo ducha sevřeného.”⁴ Nejsou již slabí, sklíčení, rozptýlení a potlačení. Proto mají věčně přebývat s Pánem. Stojí před trůnem oděni v bohatší roucha, než jaká kdy nosili nejctěnější lidé na zemi. Jsou korunováni náčelkami slavnějšími, než jaké kdy spočívaly na čele pozemských vládců. Dny pláče a strasti skončily navždy. Král slávy setřel slzy s jejich tváří; každá příčina zármutku byla odstraněna. Mávajíce palmovými ratolestmi zpívají zpěv chvály, jasný, sladký a souladný; každý hlas se přidává k nim, až zpěv doléhá ke klenbě nebeské: “Spasení jest od Boha našeho na trůnu sedícího a od Beránka.” A všichni obyvatelé nebes odpovídají:

[406]

²žalm 50:6.³Iz. 25:8.⁴Iz. 62:12; 61:3.

“Amen. Požehnání, a sláva, a moudrost, a díky činění a čest, a moc, i síla Bohu našemu na věky věkův.”¹

Zpytování vykoupení.

V tomto životě můžeme pouze začít chápati podivuhodný plán vykoupení. Svým obmezeným rozumem můžeme co nejvážněji uvažovati o hanbě a slávě, o životě a smrti, o spravedlnosti a milosrdenství, jež se setkávají v kříži; ale ani s největším napjetím svých rozumových schopností nemůžeme pochopiti jeho pravý význam. Délka a šířka, hloubka a výška spasitelné lásky jsou jen slabě chápány.

Plán vykoupení nebude plně pochopen, ani když vykoupení uzří tak jako jsou oni viděni, a znáti tak, jako jsou poznáni. Ale na věčnosti bude se stále nová pravda odhalovati udivené a rozradostněné mysli. Ačkoliv žaly, bolesti a pokušení pozemská jsou u konce, a příčina jest odstraněna, lid Boží však přece bude míti vždy jasné, rozumné vědomí, co jeho spasení stálo.

Kříž Kristův bude vědou a zpěvem vykoupených po celou věčnost. V Kristu oslavení, budou zříti Krista ukřižovaného. Nikdy nebude zapomenuto, že Ten, jehož moc stvořila a udržovala nesčíslné světy v nesmírných končinách prostoru, milovaný Syn Boží, Majestát nebes, jehož cherubíni a zářící serafové s rozkoší uctívají, — snížil se, aby pozvedl padlého člověka; že nesl vinu a hanu hříchu a skrývání se před tváří svého Otce, až bol ztraceného světa ranil jeho srdce a zničil jeho život na kříži Golgaty. Že Tvůrce všech světů, Řiditel všech osudů, odložil svoji slávu a ponížil sebe sama z lásky k lidem, to vždy bude vyvolávati úžas a úctu všehomíra.

Až národové zachráněných spatří svého Vykupitele a uzří věčnou slávu Otce zářící z Jeho tváře, až spatří jeho trůn, jenž jest od věků až na věky, a poznají, že království jeho nebude konce, počnou okouzlující zpěv: “Hoden, hoden jest Beránek, jenž byl zabit a vykoupil nás Bohu svou vlastní drahocennou krví!”

[407] Tajemství kříže vysvětluje všechna ostatní tajemství. Ve světle, jež září s Golgaty, vlastnosti Boží, jež nás naplnily strachem a hrůzou, jeví se krásnějšími a půvabnějšími. Lze zříti, kterak milosrdenství, mírnost a otcovská láska jsou sloučeny se svatostí, sprave-

¹Zjevní 7:10-12,

dlností a mocí. Když pozorujeme velebnost jeho trůnu, velikého a vyvýšeného, tu spatřujeme jeho povahu v půvabných projevech, a chápeme jako nikdy před tím význam něžného názvu: “Otče náš.”

Bude seznáno, že ten, jenž jest nekonečná moudrost, nemohl vymyslet jiný plán k našemu spasení, leč obět' svého Syna. Odměnou za tuto obět' jest radost ze zalidnění země vykoupenými bytostmi, svaými, šťastnými a nesmrtelnými. Výsledek Spasitelova sporu s mocnostmi tmy jest radostí pro vykoupené, krácející k slávě Boží skrze věčnost. Tak veliká jest hodnota duše, že Otec jest spokojen s cenou výplaty; a Kristus sám, vida ovoce své veliké oběti, jest též spokojen.

[408]

[409]

Kapitola 38—Zpustošení země.

Při Kristovu příchodu bezbožní jsou vyhlazeni z celého povrchu zemského, — zničení dechem Jeho úst, zničení jasností Jeho slávy. Kristus vezme svůj lid do města Božího, a země bude zbavena svých obyvatel. “Aj, Hospodin vyprázdní zemi, a pustou ji učiní; promění zajisté způsob její, a rozptýlí obyvatele její.” “Náramně vyprázdněna bude země, a velice zloupěna; nebo Hospodin mluvil slovo toto.” “Nebo přestoupili zákony, změnili ustanovení, zrušili smlouvu věčnou. Protož prokletí zžítí zemi, a vyplenění budou obyvatelé její; protož hořeti budou obyvatelé země.”¹

Celá země vyhlédá jako divoká poušť. Zříceniny měst a vesnic, zničených zemětřesením, vyvrácené stromy a ulomené balvany, vyvržené mořem aneb vyrvané přímo ze země, jsou rozházeny po jejím povrchu, zatím co ohromné jeskyně označují místa, kde hory byly vyvráceny ze svých základů.

Nyní nastane událost, naznačená v poslední slavnostní službě v den očist'ování. Když bohoslužba ve svatyni svátých byla ukončena a hříchy Izraele byly odstraněny ze svatyně skrze krev oběti za hříchy, tu byl druhý kozel předveden živý před Boha; a v přítomnosti shromáždění velekněz nad ním vyznával “všecky nepravosti synů Izraelských, a všecka přestoupení jejich se všemi hříchy jejich, a vložil je na hlavu kozla.”² Podobně, až dílo očist'ování v nebeské svatyni bude ukončeno, pak v přítomnosti Boha a anjelů nebeských i zástupů vykoupených, hříchy lidu Božího budou vloženy na Satana; tento pak bude prohlášen vinným všeho zla, k němuž je sváděl. A jako obětní kozel byl poslán do země pusté, tak i Satan bude vypovězen na opuštěnou zem, do neobydlené a divoké pouště.

Jan, spisovatel Zjevení, předpovídá spoutání Satanovo i stav zmatku a zpuštění, do jakého země bude uvedena, a prohlašuje, že ten stav potrvá tisíc let. Vylíživ výjevy druhého příchodu Páně a záhubu bezbožných, prorok pokračuje: “I viděl jsem anděla sestupujícího

¹Izaiáš 24:1,3,5,6.

²Moj.16:21.

s nebe, majícího klíč od propasti a řetěz veliký v ruce své. I chopil draka, hada toho starého, kterýž jest d'ábel a satan, i svázal jej za tisíc let. A uvrhl ho do propasti, i zavřel, a svrchu nad ním zapečetil, aby nesvodil více národů, až by se vyplnilo tisíc let; neboť potom musí býti propuštěn na malý čas.”¹

Že výraz “do propasti” znamená zem ve stavu pustoty a tmy, vysvítá z jiných míst Písma sv. Bible, mluvíc o zemi na počátku, praví, že “byla nesličná a pustá, a tma byla nad pro-pastí.”² Proroctví učí, že bude opět, aspoň částečně, uvedena do tohoto stavu. Hledě do budoucna na veliký den Páně, prorok Jeremiáš prohlašuje: “Hledím-li na zemi, a aj, nesličná jest a prázdná; pakli na nebe, není na něm žádného světla. Hledím-li na hory, a aj, třesou se, a všichni pahrbkové pohybují se. Hledím-li, a aj, není žádného člověka, a všeliké ptactvo nebeské zaletělo. Hledím-li, a aj, pole úrodné jest pouští, a všechna města jeho zbořena jsou.”³

Zde bude domov Satanův a jeho zlých anjelů po tisíc let. Odkázan jsa na zemi, nebude míti přístupu k jiným světům, kde by mohl pokoušeti a obtěžovati ty, kteří nikdy nepadli. V tomto smyslu jest svázán; není již nikoho, na kom by mohl zkoušeti svou moc. Jest úplně oddělen od díla mámení a zkázy, jež po tolik staletí bylo jeho jedinou rozkoší.

Prorok Izaiáš, patře do doby Satanova pádu, volá: “Jakž to, že jsi spadl s nebe, ó lucifeře v jitře vycházející? Poražen jsi až na zem, ježto's zemdlíval národy. Však jsi ty říkával v srdci svém: Vstoupím do nebe, nad hvězdy Boha silného vyvýším stolicí svou.” “Budu rovný Nejvyššímu. A ty pak jsi stržen až do pekla, pryč na stranu do jámy. Ti, kdož tě uzří, za tebou se ohlédati, a tebe spatřovati budou, říkajíce: To-liž jest ten muž, kterýž nepokojil zemi, a pohyboval královstvími, obracel jako v pustinu okršlek země, a města jeho bořil, a vězňů svých nepropouštěl domů?”¹

Po šest tisíc let Satanovo dílo vzpoury budilo postrach na zemi. Obracel zem v pustinu a města její bořil. A “nepropouštěl vězňů svých domů.” Po šest tisíc let jeho vězení (hrob) přijímalo lid Boží,

¹ Zjevní 20:1-3.

² 1 Moj.1:2.

³ Jer. 4:23-27.

¹ Iz. 14:12-17.

a on byl by jich věčně držel v zajetí; ale Kristus zlomil jeho pouta a vězně osvobodil.

I bezbožní jsou nyní z dosahu moci Satanovy; a on sám, pouze se svými anjely, uvažuje o následku kletby, již přinesl hřích. “Všickni králové národů, což jich koli bylo, pochováni jsou slavně doma jeden každý z nich; ty pak zavržen jsi od hrobu svého jako ratolest ohyzdná Nebudeš k oněmno v pohřbu příúčastněn, nebo jsi poplenil zemi svou, lid svůj jsi pomordoval.”²

Po tisíc let Satan bude blouditi sem a tam po pusté zemi, aby spatřil výsledky své vzpoury proti zákonu Božímu. V té době jeho utrpení bude nesmírné. Od svého pádu nevěnoval se při své činnosti nikdy úvahám; ale nyní jsa zbaven své moci, musí uvažovati o úloze, jakou hrál od té chvíle, kdy poprvé se vzbouřil proti nebeské vládě, a patřiti s bázní a hrůzou vstříc hrozné budoucnosti, ve které musí pykati za všecko zlo, jež způsobil, a snášeti trest za hříchy, k nimž lidi svedl.

V tisíciletí, mezi prvním a druhým vzkříšením, bude se konati soud nad bezbožnými. Apoštol Pavel poukazuje k tomuto soudu jakožto k události, jež nastane po druhém příchodu Krista. “Nesud’ te nic před časem, až by přišel Pán, kterýž i osvítí to, což skrytého jest ve tmě, a zjeví rady srdcí.”³ Daniel prohlašuje, že když přišel Starý Dnů, “oddán jest soud svatým výsostí.”⁴ V tom čase spravedliví vládnou jako králové a kněží před Bohem. Jan ve Zjevení praví:

[412] “I viděl jsem sto-lice, a posadili se na nich, i dán jest jim soud.”
 “Budou knězi Boží a Kristovi, a kralovati s Ním budou tisíc let.”

¹ V té době, jak předpověděl Pavel, “svati svět souditi budou.”² Společně s Kristem soudí bezbožné, srovnávajíce jejich skutky s knihou pravidel, biblí, a rozhodující o každém případě dle skutků, spáchaných v těle. Potom ta část, za kterou bezbožní musí trpěti, jest vyznačena dle jejich skutků, a jest zaznamenána při jejich jménech v knize smrti.

²Iz. 14:18-20.

³1 Kor. 4:5.

⁴Dan. 7:22.

¹1 Zjev. 20:4, 6.

²1 Kor. 6:2.

Satan a zlí anjelé také jsou souzeni Kristem a jeho lidem. Pavel praví: “Zdaliž nevíte, že anděly souditi budeme ?”³ A Juda prohlašuje, že “anděly, kteříž neostříhali svého knížetství, ale opustili příbytek svůj, k soudu velikého toho dne vazbou věčnou pod mráкотou schoval.”⁴

Po uplynutí tisíce let nastane druhé vzkříšení. Tehdy bez-božní povstanou z mrtvých a objeví se před Bohem, aby byl vykonán “soud psany. spravatel Zjevení, vylíčiv vzkříšení spravedlivých, praví: “Jiní pak mrtví neožili, dokudž by se ne-vyplnilo těch tisíc let.”⁵ A Izaiáš dí o bezbožných: “Shromážděni budou, jako shromažd’ování bývají vězňové do žaláře, a zavříni budou u vězení; *po mnohých, pravím, dnech navštíveni budou.*”⁶

[413]

---

³1 Kor. 6:3.

⁴Zjevení 20:5.

⁵Juda 6.

⁶Izaiáš 24:22.

Kapitola 39—Spor ukončen.

Po uplynutí tisíce let Kristus opět se vrátí na zem. Jest provázen zástupem vykoupených a družinou anjelů. Až sestoupí ve své hrozné velebnosti, vybídne mrtvé bezbožníky, aby povstali a přijali svůj rozsudek. Vyjde jich obrovský zástup, nesčíslný jako písek na břehu mořském. Jaký to rozdíl oproti těm, kteříž povstali při prvním vzkříšení! Spravedliví byli oděni nesmrtelnou mladostí a krásou. Bezbožní nesou stopy nemoci a smrti.

Každé oko v nesmírném množství se obrátí, aby spatřilo slávu Syna Božího. Zástupy bezbožných zvolají jedním hlasem: “Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně!” Není to láska k Ježíšovi, jež nadchne k tomuto volání. Síla pravdy vynucuje ta slova ze zdráhajících se rtů. Až bezbožní vyjdou ze svých hrobů, předstoupí před Krista s týmž nepřátelstvím a s týmž buřičským duchem. Nebude jim povolena zkouška, aby mohli napravit chyby své minulosti. Nic by tím nebylo získáno. Život plný přestupků neobměkčil jejich srdcí. Kdyby jim byla poskytnuta druhá zkouška, dopadla by jako první: vyhnuli by se požadavkům Božím, a podněcovali by vzpuru proti Němu.

[414] Kristus sestoupí na horu Olivetskou, odkud po svém z mrtvých vstání vstoupil na nebesa, a kde anjelé opakovali slib jeho návratu. Prorok takto mluví: “Přijde Hospodin Bůh můj, a všickni svatí s ním.” “I stanou nohy jeho v ten den na hoře Olivetské, kteráž jest naproti Jeruzalému od východu, a rozdvojí se hora Olivetská napoly,.... údolím velmi velikým.” “A bude Hospodin králem nade vší zemí; v ten den bude Ho-spodin jediný, a jméno jeho jedno.”¹ Když nový Jeruzalém ve své oslňující nádheře sestoupí s nebe, spočívati bude na místě očištěném a připraveném k jeho přijetí, a Kristus se svým lidem a s anjely vstoupí do svatého města.

Nyní se Satan připraví k poslednímu mohutnému zápasu o nadvládu. Byv zbaven své moci a nemaje příležitosti k podvádění, kníže zla byl ubohý a opovržený; ale až bezbožní vstanou z mrtvých a

¹Zachariáš 14:5, 4,9.

on spatří ohromné zástupy na své straně, tu oživnou jeho naděje, a on se rozhodne neustupovati ve velkém sporu. Svolá všechno množství ztracených pod svoji korouhev, a s jejich pomocí pokusí se o uskutečnění svých plánů.

Bezbožní jsou Satanovými zajatci. Zavrhnouše Krista, přijali vládu buřičského vůdce. Jsou hotovi přijímati jeho rady a plniti jeho rozkazy. On dokonce, jsa věren své staré lsti, předstírá, že není Satanem. Práví, že jest knížetem, jenž jest oprávněným vládcem světa a jehož dědictví mu bylo neprávem vyrváno. Vydává se svým ošálenným poddaným za vykupitele, ujišťuje je, že jeho moc je vyvedla z hrobů, a že jich osvobodí od nej ukrutnějšího tyranství.

Poněvadž Kristus není přítomen, Satan koná divy, aby dokázal své tvrzení. Činí slabé silnými a vdechuje všem svého ducha a svoji odvahu. Nabízí se, že je povede proti táboru svatých, a že se zmocní města Božího. S ďábelským jástem po-ukazuje na nesčíslné miliony těch, kteří vstali z mrtvých, a pro-hlašuje, že jako jejich vůdce snadno může dobýti města a nabýti opět trůnu a svého království.

V tomto ohromném zástupu jest množství národů z dob předtopných; muži mohutných postav a obřích vlastností, kteří podlehnou vlivu padlých anjelů, věnovali veškeré své vědění a umění k povyšování sebe samých; muži, jichž tvůrčího ducha svět obdivoval pro jejich umělecká díla, ale jichž ukrutnost a špatné vynálezy, poskvrňující zem a hyzdící obraz Boží, pohnuly Boha, aby je vyhladil s povrchu svého stvoření. Jsou tu králové a vojevůdcové, kteří podmaňovali národy, udatní muži, kteří nikdy neprohráli bitvy, pyšní, ctižádostiví válečníci, jichž příchod děsil království. Smrtí se nijak nezměnili. Až vyjdou z hrobu, začnou mysliti tam, kde přestali. Jsou ovládání touž touhou po výboji, jaká je oživovala, když padali.

[415]

Satan koná porady se svými anjely, a pak s oněmi králi a dobyteli a mocnými muži. Zkoumají sílu a počet na své straně a prohlašují, že vojsko ve městě jest malé v porovnání s jejich, a že může býti poraženo. Konají plány, jak se zmocniti bohatství a slávy nového Jeruzaléma. Všichni se ihned začnou připravovati k boji. Zruční řemeslníci vyrábějí válečné potřeby. Vojenští vůdcové, proslavení svými úspěchy, velí zástupům válečníků v setninách a oddílech.

Konečně jest dán povel k postupu, a nesčetné zástupy se pohnou, — vojsko, jaké nikdy nebylo shromážděno pozemskými dobyvateli,

jemuž by se nevyrovnaly všechny síly všech věků dohromady od té doby, co válka povstala na zemi. Satan, nej-mocnější z válečníků, vede voj, a jeho anjelé spojují své síly k závěrečnému boji. Králové a válečníci jsou v jeho průvodu, a množství následuje ve velkých oddílech, každý pod ustanoveným vůdcem. S vojenskou přesností postupují seřaděné šiky po rozryté a nerovné půdě k Božímu městu. Z rozkazu Ježíšova brány nového Jeruzaléma jsou zavřeny, a vojsko Satanovo obklíčí město a hotoví se k útoku.

Nyní se Kristus opět zjeví zraku svých nepřátel. Daleko nad městem, na základech z hlazeného zlata, stojí vyvýšený, velebný trůn. Na tomto trůnu sedí Syn Boží a kolem něho jsou poddaní jeho království. Moc a velebnost Kristova nemůže býti vypravena žádným jazykem ani pérem vylíčena. Sláva věčného Otce obklopuje Jeho Syna. Jasnost Jeho přítomnosti plní město Boží, a řine se z bran, zaplavujíc celou zemi svoji září.

[416] Nejblíže trůnu jsou ti, kteří byli kdysi nadšeni pro věc Satanovu, ale kteří vytrženi jsouce jako hlaveň z ohně, následovali Spasitele s hlubokou, vroucí oddaností. Pak jsou ti, kteří zdokonalovali křesťanské povahy uprostřed lži a nevěry, ti, kteří ctili zákon Boží, když křesťanský svět jej prohlašoval za neplatný, a miliony jiných ze všech věků, kteří byli umučeni pro svoji víru. A za nimi jest “zástup veliký, kteréhož by žádný sčísti nemohl, ze všech národů a pokolení a lidí i jazyků. ... před trůnem a před obličejem Beránka, oblečení jsouce v bílé roucho, a palmy v rukou jejich.”¹ Jejich boj jest skončen, jejich vítězství dobyto. Běželi o závod a dosáhli ceny. Palmové ratolesti v jejich rukou jsou odznakem jejich vítězství, bílé roucho odznakem neposkvřené spravedlnosti Kristovy, jež nyní jest jejich.

Vykoupení začnou zpívati chvalozpěv, jenž se ozývá ne-beskými klenbami: “Spasení jest od Boha našeho, sedícího na trůnu, a od Beránka.” A anjelé i serafínové zpívají společně. Když vykoupení spatřili moc a zlobu Satanovu, seznali, jako nikdy před tím, že žádná moc kromě Kristovy nebyla by jim pomohla k vítězství. V celém tom zářícím množství není ani jediného, jenž by sám sobě připisoval spasení, jenž by se domníval, že zvítězil vlastní silou a dobrotou. Nic není praveno o tom, co učinili aneb co vytrpěli. Ale hlavním

¹Zjevení 7:9.

předmětem každého zpěvu, základem každé hymny jest: Spasení jest od Boha našeho, a od Beránka.

Korunovace Kristova.

V přítomnosti shromážděných obyvatelů země a nebe dojde k závěrečné korunovaci Syna Božího. A pak, oděn jsa nejvyšší velebností a mocí, Král králů pronese rozsudek nad odpůrci proti jeho vládě, a vykoná spravedlnost nad těmi, kdož přestupovali jeho zákon a pronásledovali jeho lid. Prorok Boží praví: “I viděl jsem trůn veliký bílý, a sedícího na něm, před jehož tváří utekla země i nebe, a místo jim není nalezeno. I viděl jsem mrtvé, malé i veliké, stojící před obličejem Božím, a knihy otevřeny jsou. A jiná kniha také jest otevřena, to jest kniha života, i souzení jsou mrtví podle toho, jakž psáno bylo v knihách, totiž podlé skutků svých.”²

Jakmile budou otevřeny knihy záznamů a oko Kristovo pohlédne na bezbožné, rozpomenou se tito na každý hřích, který kdy spáchali. Vidí jasně, kde jejich nohy sešly s cesty čistoty a svatosti, a jak daleko je zavedla pýcha a vzpoura při porušování zákona Božího. Svůdná pokušení, jež podporovali, libující si v hříchu, odvrácená požehnání, zapuzení poslů Božích, odmítnuté výstrahy, vlny milosrdenství zahnané zpět jejich tvrdošijností, nekající srdce, — to vše se objeví před nimi jako napsáno ohnivým písmem.

[417]

Obrazný pohled.

A pak nad trůnem, na němž sedí Kristus, objeví se jako v obrazném pohledu, výjevy Adamova přestupku a pádu, a další stupně ve velkém plánu vykoupení. Obyvatelé země spatří prosté Kristovo narození, Jeho mládí a pokřtění i pokušení na poušti; Jeho veřejnou činnost, odhalující lidem nejdrahocennější požehnání nebes, Getsemanskou zahradu, zrazení, soud a odsouzení, ukřižování, — to vše tak živě znázorněno, jak se to ve skutečnosti stalo.

Satan se svými anjely a poddanými nemá síly odvrátiti se od obrazu svého vlastního díla. Každý z půsovců vzpomene si na část díla, kterou konal. Herodes, Pilát, kněží a vládci marně se snaží skrýti před Božskou vznešeností jeho tváře, zatím co vykoupení

²Zjevení 20:11,12.

kladou své koruny k nohám Spasitelovým, volajíce: “On zemřel za mne!”

Uprostřed osvobozeného zástupu jsou apoštolé Kristovi:— hrdinský Pavel, horlivý Petr, milovaný a milující Jan, a jejich upřímní bratři, a s nimi velký zástup mučedníků; kdežto před branami, s každou špatnou a ohavnou věcí jsou ti, jimiž byli pronásledováni, věznění a zabíjeni. Jsou tam kněží a preláti, kteří prohlašovali, že jsou vyslanci Božími, avšak zaváděli mučidla, vězení a hranice, aby mohli spravovati svědomí jeho lidu. Příliš pozdě nyní poznávají, že Kristus ztotožňuje své zájmy se zájmy svého trpícího lidu, a pocítí u něj sílu jeho slov: “Cožkoli jste činili jednomu z bratří těchto mých nejmenších, mně jste učinili.”¹

[418]

Před soudnou stolicí Boží.

Celý bezbožný svět stojí seřaděn před soudnou stolicí Boží, obžalován z velezrady proti vládě nebeské. Nemají nikoho, kdo by je hájil; nemají omluvy; a rozsudek věčné smrti jest nad nimi vynesena.

Nyní jest zjevné všem, že odplatou za hřích není ušlechtilá neodvislost a život věčný, nýbrž otroctví, zkáza a smrt. Bezbožní vidí, čeho se pozbavili svým zperným životem. Nesmírná a věčná míra lásky byla jimi zamítnuta, když jim byla nabízena; ale jak žádoucnou se jeví nyní býti! “Toto vše,” zvolá ztracená duše, “mohla jsem míti; ale raději jsem tyto věci odvrhla. Ó, jaká to zaslepenost! Vyměnila jsem mír, štěstí a čest za bídu, hanbu a zoufalství.” Všichni spatřují, že jejich vyloučení z nebe jest spravedlivé. Svými životy sami prohlásili: “Nebudeme míti tohoto Ježíše, aby vládl nad námi.”

Jako omámeni patřili bezbožní na korunovací Syna Božího. V rukou Jeho zří desky Božího zákona, ustanovení, jež zamítali a přestupovali. Jsou svědky, kterak zachránění jsou udiveni, okouzleni a nadšeni; a když se vlna souladu vznesla nad množstvím mimo město, tu zvolají jednohlasně: “Velicí a předivní jsou skutkové tvoje, Pane Bože všemohoucí, spravedlivé a pravé jsou cesty tvé, ó Králi svatých.”¹ A padajíce na zem, uctívají Knížete života.

¹Matouš 25:24.

¹Zjevení 15:3.

Satan uznává svůj nezdár.

Satan zdá se býti ohromen, an patří na slávu a velebnost Kristovu. On, jenž byl kdysi zastěňujícím cherubem, vzpomíná si, odkud padl. Zářící seraf, “syn jitra”; jak se změnil, jak se zvrhl! Z rady, v níž kdysi byl ctěn, jest na věky vyloučen. Spatřuje jiného státi nyní poblíž Otce a zastiňovati Jeho slávu. Spatřil vstavovati korunu na hlavu Kristovu anjelem vznešené postavy a velebné přítomnosti a ví, že toto povýšené postavení tohoto anjela mohlo býti jeho. A když Satan pohlédne na své království, ovoce své námahy, tu spatřuje toliko nezdár a zkázu. On vedl zástupy k víře, že město Boží bude snadno k dobytí za kořist; ale on ví, že to jest klam. Znovu a znovu, průběhem tohoto velikého sporu, byl porážen a nucen ustupovati. On dobře, ano příliš dobře zná moc a vznešenost Věčného Boha.

[419]

Cílem velkého odbojníka bylo vždy ospravedlnovati se a dokazovati, že Božská vláda jest zodpovědna za jeho vzpouru. K tomuto cíli spjal všechnu sílu svého obrovitého ducha. Pracoval s rozvahou a soustavností a s úžasným zdarem, a přivedl veliká množství k tomu, že přijala jeho vyličení tohoto velkého sporu, jenž tak dlouho byl na postupu. Po tisíce let tento náčelník spiknutí vydával podvodně lež za pravdu. Ale nyní přišel čas, kdy odboj jest konečně zakončen, a kdy dějiny a povaha Satanova jsou odhaleny. Při jeho posledním velkém pokusu o svržení Krista s trůnu a zahubení Jeho lidu a zmocnění se města Božího, arcipodvodníkovi jest stržena úplně maska s tváře. Ti, kdo se spojili s ním, spatřují úplný nezdár jeho snahy a díla. Následovníci Krista a věrní anjelé zří celý dosah jeho spiknutí proti vládě Boží. Jest předmětem všeobecného opovržení a ošklivosti.

Satan vidí, že jeho dobrovolný odboj učinil jej nehodným pro nebe. Cvičil své síly k boji proti Bohu; čistota, mír a soulad nebes byly by mu nejhorší mukou. Jeho žaloby proti milosrdenství a spravedlnosti Boží nyní jsou umlčeny. Výtka, kterou se snažil uvrhnouti na Hospodina, spočinula nyní úplně na něm samém. A Satan se nyní sklání a přiznává, že rozsudek nad ním vyneseny jest spravedlivý.

Přes to, že byl Satan donucen uznati Boží spravedlnost a skloniti se před svrchovaností Kristovou, jeho povaha zůstává nezměněna. Duch vzpoury jako mocný proud znovu propuká. Naplněn šílenstvím rozhoduje se, že nepovolí ve velkém sporu. Nadešla doba posledního zoufalého zápasu proti Králi nebes. Spěchá mezi své poddané a snaží

[420] se jich nadchnouti svojí vlastní zuřivostí a podnítiti je k okamžité bitvě. Ale ze všech těch nesčetných milionů, jež byl vlákal do odboje, nikdo nechce nyní uznati jeho svrchovanou nadvládu. Jeho moc jest u konce. Bezbožní jsou naplněni stejným záštitím k Bohu, jež jim byl vštípl Satan; ale oni spatřují, že jejich věc jest beznadějná, a že nemohou zvítěziti proti Hospodinu. Jejich vztek obrací se proti Satanu a těm, kdož byli jeho jednateli v podvádění, a se zuřivostí démonů vrhají se na ně.

Takto praví Panovník Hospodin: “Zahubím tě a vyhladím, ó cherube ochránce, z prostřed kamenů ohnivých.... Porazím tě na zemi, před obličej králů povruhu tě, aby se dívali na tebe. .... Obrátím tě v popel na zemi před očima všech na tě hledících. .. .K hrůze veliké budeš, a nebude tě na věky.”¹

Konec bezbožných.

“Dštítí bude na bezbožníky uhlím řeřavým, ohněm a sirou, a duch vichřice bude částka kalicha jejich.”² Oheň s nebe padá, Bohem seslaný. Země puká. Zbraně, utajené v hlubinách jejích, vystupují na povrch. Plameny zžírající vyrážejí z každé zející propasti. Samy skály jsou v plamenech. Nadešel den “hořící jako pec. Živlové pálivostí ohně rozplynou se, země pak i ty věci, kteréž na ni jsou, vypáleny budou.”³ Povrch země zdá se býti roztavenou hmotou, — nesmírným vroucím jezerem plamenů. Jest “den soudu a zatracení bezbožných lidí,”⁴ — “den pomsty Hospodinovy a léto odplacování se, aby mstěno bylo Siona.”⁵

Bezbožní vezmou odplatu na zemi.⁶ Oni “budou jako strniště: i zažhne je ten den, kterýž přijíti má, praví Hospodin zástupů.”⁷ Někteří jsou zničeni v okamžení, kdežto jiní trpí po mnohé dny. Každý jest potrestán “podle skutků svých.”⁸ Hříchy spravedlivých přeneseny byly na Satana, a tak tento trpí netoliko za svoji vzpouru,

¹Ez. 28:6-8,16-19.

²Iz. 9:5; 34:2.

³Mal. 4:1; 2 Petr. 3:10.

⁴2 Petr. 3:7.

⁵Iz. 34:8.

⁶Přisl. 11:31.

⁷Mal.4:1.

⁸Říman. 2:4

ale za všechny hříchy, jichž lid Boží se dopustil jeho vinou. Trest jeho jest proto daleko větším než těch, kterých byl svedl. Když již všichni zhynuli, kteří padli jeho svody, on dosud žije a trpí dále. V přečist'ujících plamenech posléze bezbožní zničení jsou: kořen i větve, — Satan kořen a jeho stoupenčí větve. Nej úplnější trest zákona byl vykonán; požadavkům spravedlnosti bylo učiněno zadost; a nebe i země zříce toto, hlásají spravedlnost Hospodinovu.

Satanovo dílo zkázy na věky jest skončeno. Po šest tisíc let prováděl svoji vůli, naplňuje zemi bídou a působě žal po celém vesmíru. [421] Všechno stvoření úpělo a lopotilo v bolestech. Nyní však tvorové Boží jsou na věky zbaveni jeho přítomnosti a svodů. “Odpočívá, jest v pokoji všecka země; spravedliví zvučně prozpěvují.”¹ A jásot chvály a vítězství stoupá vzhůru z celého věrného vesmíru. “Hlas velikého zástupu, jako hlas vod mnohých a jako zvuk mocného hřímání” jest slyšeti, řkoucí: “*H.ALELUJA!* Nebo kraluje Pán Bůh náš všemohoucí.”²

Zatím co země obklopena byla ohněm zkázy, spravedliví dleli bezpečně ve svatem městě. Nad těmi, kdož měli účast v prvním vzkříšení, druhá smrt nemá žádné moci. Kdežto pro bezbožné Bůh jest zžírajícím ohněm, ale Svému lidu On jest sluncem a pavézou.³

“Viděl jsem nové nebe a zemi novou; nebo první nebe a první země pomínula.”⁴ Oheň, zžírající bezbožné, očist'uje zemi. Každá stopa zlořečenství jest zahlazena.

Jediné známky kletby.

Jediná památka pouze zbývá: náš Vykupitel bude na věky nésti známky Svého ukřižování. Na Jeho zraněné hlavě, v Jeho boku, na Jeho rukou a nohou jsou jediné stopy ukrutného díla, způsobeného hříchem. Prorok patřící na Krista v Jeho slávě, praví: “Jasně paprsky vycházely z boku Jeho: a tu skryta byla síla Jeho.”⁵ Ten probodený bok, z něhož prýštil rudý proud krve, jenž smířil opět člověka s Bohem, — toť ona sláva Spasitelova, toť ta “skrytá Jeho moc.”

¹Iz. 14:7.

²Zjev. 19:6.

³Zjev. 20:6.

⁴Zjev. 21:1.

⁵Ab. 3:4

“Mocným ku spasení,” svou obětí vykoupení, On byl rovněž silným k vykonání spravedlnosti nad těmi, kdož pohrdli milosrdenstvím Božím. A znamení Jeho ponížení jsou Jeho nejvyšší ctí; po věky věkův rány Golgaty budou stále zjevovati Jeho chválu a hlásati Jeho moc.

Vykoupená země.

[422] Země, jež původně dána byla člověku jako jeho království a potom jím zrazena byla v ruce Satanovy a tak dlouho držena tímto mocným nepřítelem, byla opět uvedena nazpět v původní stav velkým plánem vykupitelským. Vše, co bylo ztraceno hříchem, bylo napraveno. “Tak praví Hospodin. . . jenž sformoval zemi a učinil ji, kterýž i utvrdil ji; ne na prázdno stvořil ji, k bydlení sformoval ji.” Původní, úmysl, ježž Bůh choval při stvoření země, jest splněn tím, že učiněna jest věčným příbytkem vykoupených. “Spravedliví ujmou zemi dědičně, a na věky v ní přebývati budou.”¹

V bibli dědictví spasených nazváno jest “vlastí”.² Tam nebeský Pastýř vede Svoje stádo k pramenům vody živé. Strom života poskytuje své ovoce každý měsíc, a listí stromu jest k zdraví národů. Tam jsou stále plynoucí proudy, čisté jako křišťál, a podél nich kynou stromy, zastěnující stezky, připravené pro vykoupené Páně. Tam šíře roviny dmou se v pahrbky krásy, a hory Boží týčí své velebné vrcholky. Na oněch pokojných pláních, podél oněch živoucích proudů, lid Boží, jenž tak dlouho byl poutníkem a cestujícím, nalezne svůj domov.

“Bydliti bude lid můj v obydlí pokojném, v příbytcích nejbezpečnějších, a v odpočívání nejpokojnějším.” “Nebudet’ více slyšáno o bezpráví v zemi tvé, o zpuštění a zhoubě na hranicích tvých; ale hlásati budeš spasení na zdech svých, a v branách svých chválu.” “Nastavějí též domů, a bydliti budou v nich; i vinice štěpovati budou, a jisti budou ovoce jejich. Nebudou stavěti tak, aby jiný bydlil; nebudou štěpovati, aby jiný jedl: . . . Vyvolení moji do zvetšení užívati budou díla rukou svých.”³

¹žalm 37:29.

²Zid. 11:14-16.

³Iz. 32:18; 60:18; 65:21. 22.

Tam “veseliti se budou z toho poušť a pustina, a plésati bude poušť, a zkvete jako růže.” “Místo chrastiny vzejde jedle, a místo hloží vzroste myrtus.”⁴ “Bydliti bude vlk s beránkem, a pardus s kozlátkem ležeti;. . . a malé pacholátko je povede.” “Neuškodí, aniž zahubí na vší Mé hoře svaté,” praví Hospodin.⁵

V nebi.

Bolest jest nemožná v ovzduší nebes. Tam nebude již žád-ných slz, žádných pohřebních průvodů, žádných odznaků smut-ku. “Smrti již více nebude, ani kvílení, ani křiku nebo první věci pominuly.”⁶ “Aniž dí kdo z obyvatelů: Nemocen jsem; lid osedlý v něm, zproštěn bude nepravosti.”⁷

V městě Božím “noci více nebude.”⁸ Nikdo nebude potřebovati aniž vyhledávati odpočinek. Nebude žádné únavy v konání vůle Boží a chválení Jeho jména. Budeme stále pociťovati svěžest jitra a také stále budeme daleko od jeho zakon-čení. “A nebudou potřebovati světla svíce, ani světla slunečního; nebo Pán Bůh je osvětluje.” Světlo sluneční nahrazeno bude září, která není bolestně oslňující, jež však nezměrně převyšuje jasnost našeho poledne. Sláva Boží a Beránkova zaplavuje svaté město neumdlévajícím světlem. Vykoupení žijí a krácejí v bezslunné slávě věčného dne.

“Ale chrámu jsem v něm neviděl; nebo Pán Bůh všemohoucí a Beránek, chrám jeho jest.”¹ Lid Boží požívá výsady přímého obcování s Otcem a Synem. Nyní spatřujeme obraz Boží odrážeti se, jako v zrcadle, v dílech přírody a v Jeho nakládání s lidmi; ale potom uzříme Jej tvář v tvář, bez stínu závoje mezi námi a Ním. Budeme státi v přítomnosti Jeho a patřiti na slávu obličeje Jeho.

Tam vykoupení “poznají, jakož i sami poznání jsou.”² Láska a soucit, jež Bůh Sám vložil v duši, naleznou tam nej-opravdovější a nejsladší uskutečnění. Čisté obcování se svatými bytostmi, souladný společenský život s blahoslavenými anjely a věrnými všech věků,

⁴Iz. 35:1; 55:13.

⁵Iz. 11:6.9.

⁶Zjev. 21:4.

⁷Iz. 33:24

⁸Zjevení 22:5.

¹Zjev. 21:22.

²1 kor. 13:12.

[423]

[424]

[425]

kteří obmyli roucha svá a zbělili je v krvi Beránkově, svaté svazky, jež víží vespolek “celou rodinu na nebi i na zemi”,³ — to vše bude napomáhati k tvoření štěstí vykoupených.

A léta věčnosti, jak plynouti budou, budou přinášeti bohatší a ještě slavnější zjevení Boha a Krista. Jak známost postupuje, tak poroste i láska, úcta a štěstí. Čím více lidé poznají Boha, tím větší bude jejich obdiv Jeho povahy. Když Ježíš otvírá před nimi bohatství vykoupení a úžasná vítězství ve velkém sporu se Satanem, tu srdce vykoupených chvějí se stále vroucnější oddaností a s radostí stále více uchvacující dotýkají se zlatých harf; a deset tisíckrát deset tisíců a tisíce tisíců hlasů splývá v mohutný sbor chvály.

[426] “Všecko stvoření, kteréž jest na nebi i na zemi, i pod zemí, i v moři, i všecko což v nich jest, slyšel jsem říkací: Sedícímu na trůnu a Beránkovi požehnání, čest a sláva i moc na věky věkův.”⁴

[427] Velký spor věků jest ukončen. Hříchu a hříšníků není více. Celý vesmír jest čistý. Jediný tep souladu a radosti buší veškerým stvořením. Od Toho, jenž vše stvořil, plyne život a světlo a radost všemi říšemi nekonečného prostoru. Od nejmenšího prvku až po největší svět, všechny věci, — životné i neživotné, — ve své nezastíněné kráse a dokonalé radosti, hlásají, že Bůh jest láska.

---

³Efez. 3:15.

⁴zjev. 5:13.

DODATEK.

Strana 38. *Uctívání soch.* — “Vzývání soch. . . bylo jednou ze zkažeností křesťanství, kteréž se vloudilo do církve vkradmo a téměř bez spozorování. Tato zkaženost nevyvinula se pojednou, jak to bylo u jiných úpadků, sic jinak by se byla setkala s rozhodným zakročením a odmítnutím; avšak učinivši svůj začátek v dobrém přestrojení, pokračovala ve svém díle tak, až církev hluboko, poklesla v provozování modlářství; a to nejen s nedostatečným odporem, ale téměř beze všech rozhodných námitek; a když po delší době byla učiněna snaha k vykořenění téhož, tu bylo shledáno, že zlo jest tak upevněno, že odstranění jest nemožným.... Ono musí býti sledováno k modlářské náchylnosti lidského srdce, a jeho náklonnosti v sloužení více stvoření nežli Stvořiteli.

“Sochy a obrazy byly nejprve zavedeny do chrámů, nikoliv k vzývání, ale k nahrazení knih, aneb ku poučení těch, kteří neuměli čísti, a ku vzbuzení oddanosti v některých myslích. Kterak mnoho prospěly tomuto účeli jest v pochybnosti; avšak i kdyby sloužily tomuto účeli na čas, brzy ale toto pominulo, a bylo shledáno, že obrazy a sochy přinesené do chrámů spíše zatemnily než objasnily mysl nevědomých, — snížilo na místo povzneslo oddanost vzývajícího. Takto majíce vésti mysl člověka k Bohu, na konec odvrátily jej od Něho ku vzývání věcí stvořených.” — “*Sedmý Generální Koncil,*” druhý v Nize, od J. Mendhama, Předmluva, str. III.—VI. [428]

Pro záznamy předcházejícího a rozhodnutí ‘Druhého Koncilu’ v Nize, r. 787 po Kr., svolaného k zřízení vzývání soch, viz Baroniuse “*Ecclesiastical Annals,*” svaz. IX, str. 391-407 (vyd. 1612 Antwerpy); J. Mendhama “*Sedmý Generální Koncil, Druhý v Nize*”; Ed. Stillingfleet “*Defenses of the Discourse Concerning the Idolatry Practiced in the Church of Rome*” (Londýn, 1686); “*A Select Library of Nicene and Post-Nicene Fathers,*” druhá řada, svaz. XIV, str. 521-587, (N.Y., 1900); C. J. Hefele, “*History of the Councils of the Church from the Original Documents,*” kn. 18, kap. 1, odd.

322, 333; kap. 2, odd. 345-352 (vyd. T. & T. Clark, 1896, svaz. V, str. 260-304, 342-372).

Strana 39.*Konstantinův výnos.*— Zákon vydaný císařem Konstantinem dne sedmého března, r. 321. po Kr., ohledně dne odpočinku zní takto:

“Necht’ všichni soudcové a všichni obyvatelé měst, a všichni obchodníci odpočívají v ctihodném dni slunce. Avšak obyvatelé venkova mohou volně a s úplnou svobodou vzdělávati svá pole; poněvadž se často stává, že nebývá jiného příhodnějšího dne k setí obilí, aneb sázení vína, proto nemá býti pomíjeno vhodného času, neb tím by bylo ztraceno zaopatření nebes.” — “*History of the Sabbath and the Sunday*” od A. H. Lewise, str. 123, 124 (2. opr. vyd., 1903).

Původní die (“Codex of Justinian,” lib. 3, tit. 12, leg. 3) jest podán Dr. J. A. Hessey-em v jeho “Bampton Lectures” o neděli, úkol 3, odst. 1, a Dr. Filipem Schaffem v jeho “History of the Christian Church,” díl III., odd. 75, odst. 5, pozn. 1. Viz též Mosheima “Ecclesiastical History,” čtvrté století, část 2, kap. 4, odst. 5; Chamberse Encyclopædii, před. Sabbath; Encyclopaedia Britannica, 9 vyd., před. Sunday; Petr Heylyn, “History of the Sabbath,” díl 2, kap. 3 (2. opr. vyd., Londýn, 1636, str. 66, 67).

Strana 40.*Prorocké letopočty a údaje.*— Viz poznámku pro stranu 227.

[429] Strana 45.*Očistec.*— Dr. Josef Faa Di Bruno opisuje očistec takto; “Očistec jest stavem utrpení po tomto životě, v němž jsou duše těch na čas podrženy, kteří odešli z tohoto života po prominuti svých smrtelných hříchů co poskvřny a viny, a jimž přináležela věčná muka; avšak oni byli povinni trpěti za tyto hříchy jistým dočasným trestem; podobně i duše těch, kteří opustili tento svět jsouce vinnými pouze všedními (ne smrtelnými) hříchy.” — “*Catholic Belief*”, str. 196 (vyd. 1844; imprimateur Archbishop of New York).

Viz též K. R. Hagenbacha, “Compendium of the History of Doctrines,” sv. I., str. 234-237, 405, 408; sv. II. str. 135— 150, 308, 309 (T. & T. Clark vyd.) ; Chas. Elliott, “Delineation of Roman Catholicism,” kn. 2, kap. 12; Catholic Encyclopaedia, předmět ‘Purgatory’.

Strana 45.*Odpustky.* — Pro podrobné dějiny nauky o odpustcích viz “Catholic Encyclopaedia,” předmět ‘Indulgences’ (od W. H.

Kenta, O. S. C., z Baywater, Londýn) ; Karel Ullmann, “Reformer before the Reformation,” díl I., kn. 2, část 1. kap. 2; M. Creighton, “History of the Papacy,” díl V., str. 56-64, 71; L. von Ranke, “History of the Reformation in Germany,” kn. 2, kap. 1, odst. 131, 132, 139-142; 153-155 (2. Lond. vyd. 1845, přel. S. Austinem, díl I. str. 331, 3335-337; 343346) ; Ch. Elliott, “Delineation of Roman Catholicism”, kn. 2, kap. 13; H. C. Lea, “A History of Auricular Confession and Indulgences”; G. P. Fisher, “The Reformation,” kap. 4, odstavec 7.

O skutečném vývinu a výsledcích nauky o odpustcích v době Reformace, viz spis od Dr. H. C. Lea, pod názvem “Indulgences in Spain,” vydaný v “Papers of the American Society of Church History,” díl I., str. 129-171. O hodnotě tohoto postranního světla dějin, Dr. Lea praví ve svém počátečním odstavci: “Beze všeho znepokojení nad sporem který zuřil mezi Lutherem a Dr. Eckem a Silvestrem Prieriasem, Španělsko pokračovalo klidně v následování staré zdupané stezky, a opatřovalo nás nepopiratelnými úředními důkazy, které nám umožňují zkoumání těchto věcí v čistém světle dějin.”

Strana 45. *Mšc.*— O nauce o mši viz dílo kardinála Wisemana, “The Real Presence of the Body and Blood of Our Lord Jesus Christ in the Blessed Eucharist”; též “Catholic Encyclopædia,” před. ‘Eucharist’ (od J. Pohle, S. T. D., Breslau) ; “Canons and Decrees of the Council of Trent,” sez. 13, kap. 1-8 (Londýn, vyd., 1851, přel. od T. A. Buckley, str. 70-79) ; K. R. Hagenbacha “Compendium of the History of Doctrines,” díl I., str. 214-223, 393-398, a díl II., str. 88-114; J. Kalvín, “Institutes,” kn. 4, kap. 17, 18; R. Hooker “Ecclesiastical Polity,” kn. 5, kap. 67; Ch. Elliott, “Delineation of Roman Catholicism,” kn. 2, kap. 4, 5.

[430]

Strana 48. *Waldenský překlad Bible.*— O prvních překladech částí bible Waldenskými do jazyku obecného lidu, viz Toronley, “Illustrations of Biblical Literature,” odd. 3, 4, 810; 13, 21 (Paříž, vyd. 1864) ; G. H. Putnam, “The Censorship of the Church of Rome,” díl II., kap. 2.

Strana 60. *Wyklif.* — O původním znění papežských bull (výnosů), vydaných oproti Wycklifovi, v anglickém překladu, viz J. Foxe, “Acts and Monuments,” díl III., str. 4-13 (vyd. Pratt—Townsend, Londýn, 1870). Viz též J. Levis, “Life of Wycliffe,” str. 49-51,

305-314 (vyd. 1820) ; Lechler, "John Wycliffe and His English Precursors," kap. 5, odst. 2 (str. 162-164, Lond. vyd. 1884, přel. Lorimer) ; A. Neander, "General History of the Christian Church," období 6, odd. 2, část 1, odstavec 8.

Strana 61. *Neomylnost*. — O nauce o neomylnosti viz "Catholic Encyclopædia," před. 'Infallibility' (od P. J. Turnera, S. T. D.) ; Geo. Salmon, "The Infallibility of the Church"; Ch. Elliott, "Delineation of the Roman Catholicism," kn. 1, kap. 4; kardinál Gibbons, "The Faith of Our Fathers," kap. 7, (49-té vyd., 1897).

Strana 104. *Kostnický sněm*. — O svolání Kostnického sněmu papežem Janem XXIII., na žádost císaře Zikmunda, viz Mosheima, "Ecclesiastical History," kn. 3, 15. stol., část 2, kap. 2, odst. 13; A. Bowerse, "History of the Popes," díl VII., str. 141-143 (Lond. vyd., 1776) ; Neander, "History of the Christian Religion and Church," období 6, odd. 1 (1854, 5. svaz. přel. vyd. Torrey-em, díl V. str. 94-101).

[431]

Strana 227. *Prorocké údaje a letopočty*. — Dějinné a letopočné skutečnosti spojené s prorockým obdobím u Daniele v 8. a 9. kapitole, obsahující mnohé důkazy které neomylně poukazují na r. 457. př. Kr. co správný čas od něž se má toto období počínati, byly zřejmě vyznačeny mnohými zkoumateli prorocství. Viz Stanleye Leathese "Old Testament Prophecy", káz. 10, s pozn. A. (Warburton Lectures for 1854-1858) ; A. Thom, "Chronology of Prophecy", str. 26-106 (Lond. vyd. 1848) ; Sir Isaac Newton, "Observation upon the Prophecies of Daniel and the Apocalypse of St. John", kap. 10 (Lond. vyd., 1733, str. 128-143) ; Uriah Smith, "Thoughts on Daniel and the Revelation," část 1, kap. 8 a 9. O letopočtu ukřižování viz Wm. Hales, "Analysis of Chronology", díl I., str. 94-101; díl III., str. 164-258 (2-hé Lond. vyd., 1830).

Strana 265. *Trojnásobné poselství*. — Zjev. 14:6, 7, před-povídá prohlášení poselství prvního anjela. Dále prorok po-kračuje: "A jiný anděl letěl za nimi." Slovo zde užití "letěl *za ním*" znamená v celku, podobně jako ve výroku "šel *s ním*" Liddell a Scott podávají toto slovo takto: "Za ním, následovati aneb *í ním*." Robinson praví: "*Následovati, jiti*, provázeti někoho." To samé slovo jest použito u Marka 5:24: "I šel s ním (Ježíš), a zástup mnohý šel za ním, i tiskli jej." Jest ho též použito při oněch sto čtyřiceti čtyřech tisících vykoupených, kde jest praveno: "Tit' jsou, kteříž následují Beránka,

kamž by koli šel.” Zjev. 14:4. Z obojích těchto míst jest zřejmým, že myšlenka provázení znamená jíti s někým společně. Podobně v 1. ep. ku Kor. 10:4, kde čteme o synech Izraelských, že “pili zajisté z duchovní Skály, kteráž za nimi šla,” ono slovo “za nimi šla” jest přeloženo z téhož řeckého slova, jež znamená “s nimi šla.” Z tohoto poznáváme, že ve Zjevení 14:8, 9, není míněno že druhý a třetí anjel následovali prvního po nějakém čase, ale že šli s ním. Tato tři poselství jsou jedním, trojnásobným. Ona jsou třemi pouze v jejich počtí. Avšak počavše, jdou společně, a jsou nerozlučnými.

Strana 273. *Nadvláda římských biskupů.* — Některé z hlavních okolností spojených s předstíráním nadvlády římskými biskupy, jsou vytknuty v Mosheimově “Ecclesiastical History,” 2. stol., část 2, kap. 4, odd. 9-11. Viz též G. P. Fishera “History of the Christian Church,” období 2, kap. 2, odst. 1117 (vyd. z r. 1890, str. 56-58) ; Giesler “Ecclesiastical History,” období I, odd. 3, kap. 4, část 66, odst. 3 s poznámkou 8 (N. Y. vyd. z r. 1836, přel. F. Cunninghamem) ; J. N. Andrews, “History of the Sabbath,” str. 276-279 (3. opr. vyd.).

[432]